

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**YÖNETİŞİMİN KENTLİ MEMNUNİYETİNE ETKİSİ
GÜNDEM 21 ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRME:
KDZ.EREĞLİ VE NİLÜFER BELEDİYELERİ**

**Doktora Tezi
Y.Kent Plancısı H.Burçin HENDEN**

**Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Şehircilik Programı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Akın ERYOLDAŞ

Haziran-2007

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
SUMMARY	iv
ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	vi
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
GİRİŞ	
Konu Seçimi, Çalışmanın Amaç ve Yöntemi	1
BÖLÜM 1	
1.1. Kent Planlama İle Yönetimde Değişim ve Yenilikçi Yaklaşım	9
1.1.1. Yenilikçi Yaklaşımın Örneği: G 21 ve YG 21	17
1.1.1.1. Gündem 21 (G 21)	17
1.1.1.2. Yerel Gündem 21 (YG 21)	19
1.2. Yerel Yönetim ve Katılımcı Demokrasi	23
1.2.1. Yerel Yönetim	27
1.2.2. Kentsel Hizmet Kavramı	34
1.2.3. Kentli Hakları	35
1.2.4. Avrupa Kentsel Şartı	38
1.2.5. Yönetişim	41
1.2.6. Sürdürülebilir Gelişme	48
1.3. Bölüm-1 Sonucu	55
BÖLÜM 2	
2.1. Kentli Memnuniyeti - Yönetişim İlişkisi	60
2.1.1. Maslow'dan Yönetişime: Bireysel Gereksinimlerden Kentsel Gereksinimlere Geçiş	61
2.1.2. Kentli Memnuniyeti	68
2.1.3. Toplumsal Uzlaşma	69
2.2. Kent Yönetimine Katılım Uygulamaları	73
2.3. Bölüm-2 Sonucu	78
BÖLÜM 3	
3.1. Yerel Gündem 21 Uygulamalarında Yapılanma	80
3.1.1. Dünyada Yerel Gündem 21 Uygulamaları	80
3.1.2. Türkiye'de Yerel Gündem 21 Uygulamaları	88
3.2. Bölüm-3 Sonucu	92
BÖLÜM 4	
4.1. Kentli Memnuniyeti - Yönetişim İlişkisi : Bursa Nilüfer ve Kdz. Ereğli Belediyesi Örneği	94
4.2. Araştırmanın Yöntemi	98
4.2.1. Evren	98
4.2.2. Örneklem	99
4.2.3. Sınırlamalar	100
4.2.4. Ankette Ele Alınan Hizmetlerin Belirlenmesi	100
4.2.5. Veri Toplama Ölçeği (Anket)	102
4.2.6. Ön Test-Son Test Uygulaması	103
4.3. Veriler	105
4.3.1. Cinsiyet	105

4.3.2.	Yaş Grubu.....	105
4.3.3.	Eğitim Durumu	107
4.3.4.	Oturma Süresi.....	108
4.3.5.	Meslek.....	110
4.4.	Bulgular.....	111
4.4.1.	Belediye Hizmetlerine Verilen Önem Durumu	111
4.4.1.1.	Kadınlara Yönelik Hizmetler.....	112
4.4.1.2.	Çocuklara Yönelik Hizmetler.....	114
4.4.1.3.	Gençlere Yönelik Hizmetler.....	115
4.4.1.4.	Kültür ve Sanat Hizmetleri.....	116
4.4.1.5.	Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri.....	118
4.4.1.6.	Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetleri	124
4.4.1.7.	Kanalizasyon ve Su Hizmetleri.....	126
4.4.1.8.	Sosyal Dayanışma Hizmetleri	130
4.4.2.	Ele Alınan Hizmetlerden Memnuniyet	131
4.4.2.	Karar Sürecinde Farklı Kesimlerden Görüş Alma Durumu	136
4.4.4.	Kentte Yaşamaktan Genel Olarak Memnuniyet.....	139
4.4.5.	Belediye Hizmetlerine İlişkin Kavramlardan Haberdarlık Durumu ..	142
4.4.5.1.	Kent Konseyi.....	143
4.4.5.2.	Gündem 21	145
4.4.5.3.	Yerel Gündem 21	146
4.4.5.4.	Beyaz Masa	150
4.4.5.5.	E-Belediye.....	152
4.4.5.6.	Yönetişim	161
4.4.5.7.	Kardeş Şehir Uygulaması	162
4.4.5.8.	Uzlaşmacı ve Katılımcı Planlama.....	164
4.4.6.	Hizmetlerde Kullanılan Araç&Yöntemlerden Haberdarlık	166
4.5.	Bölüm-4 Sonucu	177

BÖLÜM 5

Sonuç ve Öneriler.....	182
------------------------	-----

KAYNAKLAR	196
------------------------	-----

EKLER	208
--------------------	-----

ÖZGEÇMİŞ	216
-----------------------	-----

ÖZET

Kentsel planlama ve yönetim yaklaşımlarındaki değişim süreci, bilgi çağı toplumu bireylerinin beklentilerinin farklılaşması ile bağlantılıdır. Maslow'un kişisel ihtiyaç piramidinden yola çıkılarak oluşturulan kentsel gereksinim piramidinde de görülebileceği gibi kentliler, yaşadıkları mekâna dair karar ve uygulama süreçlerinde daha sorgulayıcı bir hal alma yolunda hızla ilerlemektedir. Hesap verebilirlik, saydamlık, katılımcılık, hizmetlerde etkinlik ve toplumsal uzlaşma olarak sayılabilecek kavramlar "yönetişim" yaklaşımının ilkeleridir.

Bu çalışma, yeni yönetim yaklaşımı olarak yönetişimin kentli memnuniyeti üzerindeki etkilerini irdeleyebilmek amacıyla yapılmıştır. Devlet, toplum, özel sektör etkileşiminin açıkça görülebileceği; "ortaklaşa yönetim" sloganı ile de bilinen "yönetişim" in uygulaması olarak Gündem 21-Yerel Gündem 21 seçilmiştir. Örnek olarak belirlenen belediyeler Kdz.Ereğli ve Nilüfer'dir.

Çalışmada; kentsel planlama ve yönetim yaklaşımındaki değişim, kentli memnuniyeti, toplumsal uzlaşma, yerel yönetim, katılımcı demokrasi, yönetişim, sürdürülebilir gelişme, G-21 ve YG-21 gibi olguların kavramsal açıklaması yapılmaktadır. Ayrıca, YG-21 uygulamasını benimseyen ve benimsemeyen iki belediyede yaşayan halka yapılan anketin değerlendirilmeleri ile pekiştirilmektedir.

Kentin kullanıcısı niteliğindeki halkın memnuniyetinin sağlanması, kent yönetimleri için başarı ölçütlerinden sayılmaktadır. Çünkü ancak memnun edilebilen kullanıcılar ile yönetimde devamlılık sağlanabilecektir. Seçilen örneklerde yapılan anket çalışmaları ve mülakatların, kentlilerin hangi noktalara daha fazla önem verdiğini, hizmet beklentilerindeki eğilimlerini ve katılım olgusuna bakış açılarını yansıtabildiği düşünülmektedir. Planlama eylem ve politikalarında toplumsal kurumların ve kent yönetim sistemlerinin önemi büyüktür. Bu açıdan çalışmanın, plancılar ve kent yöneticileri için rehber niteliği taşıdığı düşünülmektedir.

SUMMARY

In process of change in the urban planning and governing approach is the connected with the variation of the individuals' expectations of the information age. Profiting from the individual necessity pyramid of Maslow, the citizens -as seen in the urban necessity pyramid- have been rapidly improving in the decision taking and application process about the places they live in. "Governance" concept which may be regarded as an improved stage of participating democracy is defined in many different ways, in an explanation meaning, corresponding governance is placed in administrative manner in communication, and therefore, is closely related with development of civil society and self-management. Principles of successful governance are account giving, transparency, effectiveness and activity, responsibility, future vision and role of law.

The aim of this study, as a new administration approach, is to examine the affect of the governance over the citizen satisfaction. Agenda 21 and Local Agenda 21 are chosen as a governance application in which the interaction of state, public and private sector is clearly seen. The municipalities chosen as sample ones are Kdz.Ereğli and Nilüfer.

In this study, the conceptual explanations, such as the change in the governing and urban planning approaches, citizen satisfaction, community compromise, local administration, participant democracy, governance, sustainability, Agenda 21 and Local Agenda 21 are done. In addition, the application of Local Agenda 21 is consolidated with the survey done with the people living in these two municipalities who are for and against.

The provision of the pleasure of the city-dwellers is supposed to be criteria of the success for the city administration. From the point view, this study is considered to be a guide for the urban planners and the city administration authorities.

ÖNSÖZ

Çalışmam boyunca bilgi, zaman ve deneyimlerini benimle paylaşan danışmanım Prof. Dr. Akın ERYOLDAŞ, saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Aykut KARAMAN, Prof. Dr. Gülden ERKUT, Prof. Dr. Güzin KONUK, Doç. Dr. Fatma ÜNSAL ve MSGSU MF SBPB öğretim elemanlarına; anketlerimin istatistikî açıdan test edilmesindeki yardımlarından ötürü Doç.Dr. Ali AZAR'a; bilgi ve belgelerden rahatlıkla faydalanmamı sağlayan Kdz.Ereğli Belediyesi, Nilüfer Belediyesi ve Nilüfer Yerel Gündem 21ekibine; çalışmamı teşvik eden Serdar ŞOLT'a, düşünce yapıma olumluluk kazandıran ve manevi desteklerini her an hissettiren aileme teşekkür ediyorum.

Haziran–2007

H.Burçin HENDEN

KISALTMALAR

G-21	: Gündem 21
YG-21	: Yerel Gündem 21
UN	: Birleşmiş Milletler
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
IULA-EMME	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği-Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 4.1. Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyesine İlişkin Bilgiler	98
Tablo 4.2. 5393 Sayılı Yasa ve Gündem 21 Kentsel Hizmet Alanları Eşleşmesi	101
Tablo 4.3. Cinsiyete Göre Dağılım	105
Tablo4.4. Yaş Grubuna Göre Dağılım	105
Tablo 4.5. Eğitim Durumuna Göre Dağılım	107
Tablo 4.6. Kdz. Ereğli ve Nilüfer Eğitim Kurumu Adetleri	107
Tablo 4.7. O Belediye Sınırları İçerisinde Oturma Süresine Göre Dağılım	108
Tablo 4.8. Meslek Grubuna Göre Dağılım	110
Tablo 4.9. Belediye Hizmetlerine Verilen Önem Durumu	111
Tablo 4.10. Kadınlara Yönelik Hizmetlere Verilen Önem Durumu	112
Tablo 4.11. Çocuklara Yönelik Hizmetlere Verilen Önem Durumu	114
Tablo 4.12. Gençlere Yönelik Hizmetlere Verilen Önem Durumu	115
Tablo 4.13. Kültür ve Sanat Hizmetlerine Verilen Önem Durumu	116
Tablo 4.14. Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetlerine Verilen Önem Durumu	118
Tablo 4.15. Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetlerine Verilen Önem Durumu	125
Tablo 4.16. Kanalizasyon ve Su Hizmetlerine Verilen Önem Durumu	126
Tablo 4.17. Sosyal Dayanışma Hizmetlerine Verilen Önem Durumu	130
Tablo 4.18. Belediye Hizmetlerine Verilen Önem Durumu Genel Tablo	132
Tablo 4.19. Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Anova Puanları Tablosu	133
Tablo 4.20. Karar Sürecinde Farklı Kesimlerden Görüş Alma Durumu	136
Tablo 4.21. Kentte Yaşamaktan Duyulan Genel Memnuniyet Durumu	139
Tablo 4.22. “Kent Konseyi” Kavramından Haberdarlık Durumu	143
Tablo 4.23. Nilüfer Kent Konseyi Üye Dağılımı	145
Tablo 4.24. “Gündem 21” Kavramından Haberdarlık Durumu	145
Tablo 4.25. “Yerel Gündem 21” Kavramından Haberdarlık Durumu	146
Tablo 4.26. “Beyaz Masa” Kavramından Haberdarlık Durumu	150

Tablo 4.27. "E-belediye" Kavramından Haberdarlık Durumu	152
Tablo 4.28. "Yönetişim" Kavramından Haberdarlık Durumu	161
Tablo 4.29. "Kardeş Şehir Uygulaması" Kavramından Haberdarlık Durumu	162
Tablo 4.30. "Uzlaşmacı ve Katılımcı Planlama" Kavramından Haberdarlık Durumu	164
Tablo 4.31. Hizmetlerin Verilmesinde Kullanılan Araç ve Yöntemlerden Haberdarlık	167
Tablo 4.32. Kullanılan Araç&Yöntemlerden Haberdarlık Anova Değerlendirilmesi	168
Tablo 5.1. Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyeleri Hizmet Durumu	190

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1. Bölüm-1'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi	3
Şekil 2. Kentli Memnuniyeti ile Yönetişim Etkileşimi Kavram Haritası	4
Şekil 3. Bölüm-2'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi	5
Şekil 4. Bölüm-3'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi	5
Şekil 5. Bölüm-4'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi	6
Şekil 6. Tez Literatür Haritası	8
Şekil 1.1. Yerel Yönetim ve Katılımcı Demokrasiye İlişkin Kavramlar	27
Şekil 1.2. Yönetişimin Boyutları	46
Şekil 1.3. Yönetişimin Unsurları	47
Şekil 2.1. Abraham Maslow piramidi	62
Şekil 2.2. Maslow Gereksinim Hiyerarşisi	63
Şekil 2.3. Maslow Piramidi	64
Şekil 2.4. Bireysel Gereksinimden Kentsel Gereksinim Piramidine Geçiş	65
Şekil 2.5. Maslow ve Yönetişim Etkileşimi	66
Şekil 4.1. Araştırmada Ele Alınan Hizmetler İle Kentsel Gereksinim Piramidi İlişkisi	102
Şekil 4.2. Bursa Organize Sanayi Bölgesi	106
Şekil 4.3. Kdz. Ereğli Liman Görünümü	109
Şekil 4.4. Kdz. Ereğli Sahil Bandından Görünüm	109
Şekil 4.5. Nilüfer İlçesi Altınşehir Mahallesi yeni yerleşim alanlarına bir örnek	110
Şekil 4.6. Uluslar arası Sevgi Barış Dostluk Kültür ve Sanat Festivali Görüntüsü	118
Şekil 4.7. Kdz.Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık Kent Planı Sunumu Yaparken	119
Şekil 4.8. Gümüštepe Misi Yerleşmesi Arazi Kullanım Analizi	120
Şekil 4.9. Gümüštepe Misi Yerleşmesi Tescilli Yapı Analizi	121
Şekil 4.10. Minareliçavuş Uygulama İmar Planı	122
Şekil 4.11. Özlüce Mahallesi Islah İmar Planı	123
Şekil 4.12. Alaaddinbey Mahallesi Islah İmar Planı	124

Şekil 4.13. Nilüfer Belediyesi Bilgisayar Kursu	126
Şekil 4.14. Nilüfer'den Genel Görünüm	127
Şekil 4.15. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri	128
Şekil 4.16. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri	129
Şekil 4.17. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Arıtma Tesisi Görüntüleri	129
Şekil 4.18. Nilüfer Belediyesi Süt Dağıtım Projesi	131
Şekil 4.19. Nilüfer Belediyesi Evlilik Ormanı Tebrik Kartı	136
Şekil 4.19. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri	137
Şekil 4.20. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri	138
Şekil 4.21. Nilüfer Yerel Gündem 21 Çalışma Gruplarının Görülebildiği İnternet Sayfası	138
Şekil 4.22. Belediye Hizmetlerine İlişkin Kavramlardan Haberdarlık Durumu	143
Şekil 4.23. Nilüfer YG- 21 Atık PİL Toplama Projesi Broşürü	148
Şekil 4.24. Yeşil Nilüfer Haftası Etkinlikleri	149
Şekil 4.25. Nilüfer Belediyesi Hizmet Masası	151
Şekil 4.26. Nilüfer Belediyesi İletişim Noktaları Broşürü Ön ve Arka Yüzü	152
Şekil 4.27. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Ana Sayfası	155
Şekil 4.28. Nilüfer Belediyesi İnternet Ana Sayfası	157
Şekil 4.29. Nilüfer Belediyesi e-Belediye İmar Durumu Alabilme Programı	159
Şekil 4.30. Nilüfer Belediyesi e-Belediye Kent Rehberi Örnek Görünümü	159
Şekil 4.31. Araç Takip Hizmetinde, Mahalle Seçilerek Bulunan Hizmet Aracı Örneği	160
Şekil 4.32. Nilüfer Belediye Postası Örnek Sayıları	169
Şekil 4.33. Nilüfer Belediyesi Konak Kültür Sanat Evi	170
Şekil 4.34. Akuğur ve Carrefoursa İletişim Noktaları	171
Şekil 4.35. Nilüfer 'de Yerel Gündem 21 Örnek Sayıları	172
Şekil 4.36. Nilüfer YG 21 Yurttaş El Kitabı	174
Şekil 4.37. 2006 Yılı Bursa Nilüfer Gürültü Haritası (Gece)	175
Şekil 4.38. 2006 Yılı Bursa Nilüfer Gürültü Haritası (Gündüz)	176
Şekil 5.1. Bireysel ve Kentsel Gereksinim Piramidi	187
Şekil 5.2. Kentsel Gereksinim Piramidi ile Hizmet İlişkisi	188

GİRİŞ

KONU SEÇİMİ, ÇALIŞMANIN AMAÇ VE YÖNTEMİ

Kentsel planlama ve kamu yönetimi disiplinlerinde ulusal ve uluslararası ölçekte yaşanan paradigma değişimleri farklı oluşum ve gelişimleri doğurmuştur. Çağın ekonomik, sosyal ve teknolojik koşullarına bağlı olarak kentlilerin beklentilerinde de değişimler gözlenmiştir. Bu beklentiler giderek bireysel olmaktan çıkıp, toplumsallığa geçiş yapmıştır. Geçmişin yönetim ve planlama yaklaşımlarının karar ve uygulama süreçlerindeki yaptırımlarda da farklılaşmalar meydana gelmiştir. Kentlilerin, yaşadıkları kente dair verilecek kararlarda söz sahibi olmak istemeleri, bilgiye ulaşımdaki talep artışı ve takip kolaylığı yönetim yaklaşımı değişimlerine doğrudan yansımıştır.

Kentsel planlama ve kent yönetimlerinin kullanıcısı niteliğinde olan halka odaklanmak zaman içinde önemini artırmıştır. Kentsel planlamanın hazırlanma ve uygulama aşamalarında, kullanıcıları memnun edebilme adına daha farklı bakış açılarına başvurulabilen yöntemler kullanılmaya başlanmıştır. Aynı şekilde kent yönetimlerinde de, kentsel hizmetlerin belirlenmesi ve uygulanmasında kullanıcı bakış açısıyla hareket edebilme çabalarında artış gözlenmektedir.

Planlama ve yönetim yaklaşımlarındaki değişim süreci, çağa ayak uydurma amacının yanı sıra kullanıcıların ne kadar memnun edilebildiğine dair sorgulamaları da beraberinde getirmektedir. Çünkü yeni yönetim ve planlama yaklaşımlarındaki katılım olgusu kentlileri salt kullanıcı olmaktan çıkarmış, süreç ortağı ve denetleyicisi rolüne de sokmuştur. Dolayısıyla kent halkını memnun etmek, plancılar ve kent yöneticileri için önemini artırmıştır. Saydamlık, bilgiye rahat ulaşım, etkin yönetim sistemi gibi kavramların bütünlüşmesi ile ortaya çıkan “yönetişim” bakış açısı katılım sayesinde “ortaklaşa yönetim” veya “çok aktörlü yönetim” olarak da görülebilmektedir.

Günümüzde dünya nüfusunun büyük bir çoğunluğu kentlerde yaşamaktadır. Kentlerin oldukça heterojen bir yapıya sahip olduğu açıktır. Bu çeşitliliğin içerisinde bir bütünlük oluşturabilme çabaları katılımın gereğini doğurmaktadır. Yönetişimde de katılımcı süreçlerden bahsedilmektedir. Farklı çıkar gruplarının katılımı ve etkileşimine dayalı bir yönetim mantığına sahip olan yönetim belli ilkelere sahiptir. Bunların arasında, sorumluluk, hesap verebilirlik, etkinlik, şeffaflık, gelecek vizyonu sayılabilir. Devlet, toplum, özel sektör ortaklığının bileşiminin gücünün gözlenebilmesi çabaları farklı uygulama araçlarını ortaya çıkarmıştır. Gündem 21(G 21) ve Yerel Gündem 21(YG 21) buna iyi bir örnektir.

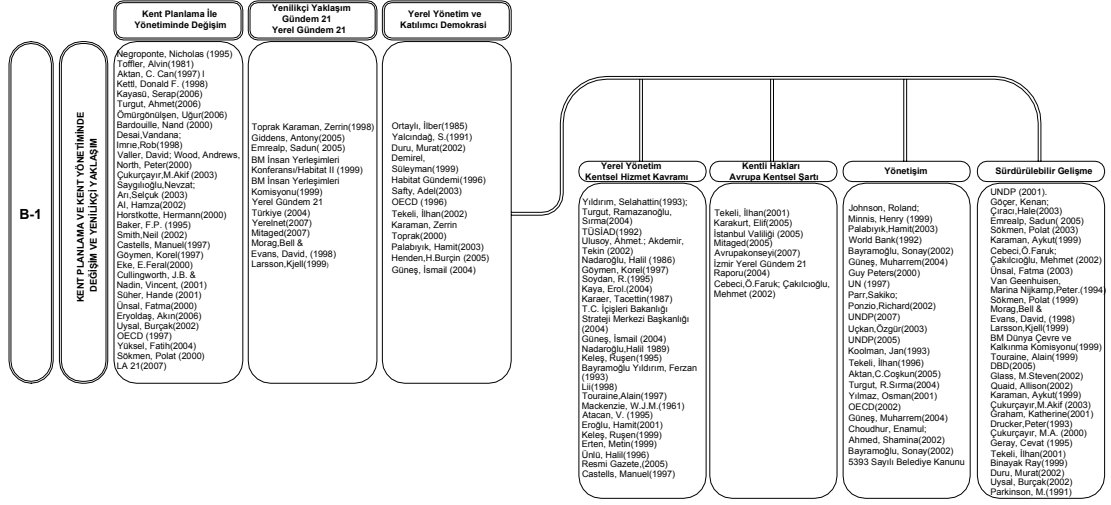
Gündem 21'in çıkış noktası, Haziran 1992'de Rio de Janeiro'da yapılan ve "Yeryüzü Zirvesi" olarak adlandırılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'dır. Gündem 21 ile birlikte tüm dünyada geleneksel "yönetim" anlayışı, yerini "yönetişim" (governance) olarak ifade edilen, katılımcılığa ve ortaklıklara dayalı yeni bir yaklaşıma bırakmaya başlamıştır. Bu yeni yaklaşım kapsamında yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer yerel aktörler, uluslararası topluluk ve merkezi yönetimler tarafından "ortaklar" olarak görülmeye başlamıştır.

Sonuç olarak; planlama ve yönetim yaklaşımındaki gelişim ve değişim sürecine bakıldığında bir nokta dikkati çekmektedir. Kentsel planlama ve yönetim süreçlerine katılan birey ve grupların nihai amacı, içinde yaşamaktan memnun olacakları bir kentin sürdürülebilirliğine fayda sağlayabilmektir. Yerel gündem 21 uygulamalarında bu olay çalışma grupları halinde kendini göstermektedir. İşte bu noktada sorunsal akla gelmektedir: *"Yeni yönetim yaklaşımı olarak, "yönetişim", halkın yerel yönetim hizmetlerinden memnuniyetini artırabilir."*

Bu çalışma; belediyelerde yeni yönetim ve planlama tekniklerinin(G 21-YG 21) uygulanması durumunda; kentli memnuniyetinde bir artış olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmaktadır.

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kentsel planlama ve yönetimi yaklaşımındaki değişim süreci ele alınmaktadır. Yenilikçi yaklaşıma örnek olarak Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 uygulamaları üzerinde durulmaktadır. Bu uygulamaların çıkış süreci, yapıları tezin bu bölümünde yer almaktadır. Ayrıca, yerel yönetimler ve katılımcı demokrasi olgularının etkileşimi ele alınmış ve "yönetişim ve sürdürülebilir gelişme" yaklaşımlarına ilişkin bilgiler aktarılmıştır.

Birinci bölümdeki kavramsal çerçevenin hazırlanması esnasında, aşağıdaki kaynaklardan faydalanılmıştır.

Şekil 1. Bölüm-1'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi

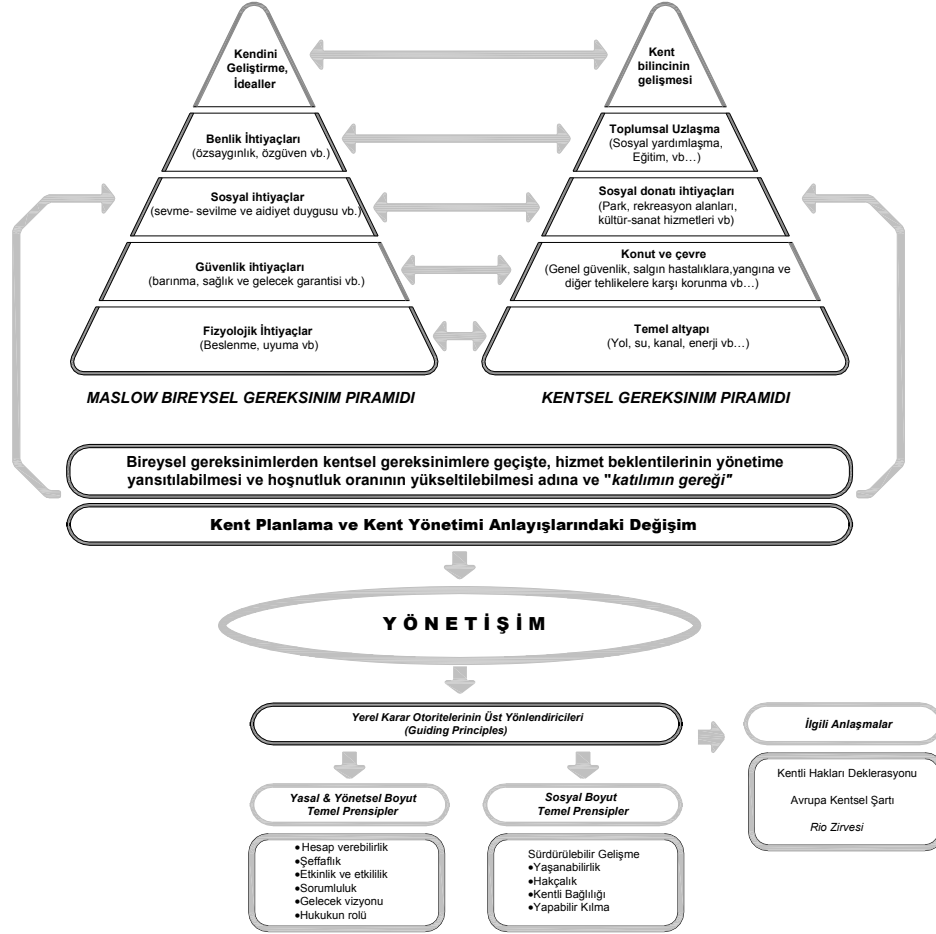
Yukarıda da söz edildiği gibi, planlama ve yönetim anlayışlarındaki reform süreci sonrasında kentsel katılım beklentilerinde artış olduğu gözlenebilmektedir. Yerel gündem 21, kamu-özel-sivil toplum üçgeni içerisinde kentlilerin kendilerine çok rahat katılım olanağı bulabileceği, yönetişim yaklaşımının hayata geçebileceği bir uygulama aracıdır.

Dünyada ve ülkemizdeki yerel gündem uygulamalarına bakıldığında; sabit bir davranış tarzının bulunmadığı görülmektedir. Farklı kentlere ilişkin ekonomik, coğrafik, sosyal ve kültürel faktörlerin bu uygulamaları standartlaştırmaktan uzaklaştırması doğaldır. Önemli olan çalışma grupları vb... katılım platformları sayesinde bu uygulama aracının, o yöredeki insanları memnun edebilmesidir.

Yukarıda da görüldüğü gibi çalışmanın ana sorunsalında “yönetişim-kentli memnuniyeti” ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Tezin ikinci bölümünde bu etkileşim ele alınmaktadır. Memnuniyet kavramının tanımı, istek ve ihtiyaçlardan doğan beklentilerin karşılanabilmesinden duyulan hoşnutsuzluk şeklinde tanımlanabilmektedir. İhtiyaçların karşılanabilmesi konusu irdelendiğinde, bu konuda araştırma yapanlar arasında en bilinenlerden birinin Abraham Maslow olduğu görülmektedir.

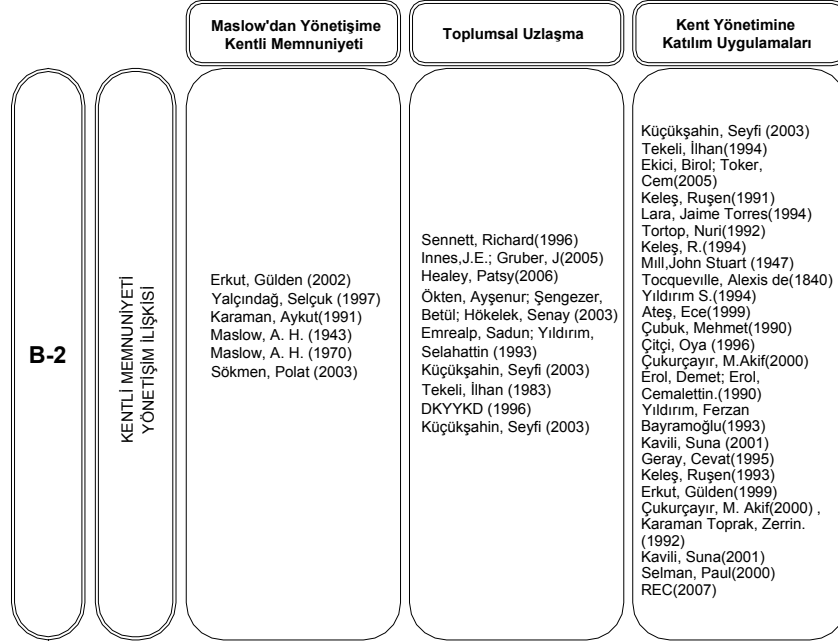
Tezin bu bölümünde, kentlilerin memnuniyetine Maslow'un bireysel ihtiyaçlar piramidinden yola çıkarak açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Kentler, o mekânda yaşayan bireylerin etkileşimi ile var olmaktadır. Dolayısıyla kentlilerin bireysel

İhtiyaçlarından yola çıkılarak kentsel gereksinimler de doğmaktadır. Bu bölümde, Maslow'un bireysel ihtiyaç piramidinden esinlenilerek kentsel gereksinim piramidi yaratılmış ve yönetim ile olan bağlantı irdelenmiştir.

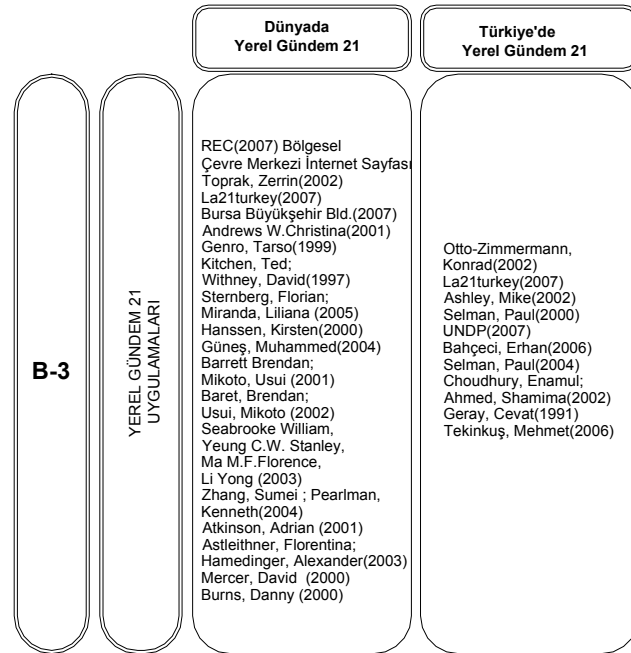
Şekil 2. Kentli Memnuniyeti ile Yönetişim Etkileşimi Kavram Haritası

Kentli memnuniyeti ile yönetim ilişkisinin; Maslow'un bireysel gereksinimler piramidinden kentsel gereksinimlere geçiş, kentli memnuniyeti, toplumsal uzlaşma ve kent yönetimine katılım uygulamaları başlıkları ile ele alındığı ikinci bölümde aşağıdaki literatürlerden faydalanılmıştır:

Şekil 3. Bölüm-2'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi

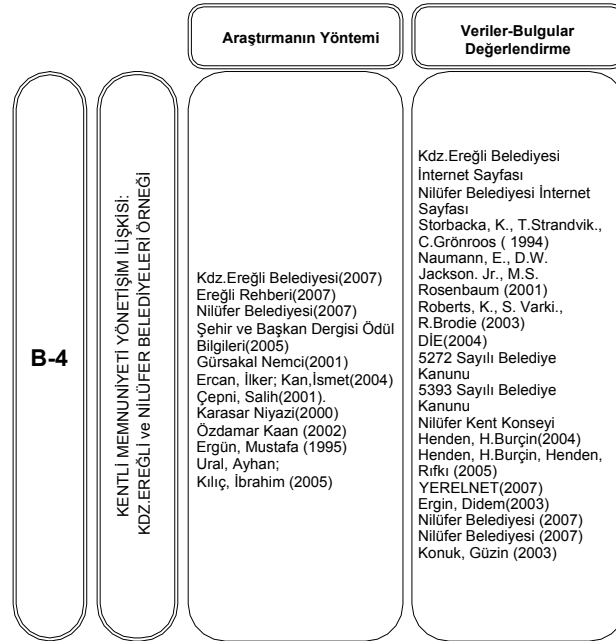
Yönetişim yaklaşımının kentli memnuniyetini artırıp artırmadığı ana sorunsalı üzerine kurulu olan bu çalışmada ele alınan Yerel Gündem 21 uygulamalarının yapılanmasına dair bilgiler tezin üçüncü bölümünde verilmektedir. Dünyada ve ülkemizde YG-21 uygulamalarının gelişim süreci ve bazı uygulamalar üzerinde durulmuş; kentlerin kendilerine has niteliklerinin Yerel Gündem 21 uygulamasına nasıl yansıtıldığına de açıklık getirilebilmiştir. Bu bölümün oluşturulması sırasında yararlanılan literatür listesi aşağıdaki şekilde görülebilmektedir.

Şekil 4. Bölüm-3'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi

Çalışmanın dördüncü bölümünde, daha önceki bölümlerde kavramsal açıklamaları yapılan olguların ilişkisi seçilen iki kentte yapılan çalışmanın yorumlanması ile pekiştirilmektedir. Araştırmada, anket-survey yöntemi uygulanmaktadır. Araştırma genelde ankete dayalı veriler üzerinden yürütülmüş; bunun yanı sıra, mülakatlar, belediye kayıtlarından elde edilecek veri ve analizler ile belediyelerin internet sayfalarına yansıyan bilgiler de kullanılmıştır.

Seçilen örneklerde yapılan anket çalışmaları ve mülakatların, kentlilerin hangi noktalara daha fazla önem verdiğini, hizmet beklentilerindeki eğilimlerini ve katılım olgusuna bakış açılarını yansıtabileceği düşünülmektedir.

Şekil 5. Bölüm-4'de Ele Alınan Kavramlar ve Literatür Listesi

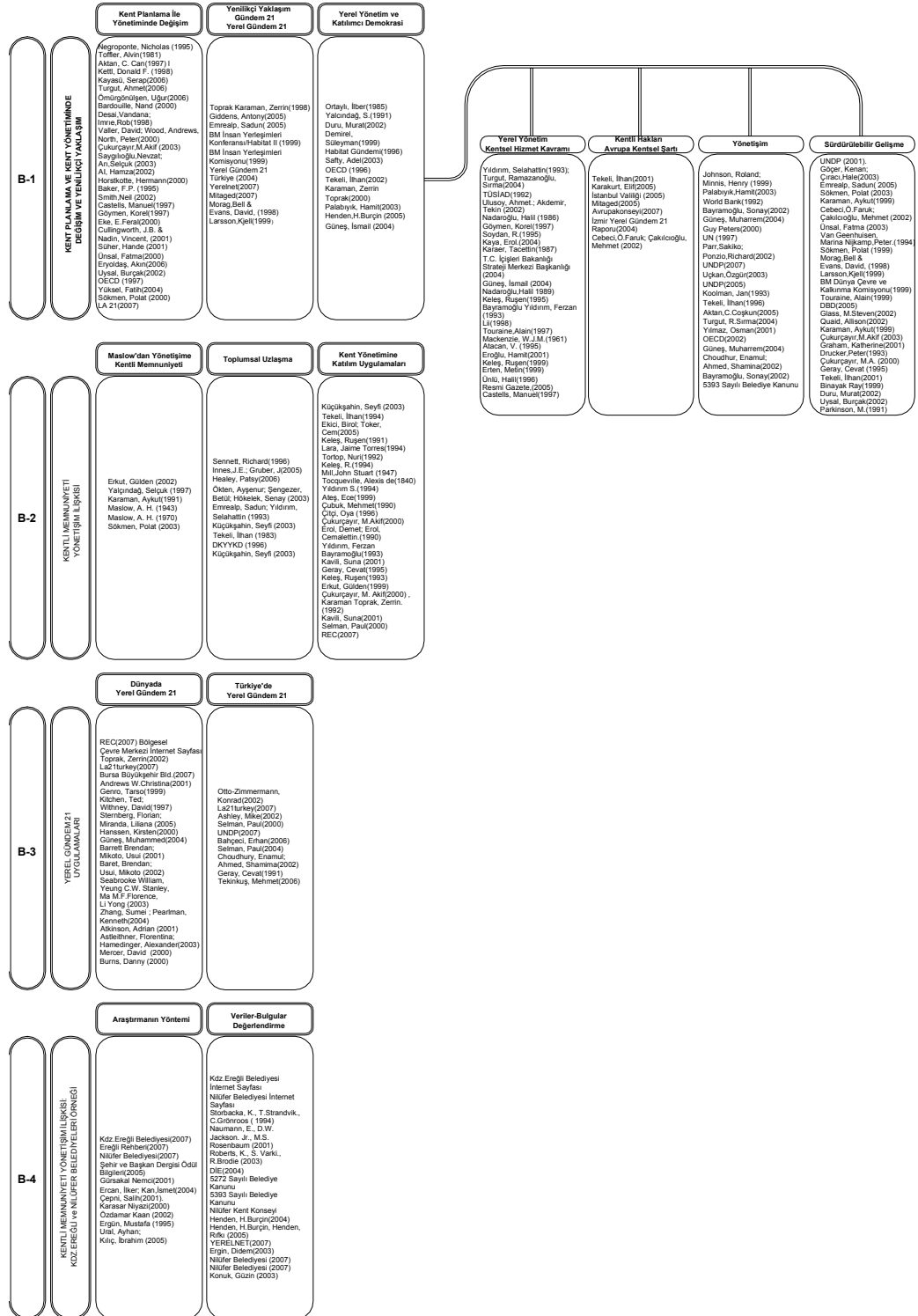
Bu çalışmayla Yerel Gündem 21 uygulanan ve uygulanmayan iki belediye arasındaki kent halkı memnuniyeti farklılıkları gözlemlenmektedir. Yönetişim yaklaşımı çerçevesinde uygulama imkânı bulan Yerel Gündem 21'in, kentlileri ne kadar memnun edebildiği görülebilecektir.

Seçim ölçütleri daha sonra detaylarıyla açıklanacak olan iki belediye Kdz.Ereğli ve Bursa Nilüfer Belediyeleridir. Kentsel planlama ve yönetim uygulama araçlarının ve de bunlardan beklentilerin gün geçtikçe gelişip değiştiği bilinen bir gerçektir. Ancak, ele alınacak örneklem sayesinde iki kavramın etkileşimi irdelenmiş olacaktır.

Ülkemizde 3225 adet belediye mevcuttur. Kent ve bölge planlama çalışmaları da giderek artan önemleri ile yapım ve uygulama süreçlerini yaşamaktadır. Kent yöneticileri için, varlıklarının devamı niteliğinde olan “*halkın beklentilerinin karşılanabilmesi ve yönetime bağlılıkta devamlılık*” durumu kentli memnuniyetinin sürdürülebilirliği ile mümkün olabilecektir. Bu çalışmanın, çağdaş planlama ve yönetim tekniklerini ele almak suretiyle, kent halkı memnuniyetini artırma çabasında olan kent yöneticileri için fayda sağlayabileceği düşünülmektedir.

Tezin bütünü için hazırlanmış olan literatür haritası aşağıda yer almaktadır. Literatür haritası, bir araştırmada ele alınan kavramların akışının algılanabildiği ve bu kavramların hangi literatür taraması yapılarak irdelendiğinin okunabildiği şematik bir anlatımdır.

Yönetişimin Kentli Memnuniyetine Etkisi Gündem 21 Çerçevesinde Değerlendirme:
Kdz.Ereğli Ve Nilüfer Belediyeleri

Şekil 6. Tez Literatür Haritası*

*Literatür Haritası Sn.G.Erkut önerisi ile geliştirilmiştir.

BÖLÜM 1

1.1. KENT PLANLAMA İLE YÖNETİMİNDE DEĞİŞİM VE YENİLİKÇİ YAKLAŞIM

İnsanlık tarihi, uygarlık düzeylerini temsil eden ilkel çağ, tarım çağı, sanayi çağı ve bilgi çağı şeklinde bölümlendirilebilmektedir. Çağları kendine özgü kılan, toplumsal ve ekonomik koşullarıdır. Bu yapılar, çevresel ve kültürel öğeler tarafından biçimlendirilmektedir.¹ Özellikle 20. yüzyılın son çeyreğine damgasını vuran bilgi teknolojileri gelişiminin sosyal hayata sunduğu imkânlar dikkate alındığında, Toffler² in “üçüncü dalga” olarak betimlediği bilgi çağında yaşayanların “bilgi toplumu” olarak adlandırılmaları da yanlış olmayacaktır.

Yukarıda sözü edilen her çağın kendine ait dinamikleri vardır. Kırdan kente doğru başlayan göç olgusuna temel neden olarak, sanayi devrimi ve sonrası gelişmeler gösterilmektedir. Bir başka deyişle; kentlerin ortaya çıkış ve gelişiminde; (sanayi devrimi öncesinde de dini, iktisadi, sosyal, güvenlik gibi bir takım nedenlerin etkisi olmakla birlikte) sanayileşmenin etkisi, sayılan nedenlerden çok daha farklı olmuştur. Fabrikaların çatısı altında toplanan üretim faaliyeti; küçük, dağınık ve yaygın işyerlerini merkezlerde toplamış; bu da yerleşim alanlarının belirli alanlarda odaklanmasına yol açmıştır.

1990lara gelindiğinde, kente ilişkin köklü değişimle daha fazla ortaya çıkmıştır. Küresel rekabet ortamında, hızlı bir yarışa girilirken; ülke nüfusu özellikle belli kentlerde yığılaşmaya başlamıştır. Bu nedenle de; metropoller ve mega kentler ortaya çıkmıştır.

¹ Negroponte, Nicholas (1995) Dijital Dünya (Çev. Z.Dicleli) Türk Henkel Dergisi Yayınları, İstanbul

² Toffler, Alvin(1981) Üçüncü Dalga(Çev:A.Seden), Altın Kitaplar Yayınevi

İnsanlık tarihinde değişim olgusu, yönetim alanında da kendini göstermektedir. Günümüzde kurumları değişime zorlayan faktörler şu şekilde sıralanabilmektedir:³

- a. Küreselleşme ve rekabet
- b. Uluslararası ve bölgesel entegrasyonların artan önemi
- c. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler
- d. İnsan hakları ve demokrasi alanındaki gelişmelerle, kurumlarda bireylerin ön plana çıkabilmeleri
- e. Ekonominin kalkınmasında insan kaynağının itici gücünün önem kazanması
- f. Mal ve hizmeti tüketenlerin bilinçlenmesi ve beklentilerin (kalite, hız, ucuzluk, estetik, güven, memnuniyet) artması

Dünya ile entegrasyon çağında, bilgi toplumu bireylerinin istek ve ihtiyaçları şekillenmiş, dolayısıyla yönetimden beklentilerinde de farklılıklar gözlenmiştir. Kamu hizmetinin sunumunda artık geleneksel yöntemler değil; çağdaş teknikler kullanılmaya başlamıştır.

Kamu yönetiminin temel amaç ve görevi, halkın hayatını kolaylaştırmak, huzur, güvenlik ve refahını sağlamak, hayat kalitesini geliştirmek, kişilerin hak ve özgürlüklerini kullanmalarının önündeki engelleri kaldırmak ve bu amaçlarla kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirmektir. Kamu yönetiminde reform arayışlarına yol açan nedenlerin derecesi her ülkede farklı olmakla birlikte temelde benzer koşullar sonucunda ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlardan ilk üçü bazen kısaca üç açık (three deficits) diye ifade edilen olgudur. İlk açık “bütçe açığı”dır. İkinci açık “güven açığı”dır (trust deficit). Üçüncü açık ise “performans açığı”dır (performance deficit). Bu açıkların ortaya çıkma süreci ve nedenleri birbiri ile yakından ilgilidir.⁴

Kentsel planlama ve kamu yönetimi disiplinlerinde önemli bir paradigma değişimi yaşadığımız bu dönemde, uluslararası ölçekte yaşanan dönüşümleri göz önünde

³ Aktan, C. Can(1997) Değişim ve Yeni Global Yönetim, Türkiye Metal Sanayicileri Yayını, Yayın no:257, İstanbul

⁴ Kettl, Donald F. (1998) Reinventing Government: A Fifth Year Report Card, Center for Public Management , The Brookings Institution, Washington DC, 1998.

bulundurup değerlendirerek, Türkiye koşullarına uygun bir kavramsallaştırılmaya gereksinim duyulan bir süreçten geçilmektedir.⁵

Kent planlaması ve yönetimi yaklaşımındaki değişim sürecinde iki temel kavramdan söz edilebilir. Bunlardan ilki konunun yönetsel ve örgütsel çerçevesini oluşturan “yönetim-politika”dır. Bu kısım daha çok kamu yönetimi disipliniyle iç içedir. İkincisi ise, kamu yönetiminden yola çıkılarak, kent yönetiminin eylemler bütünü olarak kabul edebileceğimiz “planlama” disipliniidir.⁶ Bu iki temelin bir arada ele alınması kent yönetimi ve planlaması konularında elde edilebilecek başarı oranında artış sağlayabilecektir.

Planlama, günümüzün küresel rekabet ortamında, yerel boyutta daha dinamik ve güçlü bir yapılanma ile kurumlar arası bütünleşmeyi gerekli kılmaktadır. Katılım ilkelerinde ise başta yerel yönetimler olmak üzere, aktörlerin, merkezi yönetim tarafından "ortaklar" olarak görülebilmesi, demokratik katılım ve sorumluluk paylaşımı açısından önem taşımaktadır.⁷

Kamu yönetimi ve dolayısıyla da kent yönetimi anlayışındaki yeniden yapılanma süreci, dünya ülkelerinde de kendini göstermektedir. Batıda, özellikle de Amerika’da kamu sektörü daha kasvetli algılanmaya başlanmıştır. Bu algılama biçimi, değişim sürecinin tetikleyicilerinden olmuştur. Bilimsel bir disiplin ve uygulama alanını ifade eden “kamu yönetimi(public administration)” terimi bile giderek daha sık kullanılan “kamu işletmeciliği(public management)” veya “kamu sektörü işletmeciliği(public sector management)” gibi terimlere yerini bırakmaya başlamıştır.⁸

Genel olarak kamu yönetiminde yaşanan ilgisizlik ve etkin olmayan yönetimden kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, küreselleşmenin de etkisiyle⁹, kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkelerin reform çalışmaları, “yeni kamu işletmeciliği

⁵Kayasü, Serap(2006) Planlamada Kurumsallaşma, Kamu Yönetiminden Planlamaya Yeniden Yapılanma Sempozyumu,5-6.Ekim.2005, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Şubat, İstanbul

⁶Turgut, Ahmet(2006) Kamu Yönetiminden Planlamaya Yeniden Yapılanma Sempozyumu,5-6.Ekim.2005, Önsöz Metni, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Şubat, İstanbul

⁷Uysal, Burçak(2002) Kent Planlamada Yönetişim ve Ekonomi İlişkisi, Kamu-Özel Ortaklıkları Bağlamında GYO lar ve Adana'nın Kentsel Gelişimi, MSÜ MF ŞBPB Lisans Bitirme Tezi, Danışman: Prof. Dr. Aykut Karaman, Haziran, İstanbul, s:13

⁸Ömürgönülşen, Uğur(2006) Kamu Sektöründeki Paradigma Değişimi Çerçevesinde Yürütülen Kamu Sektörü Reformlarının Etkileri Nasıl Değerlendirilebilir?, Kamu Yönetiminden Planlamaya Yeniden Yapılanma Sempozyumu,5-6.Ekim.2005, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Şubat, İstanbul

⁹Bardouille, Nand (2000) The Transformation of Governance Paradigms and Modalities, Round Table, January, Issue 353, s: 81

devrimi” (new public management revolution) adında bir gündem oluşturmuştur.¹⁰ Kamu yönetiminin, kamu hizmeti gibi geleneksel konularında, bu hizmetin verilmiş şekli, yöntem ve tekniklerdeki gelişmeler bu dönemde daha dikkat çekici bulunmuştur. 1980 sonrasında İngiltere’de Thatcherizmin özelliği olarak kent yönetimlerinde piyasa, rekabet, yeniden düzenleme, özel kesim katılımı, hizmet sunumunda ve politika yapımında sorumluluk kavramları ön plana çıkmış; bu gelişmeler yerel yönetimden yerel yönetişime geçiş olarak nitelendirilmiştir.¹¹

Yönetsel yeniden yapılanmada, idarenin bir hizmet işletmesine dönüştürülmesi siyasal ve toplumsal bir sorumluluk olarak görülmeye başlanmıştır. Yeniden yapılanma çalışmaları, salt teknik bir planlama olmaktan çıkmış; “yurttaş” kavramı yeniden yapılanma girişimlerinde temel kaynak olarak görülmeye başlanmıştır.¹² Yurttaşın kamu hizmetlerinden yararlanırken hizmetlerin yanında, beklentilerini de karşılayacak biçimde, belli bir kalite düzeyinde kendisine sunulmasını bekleme özelliği de oluşmuştur. Dolayısıyla, yönetimin hesap verebilirliğinin artırılmasını, yönetimde kalite ölçütlerinin uygulanmasını ve planlama&uygulama süreçlerine halkın dâhil edilmesini bekleyen bir döneme girilmiştir.¹³ Verimlilik, sorumluluk, katılım ve etkinlik artık kent planlama ve yönetimlerinin yadsınamayacak ilkeleri haline gelmeye başlamıştır. Bunların birbiri ile uyum içinde olabileceği kavram olarak ise “*yönetişim*” olgusu üzerinde durulmaktadır.

Yurttaş/kentli odaklı yönetim yaklaşımlarının etkisiyle kamu kurumlarında hizmet sunanların sorumluluğu siyasal sorumluluktan kullanıcı memnuniyetinin önemli olduğu bir eksene oturmaktadır. Kamu hizmeti sunanlar etkinlik, kolaylık, hızlilik, tarafsızlık, nesnellik ve güvenilirlik gibi amaçların yanına kullanıcı memnuniyetinin sağlanması gibi bir amacı da koyma dönemine girmişlerdir.¹⁴

Horstkotte’ye göre; kentliye/yerel kamu hizmeti kullanıcılarına yakın bir yerel yönetim (close to the customers) ve dostça hizmet veren bir yerel yönetim (user-friendly) yurttaş odaklı bir yerel yönetim olmanın temel ilkelerini yerine getiriyor demektir. Yine, beldede yaşayan yurttaşlara hizmet garantisi sağlayan, onların gündelik

¹⁰ Desai,Vandana; Imrie,Rob(1998) The New Managerializm in Local Governance, North-South Dimensions, Third World Quarterly, December, Vol:19,Issue:4,s:635

¹¹ Valler, David; Wood, Andrews, North, Peter(2000) Local Governance and Local Business Interests: A critical Review, Progress in Human Geography, 24, 3, s:409

¹² Çukurçayır,M.Akif (2003) Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim, Yeniden Yapılanma, Demokratiklik, Etkinlik, Çizgi Kitabevi Yayınları:81, Mayıs, s:1

¹³ Saygılıoğlu,Nevzat; Arı,Selçuk (2003) Etkin Devlet-Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi, Sabancı Ün. Yayınları, İstanbul, s:147-148

¹⁴ Al, Hamza(2002) Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Bilim adamı Yayınları, Ankara, s:237–238

sorunlarını yakından izleyen ve çözümler üretmeye çalışan, yurttaş büroları ve şikâyet hattı kuran yerel yönetim yurttaş/kentli odaklı (administration as customer service) bir hizmet anlayışını yerine getiriyor demektir.¹⁵ Yurttaş/kentli odaklılık; kalite, seçme, katılımcı denetim mekanizmaları, hizmetlere ulaşılabilirlik gibi etkileşimli bir yurttaş-yönetim konseptini içermektedir.¹⁶

Planlama açısından ele alındığında; planıcı bir toplumsal aktör olarak mekânı düzenleme; toplumsal bir hizmet olarak da planlama eylemini gerçekleştirme sürecini, kurumlar üzerinden yapmaktadır. Planlama eylem ve politikalarında toplumsal kurumların önemi büyüktür. Buda, planlama disiplini ile kent yönetimi sisteminin toplumsal kurumlarının ilişkisini güçlendirmektedir. Yeniden yapılanma sürecinde planlama, kurumsal dönüşüm sürecinin önemli bir ögesi olmak durumundadır. Toplumsal ve kurumsal bir aktör olarak planıcı, planlama kurumu üzerinden, toplumsal kurumların dönüşümünü sağlayacak politikalar üretme işlevini de yüklenmiştir.¹⁷

Kentler üzerinde kurulu olduğu fiziksel, ekonomik, toplumsal ve yönetsel çevrelerle sürekli bir etkileşim içindedir. Özellikle son dönemlerde bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler kentlerin değişimini daha çok hızlandırmaktadır. Bu durumda mevcut planlama anlayışı da zamana ayak uydurarak değişim ve gelişime uğramaktadır. Kentsel planlamanın yeniden yapılanma süreci, yeni planlama anlayışından beklenenlere dikkat çekmektedir.¹⁸

Kent olgusunun artan karmaşıklığı ve artan sorunların aciliyeti; kentsel çelişkileri düzenlemek için bazı kurumsal mekanizmalara başvurmaya yol açmıştır. Dolayısıyla o dönemde, kent planlaması kişilerin günlük yaşamlarında hissettikleri krizi çözecek bir kurtarıcı olarak görünmektedir. Oysa kent planlaması toplumsal bir süreçtir ve de "kentlin sorunlarını çözmek için ortaya konulan bir müdahale" olarak algılanmalıdır.¹⁹

Planlama; belirli bir amaç ve hedefe varılmaya çalışılırken, süreç içindeki engel ve belirsizliklerin, sistematik çabalarla aşılması, bilinmeyenin bilinmeye çalışılması

¹⁵ Horstkotte, Hermann(2000) Must We Reinvent Local Government?, BASISINFO-inter nationes, Köln,s:8

¹⁶ Baker, F.P. (1995) "Marketing in a Local Authority", Journal of Marketing Pradice: Applied Marketing Science" Vol. I, No. 4, s:77

¹⁷ Smith,Neil (2002) New Globalism,New Urbanism:Gentrification as Global Urban Strategy, Antipode July, Volume:34, Number:3:427-450

¹⁸ Uysal, Burçak(2002) a.g.e. s:10

¹⁹ Castells, Manuel(1997) Kent, Sınıf, İktidar, (Çev: Asuman Erendil), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara

olarak tanımlanabilir.²⁰ Hangi sektörde olursa olsun planlama; mevcut olanakları ve uygulama ihtimallerini dikkate alarak, elde edilecek sonuçların değerlerini tartarak, oluşturulacak seçenekler arasında geleceğe dönük bir seçim yapmak ve bunu uygulamak için gerekli önlemleri alma sürecidir.²¹ Kent planlamanın sağladığı faydalar bakımından, birey merkezinden topluma yayılan etkilerinin doğru algılanabilmesi için, çağa ayak uydurur bir tavır sergilemesi beklenmektedir. Bu, ülkesel ve küresel bazda yapılması gereken bir ödev halini almıştır.²²

Planlama, kavramsal olarak, belirlenen bir hedefe ulaşmak için harekete geçmeden önce yapılan hazırlıklardır. Gelecek için, geleceğe yönelmiş bir tahmin işlemidir. Amaç; belirlenen hedefe, en az zaman ve enerji kaybı ile en etkili ve rasyonel biçimde ulaşmaktır.²³

Kent planlaması mekânsal bir planlama gibi algılsa da; planlanacak değerleri sadece mekânsal kalıplar içinde değerlendirmek yanlış olacaktır. İnsanın içinde bulunduğu çevrede sağlıklı ve mutlu bir yaşam biçimine kavuşması, sosyo-kültürel ilişki ve davranışlarını kontrol etmesi, yalnızca mekanik fiziksel çevre ve konfor ile mümkün olamamaktadır. Burada, toplum psikolojine dair verilerin nasıl karşılanacağı, zaman ve mekân boyutunda, esneklik içerisinde nasıl cevaplanabileceği sorusu ortaya çıkmaktadır. Toplumun ve bireyin sosyo-kültürel gelişimini sınırlamayan, yaratıcılığına engel olmayan kentsel yaşam çevresinin nasıl oluşturulacağı temel çıkış noktası olmalıdır.

Kentlerimiz; merkezi yönetim, yerel yönetim ve toplumun köşelerde; kentsel mekânın ise ortasında yer aldığı bir üçgen içinde, her bir köşenin ayrı yönde çekim gücü yaratmasına bağlı olarak ortaya çıkan boşluklar ve sarsıntılarla, varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Oysa bu üç güç kaynağının, bir üçgen geometrisi yerine, birbirine paralel ve aynı yönde hareket ederek, kentsel gelişmelerin ardındaki potansiyeli yaratmak üzere bütünleşmeleri gerekmektedir. Bu bütünleşmenin gerçekleşebileceği zemin planlama kurumudur. Kentsel planlama sistematigi içinde bir araya gelen güç kaynaklarından yerel yönetimler, plan yapma ve onama yetkilerini büyük ölçüde ellerinde tutmaları nedeniyle, kuşkusuz kentsel gerçeklerin

²⁰ Göymen, Korel(1997) Türkiye'de Kent Yönetimi, Boyut Yayın Grubu

²¹ Eke, E.Feral(2000) Şehircilik ve Planlama, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara

²² Cullingworth, J.B. & Nadin, Vincent, 2001 (& 2006), 'Town and Country Planning in the UK', 13th Edition, Routledge, London (revised edition).

²³ Süher, Hande (2001) TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi, Kentleşme ve İstanbul Sayısı, Sayı 413, No:3

ortaya çıkmasının sorumluluğunu paylaşmaktadırlar.²⁴ Teorik olarak planlama sistemi, geniş tabanlı politikaların, arazi üzerindeki kişisel hak ve taşınmazların, toplumsal yararın(public interest) ve hatta yapı formu malzemelerinin birlikte ele alındığı bir yaklaşımdır.²⁵

Geleneksel planlamada mekân planlaması ana hedefdir. Yeni planlama yaklaşımı o mekânın sosyal - siyasal - ekonomik boyutunu da geliştiren bir plan olma hedefini taşımaktadır. Böyle bir planlamada toplumun bütün kesimlerinin ortaklaşa karar verdiği bir planlama özelliği söz konusudur. Yenilikçi planlama yaklaşımının yasa-kurum-süreç bütünlüğü içinde tasarlanması zorunludur. Aksi takdirde, planlamanın imar planlaması ile sınırlanan teknik bir hizmet kimliğine bürünerek, kentsel gelişmelerin denetlenmesinde etkinliğini giderek kaybetmesi kaçınılmaz olacaktır.²⁶

Yenilikçi planlama yaklaşımının, kentsel politikaların toplum tarafından oluşturulmasını desteklemesi gereklidir. Hizmette etkinliğin üretileceği ve denetlenebileceği mekanizmaların artırılabilmesi sayesinde, halkın planlamaya katılımı ve kendini daha önemli hissetmesi sağlanabilecektir. Bu noktada, kentli haklarına olan yakınlıkta da artış gözlenebilecektir.

Planlama sisteminin, çağın getirdiği teknolojik gelişmeleri de göz ardı etmemesi gerekmektedir. Kamu hizmetlerinin kentsel gelişme kanallarına olan adaptasyonunun sağlanması da oldukça önemlidir. Toplumsal gerçeklere ve çağın değişimine duyarlı bir planlamanın kurgulanması ve bu anlayışın uygulanabilirliğini sağlayacak somut önerilerin geliştirilebilmesi, hem planlama kurumu, hem de planıcı kimliği açısından olumlu olacaktır. Toplumsal uzlaşma ortamının planlamaya yansımalarının, kentin bütünlüğü açısından belirgin bir yeri vardır. Uzlaşımın, eşitlik ve verimlilik arasında bir denge yaratabileceği açıktır.

Kentler yapıları itibariyle, birbirinden farklı pek çok grup barındırmaktadır. Bu grupların kendi taleplerini duyurmaya çalışma süreçlerinde, kent için alınan kararlar üzerinde, yanlılık yada kazanan-kaybeden hissiyatının yaratılması bazı toplumsal olumsuzluklar doğurabilmektedir. Alınan her kararın herkesi memnun edebilmesi beklenemez. Ancak, farklı kesimlerin bir orta noktada uzlaşabilmesi düşüncesi,

²⁴ Ünsal, Fatma(2000) Planlamaya Kentsel Siyaset Çerçevesinde Bir Yaklaşım, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehircilik Doktora Tezi, İstanbul

²⁵ Eryoldaş, Akın(2006) Planlama Anlayışında Değişim, Stratejik Planlama Kentsel Mekânda Kar amaçlı Olmayan Stratejik Planlama Yaklaşımı, İstanbul

²⁶ Uysal, Burçak(2002) a.g.e. s:10

uygulanabilirlik ve birey katılımı açısından daha tercih edilir bir nokta haline gelebilmektedir. Kentli hakları açısından bakıldığında; her birey, ilgili deklarasyonunda sıralanan haklarını elde edebilmelidir.

Yeniden yapılanma sürecinin yaşanmasıyla birlikte kentliler kendini tekrar gözden geçirmeye, tanımlamaya, buyruklar alan bir özne yerine; sorgulayan, biçimlendiren, katılan ve yönlendiren niteliklerine bürünmeye başlamışlardır. Daha iyi hizmet bekleme, daha etkin ve verimli bir yönetim sistemi talebi ve siyasal, yönetsel ve ekonomik karar süreçlerinde yer alma isteği söz konusu olabilmektedir.

Toplumun kalkınması, her kesime eşit şekilde yansımamaktadır. Bu eşitsizliğin göstergesi olan kentsel sorunlar, çevre problemleri, sosyo-ekonomik çalkantılar artış göstermektedir. Kuşkusuz bu sorunların çözümü, yerel otoritelerin gücünü aşmaktadır. Ancak, bu sorunlar büyük ölçüde, merkezi yönetimlerin ulusal eğilimler ve kentler hakkında yaptığı genelleştirmelerin, yerel özelliklerin önüne geçmesinden kaynaklanmaktadır.²⁷ Bu da yerel güçlerin, kentsel siyaset bütünü içindeki rolüne ve işlevine gereken önemin verilmesine işaret etmektedir.²⁸

Sosyo-mekânsal dönüşüme müdahale olarak görülebilen planlama süreç ve politikalarındaki yeniden yapılanma ile kamu yönetimindeki yeniden yapılanma birbirini tamamlayan iki süreç olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle, kamunun yeniden tanımlanan örgütlenme dokuları ile yerel aktörlerin işbirliğine dayalı planlamaya doğru giden mekanizmaya bakıldığında, son yirmi beş yıldır devam eden yeniden yapılanma sürecinin farklı ama bütünler yüzleri olarak ele alınabilirler.²⁹

Bugün; dünya nüfusunun büyük bir kesimi artık kentlerde ikamet etmektedir. Toplumun kentlerde yaşamaya başlaması, daha iyi imkânlara kavuşmasını ve hayat standardının yükselmesini sağlarken, diğer taraftan da bazı sorunları ortaya çıkartmıştır. Çünkü kentler herkese aynı imkânı sunamamış; özellikle gelişmekte olan ülkelerde kentsel sorunlar baş göstermeye başlamıştır.

Hem sınıflar arası uçurumun azaltılması, hem de kent imkânlarından herkesin eşit şekilde faydalanmasının sağlanabilmesi gibi sorunlar; kent yönetimi örgütlenmelerini

²⁷ OECD (1997) Better Understanding Our cities, Paris

²⁸ Ünsal, Fatma(2000) a.g.e.

²⁹ Kayasü, Serap(2006) a.g.e.

ve planlama disiplinini uzun süredir meşgul etmektedir.³⁰ Kent yönetimlerinin tüm yerel halkı kapsayacak hakkaniyet çerçevesinde özgürlük, demokrasi, katılım, hizmette etkinlik, hesap verebilirlik gibi değerlere dayanması ve bu kavramların sürdürülebilirliğinin de sağlanması gerekmektedir.

Sökmen'in çizdiği çerçevede "21.yy 'da planlama:

1. Yeni bir anlayışla pazar koşullarında başarılı olmalı ancak kendini tamamen teslim etmemelidir.
2. Hem kamu yararını, hem kısa vadeli girişimciliği, hem de uzun vadeli gelişmeyi öngören bütün durumlar için oluşturulabilen esnek bir çizgide olan esnek bir planlama yapılmalıdır. Ayrıca diğer aktörlerle hareket edebilen diyaloga açık demokratik bir planlama olmalıdır.³¹

1.1.1. Yenilikçi Yaklaşımın Örneği: G 21 ve YG 21

1.1.1.1. Gündem 21 (G 21)

Yirmi birinci yüzyıla açılan yolda "sürdürülebilir gelişme" konulu Gündem 21'in çıkış noktası, Haziran 1992'de Rio de Janeiro'da yapılan ve "Yeryüzü Zirvesi" olarak adlandırılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'dır. Kısa bir süre içerisinde Birleşmiş Milletler'in "en ünlü" belgelerinden biri durumuna gelen Gündem 21, "sürdürülebilir gelişme" kavramının yaşama geçirilmesine yönelik bir eylem planı niteliğindedir. Gündem 21 üç ana ve bir tamamlayıcı kısımdan oluşmakta ve toplam 40 bölümü içermektedir.

1. Sosyal ve Ekonomik Boyutlar: Bölüm 2-8'i kapsamaktadır. (Sonraki yıllarda Birleşmiş Milletler'in 1994 Kahire Konferansı'nın konusu olacak nüfus, 1995 Kopenhag Konferansı'nın konusu olacak yoksullukla mücadele, 1996 İstanbul Konferansı'nın konusu olacak insan yerleşimleri, vd.)
2. Çevre Koruma ve Kaynak Kullanımı: Bölüm 9-22'yi kapsamaktadır. (Atmosferin korunması, ormansızlaşma ve çölleşme ile mücadele, biyolojik çeşitliliğin korunması, su kaynaklarının korunması ve yönetimi, katı ve sıvı atıkların yönetimi...)

³⁰ Yüksel, Fatih(2004) Çağdaş Kent Yönetimi ve Yönetici Vizyonu, Detay Yayıncılık, Ankara

³¹ Sökmen, Polat (2000) Planlamada Yeni Yaklaşımlar, MSÜ MF ŞBPB Yayınlanmamış Ders Notları

3. Temel Grupların Rollerinin Geliştirilmesi: Bölüm 23-32'yi kapsamaktadır. (Sonraki yıllarda Birleşmiş Milletler'in 1995 Pekin Konferansı'nın konusu olacak kadınlar, ayrıca çocuklar ve gençler, yerli halk, sivil toplum kuruluşları, özel sektör kuruluşları, sendikalar...) Yerel yönetimler de, bu bağlam içinde, Bölüm 28'de ele alınmaktadır.
4. Uygulama Araçları: Bölüm 33-40'ı kapsamaktadır (Mali kaynaklar ve mekanizmalar, teknoloji transferi, bilim ve bilginin işlevi, eğitim ve öğretim, uluslararası işbirliği ve uluslararası kurumsal düzenlemeler...) ³²

Gündem 21'in çıkış noktası, bir yandan günümüzün ağırlıklı sorunlarının üstesinden gelmeye çalışırken, aynı zamanda dünyamızı gelecek yüzyılın tehditlerine karşı hazırlamak, başka bir ifadeyle "21.yüzyılın gündemini önceden oluşturmak" tır.

Toplumların gündeminin kent yaşamında açığa çıkabilmesinin kent tanımı ile açıklanabilmesi doğru olacaktır. Giddens³³ kenti eşzamanlı olarak tüm toplum kurumlarının üzerindeki etkileşim gücü olarak nitelendirmektedir. Giddens'a göre kentlerin karakteri, içindeki farklı toplulukların bütünü olarak, geniş kapsamlı özellikleri ile ilişkili bir biçimde ele alındığında sosyal dönüşümün doğasını yansıtabilmektedir. Kentliliğin karakterinde ve yayılmasında farklı bir kültürün oluştuğuna da dikkat çekilmektedir. Yaşam tarzı, ilişkiler ve ifadelerle dair bir kültürün meydana geldiği kentlerde, çağa ayak uyduracak uygulamaların benimsenmesi beklentisi kaçınılmaz bir gerçektir.

"İnsanlık tarihsel bir dönüm noktasındadır" cümlesiyle açılan Gündem 21'de uluslararası ve ulusların kendi içindeki eşitsizliklere, giderek artan yoksulluk, hastalıklar ve cehalete, ekosistemlerdeki süregelen kötüleşmeye dikkat çekilmektedir. Çıkış yolu olarak ise, temel gereksinmelerin karşılanmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, ekosistemlerin daha iyi korunmasını ve daha güvenli bir geleceğe giden yolun yapı taşlarının döşenmesini sağlayacak küresel ortaklık kavramı gündeme getirilmektedir. Kısaca, Gündem 21' "sürdürülebilir gelişme" hedefini gerçekleştirmenin vazgeçilmez yöntemi olarak, küresel ortaklık kavramını gündeme getirmektedir. Gündem 21'de yer alan tüm politikaların başarıyla uygulanabilmesinin gereği ve ön koşulu olarak çok aktörlülük ve toplumsal uzlaşma aranması getirilmektedir. Bu bağlamda, Rio Deklarasyonu ve Gündem 21'in

³² <http://www.la21turkey.net>, 07.04.2007

³³ Giddens, Antony(2005) Sosyoloji, Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş, Phoneix Yayınları, Ankara

belirleyici özelliklerinin başında toplumsal uzlaşma olmadan sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşamaz görüşü gelmektedir.

Gündem 21 bugüne kadarki yaklaşım ve politikaların sürdürülebilirlik açısından başarılı olamadığını, bu yüzden yeni unsurların işin içine katılmasının gerekliliğini ortaya koymakta, bu nedenle de toplumsal ögeler ve katmanlar arasında işbirliği ve katılımın sağlanmasına dikkat çekilmektedir. Bu noktadan hareketle, Toprak Karaman'ın da belirttiği gibi; "Gündem 21 çevre üzerinde etkisi olan ve etkilenen tüm kurum ve kişiye sorumluluklar yükleyen kapsamlı bir belgedir.

1.1.1.2. Yerel Gündem 21 (YG 21)

BM Habitat II "Kent Zirvesi", Rio'da başlatılan Yerel Gündem 21 hareketini, yerel yönetimin "kolaylaştırıcı" rolünün altını çizerek, "iyi yönetim" in temel ilkelerini ön plana çıkararak ve yerel yönetim, sivil toplum ve özel sektör işbirliğini teşvik ederek, güçlendirmiş ve zenginleştirmiştir.³⁴

Gündem 21 içerisinde "Yerel Gündem 21" kavramının getirildiği 28. bölümde yerel yönetimlerin, halka en yakın yönetim kademesi olarak, sürdürülebilir gelişme konusundaki yaşamsal konularının altı çizilmektedir. Bu bölümde yer alan temel hedef ve yaklaşımlar, katılımcılık üzerine bina edilmiştir. Hedefler ortaya konulurken, her ülkedeki yerel yönetimlerin, belde halkı ile birlikte yürütecekleri katılımcı bir süreçle, kendi beldeleri için bir Yerel Gündem 21 üzerinde görüş birliğine varmaları öngörülmektedir.³⁵

"Yerel Gündem 21" kavramının getirildiği bu bölümde, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve tüm diğer ilgililerin, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için "21. yüzyılın yerel gündemi"ni oluşturmaları karara bağlanmaktadır.

Yerel Gündem 21'in, Gündem 21 içerisinde kendisine yer bulması kolay olmamıştır. Rio Zirvesi öncesinde Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen hazırlık toplantılarında, yerel yönetimlerin ve konuya duyarlı sivil toplum kuruluşlarının çabalarına karşın, özellikle ulusal heyetlerde yer alan merkezi yönetim kuruluşlarının

³⁴ Toprak Karaman, Zerrin(1998) "Habitat II ve Yerel Gündem 21 Sorumluluğu", Türk İdare Dergisi, Yıl 70, Sayı 421, Aralık

³⁵ <http://www.la21turkey.net>, 07.04.2007

temsilcileri, 28. Bölüm'ün içeriğine karşı çıkmış ve Yerel Gündem 21'in taslağa alınmasına sıcak bakmamışlardır. Zirve'ye çok az bir süre kala Brezilya'nın bir başka kentinde, Curitiba'da toplanan yerel yönetimlerin ve bu girişimi destekleyen sivil toplum kuruluşlarının yoğun baskısı ve girişimleri sonucunda Yerel Gündem 21, ancak dördüncü ve son hazırlık toplantısında, Gündem 21 taslağı artık son biçimini alırken dâhil edilebilmiştir.

Gündem 21'in, 1992 Yerel Yönetimler Curitiba Bildirgesi esas alınarak hazırlanan 28. Bölümü'nde yerel yönetimlerin, halka en yakın yönetim kademesi olarak, sürdürülebilir kalkınma konusundaki yaşamsal konumlarının altı çizilmekte ve yerel yönetimlere yönelik hedefler ortaya konmaktadır.³⁶

Uluslararası topluluğun, yerel yönetimler arasındaki işbirliğinin artırılmasına yönelik bir danışma sürecini ivedilikle başlatması ve yerel yönetim birliklerinin ve temsilcilerinin, uluslararası ölçekte yerel yönetimler arasındaki işbirliğini ve koordinasyonu güçlendirici adımlar atması da hedefler arasında yer almaktadır.

Aynı şekilde, her ülkedeki yerel yönetimler, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine kadınların ve gençlerin etkin olarak katılımını sağlayacak programlar geliştirmeye ve uygulamaya davet edilmektedir. Hedeflere ulaşılmasına yönelik faaliyetler ortaya konulurken, her yerel yönetimin, hemşehrilerle, yerel kuruluşlar ve özel sektör kuruluşlarıyla diyalog içerisinde, kendi Yerel Gündem 21'lerini geliştirmeleri gerektiği belirtilmektedir.³⁷

Gündem 21'in hedeflediği sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde yaşama geçirilmesini sağlayacak başlıca mekanizma olarak kabul edilen Yerel Gündem 21,

- İnsanların temel gereksinimlerinin karşılanması,
- Yaşam standardının iyileştirilmesi,
- Güvenli bir geleceğin sağlanması yönündeki önceliklerin belirlenmesi,
- Ekosistemlerin "taşıma kapasitesi"nin dikkate alınması ve
- Gelecek nesillerin haklarının korunması yönündeki küresel

taahhütlerle harmanlaması nedeniyle, özünde "*çevre ve yaşam kalitesinin geliştirilmesi projesi*"dir.

³⁶ Emrealp, Sadun(2005) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, IULA-EMME Yayınları, Şubat

³⁷ <http://www.la21turkey.net>, 08.04.2007

Bu öncelikler ve taahhütler, geniş tabanlı katılıma dayalı toplumsal uzlaşma sağlayıcı mekanizmalar ile birleştğinde, Yerel Gündem 21'in aynı zamanda bir "toplu girişim projesi" olma özelliği ön plana çıkmaktadır. Yerel Gündem 21 sürecinin öncelikli yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli, stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması üzerindeki vurgusu, çeşitli katılımcı mekanizmaları içeren ve yerel ortaklıklara dayalı "yönetişim" (governance) anlayışının yaşama geçirilmesini gerekli kılmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınma kavramının demokrasi, insan hakları, katılımcılık, şeffaflık, etkinlik, hesap verme ve yerel yönetişimin diğer vazgeçilmez kavramlarıyla birlikte anlam kazanmasından hareketle, Yerel Gündem 21'in şemsiyesi altındaki yerel eylem planlaması sürecinin aynı zamanda "*yerel demokrasinin geliştirilmesi projesi*" olduğu açıkça görülmektedir.³⁸

Yerel Gündem 21, mevcut faaliyetlerin uzayıp giden listesi içinde yer alan sıradan bir yerel program veya proje değil, tersine, yerel yönetişimin tüm alanlarını ve aktörlerini yatay ve düşey olarak kucaklayan, bu bütünlük içerisinde yeni bir anlayış, yeni bir yönetim ahlakı geliştirilmesini içeren bir ana süreç niteliğini taşır.

Habitat Gündemi'nin özellikle 103, 211 ve 213. paragrafları ve İstanbul Bildirgesi'nin yerel yönetimlerle ilgili 12. Maddesi, Yerel Gündem 21 ile olan güçlü bağlantıyı ortaya koymaktadır.³⁹ Mayıs 1999'da Nairobi'de düzenlenen ve Gündem 21 ile Habitat Gündemi arasındaki eşgüdümün sağlanmasını amaçlayan BM İnsan Yerleşimleri Komisyonu 17. Oturumunda üye ülkeler tarafından kabul edilen "Habitat Yerel Eylem Planlaması Ortaklar Elkitabı"nda, Habitat ilkelerinin yaşama geçirilmesindeki en güçlü mekanizma olarak Yerel Gündem 21 gösterilmektedir.⁴⁰

Habitat Yerel Eylem Planlaması Ortaklar El kitabında, 21. Yüzyıl kentlerinde sürdürülebilir yerel eylem planlarının temelini oluşturması bakımından, yürürlükte bulunan yerel politikalar ile Habitat Gündemi'nin amaçları/hedefleri arasında ("herkese yeterli konut" ve "kentleşen dünyada sürdürülebilir insan yerleşmeleri" sağlanması için tüm insan yerleşmeleri politikalarının uygulanması) uyum sağlanması amacıyla, tüm yerel politikaların bütüncül olarak gözden geçirilmesi

³⁸ Emrealp, Sadun(2005) a.g.e.

³⁹ BM İnsan Yerleşimleri Konferansı/Habitat II (1999)– Habitat Gündemi ve İstanbul Deklarasyonu (UN Conference on Human Settlements/Habitat II – Habitat Agenda and Istanbul Declaration), T.C. Başbakanlık TOKİ,

⁴⁰ BM İnsan Yerleşimleri Komisyonu(1999) "Yerel Eylem Planlaması Ortaklar Elkitabı" ("Partners Handbook for Local Action Planning") Nairobi

önerilmektedir. Bu kapsamda, elkitabında bir yerel planın ideal olarak aşağıdaki unsurları içermesi gereğine işaret edilmektedir:

- Kentin geleceği için kapsamlı bir vizyon,
- Mevcut kentsel koşullar hakkında bilgi,
- Öncelikli konuların tanımlanması,
- Her konu için ölçülebilir amaçlar,
- Amaçlara ulaşabilmek için önerilen eylem programları,
- Sivil toplumun eylem programlarına tümüyle katılması için bir strateji,
- Programların kentin tümünde uygulanması yolunda kapasite geliştirilmesi için bir strateji,
- Yerel planın uygulanmasında elde edilen ilerlemenin izlenmesi için bir strateji,
- Her amaç için seçilmiş kentsel özel (spesifik) göstergeler.

Uygulama stratejileri olarak ise, beş stratejik amaç belirlenmiş bulunmaktadır:

1. Ortaklıklar oluşturulması,
2. “Yapabilir kılma” yaklaşımlarının benimsenmesi,
3. Katılımcı süreçlere ve mekanizmalara işlerlik kazandırılması,
4. Bütün ortaklık grupları arasında kapasite geliştirme,
5. Çağdaş bilgi teknolojileri ve ağı kurma yoluyla ilerlemenin izlenmesi ve değerlendirilmesi.

İşaret edilen bütün bu stratejilerin, yerel düzeyde bir planlama, uygulama, izleme ve değerlendirme mekanizması olup, Yerel Gündem 21’lerin “insan yerleşmeleri” içeriğini uygulayan ve bu anlamda Yerel Gündem 21’leri bütünleyici çalışmalar olarak değerlendirilmesi, sağlıklı bir yaklaşım olacaktır.⁴¹

Habitat Gündemi’nde, “sürdürülebilir kalkınma”nın vazgeçilmez temelinin demokratik, insan haklarına saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka hesap veren yönetimler olduğu belirtilmektedir. Böylelikle, 21. yüzyılın başlarına damgasını vuran “yönetişim” ilkesinin de temel çerçevesi çizilmiş olmaktadır. Habitat Gündemi, bu Gündem’in etkin olarak yaşama geçirilmesinin önkoşulunun, yerel yönetimlerin, sivil

⁴¹ Yerel Gündem 21 Türkiye (2004) Yerel Gündem 21 ile Habitat Gündemi’nin Yerelleştirilmesi Arasındaki Bağlar, <http://www.la21turkey.net>, 20.04.2007

toplum kuruluşlarının ve diğer yerel aktörlerin etkin katılımı olduğunu vurgulayarak son bulmaktadır.⁴²

1.2. YEREL YÖNETİM VE KATILIMCI DEMOKRASİ

Yerel yönetim; siyasal, hukuki bir kavram ve sosyal idari bir kurum olarak geç Ortaçağ Avrupasının ürünüdür. Çağdaş yerel yönetim ve demokrasi ise ancak geniş bir alanda ve toplumun bütün kurumları üzerinde kontrol yürüten bir merkezi idarenin varlığı karşısında söz konusudur. Yani modern devletin güçlenen erki karşısında; tarihin akışı içinde bir bölgenin veya şehrin mali-idari alanda özerklik elde edip bunu güçlendirmesiyle yerel yönetim denen hukuki varlık ortaya çıkmıştır. Nihayet yeni çağların hukuki devrimi, bir yerde bu tip idarelerin hukuki varlığının tanınmasını, yani tüzel kişilik kazanmasını sağlamıştır.

Yerel yönetim geleneği; demokratik yaşamı ve siyasal katılmayı tek kelimeyle yurttaşlık bilincini yerleştiren bir gelişmedir. Güçlü bir yerel yönetim sadece kentlerin ve köylerin bayındırlığını ve sağlıklı yaşamını sağlayan bir örgüt demek değildir; ön planda sağlam bir demokratik terbiyenin yerleşmesini sağlayan bir toplumsal süreçtir.⁴³ Yerel yönetim anlayışının temelinde yerel demokrasi değerleri vardır. Bu değerler yerel toplulukların kendilerini yakından ilgilendiren konularda kendi kendilerini özgürce ve demokratik yöntemlerle yönetmelerini öngörmektedir. Bu demokratik değerler yanında yerel yönetim kuruluşlarının üstlendikleri kamu hizmetlerinin yürütülmesinde, merkezi yönetime göre etkinlik ve verimliliği daha iyi şekilde gerçekleştiren kuruluşlar olarak değerlendirilmektedir.⁴⁴

Bir toplumda demokratik değerlerin benimsenmesi o toplumu meydana getiren bireylerin politik sorumluluğu ve bilince sahip olmasıyla doğru orantılıdır. Politik bilinç ve sorumluluk duygusu yüksek bireylere sahip toplumlarda, demokratik değerler daha yaygın ve hızlı bir şekilde benimsenmektedir. İşte yerel yönetimler, toplumda politik sorumluluk duygusunun oluşmasına da katkı sağlamaktadırlar. Bu açıdan değerlendirildiğinde yerel yönetimler demokratik değerlerin gerçekleştirilmesi açısından yerel sınırları aşmakta, ulusal düzeyde demokrasinin gerçekleşmesinde bir eğitim aracı olarak da işlev görmektedir.⁴⁵

⁴² BM İnsan Yerleşimleri Konferansı/Habitat II (1999) a.g.e.

⁴³ Ortaylı, İlber(1985) Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği, Hil Yayınları

⁴⁴ Yalcındağ, Selçuk(1991)Türk Yerel Yönetimlerinde Yeniden Yapılanma. Amme İdaresi Dergisi Cilt:2, Eylül

⁴⁵ Duru, Murat(2002) Belediyelerin Kent Planlamasındaki İşlevleri, Ankara Üniv. SBE Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi ABD Yük. Lisans Tezi, Ankara

Günümüzde dünya üç önemli prensip üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunlar:

1. Demokrasi
2. İnsan Hakları
3. Pazar ekonomisidir.⁴⁶

“Demokrasi” denildiğinde;

- Temel hak ve hürriyetleri sağlamayı hedefleyen,
- Çoğulcu ve katılımcı düşünceye dayanan,
- Özgürlük ve hoşgörü ortamında gelişen sistemler akla gelmektedir.

Demokratik, insan haklarına saygılı, saydam, katılımcı ve halka hesap veren yönetimler ile sivil toplumun etkin katılımı, sürdürülebilir gelişmenin gerçekleşebilmesinin vazgeçilmez temelleridir.⁴⁷ Demokrasi, insanların daha iyi bir hayat yaşayabilmeleri için, toplum tarafından arzu edilen önemli bir unsurdur. Bu arzunun yaşama geçirilmesi amacıyla demokrasi içinde yapılan açılımların başında “katılımcı demokrasi” gelmektedir. Katılımcı demokrasi, insanların daha özgür olması, kendi yaşamları üzerinde daha fazla insiyatif alması, kendilerini kendilerinin yönetmesi -*self governance*- ilkelerini amaçlayan ve demokrasiyi; *yeni toplum-yeni insan ve yeni dünya sistemine* daha uygun olacak şekilde sivil toplum kuruluşları, enstitüler, toplumsal hareketler gibi çeşitli kurumsal araçlarla dönüştürmeyi hedefleyen yeni bir paradigmadır.

Sosyo-kültürel ve tarihi içerik bakımından toplumların merkezi-yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşları etkileşiminde farklılıkların olabilmesi doğaldır. Ancak, varılması düşünülen nokta demokraside ilerleme kaydedilmesi ise, bu durum Dünya Bankasının sosyal ve ekonomik politika geliştirilebilmesi adına ortaya koyduğu “yönetişim(governance)” yaklaşımı ile desteklenmektedir. Çağdaş demokratik uygulamaların hayata geçmesi, sosyo-politik sürece kişilerin katılımı ile desteklenmektedir.⁴⁸

Yerel yönetimlerde yaşanan değişimlere ilişkin önemli nedenlerden birisi kamu hizmetlerinden yararlananlar ve vergiler yoluyla hizmetin finansmanını sağlayanlar

⁴⁶ Demirel, Süleyman(1999) 21. Yüzyıl Türkiye'sinin Stratejik Hedefleri, Stratejik Analiz (Avrasya Bir Vakfı Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Aylık Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Dergisi), Sayı 27

⁴⁷ Habitat Gündemi, Bölüm I

⁴⁸ Safty, Adel(2003) Democracy and Governance, The Global Advance of Democracy, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları

olarak vatandaşların, kamudan beklentilerinin artmasıdır. Vergi ödeyiciler olarak vatandaşlar daha kaliteli mal ve hizmet sunumu talep etmekte, ödediği vergilerin karşılığını görmek istemektedirler. Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler sonucu özel sektörde mal ve hizmet üretimi ve sunumunda önemli değişimler olmuş ve müşteri tatminini merkez alan uygulamalar yaygınlık ve başarı kazanmıştır. Vatandaşlar doğal olarak kamu kesiminden de benzer taleplerde bulunmuşlardır. Bu taleplerin istenen düzeyde karşılanamaması, kamu yönetiminde reform arayışlarının kamuoyu tarafından genel bir destek görmesine yol açmıştır. Vatandaşların eğitim düzeyinin ve başka uygulamalara ilişkin bilgilerinin daha fazla olması da beklentilerin yükselmesinde etkili olmuştur.⁴⁹

Tekeli de, kentsel sorunların çözümünde, kentlilerin ve sivil toplum kuruluşlarının bir "ortak" gibi algılanması gerektiğini savunmaktadır. Ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesinde de, "himayecilik ilişkilerinin olmayacağı" bir açıklığın&saydamlığın sağlanmasını desteklemektedir. Böylece sivil toplum etkinliklerinin de güçlendirilmesinin sağlanabileceğine dikkat çekmektedir.⁵⁰ Sivil toplum etkinlikleri, kentli bireylerin haklarının sorumluluğunu taşımaları ve bu çizgide yapılması gerekenleri destekleyip, gerektiğinde denetleyici rolü üstlenebildiklerinin de göstergesi olabilmektedir.

Aslında temel amaç, o kentsel mekânı paylaşan ve kullanan kentlilerin, gerek teknik, gerek ekonomik, gerekse sosyo-kültürel açıdan memnuniyetinin sağlanabilmesidir. Yerel yönetimler cephesinden bakıldığında, pek çok belediye için başarı ölçütlerinden biri, o şehirde yaşayanların yönetimden memnuniyetinin sağlanabilmesi ve devam ettirilebilmesidir.

Kentlilik bilincinin geliştirilmesi, bireylerin yaşadıkları mekâna ilişkin sorumluluk duygusu taşımalarını da beraberinde getirmektedir. Yaşadığı kentte alınan kararlar konusunda bilgilendirilen ve süreçleri tüm açıklığı ile gözlemleyebilen kentlilerin kendilerini ne denli önemli hissedecekleri açıktır. Bu da; o yerleşime dair aidiyet ve koruma içgüdüsünde artış sağlayacaktır.

Hizmette etkinliği ve verimliliği etkileyen birçok etken vardır. Kent nüfusu, mali kaynak yetersizliği, personel sayısı gibi unsurlar, yerel yönetimlerin hizmet

⁴⁹ OECD (1996) Ministerial Symposium on the Future of Public Services, OECD, Paris

⁵⁰ Tekeli, İlhan(2002) Türkiye'de Çoğulculuk Arayışları ve Kent Yönetimleri Üstüne, Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, 2.Baskı(Ed. Ferzan Yıldırım), Demokrasi Kitaplığı, İstanbul, s:25

sunumlarındaki başarılarını doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle de, kentlinin demokratik hakları olduğu savından yola çıkarak doğan ve ortaklaşa yönetim mantığını ilke edinen yeni anlayışlar dönemine girilmiştir.

İlerleyen bölümlerde ayrıntılı açıklaması yapılacak olan bu anlayışların başında “yönetişim” gelmektedir. Yeni yönetim anlayışı olarak da ifade edilen yönetim kavramı, devlet merkezli yönetim yerine toplum merkezli ve yapabilir kılma stratejisini içeren bir düşünceyi yansıtmaktadır. Yönetişim, kamu-özel-sivil toplum işbirliği ile yönetime katılmak anlamında, katılımı yerel, ulusal ve küresel alanda gerçekleştirilebilecek bir boyuta getirebilmektedir.⁵¹

Kısaca, iyi yönetim uygulamasındaki anahtar kavram, o yöre halkına kendileri hakkında alınacak karar süreçlerine katılabilecekleri ortamı sağlayıcı, merkezi yönetimden buna olanak sağlayıcı yetki ve görevlerin yerele aktarılması anlamında yerinden yönetimin adem-i merkeziyetinin sağlanmasıdır.⁵² Kentli katılımının sağlanabileceği bu uygulamalar yerel yönetimlerdeki katılımcı demokrasi anlayışının gelişimine ışık tutabilmektedir. Sorumluluk, saydamlık, bilgiye rahat ulaşım, etkin yönetim sistemi ile sosyal çerçevede uyumun sağlanabilme imkânının artabileceği açıktır.

Yerel yönetimler ve katılımcı demokrasi etkileşimi ile ilgili ele alınması gereken olgulara bakıldığında; öncelikle katılımcı demokrasinin çıkış noktası olan “hak” kavramı üzerinden kentli hakları, bu hakları içinde barındıran Avrupa Kentsel Şartı, ortaklaşa yönetim fikrini daima vurgulayan yönetim kavramı ve de tüm bu savunulanların gelecek nesillere geliştirilerek aktarımını içeren sürdürülebilirlik üzerinde durmakta fayda olacaktır.

⁵¹ Karaman, Zerrin Toprak(2000) Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler, Türk İdare Dergisi, Yıl:72, Sayı:426, Mart, s:37

⁵² Palabıyık, Hamit(2003) Yönetimden Yönetişime: Yönetişim, Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları ile Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar, Çizgi Kitabevi, Konya,Eylül, s:228

Şekil 1.1. Yerel Yönetim ve Katılımcı Demokrasiye İlişkin Kavramlar

1.2.1. Yerel Yönetim

Genel anlamda yönetim, belirli bir işbirliği ve ilişki sistemi içinde ortak amaçların gerçekleştirilmesi için, yapılan faaliyetlerin düzenlenmesi süreci olarak da tanımlanabilir. Kent yönetimi ise, halkın mahalli ihtiyaçlarının etkin, verimli ve demokratik yollardan karşılanması amacıyla, insan unsuruyla birlikte kentin planlanması, örgütlenmesi, koordinasyonu, kontrol ve/veya denetiminin yapılması süreci olarak açıklanabilir. Yerel yönetimler; kentsel mekânlar üzerinde, merkezi yönetim ile toplum arasındaki koordinasyonu sağlayarak, yöre halkının istek ve ihtiyaçlarını en iyi şekilde yerine getirebilmek amacıyla var olan kamu kurumlarıdır.⁵³

⁵³ Henden, H. Burçin (2005) Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime, Yerel Dünya Dergisi, Mahalli İdareler Teknoloji Araştırma ve Geliştirme Derneği (MITAGED) Yayını, Sayı:2

Yerel yönetimler, ulusal sınırlar içerisindeki değişik büyüklüklerdeki topluluklarda yaşayan insanların, ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş olan anayasal kuruluşlardır.⁵⁴

Yerel toplum üyelerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak; ekonomik, sosyal ve kültürel zenginliğine ve refahına ilişkin yerel hizmetleri görmek üzere kurulan; bu hizmetleri genel yetkiyle, kendi sorumluluğu altında ve yerel topluluğun yararları doğrultusunda yerine getiren; hiçbir ayırım gözetmeden insanı yerel demokrasinin temeli kabul eden; işleyişinde açıklığı, şeffaflığı insan haklarını, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini yaşama geçiren, yetkilerin yerel topluluğa en yakın yönetim birimince kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk ve demokratik bir yönetimdir.⁵⁵ Ülkedeki sosyal ve politik yapının bir parçasıdır. Toplumsal, siyasal ve yönetsel hizmetleri söz konusudur.⁵⁶

Yerel yönetimler;

- Belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel topluluğun bireyelerine, kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacıyla kurulan,
- Karar organları yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen,
- Yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip,
- Üstlendiği hizmetler için kendi örgütsel yapısını kurabilen,
- Merkez yönetimi ile ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir.⁵⁷

Avrupa Konseyi, 1957 yılında gerçekleştirdiği yerel yönetimler konferansında, bu kurumlara ilişkin beş boyut belirlemiştir. Yerel yönetimlerin oluşturulmasında;

1. Yerel özgürlüklere saygı gösterilmelidir.
2. Yerel yaşamın üstün nitelikleri korunmalıdır.
3. Merkezi yönetimle yerel yönetim arasındaki denetim ilişkileri bağımsız yargı organlarınca kurulmalıdır.
4. Yerel yönetimlerin mali özgürlükleri sağlanmalıdır.
5. Yerel birimlere ilişkin bir topluluk bilinci geliştirilmelidir.

⁵⁴ Güneş, İsmail (2004)Yerel Yönetimler ve Siyasal Faktörler.http://sanalderslik.com, 16.02.2004

⁵⁵ Yıldırım, Selahattin(1993); Yerel Yönetim ve Demokrasi, (Yerel Yönetimlerin Geliştirilmesi Programı El Kitabı) Toplu Konut, IULA-EMME Yayınları, İstanbul, s:103

⁵⁶ Turgut, Ramazanoğlu, Sırma(2004) İstanbul'un Yönetimi-Bir Kent Planlama Yönetimi Denemesi, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul

⁵⁷ TÜSIAD(1992) Yerel Yönetimler Sorunlar ve Çözümler, İstanbul: Yayın No: 5-152

Yerel yönetimler; yöre halkının ihtiyaçlarını etkin bir biçimde karşılamak üzere, yerel topluluğa kamu hizmeti sağlayan ve yerel halkın kendi seçtiği organlarca yönetilen; yönetsel, siyasal ve toplumsal kurumlardır.⁵⁸ Varlık nedenleri, halkın güven ve desteğini sağlayarak, katılımcı, demokratik, halkın dilek, istek ve önerilerine dayalı hizmet sunmaktır.⁵⁹

Yerel yönetimlerin yanıt verdikleri gereksinimler ve bu gelişmeleri sağlayan etkenler üç başlıkta toplanabilmektedir:

1. Siyasal nitelikler
2. Toplumsal nitelikler
3. Yönetimsel nitelikler⁶⁰

Siyasal etkenle kastedilen, yerel yönetimlerin ülkenin siyasal birliğinin sağlanması ile olan ilişkisidir. Bu boyutta yerel yönetimlerin önemli olmasının nedenlerinden birisi de, bu kurumlarda var edilebilecek demokrasi ortamıdır. Bu nedenle, biçimsel koşulların ötesine gidilerek, çok yönlü katılımın oluşturulabilmesi için çaba göstermek gereklidir. Bu çabalar, hem yerel yönetim kuruluşlarının daha etkin çalışmalarına katkıda bulunabilir; hem de geniş halk kitlelerinin demokratik eğitimi sağlanabilir. Ayrıca, halkın yerel yönetimle olan etkileşiminin artırılmasında, kurumlara olan bağlılığı ve güveni pekiştirici bir olumlu sonuçta alınabilir.

Yerel yönetimlerin varlık nedenleri arasında yönetimsel boyutta önemlidir. Yerel halkın gereksinim duyduğu, değişik niteliklerdeki hizmetlerin tamamının merkez tarafından karşılanabilmesi mümkün görünmemektedir. Psikolojik açıdan bakıldığında da, bazen yerel halkın kendine has çözümlerle, kendi ihtiyaçlarını sağlayabilecek mekanizmaları oluşturabilmesinin olumlu etkileri yaşanabilmektedir.

Bütün toplumlarda gelişme temel bir amaç olduğuna göre; önemli bir yönetim kademesi olan yerel yönetimlerin bu amaçla ilintili çalışmalar yapması ve halkın bunu beklemesi doğal sayılabilir. Bir ülkenin gelişmekte olmasının temel göstergeleri arasında kentleşme hızı ve biçimi de ele alınmaktadır. Sosyal, ekonomik, siyasal gelişme ve kentleşme olgusu bazen neden-sonuç içerisine girebilmektedir. Bu

⁵⁸ Ulusoy, Ahmet.; Akdemir, Tekin (2002) Yerel Yönetimler, Seçkin Yayıncılık, Ankara

⁵⁹ Nadaroğlu, Halil (1986) Mahalli İdareler, 3.Bası, Beta Basın Yayın, İstanbul 1986.

⁶⁰ Göymen, Korel(1997) Türkiye'de Kent Yönetimi, Boyut Kitapları, Araştırma Dizisi No:6, İstanbul

çerçeve, çoğu toplumlarda yerel yönetimlerin varlık nedenleri arasında toplumsal gelişme ile ilgili görev ve beklentiler önemli bir yere sahiptir.

Yerel yönetimler; 1982 anayasasınının 127. maddesine göre şöyle tanımlanmaktadır: *“Mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.”*

Anayasanın bu hükmüne göre Türkiye’de yerel yönetimlerin üç temel amacı vardır. Bunlar:

- İnsanların temel haklarının kullanılmasına imkân verilmesi
- Üretim ve tüketimde etkinlik
- Demokrasidir.⁶¹

Bu tanımdan hareketle yerel yönetimlerin başlıca özelliklerini şu şekilde belirlemek mümkündür:

- Yerinden Yönetim ilkesinden hareketle oluşturulmuş kurumlardır.
- Yerel topluluğun ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla örgütlenmişlerdir.
- Karar organları seçimlerle belirlenir.
- Görev ve yetkileri yasalarca belirlenmiştir.
- Özel gelirleri ve personeli vardır.
- Kamu tüzel kişileridir.⁶²

Yerel yönetimler, sadece kamu hizmetlerinin daha etkin ve verimli yürütülmesinin değil; daha demokratik bir yönetim ve toplumun oluşturulmasının da bir aracıdır. Günümüz yerel yönetim anlayışında, halkın temel haklarını kullanım düzeyi, etkinlik ve demokrasi ön plandadır.

Yerel yönetimler “kamu yönetimi”nin ayrılmaz bir parçasıdır. Kamu yönetiminde etkinliğin ve verimliliğin temel ilkesi “hizmetlerin halka en yakın birimlerince yerine getirilmesi”; yerinden yönetimin temel ilkesi ise “hizmetlerin seçimle gelen organlar tarafından özerk kuruluşlarca” yürütülmesidir. Vatandaşlar ihtiyaçlarını dilek ve şikâyetlerini merkezi idareye nazaran yürütme karar ve organları seçimle işbaşına gelen yerel yönetimlere daha rahat iletme imkânına sahiptirler.⁶³

⁶¹ Soydan, R.(1995) Belediye Kanunu ve Açıklaması. Ankara, Mahalli İdareler Derneği Yayınları.

⁶² Kaya, Erol.(2004) Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, <http://www.erolkaya.org/docs>, 23.Haziran

⁶³ Karaer, Tacettin(1987)Belediyelerde Halkla İlişkiler, İller ve Belediyeler Dergisi, Yıl:43,s:499 Mayıs

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere yerel yönetim kavramının dört önemli varlık koşulu vardır:

1. Yerel yönetim kurumlarının yetki ve görevlerinin genel yetki kaydına dayalı olarak düzenlenmesi kuşkusuz bu kurumlarının yetkileri açısından bir güvence oluşturmaktadır.
2. Yerel yönetim otoritelerinin bağımsızlığı söz konusu olmalıdır. Bu da ancak yönetim organlarının seçimle belirlenmesi ve yargı yolu ile görevden alınması güvenceleri ile birlikte olur.
3. Yerel yönetim kurumlarının yeterli mali ve teknik araçlara sahip olması gerekir.
4. Yerel özerkliği, yani idari ve mali alanda serbest hareket edebilme olanağı bulunmalıdır. Özerklik; yerel yönetim karar organlarının yöresel hizmetler üzerinde özgürce karar alma, eylem ve işlemde bulunma ve hizmetler için merkezi yönetimin mali yardımları yerine, kendisine özgürce kaynak yaratabilme ve kullanabilme olanağı demektir.⁶⁴

Yerel yönetimlerin var oluşunu toplum açısından bir amaç olarak değil bir araç olarak kabul etmek mümkündür. Yerel yönetimlerin ortaya çıkışları ve ülkenin idari yapısı içindeki yerlerini alışları ekonomik, hukuksal ve siyasi nedenlerden ötürüdür.⁶⁵

Siyasal neden özgürlükçü demokrasilerin temelinde yerel özgürlüklerin (Libertes Locales) yer alması gerektiği yolundaki inanç ve buna bağlı olarak "yerel kendi kendini yönetim" (Local self Government) ilkesidir.⁶⁶ Ekonomik neden ise kıt kaynakların optimum etkinlikte kullanılabilmesinin koşullarından biri olan arzın tüketici tercihlerine uydurulması gereğidir.⁶⁷

Bir başka bakış açısıyla yerel yönetimlerin varlık nedenlerini temelde iki noktada toplayabiliriz. Bunlardan birincisi, yerel nitelikli hizmetlerin görülmesinde *verimlilik ve etkinliği* sağlama amacı, ikincisi ise *demokratik* bir toplum modelinin yerleşikliğinin gereğidir.⁶⁸

⁶⁴ T.C. İçişleri Bakanlığı, Strateji Merkezi Başkanlığı (2004) Yerinden Yönetim-Yerel Yönetim, <http://www.strateji.gov.tr/yayin.html>

⁶⁵ Güneş, İsmail (2004) a.g.e.

⁶⁶ Nadaroğlu, Halil (1989) a.g.e.

⁶⁷ Keleş, Ruşen (1995) "Yerinden Yönetim, Yerel Yönetim", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 4, S. 2 Mart, s. 6.

⁶⁸ Bayramoğlu Yıldırım, Ferzan (1993) Çevre ve Yerel Yönetim Toplu Konut, IULA -EMME Yayınları, İstanbul (Yerel Yönetimlerin Geliştirilmesi Programı) s: 92

Modern toplumlarda kamusal hayatın bireyselci bir mahiyet kazanmış olması, kolektif karakterdeki değişim ve bireylerin toplumun merkezi haline gelmesine ilişkin görüşler⁶⁹ mevcuttur. Bireysel hakların konuşulduğu bu dönemde, yerel yönetimlerin demokrasi ile olan bağlantısını irdeleyebilmek açısından demokrasi tanımına bakarsak; Touraine'e⁷⁰ göre demokrasi "aynı bütünün içinde birbirlerinden farklı, hatta birbirlerine karşıt olan; kısaca hem birbirine benzeyen hem de birbirinden ayrılan birey ve öbekleri bir arada yaşatma sanatı"dır. Bir arada yaşamının tüm özelliklerinin gözlenebileceği bir ortam olan yerel yönetimlerin, ortaklıklar ve farklılıklar çeşitliliği açısından önemi de, daha net ortaya çıkmaktadır.

W.J.Mackenzie⁷¹, " Yerel Yönetim Kurumları " adlı yayınında, çağdaş yerel yönetim düşüncesinin dayandığı değerleri şöyle özetlemektedir:

- a. Yerel yönetim, insanların geleneksel haklarını yansıtan bir kurumdur.
- b. Bazı kamu hizmetlerini etkin ve uygun bir biçimde halka sunulması yönetimidir.
- c. Halkın siyasal eğiliminin bir aracı olduğu için de ayrıca değer taşımaktadır.⁷²

Yerel yönetimler, demokratik birer kuruluş olarak şu nedenlerden dolayı gereklidirler:

- Bir meşruiyet aracı niteliğine sahiptir.
- Aktif yurttaşlığı geliştirir, siyasal eğitim sağlar.
- Yenilikçi bir kuruluş olarak işlev görür. Girişimcilik, inisiyatif alma ve deneme olanakları sağlar.
- Hesap sorma ve hesap vermeyi, dolayısıyla da kurumsal sorumluluğu geliştirir.
- Yerel temsili ve katılımı sağlar.
- Temel yerel hizmetlerin verimli ve etkin yürütülmesini sağlar.
- Merkezi yönetim birimlerini etkiler.
- Halka dönüklüğü geliştirir.
- Yerel kimliğin oluşumu ve sürdürülmesine fayda sağlar.
- Çoğulcu toplum yapısı içinde istikrarı sağlamak için gereken sürekli düzeltmelerde etkin bir rol oynar.
- Bir iletişim aracı görevini de üstlenir.

⁶⁹ Lii(1998) Social Spheres and Public Life, Theory, Culture and, Society, 15/2

⁷⁰ Touraine,Alain(1997) Demokrasi Nedir?, Çev:Olçay Kunal, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık,İstanbul

⁷¹ Mackenzie, W.J.M.(1961) Theories of Local Government, LSE, London

⁷² Atacan, V. (1995) Yerel Yönetimlerde İl Planlamasının İşlevi, Türk İdari Sisteminde Yeniden Yapılanma, Uludağ Ün. SBE İşletme ABD Yönetim – Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa

- Çok amaçlı bir yönetim birimi olarak, tek bir çatı altında farklı hizmetlerin sunumunda eşgüdüm sağlar.
- Esneklik sağlar.
- Kamu yönetiminde çalışan profesyonellerin “bürokratik” gücünü dengeleyici bir unsurdur.
- Yerel topluluk üyelerinin ihtiyaç ve isteklerinin tanımlanmasını kolaylaştırır.
- Yerel birliktelik, dayanışma ve aidiyeti geliştirir.
- Yeni “toplu tüketim” biçimleri sağlar.
- Toplumsal örgütlenmelerin karmaşık gelişimi içinde, yeni toplumsal taleplerin ortaya çıkmasını ve yeni değerlerin üretilmesini kolaylaştırır.
- Yerel halka güç, fırsat ve seçenek sağlar.
- Dinamizmi artırır.
- Yönetimde insani boyutun öneminin artırılmasında rol oynar.⁷³

Yerel yönetim; yerel demokrasinin aktörlerinden birisidir. Ancak; yerel yönetimlerden başka bir takım dinamikler, faktörler, kurumlar ve aktörler de yerel demokrasinin işleyişini etkileyebilmektedir. Yerel yönetimler; bir takım kamu hizmetlerini, belli yörede yaşayan insan topluluklarına sunan kamu tüzel kişileridir. Bunun yanı sıra, katılım yoluyla demokratikleşmeye, demokrasinin güçlenmesine de katkıda bulunan kuruluşlardır. Bu nedendir ki; birçok düşünür, siyaset bilimci, siyaset felsefecisi, devlet kuramları üzerinde uğraşanlar, yerel yönetimlere ve de özellikle belediyelere demokrasinin çıkış noktası (ilkokulu) olarak bakmışlardır.⁷⁴

Yerel yönetimlerin en önemli birimi olan belediyeler, kentlerin gereksinimlerini karşılayan kuruluşlardır. Kentlerin gereksinimleri de insanların ihtiyaç hiyerarşisine benzetilebilmektedir. Belediyelerin görevlerinde de, bu hiyerarşiye göre düzenleme yapılabilir.⁷⁵

Maslow'un yaptığı bu hiyerarşiye göre kentlerin gereksinimleri şöyle sıralanabilir:

1. Temel altyapı (Yol, su, kanal, enerji vb...)
2. Sağlık ve esenlik (Genel güvenlik, salgın hastalıklara karşı korunma, yangına ve diğer tehlikelere karşı korunma vb...)

⁷³ Eroğlu, Hamit(2001) Yerel Yönetimlerde Toplam Kalite Yönetimi ve Değirmendere Belediyesi Uygulamaları, Kocaeli üniversitesi SBE yüksek Lisans Tezi, Şubat

⁷⁴ Keleş, Ruşen(1999) Türkiye’de Yerel Siyaset/Yerel Yönetimler-Yapı ve İşleyiş, Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi(WALD) Yayınları, İstanbul

⁷⁵ Erten, Metin(1999) “Nasıl Bir Yerel Yönetim?”, Anahtar Kitaplar, İstanbul

3. Park, oyun ve düzenleme alanlarının yapılması, bakım ve onarımı
4. Kendini geliştirmeye ve boş zaman değerlendirmeye yönelik hizmetler⁷⁶

1580 sayılı Belediye Kanununun tanımı ile belediye; şehir halkının ortak yerel ihtiyaçlarını karşılayan ve belde (kent) hizmetlerini gören, kamu tüzel kişiliğine sahip bir yerel yönetim birimidir.

03.07.2005 tarihinde kabul edilen 5393 sayılı kanunda ise belediye;

“Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmaktadır.

5393 sayılı yasanın üçüncü bölümü “Belediyenin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” başlığını taşımaktadır. Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar. Ancak; belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir. Kanunun 15. maddesinde de belirtildiği üzere belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.⁷⁷

1.2.2. Kentsel Hizmet Kavramı

Kent; bütün toplumsal grupların günlük yaşamının temelinde yer alan ortak tüketim araçlarının örgütlenmesiyle ilgilidir: Konut, eğitim, sağlık, kültür, ticaret, ulaşım gibi... Bu bir yandan tüketimin artan toplumsallaşmasını, diğer yandan da tüketim araçlarının üretimi ve dağıtımının mantığındaki temel çelişkiyi de doğurmaktadır. Kentlerde yaşam kalitesinin iyileştirilmesiyle ilgili bir talepte bulunulduğunda ilk olarak tüketim araçlarının örgütlenme biçimi ve onların diğer faaliyetlerle (üretim, yönetim, değişim) olan ilişkileri ele alınmaktadır.⁷⁸ Yaşam kalitesinin artışı, bireylere sunulan hizmetin beklentileri karşılaması ile doğru orantılıdır. Halka hizmet sunumu ile görevli olan en yakın kamu yönetimi birimi yerel yönetimlerdir. Dolayısıyla da; yerel halkın yaşam kalitesi konusunda etken olabilecek kurumlarında başında gelmektedirler.

⁷⁶ Ünlü, Halil(1996) İnsan, Çevre, Kent, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi, WALD Yayınları, İstanbul

⁷⁷ Resmi Gazete,(2005) Yayın No: 25874, Yayın Tarihi: 13.07.2005, 5393 Sayılı Kanun

⁷⁸ Castells, Manuel(1997) Kent, Sınıf, İktidar, (Çev: Asuman Erendil), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara

Yerel yönetimlerin temel amacı, kent halkının istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkin ve verimli hizmet sunabilmektir. Diğer bir ifadeyle; kentsel hizmetlerin yürütülmesinde başarı sağlayabilmek yerel yönetimler için ulaşılmaya hedeflenen bir noktadır. Kentsel hizmet; o şehirde yaşayan halkın taleplerine uygun sunumlar yapmak anlamını taşımaktadır. Yerel yönetimlerin, halka sunacağı hizmetler ilgili yasa ile belirtilmiştir. Ancak, bu hizmetler; yaşanan yere, iklimsel ve sosyal özelliklere göre farklılık gösterebilirler. Aynı şekilde; sunulacak kentsel hizmetlerin öncelik sıralaması, yerleşimin temel niteliklerine göre değişebilmektedir.

Kentte sunulması gereken hizmetler 5393 sayılı belediye kanununun 14. maddesinde belirli başlıklar altında toplanmaktadır. Bu maddeye göre;

Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

“İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.”

Yukarıda görüldüğü gibi, kent yönetimlerinin yerine getirmesi gereken hizmetler ilgili kanunda da sıralanmıştır. Bunların yerine getirilme sırası ve önem derecesinin belirlenmesine kentlilerin katılımlarının artması sayesinde, beklentilerin karşılanma oranında da artış sağlanabileceği doğaldır. Kentli memnuniyetindeki yükselme belediyelerin kendilerine belirleyeceği başarı ölçütlerinin ilk sıralarında yer almalıdır.

1.2.3. Kentli Hakları

Kentli haklarının başlangıç noktası, herhangi bir kentte yaşamak, o kentin imkânlarından diğer yerel halk ile paylaşım çerçevesinde faydalanmaktır. Ortak bir kentte yaşamının getirdiği “hemşehrilik” olgusu da söz konusudur. 5393 sayılı kanunun 13. maddesi “hemşehri hukuku” başlığını taşımaktadır. İlgili madde gereği;

“Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve

*kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.*⁷⁹

Kentli hakları kavramının sınırlarının belirlenebilmesi için önce insan haklarından yola çıkılması uygun olacaktır. İnsan haklarının gelişiminin genelde üç aşamadan geçtiği söylenebilir. Birinci aşama Fransız Devriminin İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'yle gelen; özgürlük hakkı, mülkiyet hakkı, yaşama hakkı, kişi güvenliği, düşünce, söz, yazı ve vicdan özgürlükleri gibi klasik hak ve özgürlüklerdir.

İkinci aşamayı, birinci aşamadaki hakların irdelenmesi sonrasında, sosyal hakların gelişmeye başlaması olmuştur. Sağlık, eğitim, konut, sosyal güvenlik vb... konularda sosyal haklarda kurumsallaşma süreci söz konusu olmuştur.

İnsan hakları sürekli olarak gelişmekte ve çeşitlenmektedir. Kentli haklarının da aralarında bulunduğu üçüncü aşama haklar böyle bir gelişmenin sonucudur. Birinci aşama hakları atomistik bireylerden oluşan bir toplumu ele alırken, üçüncü aşama haklar toplumla ilişki içindeki insanı esas almaktadır. Bu nedenle bu tip olanlara dayanışma hakları da denilebilir. Bir toplumda yaşayanların işbirliğiyle pek çok hakkın savunulabileceği düşüncesinden hareket edilmektedir.⁸⁰

Yerel topluluk üyelerinin temel hakları ve ödevleri anlamında yerel haklar, yurttaşları yerel yönetimin demokratik süreçlerine katmanın ve yerel hizmetlerde etkinlik sağlamanın önemli bir aracıdır. Yerel topluluk üyelerinin temel hak ve ödevleri yani yerel haklar doğal olarak, tüm insanların sahip olduğu temel, evrensel, dokunulmaz ve eşit hak ve özgürlükler temeli üzerinde biçimlenmektedir. Yerel haklar içinde özellikle kentsel haklar oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü özellikle 20. yüzyılın başından itibaren dünya hızlı bir biçimde kentleşmekte ve dünya nüfusunun önemli bir bölümü kentlerde yaşıyor hale gelmiştir.⁸¹

Kentsel haklar, yerel hizmetlerin kalite ve etkinliğinin yerel topluluklarda ekonomik, sosyal ve kültürel olanaklar yaratmayı, yerel topluluğun ve topluluk duygusunun geliştirilmesini ve etkin katılımını içerir. Kentli haklar denilen olgu oldukça yeni bir

⁷⁹ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, Kabul Tarihi: 3.7.2005

⁸⁰ Tekeli, İlhan(2001) Modernite Aşılırken Kent Planlaması, İmge Kitabevi, Nisan,s:133

⁸¹ Karakurt, Elif(2005) Küreselleşme Yerelleşme Etkileşimde Yerel Haklar, <http://sbmyo.uludag.edu.tr/11-03-sosyalce/ekarakurt1.html>, 25.Mayıs.2005

kavramdır. Bu nedenle kentli hakların ne olduğu konusunda üzerinde uzlaşmış bir uluslararası bir metin henüz yoktur. Fakat bu konuda referans niteliğinde olabilecek bir metin 17–19 Mart 1992’de Avrupa Konseyi’nin benimsemiş olduğu “Avrupa Kentsel Şartı”dır. Bu belge kentsel hakların insan hakları içinde yer almaya başlamasıyla ilgili bir metindir. Burada belirtilen haklar çeşitli platformlarda savunulmakta daha sonra da yasalara, anayasalara ve uluslar arası anlaşmalara konu olarak kurumsallaşmaktadır.

Kentli hakları, kentlilere diğer insan haklarına ek olarak tanınan haklardır. Avrupa Konseyi 1992 yılında Kentli Hakları Deklarasyonu’nu ve Avrupa Kentsel Şartı’nı kabul ve ilan etmiştir. Buna göre yerleşimlerde yaşayan kent sakinleri şu haklara sahiptir.⁸²

1. GÜVENLİK: Mümkün olduğunca suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan arındırılmış emin ve güvenli bir kent;
2. KIRLETILMEMİŞ, SAĞLIKLI BİR ÇEVRE: Hava, gürültü, su ve toprak kirliliği olmayan, doğası ve doğal kaynakları korunan bir çevre;
3. İSTİHDAM: Yeterli istihdam olanaklarının yaratılarak, ekonomik kalkınmadan pay alabilme şansının ve kişisel ekonomik özgürlüklerin sağlanması;
4. KONUT: Mahremiyet ve dokunulmazlığının garanti edildiği, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stokunun sağlanması;
5. DOLAŞIM: Toplu taşıma, özel arabalar, yayalar ve bisikletliler gibi tüm yol kullanıcıları arasında, birbirinin hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan uyumlu bir düzenin sağlanması;
6. SAĞLIK: Beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı çevrenin ve koşulların sağlanması;
7. SPOR VE DİNLENME: Yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun, her birey için, spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması;
8. KÜLTÜRLER ARASI KAYNAŞMA: Geçmişten günümüze, farklı kültürel ve etnik yapıları barındıran toplulukların barış içinde yaşamalarının sağlanması;
9. KALİTELİ BİR MİMARİ VE FİZİKSEL ÇEVRE: Tarihi yapı mirasının duyarlı bir biçimde restorasyonu ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla, uyumlu ve güzel fiziksel mekânların yaratılması;
10. İŞLEVLERİN UYUMU: Yaşama, çalışma, seyahat işlevleri ve sosyal aktivitelerin olabildiğince birbiriyle ilintili olmasının sağlanması;

⁸² İstanbul Valiliği (2005) Dış İlişkiler Ve Avrupa Birliği Koordinasyon Merkezi İnternet Sayfası, <http://ab.istanbul.gov.tr/Default.aspx?pid=4377>

11. KATILIM: Çoğulcu demokrasilerde; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu kent yönetimlerinde; gereksiz bürokrasiden arındırma, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerinin sağlanması;
12. EKONOMİK KALKINMA: kararlı ve aydın yapıdaki tüm yerel yönetimlerin, doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik kalkınmaya katkı konusunda sorumluluk sahibi olması;
13. SURDÜRÜLEBİLİR KALKINMA: Yerel yönetimlerce ekonomik kalkınma ile çevrenin korunması ilkeleri arasında uzlaşmanın sağlanması;
14. MAL VE HİZMETLER: Erişilebilir, kapsamlı, kaliteli mal ve hizmet sunumunun yerel yönetimi, özel sektör ya da her ikisinin ortaklığıyla sağlanması;
15. DOĞAL ZENGİNLİKLER VE KAYNAKLAR: Yerel doğal kaynak ve değerlerin; yerel yönetimlerce, akılcı, dikkatli, verimli ve adil bir biçimde, beldede yaşayanların yararı gözetilerek, korunması ve idaresi;
16. KİŞİSEL BÜTÜNLÜK: Bireyin sosyal, kültürel, ahlaki ve ruhsal gelişimine, kişisel refahına yönelik kentsel koşulların oluşturulması;
17. BELEDİYELERARASI İŞBİRLİĞİ: Kişilerin yaşadıkları beldenin, beldeler arası ya da uluslararası ilişkilerine doğrudan katılma konusunda özgür olmaları ve özendirilmeleri;
18. FINANSAL YAPI VE MEKANİZMALAR: Bu deklarasyonda tanımlanan hakların sağlanması için, gerekli mali kaynakları bulma konusunda yerel yönetimlerin yetkili kılınması;
19. EŞİTLİK: Yerel yönetimlerin; tüm bu hakları bütün bireylere cinsiyet, yaş, köken, inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayırım gözetmeden, fiziksel veya zihinsel özürlerine bakılmadan; eşit olarak sunulmasını sağlamakta yükümlü olması.⁸³

1.2.4. Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa Konseyi (Council of Europe); evrensel temel değerler olan “demokrasi”, “insan hakları” ve “hukukun üstünlüğü” ilkelerini güçlendirme amacına dayalı olarak 5.Mayıs.1949 tarihinde kurulmuştur.⁸⁴ Avrupa Konseyi’nin varlık nedeni, yerel ve bölgesel örgütlenmeye verdiği önemdir. Türkiye bu birlikteliğe 13.Nisan.1950 tarihinde katılmıştır. Konsey, sürekli gelişen ve yenilenen dinamikleriyle, Avrupa

⁸³ Mitaged(2005) Mahalli İdareler Teknoloji Araştırma ve Geliştirme Derneği İnternet Sayfası, http://www.mitaged.org.tr/ab_khak_deklarasyon.htm, 14.Haziran.2005

⁸⁴ <http://www.avrupakonseyi.org.tr>, 18.11.2006

Birliği ile bütünlüşik çalışma sistemini güçlendirmekte, gelecek senaryolarını “*yerellik lehine*” geliştirmektedir. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Antlaşmaları ve Sözlüşmeleri, birbirini tamamlayan 10 düzenlemeyi öne çıkarmıştır. Öğreti yönü giderek güçlenen anlaşmalar iki temel özelliğe sahiptir:

1- Yerel yönetimlerin imzasına açılan düzenlemeler:

Avrupa Kentsel şartı, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımlarına İlişkin Avrupa şartı.

2- Devletlerin imzasına açılan düzenlemeler:

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik şartı, Avrupa Bölgesel Yönetimler Özerklik şartı (taslak), Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği ereve Sözlüşmesi, Avrupa Peyzaj Sözlüşmesi, Avrupa Ulusal Azınlıkların Korunması İçin ereve Sözlüşmesi, Avrupa Bölgesel ve Azınlık Dilleri şartı, Avrupa Dağlık Bölgeler şartı (taslak), Yabancıların Yerel Düzeyde Kamusal Yaşama Katılımlarına İlişkin Sözlüşme.⁸⁵

Avrupa Konseyi'nin senaryosundaki temel felsefe, yerel dinamiklerin geliştirilmesi ve ayakları üzerinde duran yerel yönetimlerdir. Avrupa Kentsel şartı, Avrupa Konseyi Avrupa Yerel Yönetimler Konferansı'nda Mart 1992'de kabul edilmiştir. şart, Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu politikalar 1980–1982 yılları arasında konseyce düzenlenen “Kentsel Rönesans için Avrupa Kampanyası” kapsamında geliştirilmiştir. Avrupa'yı kapsayan; halk ve yerel yönetimlere yönelik olan bu kampanya, yerleşimlerdeki yaşamın daha da iyileştirilmesini amaçlamış ve dört temel konuya ağırlık vermiştir.

1. Fiziki kentsel çevrenin iyileştirilmesi;
2. Mevcut konut stokunun iyileştirilmesi;
3. Yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması;
4. Toplumsal kalkınma ve halk katılımının özendirilmesi

Avrupa Kentsel şartı ilkelerinin ana başlıkları,

- Ulaşım ve dolaşım,
- Kentlerde evre ve doğa
- Kentlerin fiziki yapıları,
- Tarihi kentsel yapı mirası,

⁸⁵ İzmir Yerel Gündem 21 Raporu(2004) , “21.Yüzyıla Başlarken Türkiye’de Uzlaşmacı ve çatışmacı Değerler”, Editörler: Prof. Dr. Zerrin Toprak, Prof. Dr. M. Emin Köktaş, Arş. Gör. Gökhan Tenikler, İzmir, Mart

- Konut,
- Kent güvenliğinin sağlanması ve suçların önlenmesi,
- Kentlerdeki özürü ve sosyo ekonomik bakımdan engelliler,
- Kentsel alanlarda spor ve boş zamanları değerlendirme,
- Yerleşimlerde kültür,
- Yerleşimlerde kültürlerarası kaynaşma,
- Kentlerde sağlık,
- Halk katılımı, kent yönetimi ve kent planlaması,
- Kentlerde ekonomik kalkınma şeklindedir.⁸⁶

Avrupa Konseyi'nin insan hakları konusundaki çağrılarına koşut olarak kampanya, "yerleşmelerde daha iyi yaşam" (A better life in towns "; "desvilles pour vivre "; "Stadte zum Leben") sloganıyla kentsel gelişmenin nicelikselden çok niteliksel yönleriyle ilgilendiğini ortaya koymuştur. Söz konusu kampanya kapsamında, uluslararası bir komisyon (ülkelerin konularla ilgili Bakanlık temsilcilerinden oluşmuş) tarafından, 1982–1986 arasında yapılan bu çalışmalar; daha sonra Avrupa Konseyi'nde kentsel politikalarla ilgili ayrı bir program olarak devam etmiştir.

1986dan sonra; birçok üye ülkede olduğu gibi, "yerinden yönetim" mantığının desteklenmesinden hareketle, Avrupa Yerel ve Bölgesel İdareler Daimi Konferansı'na (AYBİK'e) aktarılmıştır. Yerinden yönetim ile kentsel kararların, yerel öncü kişilerce verilmesi ilkesi ya da diğer bazı üye ülkelerdeki gibi; merkezi yönetimin alt birimi sayılan yerel yönetimlerin, kentsel konularda gitgide artan sorumluluk yüklenmesi olarak tanımlanabilmektedir.

1986'dan günümüze; birçok bilimsel etkinlikle tanıtılan, hazırlanan çeşitli rapor ve kararlarla, destekli bir program oluşturulmuştur. Bu raporlara dayanılarak hazırlanan ve kentsel gelişmeyi çeşitli yönlerden ele alan çalışmalar, (örneğin: kentlerde sağlık; sanayi kentlerinin yenilenmesi; kentsel güvenlik, suçların önlenmesi ve uyuşturucu kullanımıyla mücadeleye ilişkin politikaların geliştirilmesi; mimari yapılanmanın geliştirilmesi ve tarihi kent dokularının korunması; toplumsal gelişme ve imece, vb.), daha sonra Avrupa belediyelerine gönderilmiştir.

⁸⁶ Cebeci, Ö. Faruk; Çakılcıoğlu, Mehmet (2002) Kültürel Sürdürülebilirlik, 10. Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi Bildirisi, <http://www.kentli.org/makale/kultur.htm>

1.2.5. Yönetişim

1980lerin sonu ve 1990ların başlarında dünyanın birçok bölgesinde önemli siyasal ve ekonomik değişimler gerçekleşmiş; bu durum yönetim anlayışlarında bir değişimin gerekliliği sonucunu da ortaya çıkarmıştır. Bu dönemlerden itibaren, halka daha duyarlı yönetimlere doğru bir arayış akımı hız kazanmaktadır.⁸⁷ Bu dönemlerden sonra, özellikle kalkınmakta olan ülkelerde uygulanan bazı programlar sonucunda, “yönetişim(governance)” tartışmaları ortaya çıkmaya başlamış, etkin bir yönetim tarzı oluşturma çabaları gözlenmiştir.⁸⁸

Bu gelişmeleri yaşayan dünya, bireylere bir yandan çok daha geniş özgürlükler sağlarken, öte yandan çok daha geniş sorumluluklar yüklemektedir. Bu dünyanın vatandaş/hemşehrilerinden beklenen artık sadece pasif bir biçimde kendisine verilen görevleri yerine getirmek değildir. Ondan yaratıcılık, aktif bir yurttaşlık ve sorumluluk beklenmektedir. Yeni dünya düzeninin aktif bireyi; dünyaya açık, demokrat, katılımcı ve çoğulcu bir bireydir. Dolayısıyla, bu yurttaştan beklenen toplum için sorumluluk alması yani sivil toplumun aktif üyesi olmasıdır. Özetle, dünyada geleneksel yönetim anlayışının yerini, katılımcılığa ve ortaklıklara dayalı “çok aktörlü yönetim” olarak tanımlanan yeni bir yönetim anlayışının almaya başladığı görülmektedir. Bu yeni yaklaşım kapsamında, çok aktörlü yönetimi niteleyen “yönetişim (governance)” kavramına içerik kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Yönetişim terimi ilk kez 1989 yılında Dünya Bankası'nın Afrika üzerine hazırladığı bir raporda kullanılmıştır. Raporda Afrika'da var olan durum “yönetişim krizi “ olarak nitelendirilmiş ama ayrıca tanım yapılmamıştır. Kavramın tanımını daha sonra yine Dünya Bankası yapmış ve buna göre yönetim şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Bir ülkenin ekonomik ve sosyal kaynaklarını, kalkınma amaçlı bir bakış açısıyla yönetmede iktidarın kullanılma biçimi.”⁸⁹

Yönetişim kavramına ilişkin gelişmeler, özellikle kamu yönetimindeki önemli değişimlere de dikkat çekmektedir. 1992 yılında Dünya Bankası'nın kamu yönetimi reformu olarak tasarladığı politika seti öncelikle şu dört ilkeye dayanmaktadır:

- Hesap verebilirlik

⁸⁷ Johnson, Roland; Minnis, Henry (1999) Toward democratic decentralization: Approaches to promoting good governance, Research triangle Institute

⁸⁸ Palabıyık, Hamit (2003) Yönetimden Yönetişime: Yönetişim, Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları ile Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar, Çizgi Kitabevi, Konya, Eylül, s:225

⁸⁹ World Bank (1992) Governance and Development, Washington D.C., (Aktaran: Filiz Çuha Zabcı, Dünya Bankasının Küresel Pazar için Yeni Stratejisi: Yönetişim, Ankara Ün. SBF Dergisi, Cilt:3, Sayı:57, Temmuz-Eylül 2002, Ankara)

- Kalkınmanın yasal çerçevesi
- Bilgilendirme
- Saydamlık⁹⁰

OECD Global Yönetişim Komisyonu, 1995 yılında şöyle bir tanım getirmiştir:

“Yönetişim, bireyler, kurumlar, kamu ve özel sektör unsurlarının ortak işleri ile birlikte yönetim biçimlerinin toplamıdır. Çatışan yada farklı çıkarların uyum ve işbirliği sağlanarak harekete geçirilmesiyle işleyen bir süreçtir. Uyumu sağlamakla yükümlü formal kurum ve rejimleri kapsadığı gibi, insanların veya kurumların, ya uzlaşmaları yada bunun kendi çıkarlarına olduğuna ikna olmaları üzerine doğmuş informal düzenlemeleri de kapsar.” Bu raporda dikkati çeken vurgular, yönetişimin uzlaşmaya dayalı bir süreç olduğu, kamu ve özel sektörün yönetişimde önemli aktörler olarak yer almaları gerektiği hususlarıdır.⁹¹

Yönetişim; ulusal, yerel ve uluslararası sorunların çözümüne ilgili özel sektör, yerel yönetim, ulusal yönetim temsilcileriyle birlikte, soruna taraf olan bütün aktörleri dahil eden bir politikalar bütünüdür. Temel amacı da kamunun halka hesap verebilirliğinin artırılmasıdır.⁹² 1997 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Büyüme ve Adalet için Yönetişim Uluslararası Konferansı, yönetişimin uygulama alanları konusunda fikir verebilmesi açısından önemlidir. Ülkelerin yerel ve ulusal olduğu kadar, uluslar arası yönetim gündemlerini oluşturan başlıca uygulama konuları olarak şunlar belirtilmektedir:

- Devletin değişen rolü
- Yönetişim aktörleri arasındaki ilişkiler
- Desantralizasyon ve yerel yönetim
- Yönetişim ve yoksulluğun azaltılması
- Cinsiyetler arasında adalet
- Yönetişim ve çevre koruma⁹³

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Eylül 2000 tarihinde gerçekleştirdiği Milenyum Zirvesi sonucunda dünya liderleri ilk kez en somut biçimde geleceğe yön verecek

⁹⁰ Bayramoğlu, Sonay(2002) Küreselleşmenin Yeni Siyasal İktidar Modeli: Yönetişim, Praksis, Yaz Sayısı

⁹¹ Güneş, Muharrem(2004) Yerel Gündem 21, Ulusal Kentlerden Küresel Köylere, Detay Yayıncılık, Eylül, s:44

⁹² Guy Peters(2000) "Globalization, Institutions and Governance", Governance in the Twenty-first Century", (Ed. G. Peters/D. Savoie), McGill-Queen's University Press, p.29–57

⁹³ UN (1997) International Conference of governance for sustainable growth and equity, Part:1, Backround and opening of conference, Draft Report, Newyork, 28-30.July.

ortak vizyonlarını "Milenyum Deklerasyonu" ile kamuoyuna açıklamışlardır. Dünya liderleri 21. yüzyıl hedefleri olarak; barış ve güvenlik, kalkınma ve yoksulluğun azaltılması, insan haklarının güvenceye alınması ile demokrasi ve iyi yönetimi belirlemişlerdir.⁹⁴ Yönetişim, iktidarın nasıl kullanıldığını, kararların nasıl alındığını, vatandaşların veya diğer ilgili kişi ve kuruluşların söz haklarını nasıl kullandıklarını belirleyen kurumlar, prosedürler ve gelenekler arasındaki etkileşimleri kapsayan bir kavramdır.⁹⁵

Katılımcı demokrasinin gelişmiş bir aşaması olarak nitelendirilebilecek "*yönetişim*" (governance) kavramı, birçok farklı biçimde tanımlanmakla birlikte, anlamsal olarak, karşılıklı yönetim, etkileşim içinde yönetim tarzında konumlanmakta olup, bu açıdan, sivil toplum ve özyönetim (autonomy / self-management) kavramlarının gelişimiyle yakından ilintilidir.⁹⁶

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı(UNDP) tarafından yapılan tanım ise şu şekildedir: "Yönetişim; bir ülkenin her düzeydeki işlerinin yönetiminde iktisadi, siyasi ve idari otoritenin hâkim olmasıdır."⁹⁷ Koolman'a göre ise yönetim; verimliliği azalan klasik yönetim yapılarının tek başlarına hareket etmeleri yerine, "birlikte düzenleme, birlikte yönetim, birlikte üretim, kamu-özel işbirliğini" içermektedir.⁹⁸

Tekeli yönetişimin, siyasal ve ekonomik gücün toplumda daha yaygın dağılımını öngördüğüne işaret ettikten sonra, kavramsal bir çerçeve çizmektedir. Buna göre, "önceden belirlenen bir ortak amacı gerçekleştirmek için, tek özneli, merkezi, hiyerarşik bir iş bölümü içinde üretim yapan yönetimden, çok aktörlü, yerinden yönetimci, kendisi yapmaktan çok toplumdaki aktörleri yapabilir kılan, yönlendiren ve kaynakların yönlendirilmesini kolaylaştıran yönetim anlayışına" geçilmektedir.⁹⁹

Son yıllarda daha yaygın olarak kullanılmaya başlanan "*yönetişim*" kavramı, yöneticiler ile yönetilenler arasındaki iletişimin önemini ortaya koyması açısından

⁹⁴ Parr, Sakiko; Ponzio, Richard(2002) Governance: Past, Present; Future settings the governance agenda for milleniu declaration, Background Paper for the human development Report 2002, Deepening democracy in a fragmented world, s:1-12.

⁹⁵ <http://www.undp.org.tr>, 10.04.2006

⁹⁶ Uçkan, Özgür(2003) "E-Devlet, E-Demokrasi Ve E-Yönetişim Modeli: Bir İlkesel Öncelik Olarak Bilgiye Erişim Özgürlüğü", Stradigma.com Dergisi, Sayı:5, Haziran
http://www.stradigma.com/turkce/haziran2003/makale_09.html

⁹⁷ UNDP(2005)Governance And Sustainable Human Development,
www.un.org.tr/undp/governance.htm, 18.12.2005

⁹⁸ Koolman, Jan(1993) Social-Political Governance:Introduction, Modern Governance:New Government-Society Interactions, Sage Publications, London

⁹⁹ Tekeli, İlhan(1996) Yönetim Kavramı Yanı sıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine, Sosyal Demokrat Değişim, Sayı:1

değer taşımaktadır. “İyi yönetim” kavramının içerisinde diyalog ve uzlaşma yer almaktadır. Halk, önce hür iradesi ile uzlaşmaya dayalı olarak temsilcilerini seçebilmeli (siyasal katılım ve temsil), onlara bu şekilde yönetim hakkını vermeli (temsili vekâlet), yöneticiler ile yakın bir iletişim içerisinde bulunarak kamusal kararlara katılabilmeli (yönetime katılma) ve yöneticilerin güç ve yetkilerini kötüye kullanmamaları için onları kontrol (denetim) edebilmelidir¹⁰⁰.

Bilindiği gibi geleneksel bürokratik anlayışın en önemli özelliklerinden birisi de herkese aynı mesafede durarak eşitlik ilkesi gereği tüm yurttaşlara aynı hizmeti aynı biçimde sunmasıdır. Oysa değişen ve çeşitlenen yurttaş tercihleri, kamuyu farklı kişi ya da gruplara farklı nitelikte hizmet sunmaya zorlamaktadır. Teknolojik alanda yaşanan gelişmeler de bu tür bir farklılaştırmaya imkân vermektedir. Özel sektörün bu alanda önemli gelişmeler sağlaması kamu yönetiminin de bu tür taleplere cevap vermesi ihtiyacını doğurmuştur.

Bu ihtiyaç kent yönetimlerinde de görülmüştür. Zamanla, üç sektörlü bir model olan “ortaklaşa yönetim/yönetişim” kendini göstermeye başlamıştır. Önceki dönemin devlet, sermaye ve örgütlü emekten oluşan aktörleri yerine; yerel devlet, sermaye ve sivil toplum kuruluşlarına(STK) dayanan bir örgütlenme gündeme gelmiştir. Yönetişimle vurgulanmak istenilen üç ana faktör söz konusudur:

1. Çoklu aktörlerin varlığı
2. Durağan yada hiyerarşik yapı yerine, karşılıklı etkileşimin hakim olması
3. Dinamik bir yönetim süreci¹⁰¹

Yönetişim kavramının, toplumun sadece kamu yönetimi alanında değil, tüm alanlarda örgütlenme biçiminde ve ilişkilerinde köklü bir sorgulamayı içerdiği söylenebilir. Kavramın özel kesime yani işletme yönetimine yansımaları “corporate governance” diye ifade edilmektedir. Burada özü itibarıyla farklı grupların haklarının geliştirilmesi ve paydaşlarla daha fazla etkileşimde bulunulması dile getirilmektedir. Kamu yönetimi alanında ise iyi yönetişimin bileşenleri olarak meşru ve katılımcı süreçlere dayanan bir hükümet, hukukun üstünlüğü, hesap verme sorumluluğu (accountability), saydamlık, etkinlik ve etkililik, gönüllü kuruluşlar ve özel kesimle işbirliği gibi öğeler dile getirilmektedir.

¹⁰⁰ Aktan, C. Coşkun (2005) “İyi Yönetişim”, <http://www.canaktan.org/politika/yonetisim/anasayfa-yonetisim.htm>, 14.07.2005

¹⁰¹ Turgut, Ramazanoğlu Sırma (2004) İstanbul’un Yönetimi, Bir Kent Planlama Yönetimi Denemesi, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul

Katılım, devletin siyasal ve yönetsel karar alanlarında devlet dışında duran toplumsal unsurların yer alması ya da bu alanlara etki edebilme mekanizmalarına sahip olması biçiminde tanımlanıyorsa, yönetim formülünün katılımcı bir model geliştirdiği tartışmasız bir gerçektir.

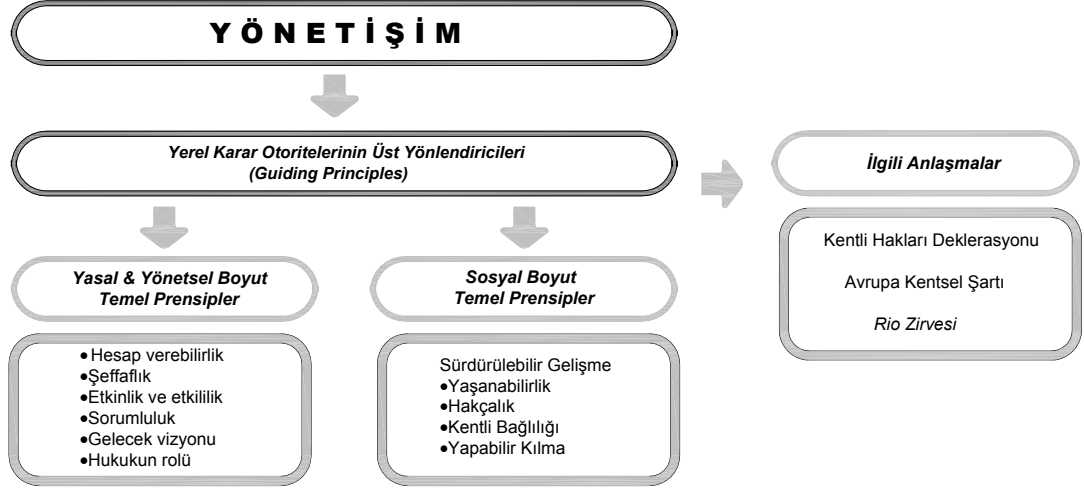
Yönetişim (governance) kavramı, yönetimde tek yönlülük yerine çok yönlü bir etkileşime ve sivil toplumun rolüne vurgu yapmaktadır. Yönetişim; yukarıdan aşağı tek yanlı bir yönetim tarzı yerine hep birlikte yönetmeyi öngören bir kavramdır. Katılımcılık dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarının ve özel kesimin de yönetime, karar almadan denetime kadar her aşamada katılması kavramın temelini oluşturmaktadır.¹⁰² Yönetişim; demokratiklik, açıklık, hesap verme, çoğulculuk kararın ilgililere en kısa zamanda iletilmesi ve sonuçta *beraber yönetim* biçimidir. OECD' ye göre iyi yönetişimin ilkeleri:

- *Hesap verebilirlik*: Bir hükümet kararlarını ve eylemlerinin hesabını açık olarak gösterebilmelidir.
- *Şeffaflık*: Bir hükümetin eylemleri kararları ve karar alma süreçleri devletin diğer parçalarına, sivil topluma ve bazı bakımlardan dışarıdaki kurumlara ve başka hükümetlere açık olmalıdır.
- *Etkinlik ve etkililik*: Hükümetler kaliteli kamu çıktısı üretmek için çaba gösterir.
- *Sorumluluk*: Hükümet toplumsal değişimlere hızla cevap verebilecek kapasiteye sahip olmalı ve esnek olmalıdır.
- *Gelecek vizyonu*: Hükümet, güncel verilere ve eğilimlere dayanarak gelecekte olması muhtemel problemleri ve durumları öngörebilmeli ve gelecek maliyetleri ve öngörülen değişiklikleri (örneğin, demografik, ekonomik, çevresel)de hesaba katarak buna uygun politikalar geliştirmelidir.
- *Hukukun rolü*: Hükümet aynı şekilde şeffaf kanunlar, düzenlemeler ve kuralları güçlendirmelidir.

Dünya Bankası'nın iyi yönetişimde vurguladığı ilkelerinde de yer alan bu yaklaşımlarda, etkililik ve verimlilik, kamu hizmetlerinin kaliteli bir şekilde yerine getirilmesi, ancak hizmetlerin yerine getirilirken uygun maliyetin dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir. Duyarlılık(sorumluluk) ilkesinde, ulusal ve yerel yönetimlerin toplumsal değişmeye uyum sağlayacak kapasiteye sahip olması, sivil

¹⁰² Yılmaz, Osman(2001) Kamu Yönetimi Reformu: Genel Eğilimler Ve Ülke Deneyimleri, DPT İktisadi Sektörler Ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Hukuki Tedbirler Ve Kurumsal Düzenlemeler Dairesi Başkanlığı, Şubat

toplumun beklentilerine yanıt verilmesi vurgulanmaktadır. Uzak görüşlülük(gelecek vizyonu) ilkesine göre yönetimler geleceği de öngörerek gerekli çalışmaları yapmalı, politikalar üretmeli ve hayata geçirmelidirler. Bu çalışmalar sırasında saydam hukuksal düzenlemeler de göz ardı edilmemelidir. Hukuksallık ilkesine göre saydam hukuksal düzenlemeler herkes ve her kurum için eşit olmalıdır.¹⁰³

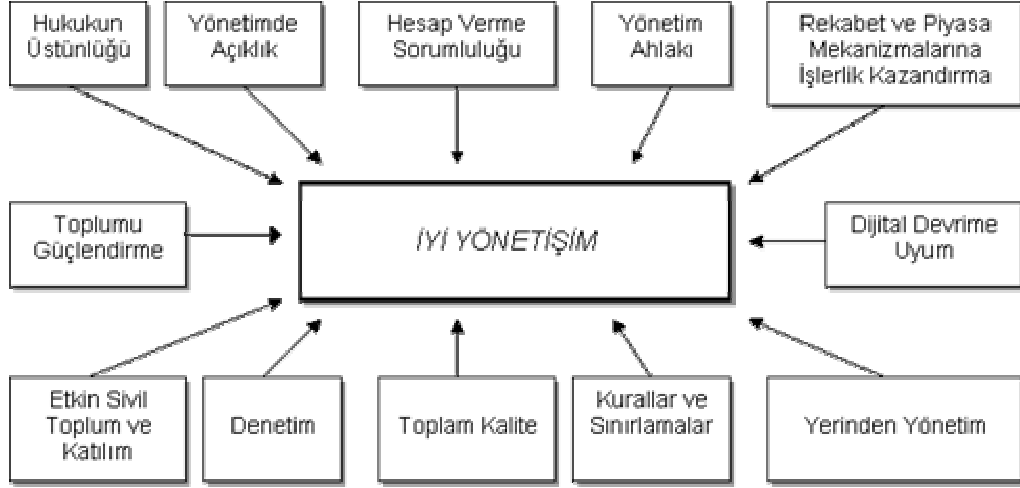
Şekil 1.2. Yönetişimin Boyutları

Dünya Bankası Raporu'nda tanımlandığı 1989'dan itibaren yönetim kavramdaki önemli belirleyicilerden birisi yönetimde açıklıktır. Merkezi ve yerel yönetimlerin harcamalarında saydam olmaları, halka hesap verebilir (accountability) konumda olmaları, toplumun bilgilenme hakkının bir gereği olduğu gibi, kamu harcamalarının etkinliğinin sağlanması anlamına da gelmektedir. Bu husus, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından büyük önem taşımaktadır. Hükümetlerin siyaset yapma anlayışlarının bir sonucu olarak kamu harcamalarında etkin ve etkili olmamaları, hem devletin kaynak ihtiyacını arttırmakta, hem de ekonomik istikrarın sağlanamaması, sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın da önünde engel olarak durmaktadır. Açıklık sağlayacak mekanizmalar ile hesap verme sorumluluklarının yaşama geçirilebilmesi ölçüsünde, merkezi ve yerel yönetimler toplumda güven yaratmakta, bu ise ekonomik ve sosyal sürdürülebilir kalkınma ortamının sağlanmasına destek vermektedir.¹⁰⁴

¹⁰³ OECD(2002) Regulation Policies in OECD Countries From Intervention to Regulatory Governance, Paris

¹⁰⁴ Güneş, Muharrem(2004) a.g.e., s:48

Hesap verebilirlik, biçimsel süreçlerden çok daha fazlasını içermektedir. Hem kamu yönetiminin hem de sivil aktörlerin örgütsel performans ve sorumlulukları biçimsel süreçler kadar önemlidir. Günümüzde, hükümetlerin hesap verebilirliği kadar sivil toplum aktörlerinin hesap verebilirliğinin de açıkça tartışılmaya başlandığı görülmektedir.¹⁰⁵

Şekil 1.3. Yönetişimin Unsurları

Yönetişimde 3 sacayağı bulunmaktadır (Bayramoğlu, 2002)¹⁰⁶

- Devlet,
- Toplum
- Özel sektör

İyi yönetişimin uygulamaya geçebilmesi, unsurlarının ifade ettikleri anlam ve boyutta anlam kazanabilmesi bu üç unsurun bağlantılarının güçlü olmasına bağlıdır. Kentsel anlamdaki başarının göstergesi olan bu ilişki ağı, uluslar arası platformlara kaydıığında farklı bir açılım sergileyebilmektedir. Nitekim Bayramoğlu'nun da belirttiği gibi¹⁰⁷

Uluslararası aktörler bu kez;

- Hükümetler
- Uluslararası örgütler

¹⁰⁵ Choudhur, Enamul; Ahmed, Shamina(2002) The Shifting Meaning of Governance: Public Accountability of Third Sector Organizations in an Emergent Global Regime, International Journal of Public Administration, Cilt:25,Sayı:4, s:561

¹⁰⁶ Bayramoğlu, Sonay(2002) Küreselleşmenin Yeni Siyasal İktidar Modeli: Yönetişim, Praksis, Yaz Sayısı

¹⁰⁷ Bayramoğlu, Sonay(2002) a.g.e.

- Uluslararası şirketler haline dönüşebilmektedir. Bu aktörler, uluslararası yönetim mantığının gelişimde fayda sağlayabilecek tavırlar sergileyebilmektedirler.

Mevcut hukuksal yapı açısından bakıldığında; kent yönetimlerindeki anlayış değişikliğinin yönetimi destekler söylemine rastlanmaktadır. Yönetişim kavramının 5393 sayılı Belediye Kanununa yansması, “kent konseyi” oluşumları olarak da ele alınabilir. Farklı alanlardan bireylerin, kentsel kararlara ilişkin söz haklarını kullanabildikleri platformlar olan kent konseylerinin, katılım uygulamalarının desteklenmesi açısından önemi vardır.

Kanunun 46. maddesinde kent konseyinin tanım ve içeriğine yer verilmektedir: ¹⁰⁸

“Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.”

Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

1.2.6. Sürdürülebilir Gelişme

1970’li yılların sonlarında insan ve çevre faktörlerini de içine alan sürdürülebilirlik kavramı öne çıkmıştır. Sürdürülebilirliğin tanımlandığı eserlerde kavramın çevreye negatif etki yaratmamak adına yürütülen çabalarla ilişkisi görülmektedir. ¹⁰⁹1990’lı yıllarda ise, başta eğitim ve sağlık olmak üzere sosyal alanda da bir sürdürülebilirliğin gerekliliği ağırlık kazanmıştır. Bu süreçte öne çıkan kavram

¹⁰⁸ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, Kabul Tarihi: 3.7.2005

¹⁰⁹ Gezici, Ferhan(2006) Components of sustainability Two Cases from Turkey, Annals of Tourism Research Volume 33, Issue 2, April 2006, Pages 442-455

“Sürdürülebilir İnsani Kalkınma” olmuştur.¹¹⁰ Sürdürülebilir insani kalkınmaya yönelik, UNDP tarafından eğitim (okuma yazma oranı), sağlık (doğumda yaşam beklentisi) ve gelir (kişi başına düşen gelir) göstergeleri kullanılarak ülkeler bazında insani kalkınma indeksi her yıl çıkarılmaktadır.¹¹¹

1992 Rio “Yeryüzü Zirvesi”nde Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler tarafından 21. yüzyılın küresel hedefi olarak benimsenen ve “Gündem 21” başlıklı eylem planının temel dayanağı olan “sürdürülebilir kalkınma” kavramının, geride bıraktığımız 20. yüzyılın ikinci yarısında biçimlenmeye başladığı görülmektedir.¹¹² Sürdürülebilirlik kavramı, kalkınma, insani kalkınma, planlama, gelişme gibi olgularla bir arada anılmaktadır. Temel çıkış noktası olan sürdürülebilirliğin tanımının yapılması bu konuda iyi bir çıkış noktası olacaktır.

Sürdürülebilirlik, sürekliliği olan herhangi bir sistemin işlerini kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden yada sistemin yaşama bağlı olan ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürebilmesidir. “Günün gereksinmelerini, gelecek kuşakların kendi gereksinmelerini karşılama olanaklarını azaltmadan karşılama biçimidir.” diye de tanımlanabilir. Sürdürülebilirlik, en dar anlamıyla kuşaklararası adalet ilkesidir. Sürdürülebilirlik kavramı, gelecek kuşaklara ilişkin kavramlara açılım yaptığı için “gelişme” ve “kalkınma” olguları ile ortak bir payda da değerlendirilmektedir. Sürdürülebilir gelişme ile ilgili dünya çapında pek çok girişimlerde bulunmaktadır.

Sürdürülebilirlik kent yönetimi açısından da öne çıkmaktadır. Yerel Gündem 21, yönetim mantığının sürdürülebilirliğini de sağlayacak bir model olarak görülmektedir. Bu düşüncenin temelinde katılıma gönderme yapılmaktadır. Kentsel yönetime, demokratik sürecin temel taşları olarak, yerel aktörlerin katılımı sağlanmadıkça kent yönetiminin sürdürülebilirliğinden de söz edilememektedir. Yerel kaynakların, yerel aktörlerin gözetiminde, denetiminde ve onların katkısıyla belirlenecek programlara göre yönetilmesi gerekliliği ortaya atılmaktadır.

¹¹⁰ UNDP (2001). Human Development Report, Oxford University Press, 10–150, Oxford.

¹¹¹ Göçer, Kenan; Çıracı, Hale(2003) Türkiye’de Kentlerin Sosyal Ve Ekonomik Göstergeleri Arasındaki İlişki, itüdergisi/a mimarlık, planlama, tasarım Cilt:2, Sayı:1, 3-14 Mart

¹¹² Emrealp, Sadun(2005) a.g.e.

Sürdürülebilir bir metropoliten yaşam kalitesi sağlayıp geliştirilebilmesi için planlamanın ekonomik ve sosyal faaliyetleri kapsayan entegre stratejiler ortaya koyması gerekmektedir.¹¹³

Sürdürülebilir planlamanın üçayağı vardır:

1. Toplumsal
2. Ekonomik
3. Ekolojik

Bu üç gelişmenin dengesi ve kesişiminde sürdürülebilirlik kavramının özünden bahsedebiliriz. Bu üç kavram arasındaki dengeyi koruyabilmek tüm dünyada kent planlamanın esas sorunsallarından biri olmuştur.¹¹⁴

Kentler, insanların yerleşme, barınma, çalışma, dinlenme, eğlenme ve özellikle kültürel gereksinmelerini karşıladığı, sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan mekânlardır. Yaşayan birer organizma olan kentlerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için kentlere özgü niteliklerin devamlı olması gerekmektedir. Planlama tarihsel süreç ve deneyimlerle geleceğe dönük bütünsel bir eylem süreci ile gerçekleşmelidir. Sürdürülebilir kent planlamanın bir gereği olarak geçmişten geleceğe yerel yaşam biçimlerini de kapsayacak bir program olarak almak gerekecektir. Sürdürülebilir kent planlama, korumacılığı içine alan ve geleceğe hazırlanmayı da kapsayan bütüncül bir planlama sürecidir.¹¹⁵

Sürdürülebilirlik, karmaşık ilişkiler ağı içerisinde birbirleri ile çatışan çıkarları ve bu çıkar grupları arasında uzlaşmayı gerektirmesi nedeniyle siyaseti kaçınılmaz kılmaktadır. Yenilikçi planlama yaklaşımı çerçevesinde korunması gereken planlama ilkelerinden biriside, kaynakların etkili ve verimli kullanılması ve toplumsal uzlaşmanın devamlılığının sağlanabilmesidir.¹¹⁶

Kentsel sürdürülebilirlik konusunda çeşitli aktörleri, eylemleri ve kurumlarıyla olduğu kadar, kaynak kullanımları ve negatif dışsal etkileri de ekonomik büyümeye katkıları ile birlikte ele alan çok disiplinli bir yaklaşımın gelişmesi devam etmelidir. Bu noktada soru, kentsel planlama politikalarının sürdürülebilir kentsel kalkınmaya nasıl

¹¹³Sökmen, Polat (2003) Kentsel Yenileşmede Örgütleyici Kapasitenin Belirleyici Rolü, Kentsel Yenileşme ve Kentsel Tasarım Uluslararası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 28–30.Mayıs, MSU, İstanbul

¹¹⁴ Karaman, Aykut(1999) Gündem 21 ve Sürdürülebilir Çevre Planlaması, Antalya Mimarlar Odası Konferansı, 7.Haziran

¹¹⁵ Cebeci,Ö.Faruk; Çakılcıoğlu, Mehmet (2002) Kültürel Sürdürülebilirlik, 10. Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi Bildirisi, <http://www.kentli.org/makale/kultur.htm>, 15.10.2005

¹¹⁶ Ünsal, Fatma (2003) Kentsel Siyaset Ders Notları, MSGSÜ, İstanbul

katkıda bulunacağıdır. "Kentsel yığılma problemleri, yaşam kalitesindeki düşüklük gibi sorunlara olan yaklaşımda sürdürülebilir yaklaşımın etkisi ne kadar olacaktır?" sorusunun cevabının aranması olumlu olacaktır. Bu nedenle de, sürdürülebilir kalkınma için, bütüncül, disiplinler arası bir planlama yaklaşımın gerekliliği söz konusudur. ¹¹⁷

Kentlerin gelişmesinde ekonomik hedefler kadar, çevresel ve eşitlikçi hedeflerinde önem kazandığını kabul eden sürdürülebilir bir gelişme anlayışının giderek önem kazanması olumlu bir gelişmedir. Bu yeni anlayış çerçevesinde, kentlilerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ve sürdürülebilir bir gelişmenin sağlanabilmesi başarı ölçütlerinde sayılmaktadır. ¹¹⁸

Sürdürülebilir kent yönetimi aslında sürdürülebilir kalkınmanın geçerlilik nedenidir. YG21' lere bu anlamda önemli bir rol biçilmektedir. Nitekim İngiltere'de Sürdürülebilir kalkınma için "The White Paper" da dile getirilen öncelikli strateji, yerel yönetimlerin YG21'ler aracılığıyla, yerel işletmeler ve gönüllü ortaklıklar/kuruluşları bir araya getirilmesidir. ¹¹⁹ Diğer taraftan Larsson ¹²⁰ gibi bir takım yazarlar YG21 sürecini, kendiliğinden olacak bir sürdürülebilir kalkınma için belediyelerin (çalışmasında İsveç belediyelerine gönderme yapar) yerel yatırım programlarında etkili olabileceğinin altını çizmektedir.

1987 yılında Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından hazırlanan "Ortak Geleceğimiz Raporu" ¹²¹ (diğer adıyla "Brutland Raporu") sürdürülebilir kalkınma programına kağıt üzerinde yeni bir nefes aldırırken, 1992 yılında yapılan ve değişimin başlangıcı sayılabilecek Rio Konferansına da alt yapı oluşturmuştur. 1990'da New York'ta dünya çocuk zirvesinden iki yıl sonra, değişimin gündeminin başlangıcını oluşturan, 1992 yılında Rio de Jenario'da yapılan Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı "Gündem 21" Çevre ve Kalkınma açısından, 21. yüzyılın sürdürülebilir dünyasını amaçlarken; *"Herkes için üstlenecek bir rol vardır: Hükümetler, iş adamları, ticaret birlikleri, bilim adamları, öğretmenler, yerli halklar, kadınlar, gençler, çocuklar ve hükümet dışı kuruluşlar"* diyerek aynı zamanda artık

¹¹⁷ Van Geenhuise, Marina Nijkamp, Peter. (1994) Sürdürülebilir Bir Kenti Nasıl Planlamalı?, Toplum ve Bilim Dergisi, Güz-Kış, Sayı:64-65, s:129-149

¹¹⁸ Sökmen, Polat (1999) Küreselleşme Çağında Planlama ve Türkiye, Dünya Şehircilik Günü, 3.Bin Yılda Şehirler: Küreselleşme ve Mekân Planlama, Kasım, İstanbul

¹¹⁹ Morag, Bell & Evans, David, (1998) 'The Local Agenda 21: An Experiment in Integrated Landscape Planning', Journal of Environmental Planning and Management 41 (2), March.

¹²⁰ Larsson, Kjell (1999) Making Agenda 21 Work at Municipal Level the Swedish Experience, UN Chronicle, no:1

¹²¹ BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (1999) "Ortak Geleceğimiz" ("Our Common Future"), Oxford University Press adına Türkiye Çevre Sorunları Vakfı, Ankara, s:305- 313.

sorunların çözümünde sadece devleti içeren tek özne yerine, çok taraflı görev ve sorumluluk belirtmiştir. Türkiye Rio Konferansının temel belgesi olan *Gündem 21*'i hükümet başkanı düzeyinde temsil edildiği bir katılımıla imzalamıştır.

Bu zirve, yalnızca hükümet veya devlet başkanlarının değil, aynı zamanda çeşitli kesimlerin (*yerel yönetimler*, iş çevreleri, hükümet dışı kuruluşlar "STK'lar") temsilcilerini de bir araya getirmesi ve hepsini birlikte taahhüt altına sokması açısından da önemlidir. Gündem 21de belirtilen sorun ve çözümlerin çoğu yerel faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple yerel yönetimlerin sürdürülebilir gelişmenin gerçekleşmesinde rolü önemlidir. Bu konferansta kabul edilen belge ile tarafların kendi yerel koşullarında, yerel yönetimlerinin 1996 yılına kadar vatandaşlarına danışarak ve onlarla birlikte kendi Yerel Gündem 21lerini oluşturma yükümlülüğünü de getirmektedir.

Bir gelişmenin sürdürülebilir olması için gerekli en önemli koşul, onun gerekliliğine ve olanaklarına inanmaktan geçer. Böylece toplum kötümser bir vizyondan çıkıp, yeni dönemin problemlerine eleştirel bir analiz yapabilecektir.¹²² 1993'de Viyana'da toplanan İnsan Hakları konferansı, 1994'de Kahire'de toplanan Dünya Nüfus Konferansı, 1995'de Kopenhag'da toplanan Sosyal Kalkınma konferansı, yine 1995'de Pekin'de toplanan Dünya Kadın Konferansı ile değişim rüzgârları tüm dünyada esmeye başlamıştır.

Bu arada, Türkiye Cumhuriyeti, 21.11.1988 tarihinde Strasbourg'da imzalanan ve Bakanlar Kurulunun 06.08.1992 tarihli kararı ile yürürlüğe giren Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartını; ayrıca Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu ve Avrupa Kentsel Şartı'nı onaylanmıştır.

30.Mayıs–14.Haziran 1996 tarihleri arasında, İstanbul'da gerçekleştirilen HABİTAT II zirvesinde bu değişim sürmüş ve sürdürülebilirliğin yanı sıra

- Yaşanabilirlik,
- Hakçalık,
- Kentli Bağlılığı
- Yapabilir kılma

¹²² Touraine, Alain(1999) Retour au Travail le Monde Des Debats, Octobre, No:7

gibi yeni kavramların hayata geçebilmesi için çok aktörlü (çok öznel) bir yönetim tarzı olan "yönetişim" ön görülmüştür. Yukarıdaki kavramlara ilişkin aşağıdaki bilgiler verilebilmektedir:

- Yaşanabilirlik: Halkın yaşam kalitesi, diğer toplumsal ve ekonomik faktörlerin yanı sıra, köy, kasaba ve kentlerimizin mekânsal ve fiziksel özelliklerine bağlıdır. Bu özellikler öyle belirleyicidir ki, halk sağlığının korunduğu, emniyetin ve güvenlik koşullarının sağlandığı, toplumsal bütünlük, çeşitlilik ve kültürel kimliğin geliştirildiği, doğal, tarihi, dini ve kültürel bakımdan anlamlı yapı ve bölgelerin uygun biçimde korunduğu insan yerleşmelerinin; "tasarım, yönetim ve bakım süreçlerini", halkın daha yaşanabilir mahalle ve yerleşmelere olan gereksinimleri, yönlendirmelidir. Yaşanabilirlik ilkesini; "var olan koşullara razı olmanın değil, var olanı aşmanın, daha iyiyi aramanın söylemidir." diye özetleyebiliriz. Yaşanabilirlik ilkesi, sürdürülebilirlik ve insan hakları ilkeleri ile kardeş hareketler olarak algılanmalı ve bu bağlamda zenginleştirilmelidir.

- Hakçalık : Bir toplumda kadın, erkek, çocuk, genç, din gözetmeden, giyim, gıda, sağlık, konut gereksinimlerinin karşılanmasını ve herkesin eğitimde, yaratıcı ve verimli geçim yollarını serbestçe seçmede ve kişisel, manevi, kültürel, kaynakların korunmasında, yaşanabilir yerleşmelerin oluşmasında eşit hak ve sorumluluğun bulunması ve herkesin karar verme süreçlerine katılmakta eşit fırsata sahip olmasıdır diye tarif edilebilir.

Günümüzde sivil toplum hareketlerinin geliştirdiği değerlerle; yaşanabilirlik, sürdürülebilirlik ve hakçılığın öne çıktığı bir sistemin gerçekleşebilmesi için, gelinen nokta da yurttaş bağlılığı (kentli bağlılığı), yapabilir olma veya kılma ve yönetim(beraber yönetim tarzı) kavramlarının iyi anlaşılması ve hayata geçirilmesi gereklidir.

- Kentli Bağlılığı: Bir ülke sınırları veya bir kentin coğrafyasını belirleyen sınırlarda yaşayan herkesin temel haklarına sahip çıkmasının yanı sıra, diğerlerinin haklarını da koruma ve ortak iyiye katkıda bulunma sorumluluğudur diye tarif edilebilir. Buna kısaca "yurttaş veya kentli dayanışması" da denilebilir. Bu bağlılık, sivil toplum hareketinin özverili ve çikarsız çalışmalarının ürünü olarak toplumda yükselen değer olarak kabul görmekte ve giderek oluşmaktadır.

- Yapabilir Kılma: Bu kavram tam olarak bir kapasite artırımıdır. Bir olayı yapmaya talip olan veya görevli kılınan birim, o konu ile ilgili bilgi, kültür, birikim, deneyim ve en önemlisi para açısından yeterli olmalıdır. Hatta bu konu toplumsal bir proje ise bunların yanı sıra organizasyon yeteneği, saygınlık ve dolayısıyla inandırıcılığı olmalıdır. Bunun ilk adımının oluşturulabilmesi için ortamın izin verici hale gelmesi veya getirilmesi gereklidir. Bunlar, siyasi güce ulaşılabilirlik, parasal güç, ortaklıklar oluşturabilme güvenine ya da saygınlığına sahip olmak, bilgi ve teknolojiye erişebilmek ve uyarlayabilmek yetilerinin gelişmesinden geçmektedir. Bu da gerçek anlamda çoğulcu demokrasiyi gerçekleştirme çabasıdır diye özetlenebilir.

Bu bağlamda Habitat II Zirvesi, yalnızca hükümetleri değil, yerel yönetimleri, iş çevrelerini ve sivil girişimleri de sorunların çözümünde yükümlü kılmaktadır.¹²³ Sürdürülebilirlik olgusunun ele alındığı birçok kaynakta ulaşılan bilgi, bu kavramın yerel yönetimlerle birlikte anılmasıdır. Örneğin Glass, sürdürülebilirlik açısından yerel yönetimlerin kaçınılmazlığını sürekli tekrar etmektedir.¹²⁴ Aynı mantıkla bakıldığında, sürdürülebilir planlama yaklaşımının çıkış noktası, çok aktörlü bir yönetim mantığından hareketle, kentlerin geleceğine ilişkin yapılan planlamalarda ortak karar alma girişimlerinin oluşturulabilmesidir. İşte bu noktada; en önemli uygulamalarından biri şehir planlaması olan kent yönetimlerinin çağdaş yönetim bakış açısıyla hareket etmelerinin, sürdürülebilirliğin başarısı ile doğru orantılı olabileceği söylenebilmektedir.

Kentsel düzeyde sürdürülebilirlik için şu beş adım öne çıkmaktadır:¹²⁵

- Katılımcı ve etkili bir süreç oluşturmak
- Sosyal, ekonomik ve doğal kaynakların kalite ve yönetimiyle ilişkilendirilmiş bir sürdürülebilirlik envanteri çıkarmak.
- Toplumun önüne bir sürdürülebilirlik vizyonu koymak
- Sürdürülebilirlik için bir eylem stratejisi belirlemek.
- Sürdürülebilirlik amaç ve hedeflerinin uygulamadaki denetimini sağlamak ve süreci yenilemek.

Sürdürülebilir bir planlamanın girişimci yaklaşımı çerçevesinde mekânın örgütlenip biçimlenmesinin içinde yer aldığı karmaşık güçler yapısıyla karşılaşıldığında, çeşitli yer seçme faktörlerini yönetme becerisi kilit bir planlama ögesi olarak ön plana

¹²³ DBD(2005) Doğa ile Barış Derneği İnternet Sayfası, <http://www.dogailebaris.org.tr>

¹²⁴ Glass, M.Steven(2002) Sustainability and Local Government, Local Environment, Cilt:7,Sayı:1,s:97

¹²⁵ Quaid, Allison(2002) The Sustainability Inventory: A Tool to Assist US Municipalities Advance Towards Sustainability, Local Environment, Cilt:7, Sayı:4,s:447

çıkılmaktadır. “Örgütleyici kapasite” olarak adlandırılan bu beceri, sürdürülebilir bir metropoliten gelişmenin koşullarını yaratmak için gerekli stratejiler geliştirip uygulayabilmek olarak tanımlanmaktadır.¹²⁶

Aykut Karaman’a göre; kentli sürdürülebilir gelişme konusunda eğitilmeli ve harekete geçirilmelidir. Karaman, sürdürülebilir planlamanın, kamu sektörü stratejik planlama yaklaşımı şeklinde ele alınmasının gerekliliği vurgulamaktadır. Belediye hizmetlerini kullanan yerel nüfusun ihtiyaçlarına ilişkin programların yapıldığı bir, “topluluk planlaması” bakış açısı da devamlılığını sürdürebilmelidir.¹²⁷

1.3. BÖLÜM-1 SONUCU

Gerek kamu yönetiminin hizmet sunduğu hedef kitlenin memnun edilememesi, gerekse çalışanların yaptıkları işten hoşnut olmamaları, son yıllarda ortaya çıkan yeniden yapılanma çalışmalarının temel güdüleyici faktörleri olmuştur. Aslında bu durumun, kamuoyu desteği bakış açısı ile katılım sürecine bir fırsat olarak da değerlendirilebilmesi söz konusu olabilmektedir. Yerel yönetimler demokratikliğin artırılması, yetki ve kaynak aktarımının daha iyi hale getirilebilmesi, yerel halkın eğitimi, sağlığı ve kültürü ile ilgili yerel yönetimlere verilecek görev tanımlarının doğru belirtilmesi ve denetlenebilme mekanizmalarının yaratılabilmesi bu sürecin gereğidir.¹²⁸

Kent yönetiminden sorumlu belediyeler açısından bakıldığında; bilgi çağı toplumu bireylerinin çeşitlenen beklentilerine cevap vermek amacıyla olan kurumların yönetim mantıklarında da değişim süreci yaşanmaktadır. Kent yönetimi ve dolayısıyla yerel yönetim anlayışında ortaya çıkan değişimin gereği; yapısal ve işlevsel açıdan yeniden yapılanma sürecini doğurmaktadır. Çağımızda; merkeziyetçi yapıdan; adem-i merkeziyetçi yapıya doğru bir geçişin yaşanması yerel yönetimlere olan ilginin artışına da neden olmuştur. Bu durum, belediyeler açısından olumlu değerlendirilebilmektedir. Artık değişimin gerekliliğinin tartışıldığı dönem bitmiş; farklılaşma sürecine uyumun nasıl olacağı konusu tartışılmaya başlanmıştır.

¹²⁶ Healey, Patsy(1998) Building Institutional Capacity Through Collaborative Approaches to Urban Planning, Environment and Planning, 30

¹²⁷ Karaman, Aykut(1999) Gündem 21 ve Sürdürülebilir Çevre Planlaması, Antalya Mimarlar Odası Konferansı, 7.Haziran

¹²⁸ Çukurçayır, M.Akif (2003) Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim, Yeniden Yapılanma, Demokratiklik, Etkinlik, Çizgi Kitabevi Yayınları:81, Mayıs, s:1

Kent yönetiminde bir değişimi gerçekleştirmek, büyük güçlükler de taşımaktadır. Kent yönetimi üzerinde bir vizyonda anlaşılrsa bile, yerel siyasetin gerçekleri, yerel ve daha üst düzey yönetimler arasında var olan ilişkiler göz önüne alındığında; bu zorluklar daha net gözlenebilmektedir.¹²⁹ Kentlerde ortaya çıkan sorunların çözümü ve beklentilerin karşılanabilmesi konusunda, talebe uyum sağlayabilecek yöntem ve araçların uygulanması gerektiği açıktır. Unutulmamalıdır ki; kentler dünya çapındaki değişimlerden ilk etkilenen mekânlardır.

Literatürde yerel yönetimler için kâr elde etme amacı olmayan kurumlar tanımı yapılagelmektedir. Ancak, bu durum yerel halkın, belediye hizmetlerinin kullanıcısı olduğu gerçeğini değiştirmez. Dolayısıyla da; kent yönetimlerinin sundukları hizmetlerde belirli bir kalite tutturmaları ve kent halkı memnuniyetini önemsemeleri gerekmektedir. Bu noktada; kentlerde ortaya çıkan aksaklıkların çözümünde yeni arayışlara ihtiyaç vardır.

Günümüzde ortaya çıkan yeni eğilimler, özel alanın genişletilerek devletin kamu hizmetlerini; özel sektöre, sivil toplum kuruluşlarına ve adem-i merkeziyetçi kurumlara devretmesini önermektedir.¹³⁰ Çağımız organizasyonları kendilerini sürekli olarak yenilemek durumundadırlar. Bu değişim süreci içerisinde, toplumun gereksinimleri ve beklentileri de değişmektedir. 1950'ler ya da 1980'lerin toplumsal yapısı, gereksinimleri ve beklentileri ile günümüz toplumunun özellikleri arasında oldukça önemli farklılıklar vardır. Bu farklılıkların başında da, küresel bilgi ve teknolojilerden yararlanma ve kullanma gelmektedir. Toplumsal kesimler, daha fazla bilgi ve bilgi teknolojilerinden yararlanmakta ve sosyal yaşamın bütün ünitelerinde kullanmaya çalışmaktadırlar. Sosyal yapı ve toplumsal uzlaşım anlayışlarında da beklenen bir dönüşüm evresine girilmiş bulunmaktadırlar.¹³¹

Bütün toplumsal yapıyı sarsan ve dönüştüren bu gelişmeler, kuşkusuz yönetim mekanizmalarına da yansımaktadır. Bu durum, değişimin zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Hiyerarşik ve katı bürokratik yapılar, değişen toplumun gereksinimlerini karşılayamaz duruma düşmüşlerdir.¹³² Yönetim, artık yönetsel süreçleri bir bütün olarak ele alacak, örgütlenme, bilgi yönetimi ve personel yönetimi

¹²⁹ Graham, Katherine(2001) Learning From Experience? Ottawa as a Cautionary Tale of Reforming Urban Government, Journal of Comparative Policy Analysis:Research and Practice, No:3

¹³⁰ Drucker,Peter(1993) Yeni Gerçekler, Türkiye İş Bankası Yayınları, (çev.) Birtane Karanakçı, Ankara

¹³¹ Çukurçayır, M.A. (2000) "Yeni Yönetim Modeli Arayışları Çerçevesinde Halkın Yönetim Süreçlerine Katılım Olanakları", Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yerel Yönetimler Sempozyumu, Kasım, Ankara

¹³² Geray, Cevat (1995) "Yerel Demokrasi, Özerklik ve Halk Katılımı", YTD, S:4, Ankara

konusunda karşılıklı etkileşimleri ve tamamlayıcı unsurları daha fazla dikkate alacaktır. Bunun yanında, yönetsel kurumların halka yakın birer "hizmet işletmesi" olduğu gerçeği unutulmayacaktır.

Çağımızdaki koşullar altında yerel yönetimlerin görevleri yalnızca etkin ve verimli kentsel hizmet sunmak değil; değişen dünyanın rekabetçi anlayışıyla yeni ilişkiler ve işlevler üretebilen kimlik kazanabilmektir.¹³³

Yukarıda açıklanan yeniden yapılanma sürecinde varılan noktalardan biri yönetim mantığında oluşan değişimdir. Son yıllarda yönetim; ekonomi, siyaset ve çevre konularında oldukça çok konuşulan yönetim (good governance) kavramıyla da açıklanabilir bir düşünce yapısını benimseme yolunda ilerlemektedir. Dünya Bankası'nın özendirici politikalarıyla da yaygınlık kazanan yönetim uygulamaları, yerel, ulusal ve küresel sorunların çözümünde çok ortaklı bir yönetim, denetim ve çözüm mekanizması öngörmektedir. Sosyal işbirliği özendirilerek, yerel aktörler ve sivil toplum aktörleri harekete geçirilerek toplumsal sorunlara sahip çıkılması sağlanmakta, gerekirse uluslar arası aktörler de sorunlara ve çözümlere taraf olmakta ve bu durum ulus devletinin sorun çözme yeteneğini artırmaktadır.¹³⁴

İnsanın içinde bulunduğu çevrede sağlıklı ve mutlu bir yaşam biçimine kavuşması, sosyo-kültürel ilişki ve davranışlarını kontrol etmesi, yalnızca mekanik fiziksel çevre ve konfor ile mümkün olamamaktadır. İşte burada, psikososyal sistem verilerinin nasıl karşılanacağı ve zaman-mekân boyutunda, esneklik içinde nasıl cevaplandırılacağı sorusu ortaya çıkmaktadır. Her iki sistemin de tatmin edildiği bir çevrenin nasıl oluşturacağı, insanın ve toplumun sosyo-kültürel gelişmesini sınırlamayan, yaratıcılığına engel olmayan kentsel yaşam çevresinin nasıl planlanacağı tartışma konusudur.¹³⁵

Kent planlama anlayışında da, geleneksellikten yenilikçiliğe doğru bir akış ve değişim süreci yaşanmaktadır. Geleneksel planlamanın mekânsal bakış açısının, toplum destekli bir hale doğru ilerleyebilmesi aranan bir olgudur. Yeni planlama anlayışı sosyo-politik ve ekonomik bir perspektife sahiptir. Böyle bir planlama anlayışında toplumun bütün kesimlerinin ortaklaşa karar verdiği bir planlama özelliği söz konusudur. Toplumda taraflar arası diyalogun işleyebilmesi için özgür bir

¹³³ Tekeli, İlhan(2001) Modernite Aşılırken Kent Planlaması, İmge Kitabevi, Nisan,s:11

¹³⁴ Binayak Ray(1999) "Good Governance, Administrative Reform and SocioEconomic Realities- A South Pacific Perspective", International Journal of Social Economics, Vol. 26, No: 1/213,s:356

¹³⁵ Duru, Murat(2002) a.g.e.

platformun olması gerekir. Kentlerdeki bütün güç taraflarının bir araya gelmesi ve planlamaya katılması için belirli bir politik kültür(katılım kültürü) olması gerekmektedir. Yönetişimde taraflar arası çıkarların nasıl bağdaştırılacağı sorunu söz konusudur. Bu anlayış bütün tarafların işbirliği sonucunda ortak bir kazancı hedefler. Bunu mümkün kılabilmek için tarafların görüşlerini ve değerlerini yeniden gözden geçirmeleri gerekmektedir. Ortada ideal bir tablo tanımlanmaktadır. Çeşitli ülkelerde bu ideale yaklaşan örnek kurumlar vardır.¹³⁶

İşbirlikçi planlama anlayışında, planıcı taraflardan sadece bir tanesidir. Önemli olan tarafların sahip olduğu değer yargıları ve iletişime hangi amaçla yaklaştıkları, yer aldıklarıdır. Tarafların samimiyetle, aynı değer yargılarıyla o iletişim ortamında yer almaları gerekir. Bu yeni demokratik planlama anlayışında planıcının rolü farklı taraflar arasında iletişimi ve örgütlenmeyi sağlamaktır. Bu örgütlenme, planlamada karar alma ve uygulama süreçlerinde katılımı beraberinde getirir. Amaç yaşanabilir, sürdürülebilir gelişmenin yerel demokratik katılımcı süreçlerle yaratılmasıdır.

Örneğin Büyük kentsel projeler, devlet, yerel yönetim ve özel sektör işbirliğini gerektiren projelerdir. Kentin karşılaştığı çeşitli sorunların çözümünde bir araç olarak sunulabilmektedir. Bu tip projeler kentin gelişme dinamiklerini etkileyen, yerel topluluğun yaşantısında değişiklikler yaratan, kentsel rantların dağılımını etkileyen, geniş çaplı mali kaynakları ve insan gücünü harekete geçiren, bulunduğu yöreye canlılık verebilen, kentsel büyümenin devamlılık kazanmasını sağlayabilen, kentsel yaşam çevresinin iyileştirilmesini sağlayabilen projelerdir. Bu noktada, yönetim mantığı ile yeni planlama yaklaşımlarının temelde; esnek, katılımcı ve demokratik bir bakış açısında örtüştüğü söylenebilmektedir.

Geniş kapsamlı sürdürülebilir bir planlama mekânın sosyal bir olgu olarak karmaşık etkiler ve ilişkiler içinde biçimleniyor olma özelliğinin gerektirdiği çok boyutlu yaklaşımlara olanak sağlayabilmektedir. Mekâna 80li yıllarda kalmış kaynak dağıtmaya dayalı işletmecî bir anlayışla değil; bugünün rekabetçi ortamında kaynak yaratmayı amaçlayan girişimci bir anlayışla yaklaşılmaktadır.¹³⁷

Sonuç olarak, birinci bölümde kent planlama ve yönetimi yaklaşımlarındaki değişim süreci ele alınmıştır. Yerel yönetim ile katılımcı demokrasi kavramının etkileşiminde

¹³⁶ Uysal, Burçak(2002) a.g.e. s:12

¹³⁷ Parkinson, M.(1991) The Rise Of Entrepreneurial European City: Strategic Responses to Economic Changesin the 1980s, Ekistics, 58

ele alınan kavramlar, yenilikçi yaklaşımın vurgu yaptığı olgular ile benzeşmektedir. Bu olgulara verilen önem, Avrupa Kentsel Şartı ve Kentli Hakları Deklarasyonu'nun tanıtımı ile de pekiştirilmektedir. Bilgi çağı toplumu bireyleri, saydam, hesap verebilir, sürdürülebilirliği benimseyen, katılımcı yönetim yaklaşımını destekler hale gelmektedir. Söz konusu özellikler, tezin bütünüde ele alınan “*yönetişim*” yaklaşımının ilkeleri niteliğindedir. Bu bölümde, yönetim yaklaşımı çerçevesinde Gündem 21 ve Yerel Gündem 21'in tanıtımları da yapılmıştır.

BÖLÜM 2

2.1. KENTLİ MEMNUNİYETİ - YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ

Kentli memnuniyeti; kendi içerisinde “kentli” ve “memnuniyet” olmak üzere iki alt kavram barındırmaktadır. Kentlilik; fiziki anlamda bir şehirde yaşamının ötesinde; toplumsal nitelikler açısından aidiyet duygusunu taşıyan bireyleri de kapsamaktadır. Memnuniyet ise, yaşadığından, şartlarından veya sunulandan hoşnut olma durumudur. Bu bakış açısı ile kentli memnuniyeti; bir kentte yaşayan insanların; o yerleşim yerinde yaşamaktan; orada bulunmaktan; sahip olduğu koşullardan ve de kendilerine sunulan hizmetlerden hoşnut olmaları anlamını taşımaktadır.

Gülden Erkut’a göre; kentliler öncelikle “şehrin kullanıcısı” niteliğindedir. Her birey kentteki yaşamını kendi özel deneyimleri açısından değerlendirmektedir. Ulaşımında veya farklı sosyal aktivitelere erişimde harcanan zaman, donatılardan yararlanmadaki etkinliğimiz bireysel değerlendirme kriterlerimiz halindedir. Sonuçta kentli memnuniyeti denilen kavram; bütün bunların yaşamda rahat kullanımından ortaya çıkan genel bir hoşnutluk olarak ele alınabilmektedir.¹³⁸

Kentlilik bilincinin geliştirilmesi, bireylerin yaşadıkları mekâna ilişkin sorumluluk duygusu taşımalarını da beraberinde getirmektedir. Yaşadığı kentte alınan kararlar konusunda bilgilendirilen ve süreçleri tüm açıklığı ile gözlemleyebilen kentlilerin kendilerini ne denli önemli hissedecekleri açıktır. Bu da; o yerleşime dair aidiyet ve koruma içgüdüsünde artış sağlayacaktır.

¹³⁸ Erkut, Gülden (2002) Büyükşehirde yaşamak, NTV Radyo İstanbul Stüdyoları Halkın Sesi Programı, 24.Mayıs, <http://www.ntvmsnbc.com/news/154299.asp>

Kentli memnuniyeti için sunulan hizmetlerin etkinliğinin önemi büyüktür. Yalçındağ'a göre; hizmetlerin etkinliğinden söz edebilmek için şu hususlara dikkat çekilmesi gerekmektedir.¹³⁹

- Hizmet için belli amaç/hedef öngörülmüş ve bu amaç/hedef gerçekleştirilmiş olmalıdır.
- Hizmette, kullanıcılar için doyum sağlayacak kalite düzeyi oluşturulmalıdır.
- Hizmetler daha az kaynak ve emek ile gerçekleştirilmelidir.

Hizmette etkinliği ve verimliliği etkileyen birçok etken vardır. Kent nüfusu, mali kaynak yetersizliği, personel sayısı gibi unsurlar, yerel yönetimlerin hizmet sunumlarındaki başarılarını doğrudan etkileyebilmektedir.

2.1.1. Maslow'dan Yönetişime: Bireysel Gereksinimlerden Kentsel Gereksinimlere Geçiş

Kentler sanayi, ticaret gibi ekonomik etkinliği olan, tarımsal ürünlerde dahil olmak üzere her türlü ürünün dağıtıldığı, sınırları belirlenmiş bir alanda yoğunlaşmış nüfusun sosyal bakımdan tabakalaştığı, mesleki rollerin artarak farklılaştığı dikey ve yatay hareketliliğin yaygın olduğu, çeşitli sosyal grupları barındıran, sivil toplum örgütlerinin etkinliğinin gittikçe arttığı, merkezi ve yerel yönetimi temsil eden yönetsel kurumların bulunduğu, yerel, bölgesel ya da uluslararası ilişki ağlarına sahip heterojen bir yapıya sahiptir. Kent kavramının özünde orada yaşayan halk vardır. Kentte yaşayan bireylerin "kentli" olmanın ötesinde, bireysel ihtiyaçlarından doğan yaşam beklentileri söz konusudur. Bunların bir araya gelmesinden "kentsel gereksinim ve beklentiler" oluşmaktadır.

Aykut Karaman'ın da yazısında belirtildiği üzere; birçok mimari, planlama ve kentsel tasarım yazılarında, fiziksel çevre, insan davranışı ve memnuniyet arasındaki ilişki karmaşık bir algı-yanıt düzlemi içinde oluşmaktadır. Çünkü bu karmaşık iletişim içerisinde birçok insan etkinlikleri, estetik kurgular ve insan gereksinimlerinin sağlanması gündeme gelmektedir. Karaman yazısında, kentsel gereksinimlerin bir araya geldiği önemli mekânlar olan toplu konut alanlarındaki ihtiyaçların nasıl etkinlikler haline dönüştürüldüğü ve gereksinimlerin konut tipolojilerine yansımaları

¹³⁹ Yalçındağ, Selçuk (1997) Yerel Yönetimlerde Etkinlik, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:6, Sayı:1

durumundan söz etmekte ve bunların Maslow teorisi ile ilişkilendirmesini yapmaktadır.¹⁴⁰

İnsan gereksinmelerini sıralayan birçok çalışma arasında en yaygın olarak kullanılanlardan biri Maslow'un(A Theory of Motivation) modelidir. Maslow teorisi veya İhtiyaçlar hiyerarşisi teorisi Amerikalı psikolog Abraham Maslow tarafından 1943 yılında yayınlanmış bir çalışmada ortaya atılmış ve sonrasında geliştirilmiş bir çalışmadır.¹⁴¹

Şekil 2.1. Abraham Maslow piramidi¹⁴²

Maslow teorisi, insanların belirli kategorilerdeki gereksinimlerini karşılamalarıyla, kendi içlerinde bir hiyerarşi oluşturan daha üst ihtiyaçları tatmin etme arayışına girdiklerini ve bireyin kişilik gelişiminin, o an için başat olan ihtiyaç kategorisinin niteliği tarafından belirlendiğini söz konusu etmektedir. Maslow, gereksinimleri şu şekilde kategorize etmektedir:

1. Fizyolojik gereksinimler
2. Güvenlik gereksinimi
3. Ait olma gereksinimi
4. Sevgi, sevecenlik gereksinimi
5. Saygınlık gereksinimi
6. Kendini gerçekleştirme gereksinimi

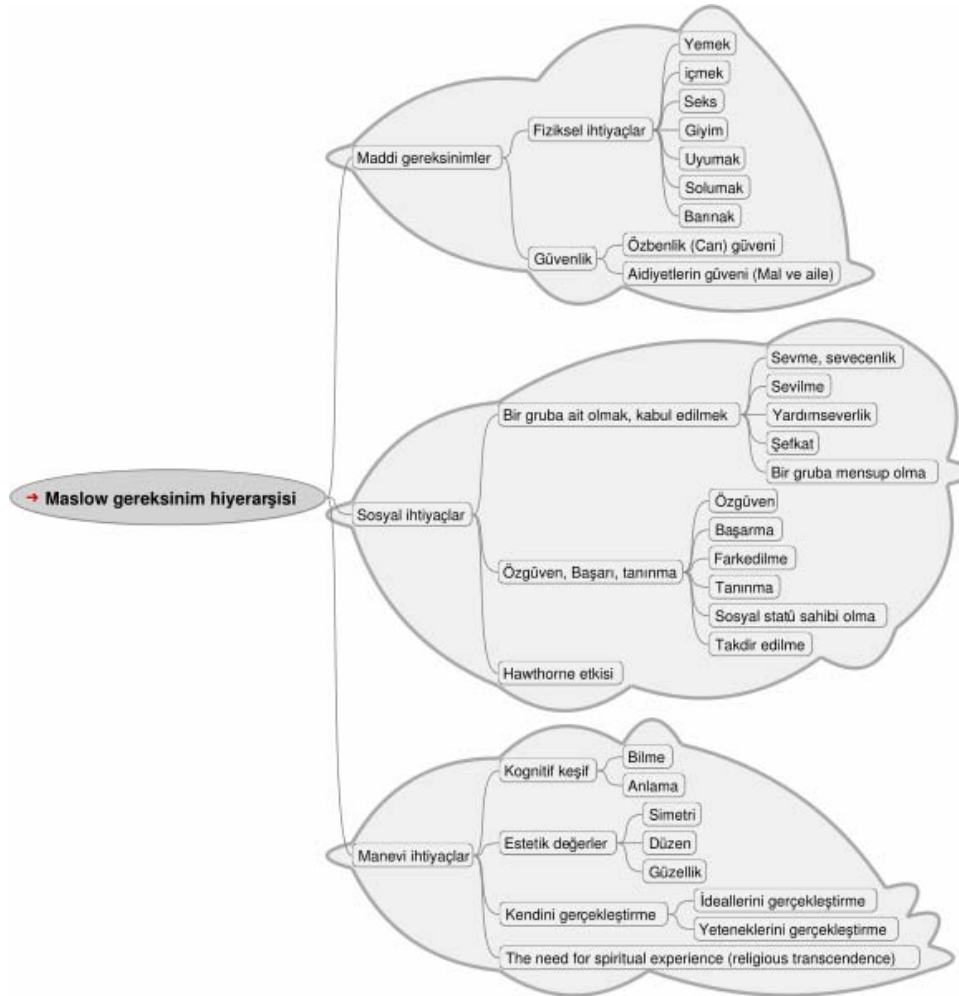
¹⁴⁰ Karaman, Aykut(1991) Toplu Konut Alanlarının Tasarımında Sosyo kültürel Veriler: Bazı İlke ve Ölçütlerin İrdelenmesi, Yapı Dergisi, Sayı:118, s:35

¹⁴¹ Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. Psychological Review

¹⁴² Maslow, Abraham(2001) İnsan Olmanın Psikolojisi-Toward a psychology of being, çev:OkhanGündüz, Kuraldışı Yayınevi, İstanbul-Mart, ISBN:9756744189

Belirli bir gereksinim kategorisindeki gereksinimlerin karşılanması durumunda kişi, bir üst kategorideki gereksinimleri karşılamaya yönelecektir. Bu durum kişilik gelişme düzeyini de bir üst düzeye sürükleyecektir. ¹⁴³

Bireylerin gereksinimleri, bireysel gelişim düzeyleri arttıkça artmaktadır. Burada sözü edilen bireysel gelişim, “yaşam kalitesi” ve “insani değerler” açısından gelişmiş olma ile ilişkilidir.

Şekil 2.2. Maslow Gereksinim Hiyerarşisi ¹⁴⁴

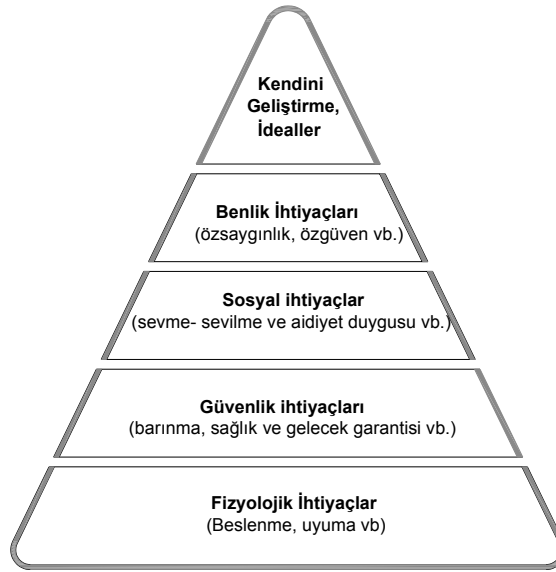
Maslow kişisel gereksinimleri listelerken piramit sistemi kullanmıştır. Piramidin en altında fizyolojik ihtiyaçlar bulunur. (Beslenme, uyuma vb) Bir üstteki basamakta güvenlik ihtiyaçları (barınma, sağlık ve gelecek garantisi vb.); üçüncü basamakta sosyal ihtiyaçlar (sevme- sevilme ve aidiyet duygusu vb); bir sonraki basamakta

¹⁴³ Maslow, A. H. (1970). Motivation and Personality, 2nd. ed. New York, Harper & Row. ISBN:0060419873

¹⁴⁴ Dilmen, Nevit(2006) Maslow Gereksinim Hiyerarşisi, <http://commons.wikimedia.org>

benlik ihtiyaçları (özsaygınlık, özgüven vb) ve son basamakta da kendini ve ideallerini gerçekteştirme vardır.

Fizyolojik ihtiyaçlarını giderebilenler, güvenlik ihtiyaçları duyarlar. Güvenlik ihtiyaçlarını giderebilenler sevmeye, sevilmeye, sosyal bir gruba ait olmaya ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçlarını da giderebilenler kendilerini değerli ve saygıdeğer algılamaya ihtiyaç duyarlar. İlk dört basamağa ilişkin ihtiyaçlarını yeterince giderebilmiş olanlar ise, en üstteki kendini gerçekteştirme aşamasına ulaşırlar.

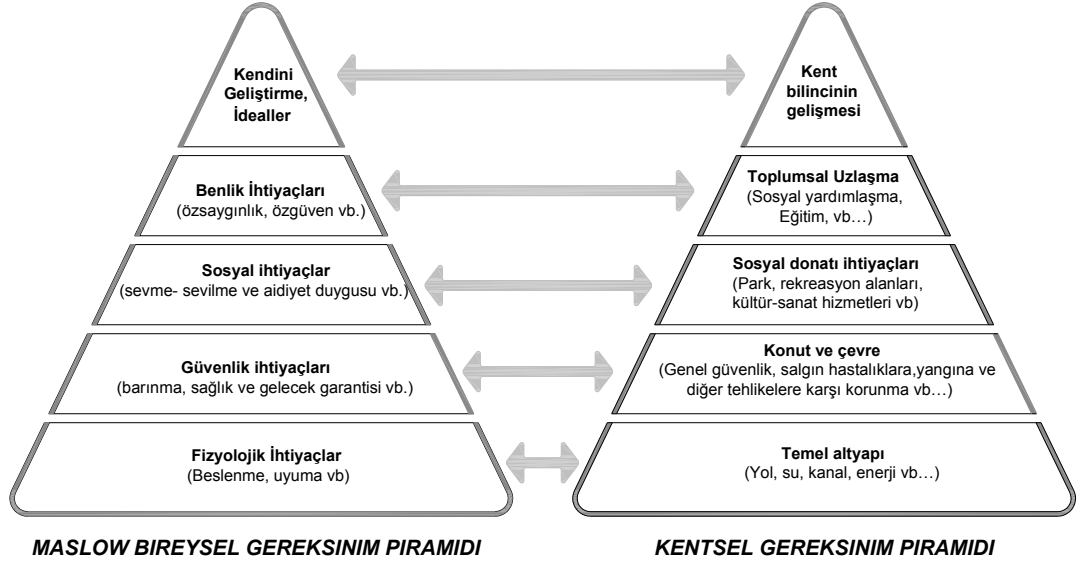

Şekil 2.3. Maslow Piramidi

Bireylerin ihtiyaçlarına ulaşabilme istek ve gayretleri yaşadıkları mekâna da etki etmektedir. Çünkü yaşamını talep ettiği biçimde sürdürme çabası içerisindeki birey, toplumla olan etkileşiminde bu yönde faaliyetler gerçekteştirme yoluna gitmektedir. İnsanlar yaşamaktan hoşnut olduğu ortamları yaratabilme adına farklı girişimlerde bulunabilmektedir. Bunlar fiziki şartlar olmanın ötesinde, sosyal yapıyı da etkileyebilmektedir. Toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerinin etkilerinin en çabuk ve en etkili biçimde izlenebildiği yerler kentlerdir.

Kentlerde yaşayan bireyler, o kentte yaşamaktan hoşnut olmak isterken, belirledikleri kriterlere uygunluğu da aramaktadır. Bu arayış ilk olarak fiziki mekâna dair şartların oluşumunda kendini göstermektedir. Bu şartların oluşturulması bizi çevreleri yasalarla belirlenmiş olan yerel yönetim hizmetlerine götürmektedir. Halka en yakın yerel yönetim birimi olan belediyelerin görevleri, ilgili yasayla hem fiziki şartları yerine getirebilme, hem de sosyal olarak hoşnutluğun sağlanabilmesi adına yapılabilecek faaliyetleri kapsamaktadır.

Tıpkı Maslow'un bireysel ihtiyaç piramidinde olduğu gibi kentte yaşayan herhangi bir bireyin ilk etapta aradığı hizmetler fiziki donanımların varlığı olacaktır. Bunlara kent yönetimi açısından bakıldığında; yol, su, kanal vb.. temel alt yapı gereksinimlerini sağlayabilecek hizmetlerin düzgün yürütülebilmesi kentlilerde hoşnutluk yaratacaktır.

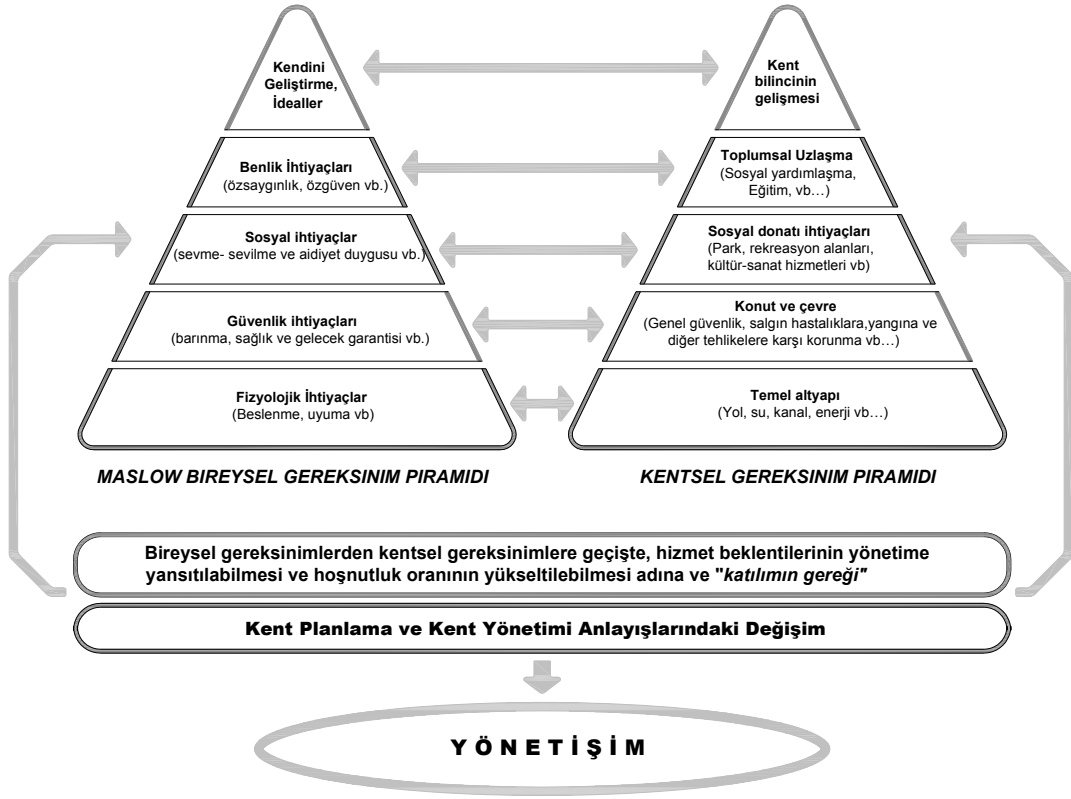
Şekil 2.4. Bireysel Gereksinimden Kentsel Gereksim Piramidine Geçiş

Fiziki şartlara sahip olmanın ötesinde kentte yaşayan bireylerin yaşadığı konutlarda ve çevrelerinde aradıkları ölçütlerden birisi de güvenlik ve çevresel düzendir. Arazi kullanımı ve çevre hizmetlerinin düzgün yürütülmesinin yanı sıra, güvenli bir kentte yaşama arzusu günümüzde daha sık rastlanır bir gereksinim halini almıştır. Temel altyapı gereksinimleri çözülmüş ve güvenli bir konut çevresinde yaşayan bireylerden oluşan yaşam alanlarında, rekreasyon, kültür-sanat faaliyetlerine katılım açısından eğilimler görülebilmektedir. Bunlar kent yaşamının önemli yansımalarıdır.

Yerel karar otoriteleri tarafından yukarıda sıralanan gereksinimleri karşılamak amacıyla verilen hizmetlerin kentlilerin beklentilerini karşılayabilme durumu, o kentte yaşamaktan duyulan memnuniyet oranını artıracaktır.

Toplumsal yapı açısından bireylerin yaşadıkları mekâna dair aidiyet duygularının gelişmesi, toplu halde yapılabilecek sosyal faaliyetlere katılımın artması sonucunu da doğuracaktır. Unutulmamalıdır ki, yeni yönetim anlayışında olumlu bir tavır olarak ele alınan katılımcılık faaliyetleri, bireylerin kendilerini o kente ait hissetmeleri ile yakından ilişkilidir. Bu noktada sergilenecek davranış tarzı, daha önceki bölümlerde

geniş olarak açıklaması yapılan “yönetişim” bakış açısı ile örtüşmektedir. Ortaklaşa yönetim sloganı ile de anılan yönetim anlayışında, bireylerin yaşadıkları kente dair sorgulayıcı, düzenleyici ve de uygulayıcı bir yöntem sergileyebilmeleri “toplumsal sorumluluk” tanımı ile de bağdaşmaktadır.

Şekil 2.5. Maslow ve Yönetişim Etkileşimi

Sosyal yardımlaşma faaliyetlerin, sadece yerel yönetimlerin tekelinde kalmadan, kentliler tarafından da organize edilebilmesi, sivil toplum örgütlerine olan eğilimde artış gözlenmesi de olumlu örneklerde kendini gösterebilmektedir.

Çağımızda kent yönetimlerinin görevleri artık sadece yasayla belirlenen fiziki koşulların sağlanması ve de çeşitli sosyal faaliyetlerin düzenlenmesi ile sınırlı kalamamaktadır. Bilgi çağı toplumu bireylerinin kentsel gereksinimleri arttıkça, yerel yönetimlerden olan beklentilerinde de artış gözlenmektedir. Teknolojik imkânların artması da bu konuda yapılabilecek uygulamaların biçimlenebilmesinde etkili olabilmektedir.

Sonuç olarak, Maslow'un bireylerin ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik oluşturduğu piramit kentsel mekâna uyarlanabilmektedir. Bireylerin ihtiyaç ve isteklerinin

karşılanması ile görevli olan yerel yönetimlerin çağdaş yönetim biçimlerini desteklemeye yönelimlerinde bu beklentilerin rolü büyüktür.

Bireylerin ortak yaşama mekânları olma tanımından yola çıkılarak şehirlerin, kentlilerin temel fiziki ihtiyaçlarını gerçekleştirmenin yanı sıra;

- Fiziksel ve sosyal çevreyi geliştiren,
- İnsanların hayati fonksiyonlarını yerine getirirken, potansiyellerini maksimum düzeyde kullanmakta birbirlerini desteklemelerini sağlayan toplum kaynaklarını geliştiren bir yapıda olabilmeleri son derece olumludur.

Bu ortamın gerçekleştirilmesine dair çalışmalar çağdaş yönetim ve planlama yaklaşımları ile de desteklenmektedir. Bu yeni dönemin örgütlenmesi ve aktörlerin rol dağılımlarının yenilenmesi açılarından da önemli yanları bulunmaktadır. Bir yandan gerek merkezi gerekse de yerel düzeyde devlet örgütlenmesi yeniden tarif edilirken diğer yandan da sivil toplum alanında yeni aktörler yaratılmakta ve aktörler arasında roller yeniden dağıtılmaktadır. Bir başka deyişle, hizmetlerin etkin ve verimli şekilde sunulması gerekçesinden hareketle yerel yönetimlerin önemi daha da artmaktadır. Sürecin diğer halkasını da sivil toplum alanında katılım, yerel topluluk gibi kavramların yüceltilmesi ile sivil toplum örgütlerinin aktifleştirilmesi uygulamaları oluşturmaktadır.

Yönetimsel örgütlenmede, hem mekânın hem de sosyal yapının şekillenmesinde işbirliği oldukça önemli rol oynamaktadır. Stratejik ilişki ağları, liderlik, mekansal ve ekonomik koşullar, vizyon ve toplumsal destek gibi faktörler sürecin etkin faktörleri niteliğindedir.

Bugünün dinamik ve karmaşık özellikler taşıyan toplumunda kent yönetimi formal bir kamu yönetimi anlayışının ötesinde çeşitli kamusal ve özel aktörler arasındaki etkileşimleri dengeleme ve yönetme süreci olarak kabul edildiğinden, stratejik ilişki ağlarına dayanan bir “işbirliği kültürü” planlamanın temel öğelerinden biri olmalıdır.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Sökmen, Polat (2003) Kentsel Yenileşmede Örgütleyici Kapasitenin Belirleyici Rolü, Kentsel Yenileşme ve Kentsel Tasarım Uluslararası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 28–30. Mayıs, MSU, İstanbul

2.1.2. Kentli Memnuniyeti

Kent yönetimi hizmetlerinden memnuniyetin artırılma çabalarında “memnuniyet” olgusunun ölçütlerinin ele alınması önemli bir adımdır. Memnuniyetin farklı tanımları olmakla birlikte genel anlamda “beklentilerimize uygunluk durumu” olarak belirtilebilmektedir.

Herhangi bir üründen memnuniyet durumuna bakıldığında; memnuniyeti etkileyen faktörler arasında ürünün fonksiyonu, kullanılabilirliği, performansı, güvenilirliği, destek sunumu, fiyatı ve bulunabilirliği sayılabilir. Genel anlamda hizmetten memnuniyet ise, kullanıcının beklediği hizmet düzeyi ile (beklenen hizmet) algıladığı hizmet durumu (algılanan hizmet) düzeyi arasındaki fark olarak tanımlanabilir. Kent yönetimlerinde, yerel halkın hizmetten beklediği performans ile hizmeti tüketerek aldığı performans arasındaki farka göre o hizmetle ilgili düşünceler ifade edilip, değerlendirme yapılabilmektedir.

Belediye yöneticileri için, yerel halkın ihtiyaç/isteklerini karşılayacak hizmetin üretilebilmesi ve sürdürülebilir gelişme sağlanabilmesi kullanıcı bağlılığının sağlanması açısından son derece önemlidir. Yerel yönetim hizmetlerinin, kullanıcılarda memnuniyet oluşturabilmesi için aşağıdaki alt bileşenler sayılabilir:

- Yetkililere dilek, öneri ve şikâyetlerin kolayca iletilebilmesi (ulaşılabilirlik)
- Yaşadıkları şehre ilişkin kararlar alınırken sürece katılım yoluyla kente aidiyet duygusunun desteklenmesi(ortaklaşa yönetim, katılımcılık, toplumsal uzlaşma)
- Kent yönetiminin gerçekleştirdiği faaliyetler konusunda bilgilendirme yapılması (hesap verebilirlik-şeffaflık, haberdar etme, bilgilendirme)
- Yöneticilerin sorunlara olan yaklaşımı (Düzeltici-önleyici faaliyet bakış açısı, Sürekli gelişme, Sürdürülebilirlik)
- Çağın teknolojik imkânlarından faydalanarak hizmet sunum sürecinin süresini uygun değer seviyelerine çekebilme vb... konularda iyileştirme yaratabilmesi (Teknolojik uyum)

Yerel yönetimlerde kentli memnuniyeti araştırmalarının sonuçları, kent yönetimlerinin sürekli iyileştirme sürecine girdi temel teşkil edecek önemli verilerden biridir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15. maddesinde de, kentte yaşayanların hizmetler hakkındaki fikirlerine verilen önem gözlenebilmektedir. Bu maddede: *“Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.”* İfadesi bulunmaktadır. Kent yöneticileri için, gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin geri besleme bilgilerinin toplanması oldukça önemlidir. Çünkü gelecek dönemlerde hizmet vermeye devam edebilmeleri, kent halkı memnuniyetini sağlamaları ile doğru orantılıdır. Bu nedenle son yıllarda çağdaş yönetim yaklaşımlarına olan eğilimde artış gözlenmektedir. Tıpkı özel işletmelerin “müşteri memnuniyeti” odaklı tavır içine girmelerinde olduğu gibi, yerel yönetimlerin hizmet sunumu yaptıkları kentlilerin memnuniyetini hedeflemeleri onlar açısından başarı kıstası halini almaktadır.

2.1.3. Toplumsal Uzlaşma

Yaşadığımız çağın heterojen toplum yapısı içerisinde; farklı kesimlerin seslerini duyurabilmesi, yönetime katılma çabaları veya alınacak kararlara etki etme durumları olağan hale gelmeye başlamıştır. Bu noktada; ön plana çıkması gereken konu *“toplumsal uzlaşma”*dır.

Karşılıklı yapılabilecek özveri ortamı ile orta yolun bulunabilmesi anlamını taşıyan uzlaşma, hayatın hemen her kesiminde ihtiyaç duyulabilecek bir olgudur. Ancak, kent yaşamının çeşitliliği içerisinde uzlaşmanın yaratılabilmesi, her zaman çok kolay olamayabilmektedir. Çünkü toplumsal uzlaşma; farklı düşüncelere sahip kesimlerin, birbirlerini kabullenmelerini, karşıtların varlığına tahammül etmeyi ve de ortak amaç uğruna belirli bir payda da buluşabilmeyi gerektirmektedir. Sonuç olarak, uzlaşma mantığı içerisinde çoğulculuğu da barındırmaktadır.

Hem kent yönetimine hem de planlamaya ilişkin yeniden yapılanma çabaları çoğunlukla, görüş birliği (consensus) esasına dayalı toplumsal örgütlenmeden, kente ilişkin farklı beklentilerin ve farklı algılamaların eşit koşullarda değerlendirildiği, pazarlık ve uzlaşma (negotiation) esasına dayalı bir örgütlenme modeline geçilmesi yönündedir. Bu bağlamda, Ortaçağ’daki kent komünlerinden Osmanlı’daki mahalle olgusuna uzanan tartışmalarda yeni bir demokrasi arayışı içinde siyasal, toplumsal ve mekânsal boyutta çözüm arayışları sürmektedir.

Sennett, kamusal aktör olarak kentlilerin yalıtılmışlığın ötesinde, yaşamın içerisine akmalarının onlara katabileceği değerleri bütünü üzerinde geniş yorumlara yer

vermektedir.¹⁴⁶ Suskun izleyicilikten icracılığa giden yolun günümüze uyarlaması düşünüldüğünde, kentlilerin yönetim ve karar alma süreçleri ile olan etkileşimleri ön plana çıkmaktadır.

Farklı çıkar ve ilgi gruplarının yorum ve isteklerinin ortaya konulacağı ortamlarda yaratılabilecek çatışma noktalarında devreye girebilecek yöntem uzlaşma platformunun yaratılabilmesidir. İşbirliği(collaboration) hedefli uzlaşma toplantılarında; kentsel kararlardaki öncelik sıralaması, kaynak aktarımı, proje öncelikleri gibi konularda doğabilecek fikir ayrılıklarının ortak noktasının, güç çatışmalarının ötesinde toplumsal uzlaşma sayesinde bulunabilmesi, işbirlikçi planlama anlayışının temelini teşkil etmektedir.¹⁴⁷

Etkin bir kent yönetimi, kentlilerin yönetime katılması ölçüsünde başarılacaktır. Bu katılım, yerel yönetimlerin yöreye özgü sorunlar için doğru çözümler üretmesine olanak verir; bu çözümlerin benimsenmesini, toplumsal destek bulmasını sağlar.

Healey'e¹⁴⁸ göre katılım ve uzlaşma tabanında buluşabilen işbirlikçi(collaborative) planlama yaklaşımı; yönetişimin etkileşimi sayesinde planlamanın aktörlerinin ortaklaşa yönetimi sürecinde var olabilmektedir. Açıklık ve hesap verebilirliğe olan özlem toplumsal uzlaşmanın yapıtaşlarından biridir.

Kentlilerin kent yönetimine etkin bir biçimde katılması için sorunun bir kaç yönden irdelenmesi gerekir. Öncelikle, kentlinin ya da mahallelinin kim olduğuna bakmakta yarar var. Kentlilik, toplumsal ya da ekonomik boyutu olmayan, salt ikametgah adresiyle belirlenen bir özelliktir. Oysa "mahalleli" sözcüğü coğrafi olarak tanımlanan bir toplumsal kümenin, kendisini diğer kümelerden (mahallelerden ve yabancılardan) ayırdedici bir özellik kazandığını gösterir. Kentin bütünü söz konusu olduğunda "mahalleli" kavramının bir uzantısı olarak "kenttaş" kavramı üzerinde durulabilir. "Kenttaş" yaşadığı kenti benimseyen, ona sahip çıkan, kente özgü toplumsal ve siyasal bilinci olan, uzun dönemli çıkarları kent kalıcılığıyla özdeşleşmiş kişidir. Kentsel çevrenin sürdürülebilirliği onun varlığının da güvencesidir. Salt sürekli adresi kentte olduğu için kentli olan kişiyle "mahalleli" ve "kenttaş" olan kişinin kent yönetimine katılma isteği, biçimi ve amacı farklı olacaktır.

¹⁴⁶ Sennett, Richard(1996) Kamusal İnsanın Çöküşü, Ayrıntı Yayınları

¹⁴⁷ Innes,J.E.; Gruber, J(2005) Planning Styles in Conflict. The Metropolitan Transport Comission, Journal Of American Planning Association, Vol:21

¹⁴⁸ Healey, Patsy(2006) Collaborative Planning, Shaping Places in Fragmented Societies, Palgrave Macmillan

Mahallelinin yönetime katılmasının bir görenek, bir davranış biçimi olarak yerleşmesiyle bu kentsel olgu, belirli bir kentsel yaşam anlayışını, kültürünü temsil eden –geniş anlamda- bir kurum durumuna gelir.¹⁴⁹

Kent yönetiminde toplumsal uzlaşma; hizmetlerin kalitesi, ucuzluğu ve hızı açısından gerekli olduğu kadar; sunum biçimlerine verilen kararlara katılımı ve benimsemeyi de içermektedir. Yerel yönetimlerde; hizmete dönük, halkın katılımını sağlayan, yaratıcı, girişimci, yeniliklere açık, başarıyı özendiren ve ödüllendiren bir yaklaşımla, yeni ve çağdaş yönetim teknikleri geliştirilmesi ve kurumsallaştırılması gereklidir.¹⁵⁰

Unutulmamalıdır ki; toplumsal uzlaşmanın oluşumunun anahtarlarından biri kentlilik bilincinin tam olarak yerleşebilmesidir. Bireyler, aidiyet hissettikleri ortamda, söz sahibi olabilmek için çaba sarf edeceklerdir. Ancak bu noktada, başarı düzeyinde de artış gözlenebilecektir. Yerel yönetimler denilince akla ilk gelen yönetsel birim olan belediyelerin üstlendiği amaç ve görevleri başarı ile yerine getirebilmesi, onun yetkin bir biçimde karar almasına ve istikrarlı biçimde uygulamasına bağlıdır. Bu da; çevresiyle arasında bir denge, uyum ve uzlaşma ortamı yaratacaktır. Buradaki uzlaşma platformu, sunulacak hizmetler ile yerel halkın istekleri arasında kurulacak ilişkinin dengesinin sağlanabilmesinden geçmektedir.

Kent yaşamında toplumsal uzlaşmayı temin etmekle sorumlu birimlerin, yönetimde temel ve en önemli hizmetler olarak değerlendirilebilecek ekonomik, sosyal ve kültürel hizmet sunumunda, o şehirde yaşayanların istek ve taleplerini dikkate almaları son derece önemlidir.¹⁵¹ Yerel yönetimlerin yaptıkları hizmetler kentte yaşayanların yaşamını doğrudan etkilediği için onları yakından ilgilendirir. Hizmet üretimleriyle ve yatırımlarıyla yerel yönetimler ulusal ekonomiye de katkı sağlarlar. Yerel yönetimlerin yerel demokrasiyi geliştirme misyonunun yanı sıra, yerel hizmetlerde etkinliği sağlama görevleri de söz konusudur. Hizmetlerin süratli, ekonomik ve kaliteli olması önem arz etmektedir. Ancak; bunlar yerel yönetimlerin

¹⁴⁹ Ökten, Ayşenur; Şengezer, Betül; Hökelek, Senay (2003) Muhtarlık ve Mahalle: İstanbul'da Mahalleye Bir Katılım Birimi Olarak, Mimarlık 313, Eylül-Ekim

¹⁵⁰ Emrealp, Sadun; Yıldırım, Selahattin (1993) Yerel Yönetimlerde Başarının Yolları, IULA_EMME, Kent Basımevi, İstanbul

¹⁵¹ Küçükşahin, Seyfi (2003) Kentsel Hizmetlerin Yürütülmesinde Toplumsal Uzlaşma, Dokuz Eylül Üniv. SBE Kamu Yönetimi ABD Yüksek Lisans Tezi, İzmir

varlık nedeni olarak tek başlarına yeterli değildir. Yerel yönetimlerin başarı ölçütü olarak hizmetlerin etkinliği de alınmalıdır.¹⁵²

Toplumsal uzlaşmanın anahtarı, aktif hemşehrlik bilincinin yaratılmasıdır. Kentine sahip çıkabilen ve kendileri için verilecek kararlara katılım arzusu taşıyan bireylerin sayısının artışı, toplumsal uzlaşma ile doğru orantılı olacaktır. 1996 yılında İstanbul'da yapılan "Dünya Kentler ve Yerel Yönetimler Kurultayı Deklerasyonu"nda bu konuya ilişkin şu tespitlerde bulunulmuştur:

- Yaşanabilir, dayanışmacı, sağlıklı ve güvenli insan yerleşimleri oluşturabilmek için; dünyanın düşünce üretme ve harekete geçirme yöntemlerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.
- Bu nedenle, orta ve uzun vadeli rehber ilkeler tasarlanmalı ve uygulamaya konulmalıdır.
- Yeni müzakere ortamları ve ortaklık yöntemleri geliştirilmelidir.
- Kentlerdeki toplumsal dokunun zayıflamasını, aidiyet ve vatandaşlık nosyonunu zayıflatabilecek unsurlar tespit edilmeli; birliktelik ve dayanışma formülleri geliştirilmelidir.¹⁵³

Toplumsal uzlaşma; hem yerel yönetim yöneticileri, hem de yerel halk açısından önem taşımaktadır. Toplumsal uzlaşma; yönetim olgusunun ilkelerinin hayata geçirilmesi doğrultusunda başarısını artırabilecektir. Hizmetlerde etkinlik, şeffaflık, bilgilendirme ve katılım uygulamalarının artışı; toplum psikolojisi açısından da dayanışma ortamının artışına neden olacaktır. Kentli memnuniyetinin artışı, yerel yönetimlerin başarısının temel bir göstergesidir.

Yönetim bir uzlaşma sanatıdır. Bu sanatın etkin ve istenilen doğrultuda yapılması için; herkesin üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerekmektedir.¹⁵⁴ Kentel hizmetlerinde sunumunda kentli memnuniyetinin yaratılabilmesi açısından katılım ve uzlaşma olguları oldukça önemli olduğu açıktır.

¹⁵² Tekeli, İlhan (1983) Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye'de Belediyelerin Gelişimi, Amme İdaresi Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, Ankara

¹⁵³ DKYYKD (1996) Dünya Kentler ve Yerel Yönetimler Kurultayı Deklerasyonu Sonuç Bildirgesi, İstanbul

¹⁵⁴ Küçükşahin, Seyfi (2003) Kentel Hizmetlerin Yürütülmesinde Toplumsal Uzlaşma, Dokuz Eylül Üniv. SBE Kamu Yönetimi ABD Yüksek Lisans Tezi, İzmir

2.2. KENT YÖNETİMİNE KATILIM UYGULAMALARI

Kentler ve kent yönetimlerini; yöneticilerin isteklerinin yanı sıra, o ülkedeki kapital birikim süreçleri, bu doğrultuda oluşan kurumlaşma çabaları, içsel ve dışsal olmak üzere pek çok faktör etkilemekte ve yönlendirmektedir. Dış ilişkiler, politik yapılanma, üretim biçimi ve sosyal yapı gibi öğeler değiştikçe;

- Mekânı kurgulayan dinamikler
- Bu dinamikler doğrultusunda farklılaşan kullanıcı sorunları
- Yerel halk ihtiyaç ve beklentileri değişmektedir. Bu değişimler, yönetim yapılarında ve planlama eylemlerinde de farklılıklar yaratmaktadır.¹⁵⁵

Geçen yüzyılın sonlarına doğru yönetim ve denetim anlayışında yaşanan gelişmeler, klasik temsili demokrasinin toplumdaki hızlı gelişmeye cevap verememesi, halkın yönetime daha aktif katılma istemi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi konularındaki isteklerin artmasına yol açmıştır. Yerel düzeyde yaratılan politikaların ülke çapındaki politikalara etki edebileceğinin görülmesi durumu yerel yönetimlere verilen önemi artırmış; görev alanlarında da farklılaşmalar getirmiştir.¹⁵⁶

Dünyanın pek çok yerinde yerel yönetimlere demokratik kurumların önde gelenleri gözüyle bakılır. Bunu başta gelen nedeni, yerel yönetimlerin halkın kendi kendini yönetmesine olanak veren kurumlar olmasıdır. Halk, bunu kendi eliyle seçmiş olduğu organlar yoluyla yapar. Ancak, yerel yönetim organlarının salt seçimle oluşacağının öngörülmesi, kurumlara demokratik nitelik kazandırmaya yetmemektedir. Biçimsel koşulların bir adım ötesine gidilerek, gerçek bir halk katılımının da sağlanması gerekmektedir. Bu durum ise, toplumdaki türlü katmanlara katılımın yolunu açmakla sağlanabilir.¹⁵⁷

Yerel demokrasi, insani ihtiyaçların karşılanabilmesi için zorunlu bir koşuldur. Bireylerin somut gereksinimlerinin toplulukla uzlaştırılması konusunda bir çözüm modeli içermelidir. Demokrasinin temeli, yerel iktidarların davranış kalıpları ile şekillenebilmektedir.¹⁵⁸ Yerel kuruluşlar, siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi ve ülke barışına katkı yönünden önemli olan temel

¹⁵⁵ Tekeli, İlhan(1994) The Development of the İstanbul Metropolitan Area: Urban Administration of Planning, Kent Basımevi, İstanbul

¹⁵⁶ Ekici, Birol; Toker, Cem(2005) Avrupa'da ve Ülkemizde Yerel Yönetimlerin Denetimi ve Etkinliği, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:1, Ocak

¹⁵⁷ Keleş, Ruşen(1991) Kentsel Katılım Nedir? Ne değildir? , Ankara Üniversitesi, BYYO, Ankara

¹⁵⁸ Lara, Jaime Torres(1994) Latin Amerika'da İnsan Hakları ve Yerel Yönetimler, Kentsel Haklar, Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi Yayınları, İstanbul

kuruluşlardır. Bu yönetimlerde gösterilecek başarı, demokratik anlayışın gelişmesinde başarıya ulaşılmasına ve ülke düzeyinde yumuşamaya yardımcı olacaktır.¹⁵⁹

Demokrasi kavramının başlıca öğeleri olan yurttaş katılımı, çoğunluk ilkesi ve önderlerin hem dayanışmaya önem vermeleri, hem de seçmene karşı hesap verme sorumluluğu duymaları, yerel ölçekte geçerli ve oldukça önemli değerlerdir.¹⁶⁰

John Stuart Mill¹⁶¹ ve Alexis de Tocqueville¹⁶² gibi ünlü düşünürlerin eserlerinde, yerel yönetimlerden "demokrasinin okulu" olarak söz edilmektedir. Yerel yönetim uygulaması, bireylerin demokrasinin tanımına uygun yurttaş kimliği kazanmaları yolunda demokratik eğitim sağlayacaktır. Bu açıdan yerel yönetimlerin özü niteliğini taşıyan belediyeler de gerek sosyal yaşantı ve duyarlılık açısından, gerekse ulusal düzeyde siyasal sisteme aktif veya pasif olarak katılma yönünde bir örnekleme niteliği taşımaktadır.¹⁶³

Katılım sözcüğü, planlama, tasarım ya da yönetim kavramlarından hangisinde yer alırsa alsın; demokrasi ile birlikte anılmaktadır. Katılım, demokrasinin işleyişinde hem amaç, hem araç niteliğindedir. Katılım; demokratik değer ve süreçlerin belirlenmesi, işlerlik kazanması ve sürdürülmesinde temel amaç olmakta; bunun yanı sıra karar ve kontrol sistemlerinin tekelleşmesinin olumsuz etkilerini gidermek ve demokratik değerleri sürdürmenin bir yöntemi olmaktadır.¹⁶⁴

Ancak, her şeyden önce katılımın yasal zemininin hazırlanması, planlama, kentsel yaşam çevresi, kalitesiyle ilgili kavramların; buna bağlı yatırımların, yasal tanım ve kabullerin yapılması ve bunlar için zemin hazırlanması gereklidir.¹⁶⁵

Yerel yönetim ve katılım kavramlarını birlikte değerlendirdiğimizde; yerel yönetimle demokrasiyi bir düzlemde buluşturan kurumların temsilinden yola çıkıldığı görülmektedir. Çünkü yerel; yönetenler ve yönetilenler arasındaki "mekânsal ve toplumsal uzaklığın" en az olduğu birimdir. Böylece, istenildiği takdirde, çeşitli

¹⁵⁹ Tortop, Nuri(1992) "Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri" Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, TODAİE Yayınları, C:1 S:3 Mayıs, s:6.

¹⁶⁰ Keleş, R.(1994)Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınları, İstanbul

¹⁶¹ Mill,John Stuart (1947),On Liberty , Harlan Davidson Inc .,Illinois

¹⁶² Tocqueville, Alexis de(1840) Democracy in America, Volume II

¹⁶³ Yıldırım S.(1994) Yerel Yönetim ve Demokrasi. Toplu Konut /IULA EMME Yayınları. s: 37 İstanbul

¹⁶⁴ Ateş, Ece(1999) Kent Planlamasına Halkın Katılımı, Ankara Univ. SBE Kent ve Çevre Bilimleri ABD Yüksek Lisans Tezi, Ankara

¹⁶⁵ Çubuk, Mehmet(1990) Planlamaya Katılım, 14. Dünya Şehircilik Günü

kentsel grupların yerelde yönetsel gruba katılımını sağlayacak ortamın yaratılması da çok zor olmayacaktır.¹⁶⁶

Katılım, yerel düzeyde uygulanabilecek en önemli demokratik araç olarak da tanımlanabilmektedir.¹⁶⁷ Katılım yollarının açık olması, yurttaşları ciddiye almak anlamına gelmektedir. Kişilerin, önemsendiklerini hissetmeleri olaya olan ilgilerinin artmasına neden olabilecektir.

Katılım, bilinç düzeyi ile doğrudan ilintilidir. Çoğu yerlerde kentli; hangi aşamada, nasıl katılacağı konusunda tecrübesiz olduğu gibi, bir katılım gereksinimi de hissetmeyebilmektedir. Halkın planlamaya ve yaşam çevresinin düzenlenmesine katılımından anlamlı ve verimli sonuçlar almak için haberdarlık düzeyinin artırılması gereklidir. Yerel halkın, projelerle, yazılı dokümanlarla ve her türlü iletişim teknikleri kullanılarak bilgilendirilmesini gerekli kılmak, katılımı artırıcı unsurlar olacaktır.

Halkı bilgilendirmek, belki önce eğitmek, sonra katılımı sağlayacak düzenlemeleri yapmak, onun yaşam çevresinin düzenlenmesindeki yardımını almak, bir bakıma bu sistem içinde onu "*sorumlu kılmak*" demektir. Dolayısıyla katılım, halkı daha sorumlu hale getirmek adına kullanılacak iyi yöntemlerdendir.

Planlamada halk katılımı, insanların yaşamlarını sürdürdükleri mekânların ve çevrelerin oluşumunda karar sahibi olmaları olarak tanımlanabilir. Bu durum, insanların edilgenlikten etken konuma geçişleri ile mümkün olabilmektedir.¹⁶⁸

Sağlıklı bir yerel yönetim uygulaması, bireylerin demokrasinin tanımına uygun yurttaş kimliği kazanmaları yolunda *demokratik eğitim* sağlayacaktır. Özellikle merkezîyetçi bir yönetim yapısı geleneğinin yerleşik olduğu toplum bireylerinde; yurttaşlık bilinci, hak ve sorumluluklar gibi konulardaki gelişim katılımın artırılması ile sağlanabilmektedir. Bu açıdan yerel yönetimler, bir tür sosyal eğitim merkezi olma potansiyeli taşıyabilmektedir. Soru soran, seçenek geliştirebilen, hakkını

¹⁶⁶ Çitçi, Oya (1996) "Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi", ÇYYD, C: 5, S:6, TODAİE, Ankara

¹⁶⁷ Çukurçayır, M.Akif(2000) Yeni Yönetim Modeli Arayışları Çerçevesinde Halkın Yönetim Süreçlerine Katılım Olanakları, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yerel Yönetimler Sempozyumu, Kasım

¹⁶⁸ Erol, Demet; Erol, Cemalettin.(1990) Planlamada Halk Katılım ve Demokratikleşme Sürecinin Bir Bileşeni Olarak Planlamaya Katılım, 14. Dünya Şehircilik Günü

arayabilen, işbirliği yapabilen ve sahip çıkan bir yurttaş olabilmek bir eğitim sürecini de beraberinde getirebilmektedir.¹⁶⁹

Yerel yönetim birimleri, demokratik ortamların geliştirilebilmesine daha açık kurumlardır. Halkın yerel hizmetlerin yürütülmesine katılımı, demokrasinin kurumsallığı ile birlikte, kent dokusunun bütünleştirilmesini de beraberinde getirmektedir. Katılımcı demokrasinin süreci olarak görülebileceği üzere, kent yönetimlerinin yerel halkın kendi kendini idare edebilmesine imkan veren kurumlar olması beklenmektedir.¹⁷⁰

Çoğulcu ve katılımcı demokrasinin bir gereği de; yerel işlere halkın katılımı ve yönetimi denetleyebilmesidir. Halkın dört beş yılda bir yöneticilerini, temsilcilerini seçme yoluyla siyasal karar süreçleriyle olan ilişkisini devam ettirmesi olumludur. Ancak, sürekli olarak katılımın istenmesi ve bununla ilgili düzeneklerin kurulması gereklidir. Katılımı özendiren, olanaklı kılan bu düzenlemeler yapılmadıkça, yerel demokrasi ve katılımcılık olgularının istenilen düzeye ulaşabilmesi de beklenemez.¹⁷¹

Keleş, kentsel katılımın gerçekleşebilmesi için üç temel ön koşul üzerinde durmaktadır:¹⁷²

1. Katılması söz konusu olan kentli, katılma istek ve güdüsüne sahip olmalıdır.
2. Katılım için çağrıda bulunan siyasal toplum örgütünü temsil edenlerin katılıma inanmış olmaları gerekmektedir.
3. Kentsel katılımın beklenen yararı sağlaması; katılımın ne büyüklükteki kümeyi ilgilendirdiğine doğrudan bağlıdır.

Kentsel alanlar sosyo-ekonomik değişimin, farklılaşmanın ve kültürel devingenliğin odaklandığı yerlerdir. Kentte yaşayan her bireyin sadece yaşamak için gerekenin üzerinde bir çevreye sahip olma hakkı kadar, genel anlamda tüm kentsel değerleri koruma sorumluluğu da vardır. Yerel düzeydeki örgütlenmeler ile toplumun farklı aktörlerinin katıldığı uzlaşım platformlarının oluşturularak yeni yönetim ve sağlıklı

¹⁶⁹ Yıldırım, Ferzan Bayramoğlu(1993) Çevre ve Yerel Yönetim, Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi, WALD Yayınları, İstanbul

¹⁷⁰ Kavili, Suna (2001) Kent Yönetimine Katılım ve Türkiye’de Yerel Gündem 21 Uygulamaları, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens. Kamu Yön. ABD Yük.Lis.Tezi, Mersin,Aralık,s:31

¹⁷¹ Geray, Cevat(1995) Yerel Demokrasi, Konut Birlik Dergisi, Sayı:132, İstanbul

¹⁷² Keleş, Ruşen(1993) Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar (1975–1992), IULA-EMME Yayınları, İstanbul

katılım biçimlerinin oluşturulması ve sağlıklı mekanların üretimi için sosyal bilimcilerin ve plancıların yeni modelleri yaşama geçirmeleri gereklidir.¹⁷³

Katılım yolları yerine, yaşama sahip çıkmanın alternatif yöntemleri diye bir tanımlama kullanmak daha anlamlıdır. Çünkü kuramsal ve pratik değeri ile katılım, yaşamı başkalarının iradesine bırakmak değil, aksine ona her zaman sahip çıkmak ve bizzat biçimlendirmektir.¹⁷⁴ Katılımcı yöntemlerin bir başka yanı, yerel toplulukların arasındaki iletişim kanallarını açması ve yerel menfaatler için ortak bir payda oluşturabilme yeteneğidir. Yerel sorunların birlikte belirlenmesi, birlikte çözümler aranması ve kararların birlikte alınması, yurttaşların yaşadıkları çevreye daha fazla sahip çıkması ve özdeşleşmesi anlamına gelmektedir. Toplumsal yaşama modeli olarak ele alınması, katılımın etkinliğini ve geniş toplumsal kesimlere yayılmasını kolaylaştırıcı bir etki yapacaktır.¹⁷⁵ Katılım tipleri olarak aşağıdakilerden bahsedebiliriz:

- *Halk Oylaması:* Doğrudan demokrasi olarak da adlandırılan bu yöntem geniş gruplar üzerinde zaman ve para açısından uygulama güçlükleri içerse de; yerel yönetimlerce daha rahat benimsenebilir. Böylece halk, yönetimin karar alma süreçlerine birebir katılma olanağı bulabilmektedir.
- *Halk Toplantıları:* Yerel yönetimler tarafından halkı bilgilendirmeye yönelik; danışmanlar ve ilgili konu uzmanlarınca yapılan toplantılardır. Temel hedef, yerel yönetim ile halk arasındaki iletişimin geliştirilmesidir. Önemli nokta, bireylerin taleplerini rahat aktarım ortamları bulabilmesidir.
- *Meclis Toplantılarına Katılım:* Bu yöntem aracılığıyla, yurttaşın sorun ve isteklerini yönetime iletmesi, aynı zamanda bilgi eksikliğinin giderilmesi de söz konusudur. Yönetim-yurttaş işbirliği duygusu yaratılmaya çalışılmaktadır. Yöntem, edilgenlikten kurtulmuş, etkin bir kentli modelini yaratmayı hedeflemektedir.
- *Planlama Çemberleri:* Rastlantısal örnekleme yöntemiyle seçilen bir grup yurttaşın günlük çalışmalarından arta kalan zamanlarında, planlama sorunlarının çözümü için uzmanlar eşliğinde oluşmuş çalışma gruplarına katılmalarını öngören bir yöntemdir.
- *Danışma Kurulları:* Kara alma ve uygulama sürecine, halkın görüşlerine başvurularak düzenleme yapılmasını hedefleyen bir yöntemdir. Uzman fikirlerinin alınmasına önem verilmektedir.

¹⁷³ Erku, Gülden(1999) Küreselleşme Sürecinde Toplumsal Farklılaşma ve Mekân, Dünya Şehircilik Günü 23. Kolokiyumu, 3. Bin Yılda Şehirler: Küreselleşme ve Mekân Planlama, Kasım, İstanbul

¹⁷⁴ Çukurçayır, M. Akif(2000) Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Yargı Yayınevi, Ankara,

¹⁷⁵ Karaman Toprak, Zerrin. (1992) Yerel Yönetimler. Anadolu Matbaacılık, İzmir

- *Yurttaş Girişimleri:* Kendiliğinden, sürekli olmayan bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan, genelde hoşnutsuzlukları gidermeye yönelik bir tavidir. Bu girişimler, örgütlü veya örgütsüz olabilmektedir. Sivil toplum kuruluşları(STK) örgütlü tip olarak algılanabilir. (Kavili, 2001)¹⁷⁶
- *Kent Konseyleri:* Türkiye’de halk konseyi, kent konseyi, kent kurultayı, kent dayanışma meclisi vb... farklı isimlerle anılmakla birlikte, işlevsel olarak kentli katılımına hizmet vermektedir. Büyükşehirlerde Büyükşehir belediyesi, diğer yerleşimlerde ise belediyeler tarafından örgütlenen kent konseyleri, son dönemlerde özellikle seçim dönemlerindeki vaat alanlarından birisi haline gelmiştir. Kentteki insanların bir araya gelerek sorunlarını uzlaşma içerisinde yönetimin önüne getirebilmesini hedeflemektedir. 5393 sayılı Belediye Kanununun içerisinde de, tanım ve kapsamı yer almaktadır.

Selman¹⁷⁷; YG21’lerin sivil toplumu hareketlendirebilmesi sonucunda, halkın karar alma mekanizmalarına katılımında faydalı olabileceği üzerinde durmuştur. Bunun sağlanabilmesi için, aşağıdaki yöntemlerin kullanılabilmesi söz konusudur:

- Halkın karar almada etkili olmasını sağlayacak katılım tekniklerinin kullanılması,
- Toplumun farklı kesimlerinin gerekli oranda desteğinin alınabilmesinin sağlanması,
- Katılım sağlayabilmek için bilgi teknolojilerinden faydalanılması

2.3. BÖLÜM–2 SONUCU

Tezin bu bölümünde, çalışmanın özü niteliğinde olan iki kavramın etkileşimi üzerinde durulmaktadır. Yönetişim ve kentli memnuniyeti ilişkisine bireylerden başlayıp, şehirlere uzanan bir yaklaşımla açıklama getirilmektedir. Kentlilerin memnuniyet durumları, beklentilerinin karşılanması ile doğru orantılıdır. Kişilerin beklenti ve ihtiyaçlarının sınıflanmasına bakıldığında; Maslow’un İhtiyaçlar Teorisi ile karşılaşılmaktadır.

Maslow kişisel gereksinimleri listelerken piramit sistemi kullanmıştır. Piramidin en altında fizyolojik ihtiyaçlar bulunur. (Beslenme, uyuma vb) Bir üstteki basamakta güvenlik ihtiyaçları (barınma, sağlık ve gelecek garantisi vb.); üçüncü basamakta

¹⁷⁶ Kavili, Suna(2001) Kent Yönetimine Katılım ve Türkiye Uygulamaları, Mersin Üniv. SBE Kamu Yönetimi ABD Yüksek Lisans Tezi, Aralık, Mersin

¹⁷⁷ Selman, Paul(2000) A Sideway Look at Local Agenda 21, Journal of Environmental Policy&Planning, Cilt:2,s:39

sosyal ihtiyaçlar (sevme- sevilme ve aidiyet duygusu vb); bir sonraki basamakta benlik ihtiyaçları (özsaygınlık, özgüven vb) ve son basamakta da kendini ve ideallerini gerçekteştirme vardır.

Kentlerin bireylerin ortak yaşamlarından meydana geldiği açıktır. Tıpkı Maslow'un bireysel ihtiyaç piramidinde olduğu gibi kentte yaşayan herhangi bir bireyin ilk etapta aradığı hizmetler fiziki donanımların(yol, su, kanal vb.. temel alt yapı) varlığı olacaktır. Bir üstteki basamakta konut ve çevreye yönelik beklentiler gelmektedir. Üçüncü basamakta sosyal donatı beklentileri yer almaktadır. Kültür sanat hizmetlerine olan ihtiyaçlarda bu bölümde değerlendirilebilmektedir. Bir sonraki kısımda toplumsal yaşamdan kaynaklanan yardımlaşma, uzlaşım vb.. talepler söz konusudur. Kentsel gereksinim piramidinin en üst basamağında, kent bilincinin geliştirilmesi vardır. Maslow'un bireyler için yaptığı sıralamasında olduğu gibi; fiziki, çevresel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayan kentlilerin bir üst basamağa geldiklerinde sahip oldukları şey kent bilincinin gerçekteşebilmesidir. Günümüzde bu alan eğitim ve katılım faaliyetleri ile hayata geçebilmektedir.

Kentli memnuniyeti, o kentte yaşamaktan genel olarak hoşnut olabilme durumunu yansıtmaktadır. Genel anlamda hizmetten memnuniyet ise, kullanıcının beklediği hizmet düzeyi ile (beklenen hizmet) algıladığı hizmet durumu (algılanan hizmet) düzeyi arasındaki fark olarak tanımlanabilir. Kent yönetimlerinde, yerel halkın hizmetten beklediği performans ile hizmeti tüketerek aldığı performans arasındaki farka göre o hizmetle ilgili düşünceler ifade edilip, değerlendirme yapılabilmektedir.

Bireylerin ortak yaşama mekânları olma tanımından yola çıkılarak şehirlerin, kentlilerin temel fiziki ihtiyaçlarını gerçekteştirmenin yanı sıra;

- Fiziksel ve sosyal çevreyi geliştiren,
- İnsanların hayati fonksiyonlarını yerine getirirken, potansiyellerini maksimum düzeyde kullanmakta birbirlerini desteklemelerini sağlayan toplum kaynaklarını geliştiren bir yapıda olabilmeleri son derece olumludur.

Kent yönetiminde toplumsal uzlaşma; hizmetlerin kalitesi, ucuzluğu ve hızı açısından gerekli olduğu kadar; sunum biçimlerine verilen kararlara katılımı ve benimsemeyi de içermektedir. Kentine sahip çıkabilen ve kendileri için verilecek kararlara katılım arzusu taşıyan bireylerin sayısının artışı, toplumsal uzlaşma ile doğru orantılı olacaktır.

BÖLÜM 3

3.1. YEREL GÜNDEM 21 UYGULAMALARINDA YAPILANMA

Yerel Gündem 21 (YG–21) uygulamaları, dünyada 1992 Birleşmiş Milletler Rio “Yeryüzü Zirvesi”nin ivmesiyle başlasa da, Türkiye’de biraz gecikmeli olarak, ancak 1996 BM İstanbul Habitat II Konferansı’ndan bir yıl sonra 1997 yılı sonunda başlamıştır.

Türkiye’deki YG–21 uygulamaları, başlangıcından bu yana UNDP-Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın desteğiyle, IULAEMME–Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı’nın koordinasyonunda sürmektedir.

Rio Zirvesi, yalnızca “sürdürülebilir kalkınma” kavramını yaşantımıza sokmakla kalmayarak, katılımcı mekanizmaların ve süreçlerin önce Birleşmiş Milletlerce, ardından da tüm hükümetler ve diğer kurum ve kuruluşlarca benimsenmesini (yada en azından dikkate alınmasını) sağlamıştır.

3.1.1. Dünyada Yerel Gündem 21 Uygulamaları

Yerel Gündem 21, 1992 yılından bu yana, yaklaşık 135 ülkedeki binlerce kentte uygulanmaktadır. Gündem 21’in dünya ölçeğindeki koordinatör kuruluşu olan UNDP(Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı), aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 85 ülkede, Yerel Gündem 21 süreçlerini desteklemektedir.

Yerel yönetimlerin, Yerel Gündem 21 (Local Agenda 21) uygulama durumlarına genel olarak bakıldığında, Japonya’da 109 yerel yönetimde çevresel yönüyle Yerel Gündem 21 ilkelerine benzer katılımcı yaklaşımlar uygulandığı görülmektedir.¹⁷⁸ İsveç belediyelerinin tümü ve Birleşik Krallık ile Kuzey İrlanda belediyelerinin yüzde 90’ının üzerinde bir katılımı bu stratejiler benimsenmiştir.

¹⁷⁸ REC(2007) Bölgesel Çevre Merkezi İnternet Sayfası, Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi Johannesburg Uygulama Planı, http://www.rec.org.tr/files/special/Johannesburg_SCP.pdf, 15.03.2007

Avusturya'da 177 yerel yönetim, benzer sürdürülebilirlik stratejileri veya Yerel Gündem 21'i uygulamaktadır. Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya ve Rusya Federasyonu'nda yaklaşık 100 yerel yönetimde Yerel Gündem 21 uygulamaktadır. Yerel ve merkezi düzeyde karar verme mekanizmalarının ve otoritelerin merkezîyetçi yapıda olduğu Asya-Pasifik bölgesinde Çin, Tayland, Endonezya, Filipinler, Malezya ve Vietnam'da Yerel Gündem 21 süreçleri genişleyerek uygulanmaktadır. Kore Cumhuriyeti'nde 170'den fazla yerel yönetimde Yerel Gündem 21 mevcuttur. Latin Amerika ve Brezilya'da benzer çalışmalar sürmektedir.¹⁷⁹

Dünyada Yerel Gündem 21 uygulamalarında Avrupa'nın başı çektiği görülmektedir. Rio sonrasında birbiri ardına YG-21 uygulamalarını başlatan Avrupa Birliği ülkelerinde yapılan değerlendirmede¹⁸⁰, 2000'li yılların başında Avrupa'da 4.000'in üzerinde belediyenin YG-21 sürecini etkin olarak yürüttüğü belirtilmektedir. Avrupa'da bu sürece öncülük eden İngiltere, Almanya, Hollanda ve İskandinav ülkelerindeki yerel yönetimlerin neredeyse tamamında YG-21 uygulanmaktadır. Mayıs 1994'de imzaya açılan Aalborg Şartı ("Sürdürülebilirliğe Doğru Avrupa Kentler ve Kasabalar Şartı") ve benzeri girişimler, Avrupa'da YG-21'e verilen önemi ortaya koymaktadır. Avrupa Birliği'nin, aday ülkelerdeki Yerel Gündem 21 uygulamalarına da özel bir önem verdiği görülmektedir.¹⁸¹

Değişik bir katılım süreci modeli ile "katılımcı yönetişimin"(participative governance) geçerli örneklerinden biri olarak Yerel Gündem 21 oluşumunda etkili olan Porto Alegre deneyimine pek çok kaynakta dikkat çekilmektedir.¹⁸² Kent, "Katılımcı Bütçe" konusunda örnek teşkil etmiştir. Katılımcı bütçe, kent bütçesinin halkın katılımıyla demokratik bir biçimde belirlendiği, yurttaş merkezli bir kent planlama yöntemi olarak sayılmaktadır. Her yıl Mart ayında başlayan ve dört aşamada tamamlanan bu süreç içerisinde kentte yapılan harcamalar ile vergi gelirleri demokratik ve şeffaf bir biçimde denetlenmektedir.¹⁸³

Kitchen ve Withney'e göre YG-21, önemli çıkar gruplarının mevcut üretim ve tüketim modellerini sorgularken, yerel yönetimlere yeni roller biçmekte ve yerel

¹⁷⁹ Toprak, Zerrin(2002) 26 Ağustos-4 Eylül 2002 Johannesburg Dünya Zirvesi Yorumları

¹⁸⁰ Yerel Gündem 21 Türkiye(2007) <http://www.la21turkey.net/>, 02.03.2007

¹⁸¹ <http://www.bursa-bld.gov.tr/yerelgundem/yerelgundem.asp>

¹⁸² Andrews W.Christina(2001) Local Administration in Brazil: Innovation and Good Governance, Administrative Theory&praxis, Cilt:3, Sayı:1, S:99

¹⁸³ Genro, Tarso(1999) Porto Alegre: Özgün Bir Belediyecilik Deneyimi, Demokrasi Kitaplığı(WALD), s:23

topluluklara yönelik yeni yönetim biçimleri geliştirmektedir. Tek bir doğru model yoktur. Modeli yerel koşullar belirlemektedir.¹⁸⁴ Dünyadaki bazı YG21 örneklerinde farklı yapılanmalar görülebilmektedir:

- *Peru Örneği: Lima ve Arequipa Kentleri*

Peru'daki en belirgin sorunlar; temiz ve sağlıklı su sağlanması, kanalizasyon sorunu, katı atık toplama konusundaki eksiklikler, kent planlaması olarak belirlenmiştir. Peru YG–21 kapsamında yukarıdaki sorunları çözecek yeni bir model hazırlamak ve bu modeli yürürlüğe koymak için “yaşam için şehir forumu” adı altında bir forum düzenlemiştir. Forum tarafından düzenlenen eğitimler, workshoplar, programlar ve seminerlere üniversiteler, akademisyenler, yerel yönetim temsilcileri, sivil toplum örgütleri ile sivil toplum kesimleri katılmışlardır. Sternberg ve Miranda'ya göre, YG–21 sayesinde Peru'da sağlanan iyileşmeler arasında şunlar sayılabilir:

- a. *İletişim ağının kurulması:* Forum, toplumun değişik kesimlerinin katılımıyla oluşan ve ulus düzeyine yayılan geniş bir iletişim ağı sağlamıştır.
- b. *Eğitim ile ilgili düzenlemeler:* Forum 'Peru şehir yönetimi eğitim programı' adı altında bir eğitim programı hazırlayarak bunun üniversitelerde okutulmasını sağlamıştır. Bu eğitimi alan bireyler, gerek belediye yönetimlerinde, gerekse sivil toplum örgütlerinde önemli görevler almışlardır.
- c. *Bilgi yönetimi:* Forum sonucunda, YG–21 uygulamasını açıklayan ve her şehrin ihtiyaçlarına göre özel olarak hazırlanan kitapçıklar hazırlamıştır. Forum, düzenlediği bir çok ulusal yerel workshop, seminer ve toplantıların yanında, şehirler için YG21 uygulamasında yardımcı olacak bilgileri bu şehirlerin yetkililerine ulaştırmıştır.¹⁸⁵

Peru YG–21, toplumun değişik kesimlerinin ve yerel yönetim bürokratlarının eğitimi ve teknik açıdan geliştirilmesi, çevrenin ve şehirlerin daha iyi yönetimi ve daha yaşanabilir çevre koşullarının sağlanması açısından önem taşımaktadır. Belediye yönetimi, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve özel sektör arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin eğitimle desteklenmesi; özellikle kamu kesimi, üniversite ve sivil toplum örgütleri arasındaki etkin ve verimli çalışma Peru tecrübesinin başarılı olmasının nedeni olarak açıklanmaktadır.

¹⁸⁴ Kitchen, Ted; Withney, David(1997) Local Authority/Academic Collaboration and Local Agenda 21 Policy Processes, Journal of Environmental Planning&anagement, Cilt:40, Sayı:5

¹⁸⁵ Sternberg, Florian; Miranda, Liliana (2005) Local Agenda 21, Capacity building and the cities of Peru, Habitat International Volume:29, No:1

- *Danimarka Örneği: Kopenhag'ın Albertsland banliyösü*

Kopenhag'ın bir banliyösü olan ve 1960'larda kurulan Albertsland, tüm yerleşim alanları ve belediye binalarında "eko muhasebe" kavramını ortaya koyduğu için çevre konularında lider belediyelerden birisi olmuştur. Bu kapsamda, Albertsland YG-21'de aşağıdaki uygulamalar gerçekleştirilmiştir:

- a. Toplumun farklı kesimlerinden temsilcilerin katıldığı "kullanıcı grubu" adı verilen bir vatandaş grubu kurulmuştur. Bu grup, belediye konseyinin karar alımından önce enerji, su, atık gibi konularda tartışmalarda bulunup kararlar almıştır. Bu kararlar belediye konseyi için tavsiye niteliğindedir.
- b. Profesyonel katılımcılardan kurulan "yerel çevre merkezi" kurulmuştur. Merkez, sürdürülebilir günlük yaşam konusunda vatandaşlara yardımcı olmuştur.
- c. Son 5 yılda belediye birçok YG21 planı hazırlamıştır. Bu planlar yerleşim alanlarının kendi YG-21 planlarını ve projelerini gerçekleştirmelerine rehber niteliği taşımaktadır.¹⁸⁶

- *İsveç Göteborg YG-21 Kurumsal Sermaye Modeli*

Göteborg, özellikle son 20 yılda artan bir şekilde çevre sorunlarının tartışıldığı ve buna ilişkin önlemlerin alındığı bir kent olarak bilinmektedir. Göteborg YG-21 'in konusunu oluşturan kurumsal sermayenin 3 adet bileşeni bulunmaktadır:

1. Toplumsal sermaye (toplumsal iletişim ve toplumsal ilişkiler)
2. Entelektüel sermaye (bilgi kaynakları)
3. Politik sermaye (beraber hareket etme yeteneği)

Toplumsal sermaye, çevre ve ekolojik alanlarda gerekli olan kararların alınabilmesi için toplumun değişik kesimleri arasındaki iletişim ağının kurulmasını gerektirir. Bu ağ vatandaşların, iş çevrelerinin, yerel kamu kuruluşlarının ve yerel sivil toplum kuruluşlarının katılımını gerektirir. Politik sermaye, karar alma ve alınan kararları uygulama konusunda yalnızca politikacılar veya hükümet yetkililerinin değil; yurttaş hareketlerinin ve çıkar gruplarının da ortak hareket etme amacını gütmelerini ifade eder. Entelektüel sermaye, ekolojik konularda gerekli bilgi birikiminin sağlanması için bilimsel, teknik ve pratik bilginin geliştirilmesini kapsamaktadır.

¹⁸⁶ Hanssen, Kirsten(2000) Local Agenda 21: Traditional Gemeinschaftor Late-Modern Subpolitics?, Journal of Environmental Policy&Planning, Cilt:2, s:225

YG–21 kapsamında, toplumun tüketim yapılarının değiştirilmesi, yerel yönetimlerin çevreyle barışık satın alma politikaları uygulaması gibi birçok yeni ve farklı önlemler uygulanmaya başlanmıştır.

Göteborg Belediye Yönetimi YG–21 ile çeşitli yöntemleri uygulamıştır:

- Toplu taşıma, enerji tasarrufu, çevreyle dost ürün kullanımı konularında halkın anketler aracılığıyla görüşleri alınmıştır.
- Özel sektörlerin çevre sorunları ile ilgili olarak hazırladığı raporlar incelenmiştir.
- Belediye yönetimi ile belediye alanında bulunan bölge konseyleri arasında iletişim sağlanmıştır.
- Okullar, huzurevleri gibi hizmet alanlarında çalışan personelin çevre ile ilgili konulardaki bilgisine başvurulmuştur.
- Göteborg Belediyesi, halkın çevre bilincinin geliştirilmesi için kataloglar yayınlamış, daha sonra bu katalogları 'Göteborgumuz' adındaki gazeteye dönüştürmüştür.
- Toplumu farklı kesimleriyle görüşüp bilgilendirmek ve yönlendirmek için "çevre temsilcileri" adında 50 tane gönüllü işe alınmıştır.¹⁸⁷

Göteborg örneği, yeni toplumsal ağların kurulduğu, toplumun değişik kesimleriyle diyalogun sağlandığı ve bu kesimler arasında işbirliğinin oluşturulduğu başarılı bir YG–21 uygulaması olmuştur.

- *Japonya Kanagawa, Hiro City, Toyonoka YG–21 Örneği*

Japonya'da YG–21 uygulaması, 1993 yılında kurulan bir YG–21 komitesi ile başlamıştır.¹⁸⁸ Komite üyeleri akademisyenler, yerel yönetim bürokratları ve değişik ekonomik sektörlerden katılan temsilcilerdir. Yapılan çalışmalar sonucunda hazırlanan raporda forumların oluşturulması, geniş halk kitlelerinin katılımını sağlayacak çalışma gruplarının kurulması gibi alternatifler sunulmuştur. Bu rapor sonrasında pek çok Japonya kentinde YG-21 çalışmaları ivme kazanmıştır.

Kanagawa yerel yönetimi tarafından YG21 stratejisi oluşturulmuştur. Bu kapsamda 2000 kişinin katılımı ile düzenlenen bir anket hazırlanmış, ankette birçok katılımcının

¹⁸⁷ Güneş, Muhammed(2004) a.g.e.

¹⁸⁸ Barrett Brendan; Mikoto, Usui (2001) 'The Local Agenda 21 Platform for Sustainable Development: an Evaluation of the Recent Experience in Japan, Cross-Cultural Business and Cultural Studies, Volume:5, No:1

yorumları da alınmıştır. Ayrıca, düzenlenen workshoplarda, enerji, atık yönetimi, yerel alanlar, ulaşım, su, asit yağmurları, tropik yağmurlar gibi konularda görüşler belirtilmiştir. Bunun yanında, içinde 43 vatandaş grubunun da yer aldığı 95 farklı sektörden grupların katıldığı bir toplantı da düzenlenmiştir.

Hiro City yerel yönetiminde ise 109 kişi, oluşturulan çalışma grupları aracılığıyla bir yıl boyunca hava, su, yeşil çevre, geri dönüşüm (recycling) gibi konularda toplantılar düzenlemiştir. Bu alanlarda yerel yönetimin alabileceği kararlar üzerinde tartışılmıştır.

Toyonoka'da ise su, yeşil alanlar, geri dönüşüm gibi konularda 109 tane sempozyum düzenlenmiştir. Bu sempozyumlarda, oluşturulan beşerli gruplarda tartışmalar yapılmıştır.

Japonya'da gerek çevre ile ilgili düzenlemelerde, gerekse genel olarak kamu hizmetlerinin yürütülmesinde baskın olan unsur merkezi idare ve onun aldığı kararlardır. Bu da yerel otoritelerin YG21 uygulamasında özellikle maddi yönden sıkıntılarla karşılaşmalarına neden olmuştur.

Japonya'da YG–21 tecrübesi bazı yerel güçlerin yapısında ve yerel politikalarında önemli değişiklikler yapmıştır:

- Çevre yönetimi konusunda toplumun çeşitli kesimlerinin karar alma mekanizmasına katılımı sağlanmıştır.
- YG–21, yerel otoritenin departmanları arasındaki koordinasyonu ve beraber çalışma olgusunu geliştirmiştir.¹⁸⁹

- *Hong Kong YG–21 Örneği*

1997 yılında, Çin tarafından özerk yönetim olarak devralındıktan sonra, Hong Kong yönetimi sürdürülebilir kalkınma ile ilgili olarak bir çalışma gerçekleştirmiştir. 21. Yüzyıl İçin Sürdürülebilir Kalkınma (Sustainable Development for the 21st Century, SUSDEV 21) adı verilen bu proje ile sürdürülebilir kalkınma konusu Hong Kong hükümeti için önemli bir hedef haline gelmiştir.

¹⁸⁹ Baret, Brendan; Usui, Mikoto (2002), Local Agenda 21 in Japan: Transforming Local Environmental Governance, Local Environment, Volume 7, Number 1, s:49

Susdev 21, temel olarak, bir sürdürülebilir kalkınma stratejisi belirlemekten çok, sürdürülebilirlik kavramının karar alma mekanizmasına dahil edilmesini öngörmektedir. Bu kapsamda proje, sürdürülebilir kalkınma ilkelerini oluşturmuştur. Projeye göre sürdürülebilir kalkınma, hem şu anki hem de gelecek nesiller için sosyal, ekonomik ve çevresel ihtiyaçları karşılayarak, ekonomik ve sosyal gelişimi sağlamayı hedeflemektedir, Toplumun ve hükümetin ortak çabaları ile yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde daha kaliteli bir çevre düzenlemesini sağlanması için çalışmalar yapılmıştır.¹⁹⁰

- *Çin Quangzhou YG–21 Örneği*

Guangzhou Çin'in önemli şehirlerinden biri olup, klasik Çin yönetim anlayışında idare edilmektedir. Bu kapsamda, kararların yukarıdan alındığı, bürokratik hiyerarşik yapılanmanın etkin olduğu bir yönetim yapılanmasına sahiptir.

1994 yılında, Çin Ulusal hükümeti tarafından YG–21 projesi başlatılmıştır. 1996 yılı Nisan ayında ise Guangzhou belediye yönetimi tarafından oluşturulan bir grup YG–21 hedeflerinin uygulanması için workshoplar, sempozyumlar düzenlemiştir. Sonuç olarak, 1997'de Guangzhou YG- 21 raporu yayınlanmıştır.¹⁹¹

Guangzhou YG-21'in ilkelerinin tespiti ve uygulaması konusundaki sorumluluk, belediye yönetimi tarafından "Belediye Planlama Komisyonuna" bırakılmıştır. Bu komisyon, ekonomik ve sosyal kalkınma ile sürdürülebilir kalkınmanın beraber yürütülmesini sağlayacak politikaları belirleyen bir plan hazırlamıştır. Katılım genellikle bürokratlar, üniversite ve araştırma kuruluşları üyeleri düzeyinde kalmış; toplumun farklı kesimlerini içeren çalışma gruplarının etkinliği gözlenememiştir.¹⁹²

- *Endonezya Surabaya YG–21 Örneği*

1997 yılında, ulusal düzeyde çevre politikası uzmanları ve Gündem 21'den sorumlu Çevre Bakanı yardımcısının da katıldığı konferansta "Surabaya Kent Forumu" başlatıldı. Bölgesel ve yerel hükümetler, belediye girişimleri ile kent bölgesinden pek çok sivil toplum aktörlerinin çoğu için YG–21 kavramı ile ilk defa bu konferansta

¹⁹⁰ Seabrooke William - Yeung C.W. Stanley - Ma M.F.Florence - Li Yong (2003)Implementing Sustainable Urban Development at the Operational Level (with special reference to Hong Kong and Guangzhou), Habitat International

¹⁹¹ Seabrooke William - Yeung C.W. Stanley - Ma M.F.Florence - Li Yong (2003) a.g.e.

¹⁹² Zhang, Sumei ; Pearlman, Kenneth(2004) China's Land Use Reforms, Journal of Planning Literature, Vol:19, No:1, 16

karşılaştı. Bu konferansın temel amacı; kent forumunun biçimlenmesini (YG–21) katkıda bulunacak, katılımcı karar alma süreçlerinin detaylarına inebilecek “çıkarcı gruplarını(stakeholder)” gruplarını tanımlamak olmuştur.

YG-21 çalışmalarını yürüten toplulukların çabaları sonucu, su arzını geliştirme, yol geliştirme, kanalizasyon ıslahı, ağaçlandırma gibi planlama süreçlerinden kaynaklanan küçük çevre iyileştirme programları uygulanabilmiştir. Politik ve ekonomik ortam nedeniyle YG–21 bir bütün olarak şehrin gelişmesine tam olarak katkıda bulunamasa da, küçük çalışma gruplarının katılımcılık ruhunu ortaya atması açısından olumlu yansımalar görülebilmektedir.¹⁹³

- *Avusturya Viyana-Alsergrund YG–21 Örneği*

Viyana’da YG-21 uygulaması ile ilgili olarak ilk adım “Viyana Uluslararası Gelecek Konferansı” ile atılmıştır. Konferans kapsamında birçok bilimsel sempozyum düzenlenip, çalışma grupları oluşturulmuş ve workshoplar düzenlenmiştir. Daha sonra, YG-21 uygulamasıyla ilgili olarak “Viyana Strateji Planı” hazırlanmıştır. Plan kapsamında çevre, hareketlilik, eğitim, ayrımcılığın engellenmesi ve demokrasi konularında 23 proje hazırlanmıştır.¹⁹⁴

YG-21 Viyana uygulamasında temel aktörler, yerel yönetim, üniversiteler ve diğer bilimsel kuruluşlar, sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile vatandaşlardır. Yukarıda sözü edilen Uluslararası Gelecek Konferansı’nda Alsergrund pilot bölge olarak belirlenmiştir.

Alsergrund içinde vatandaşlar, sivil toplum örgütleri, gönüllü kuruluşlar, iş çevreleri ile idari ve siyasi kadroların katılımıyla proje grupları oluşturulmuş; bu gruplar bölgedeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi ile ilgili olarak çalışmalar yapmıştır. Bölgenin birçok yerinde (okullar, bankalar, restoranlar vs gibi alanlarda) halkla toplantılar düzenlenmiştir. Gruplar, otoyolların yeniden tasarımı, gençler ve çocukların boş zamanlarda yapabileceği işler, parkların yeniden düzenlenmesi gibi konularda çeşitli videolar hazırlamıştır.

¹⁹³ Atkinson, Adrian (2001) Surabaya, Indonesia: Local Agenda 21 in the context of radical political reform, City: analysis of urban trends, culture, theory, policy, action, Volume:5, No:1,s:47

¹⁹⁴ Astleithner, Florentina; Hamedinger, Alexander(2003) Urban Sustainability as a New Form of Governance: Obstacles and Potentials in the Case of Vienna, Innovation: The European Journal of Social Science Research, Volume:16, p:51

Bunun yanında, proje gruplarının temsilcilerinden oluşan bir 'YG–21 Ajanda Takımı' oluşturulmuştur. Bu takım, ayda bir kez toplanarak yeni projeler geliştirilebilmesi üzerine çalışmalar yapmıştır.

YG–21 Alsergrund uygulamaları değişik metodların kullanılarak takım çalışmasının ve katılımın sağlandığı; yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, akademisyenler ve vatandaşların katılımının oluşturulduğu olumlu tecrübe olarak sayılabilmektedir.¹⁹⁵

Demokratik olarak hesap verebilir mekanizmalar kurmak için yapılan çabalardan birisi de İskoçya'nın konseyleridir. Highland, Argyll , Bute , Fife ve Stirling konseyleri kendi iç karar alma mekanizmalarını kurmuşlardır. Örneğin Stirling konseyi, profesyonel komitelerin yanında çevre komitesi, çocuk komitesi, bakım komitesi gibi komiteler oluşturmuştur.¹⁹⁶

Yukarıda Yerel Gündem 21 'in dünyanın farklı yerlerindeki farklı uygulamaları yer almaktadır. Bu uygulamalardan çıkan en önemli sonuç, Yerel Gündem 21'in yerel niteliklere, yönetim biçimine, halkın toplumsal yapısına göre çeşitlenebileceğidir. Katılımcılığın desteklenmesi ve geliştirilmesine yönelik ortak çabanın her zaman hissedildiği YG–21 uygulamalarındaki başarı oranının, toplumsal uzlaşma ve sürdürülebilirlik kavramlarının çıkış noktaları ile bağdaştığı görülmektedir.

3.1.2. Türkiye'de Yerel Gündem 21 Uygulamaları

Türkiye'de Yerel Gündem 21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda, UNDP'nin desteğiyle, IULA-EMME Türkiye'deki – Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı'nın koordinatörlüğünde yürütülen “Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” projesi ile başlamıştır. T.C. Bakanlar Kurulu'nun kararıyla başlatılan proje, iki yıllık bir uygulama dönemi sonrasında, Aralık 1999'da tamamlanmıştır.

Bu projenin başarısı üzerine UNDP, ikinci aşamaya da destek vermeyi kabul etmiş, T.C. Bakanlar Kurulu'nun da bunu benimsemesinin ardından, “Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması” başlığını taşıyan ikinci aşama projesi, Ocak 2000'de başlamıştır.

¹⁹⁵ Mercer, David (2000) Local Agenda 21 and The Public Accountability of Vertically Integrated expertise, 2000 Yearbook of the Institute of Advanced Studies on Science and Technology Graz: Austria

¹⁹⁶ Burns, Danny (2000) Can Local Democracy Survive Governance, Urban Studies, Vol:37, No:5

İkinci aşaması sırasında çeşitli alt-projelerin başlatılması ve yeni katılımlarla proje ortağı yerel yönetimlerin sayısının 50'yi aşması sonrasında, Yerel Gündem 21 uygulamaları “proje” çerçevesinden çıkarılarak, uzun erimli bir programa dönüştürülmüştür.

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nın birbirini izleyen aşamaları ve alt projeleri, T.C. Bakanlar Kurulu'nun çeşitli tarihlerde almış olduğu kararlarla (6 Mart 1998 tarih/23278 sayılı, 8 Şubat 1999 tarih/23605 sayılı, 22 Ocak 2001 tarih/24295 sayılı, 4 Aralık 2001 tarih/ 24603 sayılı, 11 Haziran 2003 tarih/25135 sayılı, 12 Kasım 2003 tarih/25287 sayılı T.C. Resmi Gazete'de yayımlanarak) desteklenmiştir. Uygulamalar sırasında karşılaşılan güçlüklerin aşılabilmesi amacıyla, T.C. İçişleri Bakanlığı tarafından tüm Valiliklere gönderilen 19 Mart 1998 ve 7 Kasım 2000 tarihli Genelgeler, Yerel Gündem 21 süreçlerinin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur.

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nın üçüncü aşaması, birbirini destekleyen bir dizi projeyi içermektedir. İlk olarak, UNDP Programı'nın desteğiyle başlatılan “Türkiye'de Yerel Demokratik Yönetişimi Teşvik Amacıyla Sürdürülebilir İlişkiler Ağı Kurulması” başlıklı proje kapsamında, mevcut web sitesi etkileşimli bir yapıya kavuşacak şekilde yenilenmiş ve ülke ölçeğinde “Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı”nın oluşması sağlanmıştır.

Hollanda Hükümeti'nin MATRA Programı'nca desteklenen “Şeffaflık için Yerel Ortaklıklar ve İşbirliği Ağı Oluşturmada Kadınların ve Gençlerin Rolünün Güçlendirilmesi” başlıklı ikinci proje kapsamında ise, kadınların ve gençliğin yerel karar alma süreçlerine ve yerel yönetişimin tüm alanlarına katılımının artırılması yönünde çalışmalar yürütülmüştür.

Üçüncü aşamanın ana projesi, “Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg¹⁹⁷ Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi” başlığını taşımaktadır. Bu proje kapsamında, merkezi yönetimin ilgi ve desteğinin artırılması ve tanıtım eksikliğinin giderilmesi öngörülmekte ve ilgili küresel hedeflerin yerelleştirilmesinde, dünya ölçeğinde örnek oluşturacak uygulamalar sergilenmesi

¹⁹⁷ Otto-Zimmermann, Konrad(2002) Local Action 21: Motto-Mandate-Movement in the post-Johannesburg decade, Local Environment The International Journal of Justice and Sustainability, Volume:7, No:4

hedeflenmiştir. Proje kapsamında ayrıca, YG–21 süreçlerinin kurumsallaştırılması amacıyla, “Yerel Projelere Destek Programı” başlatılmıştır.¹⁹⁸

Yukarıda sözü edilen projenin tam adı “Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin ve Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi¹⁹⁹ (WSSD) Uygulama Planı'nın, Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Aracılığıyla Yerelleştirilmesi” dir. Nisan 2004 - Aralık 2006 zaman dilimi uygun görülmüştür. Yerel Gündem 21 Programı'nın genel amacı, sivil toplumun karar mekanizmalarına katılmasını ve yerel yatırımlarda söz sahibi olmasını sağlayarak, yerel yönetişimi güçlendirmektir. Selman'a göre YG21'in en önemli amacı, sürdürülebilirliğe geçiş konusunda yerel yönetimlere yardımcı olmaktır.²⁰⁰

Proje, kampanyalar ve kapasite artırıcı girişimlerle, Yerel Gündem 21 süreç ve mekanizmalarının, hem ulusal hem de yerel düzeyde kurumsallaşmasını hedeflemektedir. Yerel düzeyde Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin ve Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (WSSD) Uygulama Planı'nın teşvik edilmesini ve sürdürülmesini sağlayacak bir Yerel Gündem Küçük Destek Programı'nın başlatılması da projenin hedefleri arasında yer almaktadır.

Proje, kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarını da kapsayan eşit ortaklar arasında iletişim ağı ve işbirliğine dayalı bir yerinden yönetim yaklaşımını içinde barındırmaktadır. Başlıca karar ve uygulama mekanizmalarını, kadın ve gençlik meclisleri ile çocuklar, yaşlılar ve engelliler platformu çalışma gruplarının desteklediği ve çoğunlukla "kent konseyleri" biçiminde örgütlenen yerel paydaşlar oluşturmaktadır. Proje ortakları olarak IULA-EMME ile Habitat ve Gündem 21 Gençlik Derneği görülmektedir.

Türkiye'de 60'dan fazla ilde örgütlenen Yerel Gündem 21 platformu üyeleri bu projeden doğrudan yarar sağlamaktadır. Yerel Gündem 21 Platformu üyeleri arasında yerel yönetimlerin yanı sıra çeşitli sivil toplum kuruluşlarından, akademi çevrelerinden ve özel sektörden kişiler yer almıştır. Projenin uygulanması, sonuçta özellikle kadınların ve gençlerin karar alma ve kapasite geliştirme süreçlerine katılımına imkân vererek, yerel topluluklara büyük yarar sağlayacaktır.

¹⁹⁸ www.la21turkey.net , 02.03.2007

¹⁹⁹ Ashley, Mike(2002) Local Government and the WSSD, Local Environment The International Journal of Justice and Sustainability, Volume:7, No:4

²⁰⁰ Selman, Paul(2000) A Sideways Look at Local Agenda 21, Journal of Local Environmental Policy&Planning, Volume:2, No:1, 2 (1), p:39

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, 2002 yılında Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde düzenlenen BM Dünya Sürdürülebilir Kalkınma zirvesinde "örnek uygulama" olarak gösterilmiştir. Program Türkiye'nin yerinden yönetim ve demokratikleşmeye ek olarak, Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecine de ivme kazandıracak sosyal değişimi tetiklemiştir.²⁰¹

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de belediyelerin Yerel Gündem 21 sürecini desteklemekle kalmayıp içselleştirmeleri, kendi yönetim yapısının her kademesinde yönetim anlayışının yerleşmesini sağlayabilmektedir. Türkiye'de belediyeler Yerel Gündem 21 sürecini başlattıktan sonra çoğunlukla ilk adım olarak forumlar(Çevre forumu, Danışma forumu, Halk forumu vb...) oluşturmakta ve bu forumlarla katılımcı platformlarının oluşmasına öncülük etmektedirler.

Bu forumların başlıca amacı, uygulama süreçlerinde bir bütün olarak yerel topluluğun çıkarlarının temsil edilmesi ve bu bağlamda, yerel karar alma sürecine olabildiğince geniş kesimlerin etkin olarak katılımının sağlanmasıdır. Bu forumlarda yerel yönetimlerin hem seçilmiş, hem de atanmış temsilcileri yer almaktadır. Yerel Gündem 21 forumları seçimle gelen Belediye Meclisinin üzerinde yer alan veya bunun yerine geçen bir karar organı işlevini görme iddiasını tanımamakta ve yalnızca Meclise çeşitli konularda tavsiyelerde bulunabilmektedir. Bununla birlikte Belediye Meclis üyelerinin de forumda yer alması, forumdan gelen önerilerin ve tavsiyelerin Meclise takınmasını kolaylaştırmakta ve bunlardan uygun görülenlerin kent kararlarına dönülmesinin önünün açmaktadır. Yerel Gündem 21 süreci, ülkemizde birçok ilde belediyeler bünyesinde ortaklaşa hareket etmekte ve yürütülmektedir.²⁰²

Yerel Gündem 21'in planlama çalışmalarına en büyük katkısı katılım kültürünün ön plana çıkarılabilmesidir. Kentlerdeki çıkar gruplarının kendi istek ve düşüncelerini tartışabilecekleri ortamın yaratılabilmesi işbirlikçi planlama yaklaşımı ile doğrudan ilintilidir. Merkezi ve yerel yönetim temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, çalışma grupları ve geniş bir halk kitlesiyle beraber yürütülebilen planlama çalışmalarının

²⁰¹ <http://www.undp.org.tr>, 15.03.2007

²⁰² Bahçeci, Erhan(2006) Yerel Gündem 21'lerin Şehirler İçin Önemi, Elazığ Gençlik Meclisi Yürütme Kurulu Üyesi, Elazığ YG-21 Çalışma Raporu

uygulama kolaylığı da o derece rahat olabilecektir. Toplum tabanlı yaklaşımların planlama sürecinde işbirliği esas alınmaktadır.²⁰³

3.2. BÖLÜM-3 SONUCU

“Ortaklaşa yönetim” sloganı ile yönetişimin yansıması olarak çıkış yapan Yerel Gündem 21 yaklaşımında; hükümetler, işletmeler ve sivil aktörler ile ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanması noktasında bir ortaklık söz konusudur.²⁰⁴ Geray’a göre; “belediyenin projesine halkın katılımından çok, halkın projesine belediyenin katılmasının sağlanması” önemlidir.²⁰⁵

Yerel Gündem 21’de yaklaşımın bakış açısı, kent yönetimindeki bütün aktörlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve temsil edilmeyen diğer kesimlerin bir araya gelmesine dayandırılmaktadır.

YG-21, 1992 yılından bu yana, yaklaşık 135 ülkedeki binlerce kentte uygulanmaktadır. Dünyada Yerel Gündem 21 uygulamalarında Avrupa’nın başı çektiği görülmektedir. 2000’li yılların başında Avrupa’da 4.000’in üzerinde belediyenin YG-21 sürecini etkin olarak yürüttüğü belirtilmektedir. Bunu dışında,

Avusturya, Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Rusya Federasyonu’nda çok sayıda yerel yönetimde Yerel Gündem 21 uygulamaktadır. Asya-Pasifik bölgesinde Çin, Tayland, Endonezya, Filipinler, Malezya ve Vietnam’da Yerel Gündem 21 örnekleri giderek çoğalmaktadır. Kore Cumhuriyeti’nde 170’den fazla yerel yönetimde Yerel Gündem 21 mevcuttur. Latin Amerika ve Brezilya’da YG-21 uygulayan yerel yönetim sayısı artan bir grafik halindedir.

Bu bölümde Yerel Gündem 21’in çıkış noktasından başlayarak dünyada ve ülkemizdeki gelişme süreci ve yapılanması üzerinde durulmuştur. Genel anlamda örneklerin sıralanması sonrasında; dünya ölçeğinde farklı kentlerin YG-21 uygulama örneklerine yer verilmiştir.

²⁰³ Selman, Paul(2004) Community participation in the planning and management of cultural landscapes, Journal of Environmental Planning and Management, Volume:47, No:3

²⁰⁴ Choudhury, Enamul; Ahmed, Shamima(2002) The Shifting Meaning of Governance: Public Accountability of Third Sector Organizations in an Emergent Global Regime, International Journal of Public Administration, Volume:25, No:4

²⁰⁵ Geray, Cevat(1991) Yerel Yönetim Sorununa Köklü Çözüm Getirilmeli, İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı:543, s:7

Türkiye’de Yerel Gündem 21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda, UNDP'nin desteğiyle, IULA-EMME Türkiye'deki – Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı'nın koordinatörlüğünde yürütülen “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” projesi ile başlamıştır.

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nın üçüncü aşaması, birbirini destekleyen bir dizi projeyi içermektedir. İlk olarak, UNDP Programı'nın desteğiyle başlatılan “Türkiye’de Yerel Demokratik Yönetişimi Teşvik Amacıyla Sürdürülebilir İlişkiler Ağı Kurulması” başlıklı proje kapsamında, mevcut web sitesi etkileşimli bir yapıya kavuşacak şekilde yenilenmiş ve ülke ölçeğinde “Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı”nın oluşması sağlanmıştır.

Üçüncü aşamanın ana projesi, “Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi” başlığını taşımaktadır. Bu proje kapsamında, merkezi yönetimin ilgi ve desteğinin artırılması ve tanıtım eksikliğinin giderilmesi öngörülmekte ve ilgili küresel hedeflerin yerelleştirilmesinde, dünya ölçeğinde örnek oluşturacak uygulamalar sergilenmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında ayrıca, YG–21 süreçlerinin kurumsallaştırılması amacıyla, “Yerel Projelere Destek Programı” başlatılmıştır.

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, 2002 yılında Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde düzenlenen BM Dünya Sürdürülebilir Kalkınma zirvesinde “örnek uygulama” olarak gösterilmiştir.

Yerel Gündem 21 süreçlerinde standartlaşmış bir uygulama tipi söz konusu değildir. Çünkü siyasal, toplumsal ve ekonomik özellikler uygulama dönemini doğrudan etkilemektedir. Ancak yinede, bölüm içerisinde yer alan örneklerden görüldüğü üzere; Yerel Gündem 21’in öne çıkan nitelikleri, toplumun farklı kesimlerinin sesini duyurabilme çabalarına ortam sağlayabilmesi, sivil toplum hareketlerinin varlığının destelenmesi, yerel yönetim temsilcileri ile halkın kaynaşmasının sağlanması yoluyla karar süreçlerinde etkinlik sağlanabilmesi ve de en önemlisi “toplumsal uzlaşma” sağlanmasına yardımcı olabilmesidir.

BÖLÜM 4

4.1. KENTLİ MEMNUNİYETİ - YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ: BURSA NİLÜFER VE KDZ. EREĞLİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Günümüzde yerel yönetimler gittikçe daha önemli hale gelmektedir. Bunda dünyada yaşanan yerelleşme eğilimlerinin etkisi olduğu gibi insanların hayatlarında doğrudan etkin olma yetkisinin de önemli payını unutmamak gerekir. Ama olay sadece bununla da sınırlı değildir. İnsanlar gittikçe artan oranlarda kendi yaşadıkları kentlere sahip çıkma eğiliminde olup, kaliteli bir yaşam arzusuyla hemşehrilik bilinci güçlenmektedir.

Kamu sektöründe yaşanan verimsiz kaynak kullanımları ve bunların hizmete yansması, hitap edilen vatandaş kitlesinde hoşnutsuzluk oluşturabilmektedir. Yerel yönetimler hem topladıkları vergileri daha verimli kullanmak, hem de yerel halkı memnun etmek için sürekli olarak bir arayış içinde bulunmuşlardır. Bu arayış diğer gelişmiş ülkelerde 1970'li yıllarda başlayan, bizde ise son yıllarda tartışılmaya başlayan kamu işletmeciliği anlayışını gündeme getirmiştir.²⁰⁶

Kent yönetimlerindeki değişim süreci, yenilikçi yaklaşımları ortaya çıkarmıştır. Bunların arasında en çok adı geçenlerden birisi de, katılımcılığa ve ortaklıklara dayalı olan *yönetişim* yaklaşımıdır. Bu kapsamda yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer yerel aktörler, uluslararası topluluk ve merkezi yönetimler tarafından “ortaklar” olarak görülmeye başlamıştır. Yönetişimin, hesap verebilirlik, açıklık, şeffaflık, tutarlılık, verimlilik, etkinlik gibi ilkeleri söz konusudur.

Bu çalışmanın ana sorunsalı “*Yeni yönetim yaklaşımı olarak “yönetişim”, halkın yerel yönetim hizmetlerinden memnuniyetini artırabilir.*” şeklindedir.

²⁰⁶ Tekinkuş, Mehmet(2006) Belediyelerde Toplam Kalite Yönetimine Geçmek İçin Bulunması Gereken Temel Nitelikler, <http://www.geocities.com/yereldemokrasi/mt.htm>

Yönetişim yaklaşımının hayata geçebildiği uygulamalardan biride Gündem 21dir. Gündem 21'in temel yaklaşımı, tüm program alanlarına yönelik finansman politikalarının belirlenmesi, yeni kaynakların yaratılması, uygulanabilir teknik ve ekonomik araçların belirlenmesi, merkezi-yerel yönetim ilişkilerinin desantralizasyon anlayışı doğrultusunda güçlendirilmesi, hükümet - hükümet dışı kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve halkın etkin katılımının sağlanması gibi öncelikler üzerine bina edilmiştir. Gündem 21'de yer alan tüm program alanlarının başarıyla uygulanabilmesinin gereği ve önkoşulu olarak, "çok-aktörlülük" ve "toplumsal uzlaşma" aranması getirilmektedir.

Dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de kök salmaya başlayan "yönetişim" yaklaşımı, yerel düzeydeki ilişkilerin niteliğini değiştirmekte ve "birlikte yönetim" anlayışının yerleşmesini gerektirmektedir. Bu süreç; yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer yerel ortaklar arasında yatay ve demokratik bir biçimde örgütlenmiş, yeni bir ilişkiler sistemi kurulması durumunu yaratabilmektedir.

Araştırmanın ana sorunsalından yola çıkılarak, Gündem 21'i benimseyen ve benimsemeyen belediyeleri temsil edebilmek üzere seçilen iki örneklem Kdz.Ereğli ve Bursa Nilüfer Belediyeleridir. Bu belediyelerin araştırmaya örnek olarak seçilme kriterleri yöntem başlığı altında ayrıntıları ile açıklanmaktadır.

Karadeniz Ereğli, Türkiye'nin kuzeyinde, Batı Karadeniz Bölgesi'nde, Zonguldak il sınırları içerisinde yer almaktadır. Karadeniz Ereğli, sınırları boyunca 80 km.lik kıyı şeridinde sahiptir. Yükleme ve boşaltma imkânlı limanı, balıkçı barınakları, tersaneleri bulunmaktadır. Doğusunda Zonguldak ili ve İlçesi Devrek, güneyinde Alaplı ilçesi yer alır. Yüzölçümünün %56'sını ormanlar oluşturur. İlçede 15 ağır sanayi kuruluşu, 81 orta ölçekli işletme faaliyet gösterir. Şehirde Ticaret Odasına kayıtlı 45 anonim, 235 limited şirket, 104 kooperatif ve Ticaret Odasına kayıtlı 1.726 kuruluş bulunmaktadır. Şehirde 4 modern hastane, 100'ü aşkın doktor vardır. Karadeniz Ereğli Müzesi'nde 3.000'i aşkın arkeolojik eser sergilenmektedir.

Kdz.Ereğli tarihin bütün dönemlerinde tabii limanı ve elverişli coğrafi yapısıyla, çeşitli uygarlıkların etkisi altında kalmıştır. Kömürün bu kentte bulunuşu ve Demir Çelik Fabrikalarının kuruluşuyla nüfus oranı oldukça artmıştır. İlçede yaşayan halkın büyük bir çoğunluğu Erdemir Demir Çelik Fabrikalarında ve Armutçuk Kömür işletmelerinde çalışmaktadır.

Karadeniz Ereğli'nin kıyıları boyunca, birçok doğal plajın yanı sıra; Kdz.Ereğli Belediyesi, Erdemir ve Karadeniz Bölge Komutanlığı'na ait kamp ve plaj tesisleri bulunmaktadır. Kent merkezinin nüfusu 80.200 olmasına rağmen; sosyal alanlar, çevre düzenlemeleri ve ticari hareketliliğinden dolayı Zonguldak ve çevresinin çekim merkezi konumundadır. Bu nedenle Karadeniz Ereğli'nin nüfusu gündüz saatlerinde 110.000'i aşmaktadır. Yüzölçümü 782 km² olan Ereğli'de 21 mahalle, 6 belde, 97 adet köy bulunmaktadır.²⁰⁷

Karadeniz Ereğli'de; Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim ve liseler ile özel okullarda 35.000 öğrenci öğrenim görmektedir. Ayrıca Karaelmas Üniversitesi'ne bağlı Karadeniz Ereğli Eğitim Fakültesi'nde 3000'e yakın üniversite öğrencisi eğitim görmektedir. Karadeniz Ereğli'de her yıl Haziran ayının ikinci haftası başlamak üzere Uluslararası Osmanlı Çileği Kültür Festivali düzenlenmektedir. Ulaşım, büyük ölçüde karayoluyla sağlanmaktadır. Ayrıca yatçılar için uğrak limanlarından birisidir. 1998 yılında hizmete açılan Gümrük Yolcu Kapısı ile yurtdışı ticaret ve turizm olanakları gelişmektedir. Ankara'ya 300 km. İstanbul'a 280 km. uzaklıktadır.²⁰⁸

Çalışmada ele alınan diğer örnek belediye ise Nilüfer'dir. Büyükşehir statüsüne 1987 yılında kavuşan Bursa'da, o tarihte Nilüfer, Osmangazi ve Yıldırım olmak üzere üç merkez ilçe kurulmuştur. Kentin batısında bulunan Nilüfer, o yıllarda Bursa'nın konut ihtiyacına karşılık vermeye hazırlanan bir toplu konut bölgesi olarak dikkat çekmektedir. Batıya doğru büyüme eğilimi gösteren Bursa'ya kucak açmış bir yerleşim yeri olan Nilüfer "Geleceğin Bursa'sı" olarak da anılmaktadır.

Nilüfer ilçesi adını içinden geçen Nilüfer Çayı'ndan, Nilüfer Çayı da adını Orhan Gazi'nin eşi Nilüfer Hatun'dan almıştır. Yeni yapılan bir bölge olmanın da avantajıyla, kent planlamasından, çevresel şartlara kadar her konuda çağdaş standartlara sahip olan Nilüfer, bu yönüyle kısa sürede Bursa'nın cazibe merkezi olmuş bir ilçedir. Bu nedenle de Bursa'da nüfus artış hızı en fazla olan yerleşim yeridir. 2000 yılı sayımlarına göre 178 bin 682 olan ilçe nüfusu, her yıl yüzde 13 gibi büyük bir hızla artmaktadır.

²⁰⁷ Kdz.Ereğli Belediyesi(2007) www.kdzeregli.bel.tr, 25.04.2007

²⁰⁸ Ereğli Rehberi(2007) Kdz.Ereğli Hakkında, <http://www.kdz-eregli.com/>, 25.04.2007

18.560 hektarlık belediye alanı içerisinde Nilüfer'in toplam 24 mahallesi, 25 köyü vardır. Nilüfer'in ilçe merkezi modern kent yapısıyla dikkat çekse de, yaşamın tarım ve hayvancılığa dayalı olarak sürdürdüğü köylerde ve beldelerde kırsal özellikler halen korunmaktadır.

Nilüfer Bursa ve Türkiye'ye sağladığı ekonomik katkı açısından Bursa'nın ilçeleri arasında ilk sıradadır. Çünkü Bursa nüfusunun önemli bölümüne istihdam olanağı sağlayan; Bursa Organize Sanayi Bölgesi, Nilüfer Organize Sanayi Bölgesi ve Beşevler Küçük Sanayi Sitesi, Nilüfer sınırları içerisinde yer almaktadır.

Bu bölgelerin dışında Çalı, Kayapa, Hasanağa, Akçalar ve Görükle sınırları içindeki sanayi bölgeleri ile birçok büyük iş merkezini bünyesinde barındıran Nilüfer, bu özelliği ile Bursa nüfusunun % 80'ine istihdam olanağı yaratan ve ülkemiz ekonomisine önemli oranda gelir sağlayan bir sanayi ilçesidir.

Nilüfer'de halen; 7'si özel olmak üzere toplam 10 anaokulu, 10'u özel olmak üzere toplam 34 ilköğretim okulu, 10'u özel olmak üzere toplam 21 lise ve engelli çocuklara eğitim vermek üzere kurulan 6 özel eğitim kurumu vardır. Köy ve beldelerdeki 20 ilköğretim okulu ile birlikte toplam 91 eğitim kurumunun bulunduğu Nilüfer'de, ilköğretim okulu ve lise öğrencilerinin sayısı 40.000 civarındadır.

Uludağ Üniversitesi Nilüfer ilçe sınırları içinde yer almaktadır. Üniversitede halen; 8 fakülte, 1 yüksekokul, 14 meslek yüksekokulu, 3 enstitü, devlet konservatuarı, 14 araştırma ve uygulama merkezi ile rektörlüğe bağlı 5 bölüm bulunmaktadır.

"Kenti kentliyle birlikte yaratmak" ilkesiyle çok yönlü çalışmalar yürüten ve Türkiye'nin imzaladığı Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Kentli Hakları ve İnsan Hakları gibi uluslararası sözleşmelere uygun olarak; "vatandaş odaklı", "şeffaf", "katılımcı" bir süreç başlatan Nilüfer Belediyesi, bu kapsamda Nilüfer Yerel Gündem 21 ve Nilüfer Kent Konseyi çalışmalarıyla da dikkat çekmektedir.

Çeşitli çalışma gruplarında bir araya gelen yüzlerce vatandaşın katılımıyla, Nilüfer YG 21 çatısı altında; yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılması, Nilüfer'li olma bilincinin geliştirilmesi, çok ortaklı yönetim tarzının yerleşmesinin sağlanması, 21. Yüzyıl Nilüferi'nin doğası, tarihi, kültürel mirası ve sosyo-ekonomik yaşantısı ile bütünleşecek nitelikteki stratejilerin belirlenmesi ve sürdürülebilir gelişmenin temelini

oluşturacak politikalar arasında önceliklerin belirlenmesi yönünde çalışmalar yürütülmektedir.²⁰⁹

Tablo 4.1. Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyesine İlişkin Bilgiler

	Kdz. Ereğli	Nilüfer
Belediye Başkanı Adı	Halil Posbıyık	Mustafa Bozbey
Belediye Başkanının Mesleği	İnşaat Mühendisi	İnşaat Mühendisi
Nüfus	159.808	178.682
kent nüfusu	79.486	136.311
belediye kuruluş yılı	1880	1987
Kaç Yıllık Belediye	126	19
Oy Oranı	64,46%	44,56%
Hangi Siyasal Parti	ANAP	CHP
Bld Başkanlığında kaçınıcı dönemi	3. dönem(1994-1999-2004)	2. dönem (1999-2004)

4.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada, anket-survey yöntemi uygulanacaktır. Araştırma genelde ankete dayalı veriler üzerinden yürütülecek; bunun yanı sıra, yüz yüze görüşmeler, belediye kayıtlarından ve internet sayfalarından elde edilecek bilgiler ve analizlerde kullanılacaktır.

4.2.1. Evren

Bilimsel araştırmalarda amaca uygun veriler kullanmak, bu veriler ışığında belirli bulgu ve sonuçlara ulaşmak ve bu sonuçları araştırma kapsamı içerisinde genelledebilmek temel hedeftir.

Evren; araştırma sonuçlarının genellendiği, araştırma kapsamı içerisinde yer alan ortak özelliklere sahip birimler bütünü olarak tanımlanabilir. Bilimsel araştırmalarda çalışma evreninin tamamına ulaşılabilceği gibi çalışma evreni, içerisinden belirli bir yöntem ile seçilebilecek örneklem aracılığıyla da temsil edilebilir. Kullanılan örneklem yöntemine göre çalışma evreni de alt evrenlere ayrılabilir. Alt evren; çalışma evreni içerisindeki birimlerin veya birimlerin oluşturduğu kümelerin, araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen değişkenlere göre alt gruplara ayrılmasıyla oluşturulabilir.²¹⁰

Bu araştırmanın iki alt evreni vardır. Bu iki evrenden seçilecek örneklemelerin birleşmesinden, araştırmanın ana evreni meydana gelecektir.

²⁰⁹ Nilüfer Belediyesi(2007) www.nilufer.bel.tr, 08.04.2007

²¹⁰ Ural, Ayhan; Kılıç, İbrahim(2005) Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara

Birincisi, yenilikçi yönetim yaklaşımı olarak belirlenen yönetişimden yola çıkılarak; Gündem 21(G 21) ve Yerel Gündem 21(YG 21) uygulamalarını benimsemiş belediyelerdir.

İkinci alt evren ise, söz konusu uygulamaları yönetim sistemine yansıtmamış olan belediyelerdir.

4.2.2. Örneklem

Bilimsel araştırma yapanlar amacına uygun verileri, ulaşılması güç ve hatta bazen de imkânsız sayıda birim içeren evren yerine, daha az veya ulaşılabilir sayıda ve indirgenen örnekler aracılığıyla elde ederek, araştırma sonuçlarını evren için genelledebilmektedir. Özellikle sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda, evrenin tamamına ulaşmak farklı sebeplerden dolayı güç olabilmektedir. O nedenle çoğunlukla örneklem seçimi yoluna gidilmektedir.²¹¹

Bu araştırmada da örneklem, Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 yaklaşımını benimsemiş ve benimsememiş belediyeler arasından seçilecektir. Karşılaştırma yapılarak, bu uygulama araçlarının benimsenip benimsenmemesinin kentli memnuniyeti ile olan ilişkisi araştırılacaktır. Araştırmanı örneklemi olarak Bursa Nilüfer ve Kdz. Ereğli belediyeleri amaçlı örnekleme yöntemi ile aşağıdaki gerekçeler uyarınca seçilmiştir:

Bilgilere ulaşım kolaylığı:

Kdz. Ereğli Belediyesi, araştırmacının ikamet yeri olduğundan, verilere ulaşım ve uygulama kolaylığı sağlayacaktır. Bu nedenle, Yerel Gündem 21 uygulamasına sahip olmayan belediyeleri temsil etmek üzere seçilmiştir.

Yerel Gündem 21 (YG 21) uygulama başarısı:

Yenilikçi yönetim yaklaşımı Yerel Gündem 21'in uygulandığı belediyeler arasından yapılan seçimde, bu nitelikteki belediyeler öncelikle incelenmiş ve bu konuda en fazla ismi geçen ve başarıları ile kendinden söz ettiren Bursa Nilüfer Belediyesinin alınması uygun görülmüştür. Böylece, araştırma sonucunda, herhangi bir

²¹¹ Ural, Ayhan; Kılıç, İbrahim(2005) a.g.e.

belediyede; YG-21'in uygulamasının o kent halkının memnuniyetinde bir etki yaratıp yaratmadığı anlaşılacaktır.

Nüfus:

Bu iki alt evrenin seçiminde, nüfus ölçütü de göz önüne alınmıştır. Nilüfer; 136.000 nüfusu olan bir kenttir. Diğer örnek olan Kdz. Ereğli belediyesinin ise; 159.000 nüfusu vardır.

2005 yılı Şehir ve Başkan Dergisi "Kent Ödülleri" Yılın İlçe Belediye Başkanı Ödülü: İki alt evren olarak seçilen Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyelerinin ortak bir özellikleri mevcuttur. Her iki belediyede 2005 yılında Şehir ve Başkan Dergisi tarafından "yılın belediye başkanı" unvanını almıştır. "Şehir ve Başkan" ulusal çapta yayın yapan bir dergidir. Kent ödülleri adı altında geleneksel olarak verilen ödüller, ulusal ve yerel bazda görev yapan gazeteciler tarafından belirlenmektedir. 2005 yılı verilerine bakıldığında, toplam 546 gazetecinin oylamaya katıldığı öğrenilmektedir.²¹²

4.2.3. Sınırlamalar

- Katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuştur.
- Araştırma; Gündem 21 ve Yerel Gündem 21(YG 21) uygulamalarını benimsemiş ve benimsememiş belediyelerden oluşan evrenden; amaçlı örnekleme yöntemiyle alınan iki örnekleme sınırlıdır.

4.2.4. Ankette Ele Alınan Hizmetlerin Belirlenmesi

Bu çalışma; belediyelerde çağdaş yönetim ve planlama yaklaşımlarının uygulanması durumunda; kentli memnuniyetinde bir artış olup olmadığını ele almaktadır. Hangi kentsel hizmetler bazında yönetişimin memnuniyete etkisinin ölçülebileceğine karar verebilmek için aşağıdaki yöntem izlenmiştir.

Anket çalışmasının iki ayrı belediyede yapılacağı bilinmektedir. Bu belediyeleri birbirinden ayıran en belirgin özellik, araştırmanın çıkış noktası niteliğinde olan Gündem 21 uygulamasının birinde olması diğerinde olmamasıdır. Her iki belediyede de yapılacak olan ankette ele alınacak kentsel hizmetlerin tespiti için öncelikle; 03.Temmuz. 2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmış olan 5393 sayılı Belediye Kanununa göre; herhangi bir belediyenin sunması beklenen kentsel hizmetlere bakılmıştır.

²¹² Şehir ve Başkan Dergisi Ödül Bilgileri(2005)
<http://www.internetv1.com/Detay.asp?GuvencilikID=630650>, 24.04.2007

Bir sonraki adım ise; çağdaş yönetim tekniği olarak ele alınacak Gündem 21'in sunduğu kentsel hizmetleri incelemektir. Gündem 21 ve buna bağlantılı olarak yerel yönetim ağı biçiminde kendini gösteren Yerel Gündem 21; uygulamaya konulduğu yerlerde belli çalışma grupları oluşturmaktadır. "Koza" adı ile de anılan bu çalışma grupları, kadın-gençlik-çocuklar gibi temel platformların yanı sıra; yerel niteliklere göre farklılıklar da gösterebilmektedir. Bunu gözlemleyebilmek için YG-21 kapsamındaki 15 kent ele alınmış ve hangi çalışma gruplarına sahip oldukları; dolayısı ile de hangi kentsel hizmet sunumlarına destek verdikleri gözlemlenmiştir. (Ek A: Yerel Gündem 21 Çalışma Grupları Tablosu)

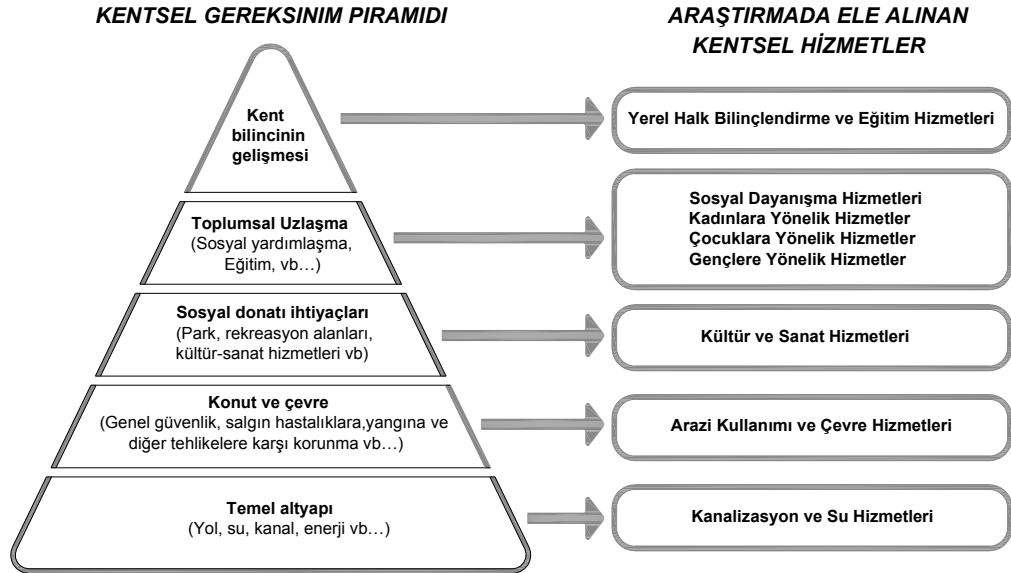
5393 sayılı kanunun belediyelere yüklediği görevlerle, Yerel Gündem 21'de ele alınan hizmetlere aynı anda bakıldığında; ortaklıklar ve de farklılıklar göze çarpmaktadır. Yapılan eşleştirme ile ortaya çıkan tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 4.2. 5393 Sayılı Yasa ve Gündem 21 Kentsel Hizmet Alanları Eşleşmesi

5393 SAYILI YASA VE GÜNDEM 21 KENTSEL HİZMET ALANLARI EŞLEŞMESİ	
5393 Sayılı Belediye Kanununa göre Belediyenin Hizmetleri	Gündem 21 Konu başlıkları ve çalışma Grupları(kozalar)
İmar,	Kentsel Planlama Platformu, Arazi Kullanımı ve Çevre Grubu
su ve kanalizasyon,	Altyapı grubu
ulaşım	Trafik
kentsel alt yapı;	Kanalizasyon ve Su hizmetleri Grubu - Altyapı Grubu
coğrafi ve kent bilgi sistemleri;	
çevre ve çevre sağlığı,	Çevre Platformu-Sürdürülebilir Çevre Grubu
temizlik ve katı atık;	
zabıta,	
İtfaiye,	Doğal Afetler-Yangın
acil yardım, kurtarma ve ambulans;	Halk sağlığı
şehir içi trafik;	Trafik
defin ve mezarlıklar;	Sosyal Dayanışma Grubu
ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar;	Çevre Platformu-Sürdürülebilir Çevre Grubu
konut;	
kültür ve sanat,	Kültür ve Sanat
turizm ve tanıtım,	Turizm Platformu - İletişim ve Tanıtım Çalışma Grubu
gençlik ve spor;	Gençlik Meclisi
sosyal hizmet ve yardım,	Sosyal Dayanışma Grubu
nikâh,	Sosyal ve Ekonomik faaliyetler platformu
meslek ve beceri kazandırma;	Eğitim meclisi
ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.	Sosyal ve Ekonomik faaliyetler platformu
Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.	Kadın ve Çocuk Platformu
Özürlü,düşkün,dar gelirli koruma evi	Engelliler Platformu - Hasta ve Yaşlı meclisi

Yukarıdaki tabloya bakıldığında; pek çok kentsel hizmetin hem 5393 sayılı yasada, hem de Yerel Gündem 21 çalışma gruplarında bulunduğunu gözlemlemekteyiz. Sözü edilen ortak hizmetler arasından seçim yapabilmek için bir sonraki adım, kentsel gereksinim piramididir.

Bölüm 2 de, Maslow'un bireysel ihtiyaçlar teorisinde üzerinde durduğu gereksinimler tanıtılmış; kentsel gereksinim piramidine geçiş ile ilgili bilgiler verilmiştir. Kentsel gereksinim piramidinin basamaklarında, herhangi bir kentte yaşayan bireyin ihtiyaçlarının kategorize edilebildiğini görebilmekteyiz. Bu çalışmada uygulanacak anket çalışmasında seçilen belediye hizmetlerinin belirlenmesinde, G21 çalışma grupları ve 5393 sayılı yasada belirtilen hizmetlerin ortaklığının yanı sıra, kentsel gereksinim piramidinin basamaklarına karşılık gelebilmelerine de dikkat edilmiştir.

Şekil 4.1. Araştırmada Ele Alınan Hizmetler İle Kentsel Gereksinim Piramidi İlişkisi

4.2.5. Veri Toplama Ölçeği (Anket)

Belediyelerde; yenilikçi planlama ve yönetim yaklaşımlarının uygulamasının; kentli memnuniyetine olan etkilerini araştırabilmek amacıyla, veri toplama amacı olarak bir anket geliştirilmiştir. 13 sorudan oluşan ankette iki bölüm bulunmaktadır. (Ek B: Anket Formu Örneği)

Birinci bölüm 6 sorudan oluşmaktadır. Bu bölüm; katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, o belediye'deki ikamet süresi gibi niteliklerini öğrenmeye yönelik kişisel bilgileri içermektedir. Bu bölümdeki sorular kategori tipidir.

Anketin ikinci bölümü; belediye hizmetlerine ilişkin görüşleri içermektedir. Bu bölümde sıralama ve derecelendirme tipi sorular vardır.

Sorular belirlenirken araştırmanın ana sorunsalı ve alt hipotezleri üzerinde durulmuştur.

Ana Sorunsal: Yeni yönetim yaklaşımı olarak, “yönetişim”, halkın yerel yönetim hizmetlerinden memnuniyetini artırabilir.

Alt Hipotez 1: Yerel yönetimlere ilişkin sorunlar tespit edilirken, halkın katılım ve katkısı olursa, memnuniyet artabilir.

Alt Hipotez 1'e ilişkin sorular:

Soru 7 - Sizce, bir belediyenin ele alması gereken en önemli hizmet hangisidir?

Soru 9 - Belediyemiz, sorunları çözümlerken toplumun farklı kesimlerinin görüşlerini alarak karar verir.

Soru 10 - Bu belediye sınırları içerisinde yaşamaktan memnun musunuz?

Soru 11 - Bu belediye sınırları içerisinde yaşamaktan memnun değilseniz, nedenini belirtiniz.

Soru 12 - Aşağıdakilerden hangilerini duydunuz?

Soru 13 - Belediyelerin hizmetlerini verirken kullandıkları yöntem ve araçlardan haberdarım.

Alt Hipotez 2: Gündem 21 uygulamasına sahip belediyelerde halk memnuniyeti artar.

Alt Hipotez 2'ye ilişkin sorular:

Soru 8 - Aşağıda yer alan hizmetlerden, “sınırları içerisinde yaşadığınız belediye için” memnuniyet derecenizi belirtiniz.

4.2.6. Ön Test-Son Test Uygulaması

Bu araştırmada (yönetişim yaklaşımının kentli memnuniyetini artırıp artırmadığını inceleyebilmek üzere) Yerel Gündem 21 uygulanan ve uygulanmayan iki belediyede anket-survey yöntemi gerçekleştirilmektedir. Bilimsel veri analizine ilişkin yazılan kitaplar incelendiğinde bir noktaya dikkat çekildiği görülmektedir. Özellikle soyut

özelliklerin²¹³ ölçülmesi amacıyla geliştirilecek anketlerin, geçerlik/güvenirliklerinin uygun analiz yöntemleriyle incelenmesinin önemi vurgulanmaktadır.²¹⁴ Bu araştırmada da, geçerlilik güvenirliğinin tespiti açısından, anketin küçük bir gruba uygulanmasıyla ön test ve son test yapılmasına karar verilmiştir.

Geçerlilik, bir ölçme aracının ölçmeyi planladığı özellikleri gerçekten ölçüyor olması anlamına gelmektedir. Güvenirlik, bir ölçme aracının, neyi ölçüyorsa bunu hep aynı şekilde ölçmesini belirtir. Ölçme aracı, geçici içsel veya dışsal şartlardan etkilenmeden tutarlı bir şekilde aynı tespitleri yapabilmelidir.²¹⁵ Geçerliliği ve güvenirliği etkileyen faktörler arasında; toplumsal özellikler, içinde bulunulan zaman ve ortam sayılabilir.²¹⁶ Bu araştırmanın ön test uygulaması, uygulama kolaylığı nedeniyle, araştırma için seçilen örneklerden biri olan Kdz. Ereğli'de yapılmıştır.

Ön testin uygulanacağı gruba belirleyebilmek için Kdz. Ereğli Belediyesinden mahalle nüfusları ve sokak adları alınmıştır. Ön testin yaklaşık 50 kişilik bir gruba yapılmasına karar verilmiştir. Kdz. Ereğli'de 21 adet mahalle bulunmaktadır. Her mahallede 2 adet anket uygulanması yapıldığında ön test grubunun oluşturulacağı sonucuna varılmıştır. Mahallelerdeki sokak isimleri üzerinden, rastlantısal örnekleme ile uygulama yapılacak sokaklar belirlenmiştir.

Anketin güvenirliğini denemek amacıyla, kent halkından, yukarıda belirlenen yöntemle, rastlantısal olarak seçilen toplam 50 kişiye, 23–25.Eylül.2005 tarihlerinde ön test uygulanmıştır. İki hafta sonra, aynı kişilere anketler tekrar uygulanarak ön test-son test karşılaştırılması yapılmıştır. Bu çalışmada, seçmeli sorularda aynı seçeneklerin seçildiği görülmüş ve derecelendirmeli sorularda seçeneklere verilen değerlerin ön test ve on test puanlarının karşılaştırılmasında fark bulunamamıştır. Ön ve son test puanlarının karşılaştırılması sonucunda hesaplanan Cronbach Alfa korelasyon katsayısı²¹⁷ 0,86 olarak bulunmuştur. Bu bilimsel açıdan olumlu bir bulgudur. Yapılan ön testin değerlendirilmesi; araştırmacı, danışman, tez izleme komitesi üyeleri ile yapılmıştır. Ayrıca, bilimsel araştırma süreci ve veri analizi

²¹³ Gürsakal Nemci(2001) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Bursa Uludağ Üniv. Güçlendirme Vakfı Yayını

²¹⁴ Ercan, İlker; Kan,İsmet(2004) Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30 (3) 211-216

²¹⁵ Çepni, Salih(2001). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Erol Ofset Matbaacılık, Trabzon.

²¹⁶ Karasar Niyazi(2000) Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 10. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd.Şti.

²¹⁷ Özdamar Kaan (2002) Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi–1, 4. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir

konusunda deneyimli bir öğretim üyesi ile de tartışılmış ve sonuca göre anket soruları tekrar gözden geçirilmiştir.

4.3. VERİLER

Yeni yönetim yaklaşımı olarak yönetişimin kentli memnuniyetine etkilerini araştırabilmek amacıyla oluşturulan anket çalışması, seçim kriterleri daha önce açıklanan iki belediye sınırları içerisinde 150şer tane olmak üzere toplam 300 tane yapılmıştır. Anket, 2006 yılı Şubat ayında gerçekleştirilmiştir.

4.3.1. Cinsiyet

Tablo 4.3. Cinsiyete Göre Dağılım

		Cinsiyet				Toplam
		Kadın		Erkek		
		f	%	f	%	
Yer	Kdz.Ereğli	55	36,7	95	63,3	150
	Nilüfer	55	36,7	95	63,3	150
Toplam		110	36,7	190	63,3	300

Tablo–1 de görüldüğü gibi; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyeleri sınırları içerisinde yaşayanlar arasından ankete katılanların (%63,3)95 adedi erkek, (%36,7)55 adedi kadındır. Anket çalışması, tamamen rastlantısal olarak seçilen katılımcılara uygulanmıştır. Kadın ve erkek sayılarının, örneklemelerde eşit çıkması ise, karşılaştırma çalışmamızda yapılabilecek yorumlar açısından olumlu olarak nitelendirilebilmektedir.

4.3.2. Yaş Grubu

Tablo 4.4. Yaş Grubuna Göre Dağılım

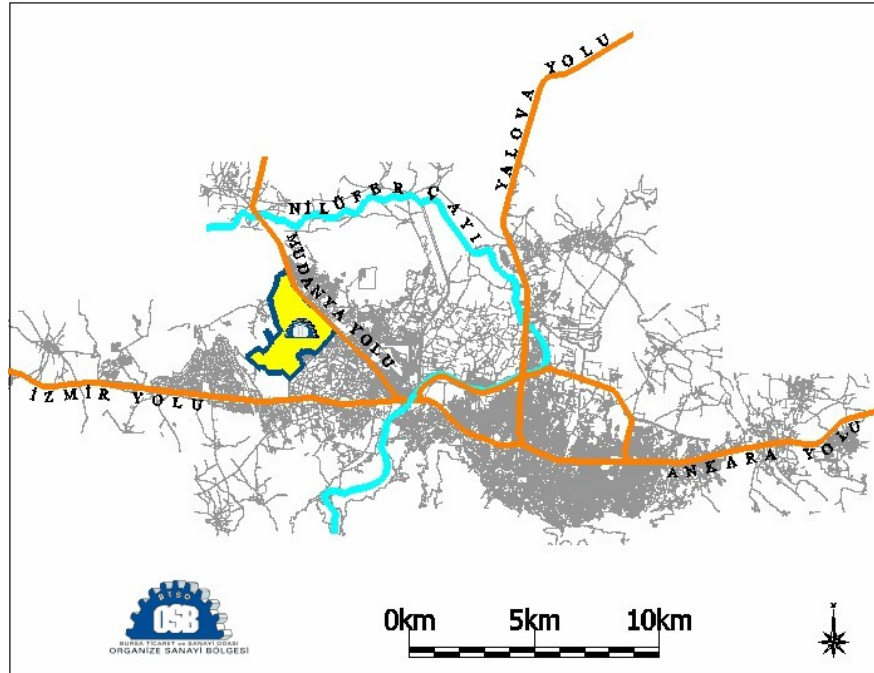
		Yaş Grubu								Toplam
		18-24		25-34		35-48		49+		
		f	%	f	%	f	%	f	%	
Yer	Kdz.Ereğli	17	11,3	30	20,0	51	34,0	52	34,7	150
	Nilüfer	21	14,0	36	24,0	61	40,7	32	21,3	150
Toplam		38	12,7	66	22,0	112	37,3	84	28,0	300

Anket çalışmasında, 4 adet yaş grubu belirlenmiştir. Tablo 2.2de görülebileceği gibi; Kdz.Ereğli örneğinde en fazla yoğunlaşma %34,7 ve 52 kişi ile 49 yaş ve üzeri gruptadır. Bu durum, Kdz.Ereğli kentinde daha çok emeklilerin yaşamasından kaynaklanmaktadır. İkinci sırayı 51 kişi ile 35–48 yaş grubu almaktadır. Bu gruptaki

birikim, kamu kurumlarının yanı sıra, kentin sanayi anlamında simgesi olan Erdemir firmasından da kaynaklanmaktadır. Coğrafi nitelikleri açısından kent, İstanbul ve Ankara'ya yakındır. İş bulma imkânlarının fazlalığı vb... nedenlerle, çalışma yaşı grubunda olanların çoğu büyük kentlerde ikamet etmektedirler.

Nilüfer'de ise, yaş gruplarına göre dağılımda, en çok katılımcı 35–48 yaş grubundadır. Bu durumun, kentteki istihdam olanaklarının fazlalığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü Bursa nüfusunun önemli bölümüne istihdam olanağı sağlayan; Bursa Organize Sanayi Bölgesi, Nilüfer Organize Sanayi Bölgesi ve Beşevler Küçük Sanayi Sitesi, Nilüfer sınırları içerisinde yer almaktadır.

Nilüfer Organize Sanayi Bölgesi, Minareli çavuş mahallesi'nde 2001 yılında kurulmuştur. Bursa valiliği internet sitesinden alınan bilgilere göre, mevcutta 116 adet tesis bulunmaktadır. Sanayi bölgesindeki çalışan sayısı 5727 kişi olarak belirtilmektedir.

Şekil 4.2. Bursa Organize Sanayi Bölgesi²¹⁸

Bursa Organize Sanayi Bölgesinde 242 adet firma bulunmaktadır. Bursa valiliği internet sitesi verilerine göre, sanayi bölgesinde 34.000 kişi çalışmaktadır. Aşağıda; Bursa Organize Sanayi Bölgesinin(BOSB) fotoğrafları görülmektedir. Özellikle, sağ tarafta yer alan “kuzey görünümü” fotoğrafında da görülebileceği üzere; Nilüfer

²¹⁸ <http://www.bosb.org.tr/foto.asp>, 23.03.2006

ilçesinin toplu konut alanları, sanayi bölgelerinin çevresinde yer almaktadır. Yapılan mülakatlarda, kişilerin yaşamak için Nilüfer'i tercih etme kriterleri arasında, altyapısı tamamlanmış, yeni toplu konut alanlarında yaşama isteğinin yanı sıra, iş yerlerine yakınlıkta önemli olarak nitelendirilmiştir.

Araştırma kapsamında ele alınan iki örnekleme yaşayan nüfusun eğitim durumlarına göre dağılımına bakıldığında; her iki kentte de lise mezunu kişi adedinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Ancak, genel olarak bakıldığında örneklemeler eğitim durumu niteliklerine göre birbirlerinden farklı bir profile sahiptir.

4.3.3. Eğitim Durumu

Tablo 4.5. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

		Eğitim Durumu														
		İlkokul		Ortaokul		Lise		Ön Lisans		Lisans		Yük. Lisans		Doktora		Toplam
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	
Yer	Kdz.Ereğli	27	18,0	27	18,0	66	44,0	11	7,3	15	10,0	2	1,3	2	1,3	150
	Nilüfer	18	12,0	11	7,3	54	36,0	23	15,3	32	21,3	9	6,0	3	2,0	150
	Toplam	45	15	38	13	120	40,0	34	11,3	47	15,7	11	3,7	5	1,7	300

Kdz. Ereğli ve Nilüfer ilçelerinin eğitim olanakları açısından durumlarına bakıldığında; ilköğretim okulu sayısı Ereğli'de 37, Nilüfer'de 46'dır. Ortaöğretim kurumları sayısı, Ereğli'de 12, Nilüfer'de ise 13'tür. Yükseköğretim kurumu olarak Kdz. Ereğli'de Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi bulunmaktadır. Bu okulda ortalama 3500 kadar öğrenci eğitim görmektedir. Bursa'nın merkez ilçelerinden biri konumunda olan Nilüfer'de ise, Uludağ üniversitesi yerleşkesi bulunmaktadır.

Tablo 4.6. Kdz. Ereğli ve Nilüfer Eğitim Kurumu Adetleri

	Kdz. Ereğli	Nilüfer
İlköğretim okulu	37	46
Ortaöğretim okulu	12	13
Yüksek öğretim	1	1

Kdz. Ereğli'de lise mezunu kişilerin sayısı 66'dır. İkinci sırayı, ilkokul ve ortaokul mezunları almaktadır. 150 adet katılımcı içerisinde lisans mezunu kişi sayısı 15'tir. 2 kişi yüksek lisans, 2 kişi de doktora mezunudur. Ereğli'de eğitimli kesimin büyük çoğunluğu Erdemir firmasında çalışmaktadır. Firma fiili hayatına 1965 yılında başlamıştır. Şu anda, yaklaşık 15.000 kişi çalıştırmaktadır. Bu oran, neredeyse kent

nüfusunun % 10una karşılık gelmektedir. Ancak, günümüzde yaşanan özelleştirme ve el değiştirme sürecinde eleman azatımı ve işten çıkarma politikaları öne çıkmaktadır. Anket sonuçlarında yoğunluklu olarak rastlanan lise mezunlarının çoğunun bu firmada görev aldığı, anket esnasında yapılan mülakatlardan da anlaşılmaktadır. Üniversite ve üstü kısımdaki eğitilmiş bireylerinde çoğu, aynı şekilde Erdemir’de görev yapmaktadır.

Nilüfer’de ise, %36 oran ile 54 kişilik lise grubunu, (%21,3)32 kişi ile lisans mezunları takip etmektedir. Bunun nedeninin, istihdam alanına yakınlık nedeniyle eğitilmiş kesimin burada ikamet etmesi olduğu düşünülmektedir. Aynı şekilde, Kdz. Ereğli ile karşılaştırıldığında Nilüfer’de daha fazla sayıda yüksek lisans ve doktora mezunu vardır. İlk ve ortaokul mezunları da, diğer örnekleme göre daha az sayıda bulunmaktadır.

4.3.4. Oturma Süresi

Tablo 4.7. O Belediye Sınırları İçerisinde Oturma Süresine Göre Dağılım

		Oturma Süresi										
		0–5 yıl		6–10 yıl		11–20 yıl		21-35 yıl		36-+ yıl		Toplam
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Yer	Kdz.Ereğli	5	3,3	18	12,0	30	20,0	42	28,0	55	36,7	150
	Nilüfer	21	14,0	53	35,3	56	37,3	14	9,3	6	4,0	150
	Toplam	26	8,7	71	23,7	86	28,7	56	18,7	61	20,3	300

Kdz. Ereğli ve Nilüfer ilçelerinde yaşayan halkın, o belediye sınırları içerisindeki ikamet süresine baktığımızda; Kdz. Ereğli’de ilk sırayı 55(%36,7) katılımcı ile 36 yıl ve üstünün aldığını görmekteyiz. Kdz. Ereğli Belediyesi 2005 yılında 125. yılını kutlamıştır. “*Kentin yerlisi*” diye de tabir edilebilecek bu topluluğun, daha önceki yaş grubu analizinden de anlaşılacağı üzere, emeklilik dönemlerini geçirmek üzere seçtikleri kent Ereğli’dir. Kdz. Ereğli, dışarıdan bakıldığında, Erdemir’den dolayı sanayi kenti gibi algılsa bile, düzenlenmesi yapılmış olan sahil şeridi, limanı, küçük kahvehaneleri gibi niteliklerinden dolayı sahil şehri fonksiyonlarını da sürdürmektedir.

Şekil 4.3. Kdz. Ereğli Liman Görünüm

Bu da, emekli olmuş kesimin, faaliyetleri ve de yaşam mutluluğu açısından önemli bir nitelik halindedir. Bu örneklem için en az kişi sayısı %3,3 oranla, 0–5 yıl süresi için görülmüştür. Yapılan görüşmelerden anlaşıldığı üzere; 5 katılımcıdan oluşan bu grup, tayin olarak kente gelen memurlar ve de, uzmanlıklarından dolayı Erdemir’de görevlendirilenlerdir.

Şekil 4.4. Kdz. Ereğli Sahil Bandından Görünüm

Nilüfer örneğinde durum farklıdır. 11–20 yıl, %37,3 oran ve 56 katılımcı ile en sık rastlanan oturma süresidir. Nilüfer Belediyesi 1987 yılında kurulmuştur. Bu nedenle, araştırma sonucundaki dağılımın bu şekilde olması doğaldır. Sırayla, 53 katılımcı ile 6–10 yıl arası ve 21 katılımcı ile 0–5 yıl arası gelmektedir. Buna neden olabilecek etkenler arasında, iş bulma neticesinde ilçeye taşınmış olan halk, ilçe sınırları içerisinde yer alan Uludağ Üniversitesi’nin öğrencileri ve de ilçedeki düzenli toplu konut alanları sayılabilir. Ülkemizde son yıllarda, planlı, altyapı, donatı vb.. olanakları çözülmüş toplu konut alanlarında oturma talebinde artış gözlenmektedir. Bu eğilimde; konut sahibi olabilmek için, uzun vadeli konut kredilerinin ve de büyük inşaat firmalarının sağladıkları ödeme kolaylıklarının etkeni büyüktür. Nilüfer’de oturan halkla yapılan mülakatlarda, ilçeye taşınarak, buradaki toplu konut alanlarında yaşama nedenleri arasında yukarıda sıralanan kıstasların geçerliliği anlaşılmaktadır.

Şekil 4.5. Nilüfer İlçesi Altınşehir Mahallesi yeni yerleşim alanlarına bir örnek

4.3.5. Meslek

Tablo 4.8. Meslek Grubuna Göre Dağılım

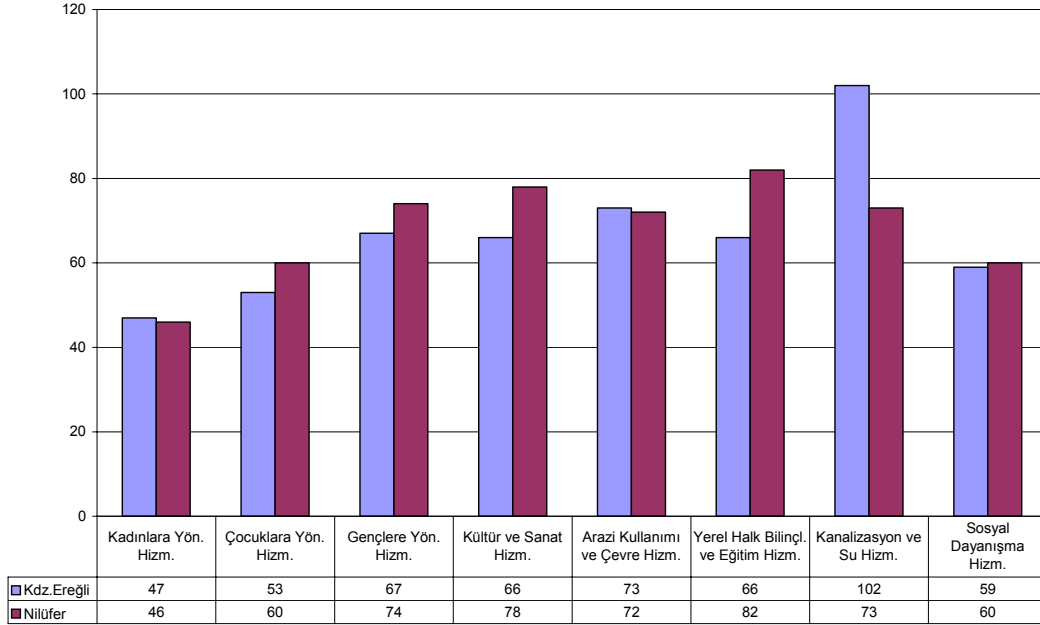
		Meslek Grubu										Toplam
		Kamu		Özel		Emekli		İşsiz		Diğer		
Yer		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Yer	Kdz.Ereğli	25	16,7	35	23,3	47	31,3	9	6,0	34	22,7	150
	Nilüfer	22	14,7	45	30,0	29	19,3	16	10,7	38	25,3	150
Toplam		47	15,7	80	26,7	76	25,3	25	8,3	72	24,0	300

Daha önceki soruların yorumlanmasında da görüldüğü üzere, Kdz. Ereğli'deki halkın büyük çoğunluğu emeklidir. Bu durum, meslek grubu dağılımı tablosunda da, %31,3 oran ve 47 kişi ile yer almaktadır. 35 kişilik özel sektör katılımcısı, Erdemir ve sayesinde ilçede yerleşmiş olan aracı kurum ve yan sanayi firmalarından kaynaklanmaktadır. İki örnekleme de, kamu çalışanı oranı yakın olarak gözlenmektedir. "Diğer" ile tanımlanan kesim ev hanımı ve öğrencilerdir. Nilüfer'deki sayının biraz daha fazla çıkmasının nedeni olarak yine Uludağ Üniversitesi gösterilebilir. İşsiz grubundaki sayı; Kdz. Ereğli'de 9, Nilüfer'de 16'dır.

4.4. BULGULAR

4.4.1. Belediye Hizmetlerine Verilen Önem Durumu

Tablo 4.9. Belediye Hizmetlerine Verilen Önem Durumu

İki örneklemede de anket katılımcılarına “belediyelerin hangi hizmetlerini önemsedikleri” sorulmuştur. Genel tablodan da anlaşılacağı üzere, her iki ilçedeki dağılımda da en az işaretlenen hizmet kadınlara yönelik olanlardır. Bunu çocuklara yönelik olan hizmetler takip etmektedir.

Arazi kullanımı ve çevre hizmeti de 73 katılımcı tarafından önemli bulunmuştur. Nilüfer, özellikle toplu konut mantığında yapılan yerleşmelerle, yeni düzenlenen bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla da, arazi kullanımı açısından, daha ilgilenilir bir dönem geçirmektedir. Yüz yüze görüşmelerden edinilen bilgilere göre, katılımcıların pek çoğu, ilçedeki yeni konut alanlarından uzun vadeli kredilerle ev almışlardır. Bu da, arazi kullanımına verilen önemin önde geldiğine dair bir açıdır. Sürdürülebilirliği temel hedef alan Gündem 21 uygulamasını belirlemiş bir belediye de yaşayan halkın, arazi kullanımı ve çevre hizmetlerine önem vermesi de doğal karşılanmaktadır.

Nilüfer’de en önemli görülen ikinci hizmet, 78 katılımcıyla, kültür ve sanat hizmetleridir. İki belediye halkı arasında, hizmetlere önem verme açısından gözlenen en büyük ayırım kanalizasyon ve su hizmetlerindedir. Kdz. Ereğli belediyesinde 102 gibi oldukça büyük bir oranda işaretlenen hizmet, Nilüfer’de de 73

kişidir. Kdz. Ereğli’de kanalizasyon ve su hizmetlerinin en önemli hizmet olduğunu düşünen katılımcıların oturdukları mahalleler, çoğunlukla kentin çeperinde yerleşmiş, sosyoekonomik açıdan orta-alt grubun oturduğu kesimlerdir. Alt yapısı tam olarak halledilmemiş mahallelerde, bu hizmete olan ihtiyaç neticesinde, önem sıralamasında öne çıktığı sonucuna varılabilmektedir.

Nilüfer ise, daha çok yeni yerleşim alanlarının olduğu bir ilçedir. Yeni kurulan yerleşim bölgelerinde; planlanmış, altyapı olanaklarına sahip, sosyal donatı alanları düşünülmüş, deprem yönetmeliğine uygun toplu konut projeleri mevcuttur.

Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halkın, bir belediyenin ele alması gereken hizmetlerde neleri önemli bulduğuna dair soruda sıralanan sekiz adet hizmetteki seçimlerine bakılarak, iki yerleşim birimi arasında belediye hizmetlerine verilen önemin istatistikî anlamlılık düzeyi, Chi-Square testi ile ölçülmektedir.

4.4.1.1. Kadınlara Yönelik Hizmetler

Tablo 4.10. Kadınlara Yönelik Hizmetlere Verilen Önem Durumu

Kadınlara Yönelik Hizmetler				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	47	150
		Beklenen Değer	46,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	46	150
		Beklenen Değer	46,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	93	300
		Beklenen Değer	93	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,016	1	,901		
Continuity Correction	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,016	1	,901		
Fisher's Exact Test				1,000	,500
Linear-by-Linear Association	,016	1	,901		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is 46,50.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile kadınlara yönelik hizmetlere verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli’de 47 kişinin, Nilüfer’de ise 46 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir.

Bilimsel araştırmalardaki İstatistik değerlendirme metodlarına bakıldığında; farklı gruplardaki değişkenler arasındaki ilişkiyi ince olarak test etme yöntemi Kikare (Chi-square, X²) testi olarak karşımıza çıkmaktadır.²¹⁹ Bu araştırmada da yapılan x² istatistiğinde; x² = 0.016, sd=1 ve p=0.901 olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, kadınlara yönelik hizmetleri önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirmede görüş farklılığı olmadığı görülmektedir.

Nilüfer Yerel Gündem 21 kadın çalışma grubu tarafından ilçede kadınların ekonomik, politik ve sosyal hayata katılımını arttırmak amaçlı pek çok uygulamada bulunduğu gözlenmektedir. Nilüfer Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi(NİKADAM) 14 Aralık 2005 tarihinde hizmete başlamıştır. Bunun dışında; Nilüfer YG21 Kadın çalışma grubu faaliyetleri çerçevesinde; “Giyimiyorsanız giydirin, Süt dağıtım projesi vb..” faaliyetlerde bulunmaktadır.

Kdz.Ereğli’de de kadın sığınma vb... faaliyetlerle kadınlara yönelik hizmetlerde bulunmaktadır. Bu durum çocuklara yönelik hizmetlerde de aynı şekildedir. Söz konusu hizmetlere halk tarafından verilen önem derecesinin azlığının, katılımcı adetlerindeki cinsiyet dağılımında, kadınların daha az olması olduğu düşünülmektedir. 18–34 yaş arasına bakarsak; Ereğli’de 47, Nilüfer’de 57 kişi bulunmaktadır. Gençlere yönelik hizmetlerin önemli bulunmasındaki artışın nedeni de bu olabilmektedir. Ayrıca, Nilüfer YG 21 de gençlere yönelik çok sayıda hizmet verilmektedir. Buda; hizmetin önemli olarak algılanmasında bir etken olabilir.

²¹⁹ Ergün, Mustafa(1995) Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları, Ocak Yayınları, Ankara

4.4.1.2. Çocuklara Yönelik Hizmetler

Tablo 4.11. Çocuklara Yönelik Hizmetlere Verilen Önem Durumu

Çocuklara Yönelik Hizmetler				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	53	150
		Beklenen Değer	56,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	60	150
		Beklenen Değer	56,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	113	300
		Beklenen Değer	113,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,696	1	,404		
Continuity Correction	,511	1	,475		
Likelihood Ratio	,696	1	,404		
Fisher's Exact Test				,475	,237
Linear-by-Linear Association	,693	1	,405		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 56,50.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile çocuklara yönelik hizmetlere verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli’de 53 kişinin, Nilüfer’de ise 60 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir. Yapılan χ^2 istatistiğinde; $\chi^2 = 0.696$, $sd=1$ ve $p=0.404$ olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, çocuklara yönelik hizmetleri önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirmede görüş farklılığı olmadığı görülmektedir.

Nilüfer Belediyesi olarak ilk olarak 2005 – 2006 yılı eğitim öğretim döneminde ilçe sınırlarındaki ilköğretim okullarında başlatmış olduğu bisiklet projesini “En Çalışkan Kim?” sloganıyla isimlendirmiştir. Her ilköğretim okulunda, mevcut şubelerin sınıfları arasında, ders başarı notu en yüksek olan öğrenciye, öğrenim yılı sonunda, bir bisiklet hediye edilmiştir.

Geleneksel bir uygulama olarak her sene organizasyonunun yapılması düşünülen bu projeye, önem verilen iki alanda hizmet verilmesi hedeflenmektedir:

1. Çocuklarımızın eğitim başarı çitasını yükseltmelerini sağlamak ve bu çabalarını ödüllendirmek

2. Bisikleti ulaşım ve bir sağlık aracı olarak tekrar gündeme getirerek sevdirmek ve yaşamlarının bir parçası haline getirmek.

4.4.1.3. Gençlere Yönelik Hizmetler

Tablo 4.12. Gençlere Yönelik Hizmetlere Verilen Önem Durumu

Gençlere Yönelik Hizmetler				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	67	150
		Beklenen Değer	70,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	74	150
		Beklenen Değer	70,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	141	300
		Beklenen Değer	141,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,656	1	,418		
Continuity Correction	,482	1	,488		
Likelihood Ratio	,656	1	,418		
Fisher's Exact Test				,488	,244
Linear-by-Linear Association	,654	1	,419		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is 70,50.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile gençlere yönelik hizmetlere verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli'de 67 kişinin, Nilüfer'de ise 74 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir.

Yapılan χ^2 istatistiğinde; $\chi^2 = 0.656$, $sd=1$ ve $p=0.418$ olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, gençlere yönelik hizmetleri önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirilmede görüş farklılığı olmadığı görülmektedir.

4.4.1.4. Kültür ve Sanat Hizmetleri

Tablo 4.13. Kültür ve Sanat Hizmetlerine Verilen Önem Durumu

Kültür ve Sanat Hizmetleri				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	66	150
		Beklenen Değer	72,0	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	78	150
		Beklenen Değer	72,0	150
Toplam		Gözlenen Değer	144	300
		Beklenen Değer	144,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,923	1	,166		
Continuity Correction	1,616	1	,204		
Likelihood Ratio	1,925	1	,165		
Fisher's Exact Test				,204	,102
Linear-by-Linear Association	1,917	1	,166		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (.0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is 72,00.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile kültür ve sanat hizmetlerine verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli'de 66 kişinin, Nilüfer'de ise 78 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir. Yapılan χ^2 istatistiğinde; $\chi^2 = 1.923$, $sd=1$ ve $p=0.116$ olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, kültür ve sanat hizmetlerini önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirmede görüş farklılığı olmadığı görülmektedir.

Nilüfer'de yapılan kültür-sanat faaliyetleri arasında şunlar sıralanabilir:

- 1 Eylül Dünya Barış Günü, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 19 Mayıs, 23 Nisan vb.. bayram, yılbaşı gibi özel günlerde çeşitli etkinlik ve konserler düzenlenmesi
- Oluşturulan "gezici kütüphane" ile eğitim ve kültür hizmetlerinden ilçede bulunan tüm okullara ziyaret yoluyla ulaşılabilmesi
- Gelen talep üzerine, eğitimcilere yönelik seminerler düzenlenmesi
- Sinema, fotoğraf, resim gibi sergiler düzenlenmesi
- Hem uluslar arası, hem ulusal bazda tanıtımı güçlendirebilmek amacıyla, "Bursa'nın Nilüfer'i" adlı bir kitap hazırlanması

- Karagöz, ortaoyunu gibi Türk tiyatrosunun özgün öğelerinin sahneye konulması
- Nilüfer Belediyesi ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile müzik eğitim çalışmaları yapılması
- Geleneksel Nilüfer Yaz Şenlikleri
- Çeşitli konserler
- Uludağ Üniversitesi ile ortak düzenlenen “Kış Etkinlikleri” kapsamında çeşitli konser, bale, tiyatro, sergi vb.. faaliyetler
- Kültür etkinliklerinde karşılaşılan mekân sorununun çözülmesi amacıyla Konak Mahallesi’nde “Kültür Evi” inşa edilmesi
- Yaz akşamlarında, mahallelere seyyar sinemalar kurarak, Nilüferlilere açık hava sineması keyfi yaşatılabilmesi
- Halk müziği korusu ve eğitimleri
- Çeşitli uzmanlarla düzenlenen söyleşi organizasyonları
- 75 kişiden oluşan Nilüfer Türk Sanat Müziği Korusu
- Nilüfer Çok Sesli Korusu
- Çocuk Korusu
- Nilüfer Oda Orkestrası
- Yurt içi ve yurt dışı organizasyonlarda Nilüfer’i temsil edebilen 200 dansçının bulunduğu halk dansları topluluğu

2500 metrekarelik alan üzerine inşa edilen Nilüfer Belediyesi Konak Kültür Evi içerisinde tiyatro ve sinema salonları, dans grupları için çalışma salonları ile fotoğraf, heykel, resim, müzik eğitim çalışma odaları, sanat kitaplığı ve kafeterya yer almaktadır.

Nilüfer halkı, belediyenin sağladığı pek çok atölye faaliyetine katılarak, kişisel etkinliklerini de sergileyebilmektedir. Aynı zamanda, Nilüfer belediyesi internet sayfası üzerinden de, Ata çarşısı sanat atölyesi, bale, fotoğraf atölyesi, müzik kursu, resim atölyesi, tiyatro kursu gibi faaliyetlere online kayıt başvurusu alarak değerlendirmektedir.

Kdz. Ereğli Belediyesi halkının da, kültür ve sanat hizmetlerine önem verdiği gözlenmektedir. Yapılan mülakatlarda da, bu tip hizmetlerin bireyler tarafından hem önemli hem de gerekli sayıldığı ve belediye hizmetlerinden memnuniyette önemli bir kıstas olarak değerlendirilebildiği anlaşılmıştır. Kdz. Ereğli Belediyesinin kültür sanat

hizmetleri üzerine yapılan yüz yüze görüşmelerde, halkın en çok geleneksel festival faaliyetleri üzerinde durduğu görülmüştür. Karadeniz Ereğli'de her yıl Temmuz ayının ilk haftasında yapılan Uluslararası Sevgi Barış Dostluk Kültür ve Sanat Festivali düzenlenmektedir. Ayrıca: Aralık ayı içerisinde Hamsi Festivali, 18 Haziran Ereğli'nin kurtuluş gününde ise Osmanlı çileği Festivali gerçekleştirilmektedir.

Şekil 4.6. Uluslar arası Sevgi Barış Dostluk Kültür ve Sanat Festivali Görüntüsü

4.4.1.5. Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri

Tablo 4.14. Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetlerine Verilen Önem Durumu

Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	73	150
		Beklenen Değer	72,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	72	150
		Beklenen Değer	72,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	145	300
		Beklenen Değer	145,0	300

Chi-Square Tests

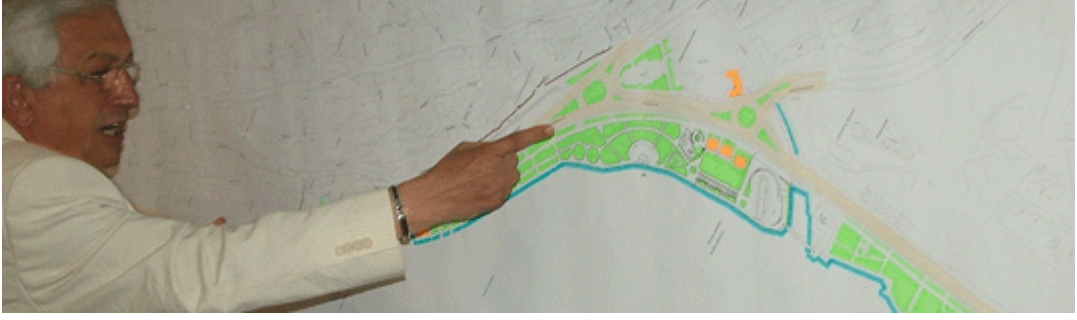
	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,013	1	,908		
Continuity Correction	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,013	1	,908		
Fisher's Exact Test				1,000	,500
Linear-by-Linear Association	,013	1	,908		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (.0%) have expected count less than 5.

The minimum expected count is 72,50.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile arazi kullanımı ve çevre hizmetlerine verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli’de 73 kişinin, Nilüfer’de ise 72 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir. Yapılan χ^2 istatistiğinde; $\chi^2 = 0.013$, $sd=1$ ve $p=0.908$ olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, arazi kullanımı ve çevre hizmetlerini önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirmede görüş farklılığı olmadığı görülmektedir.

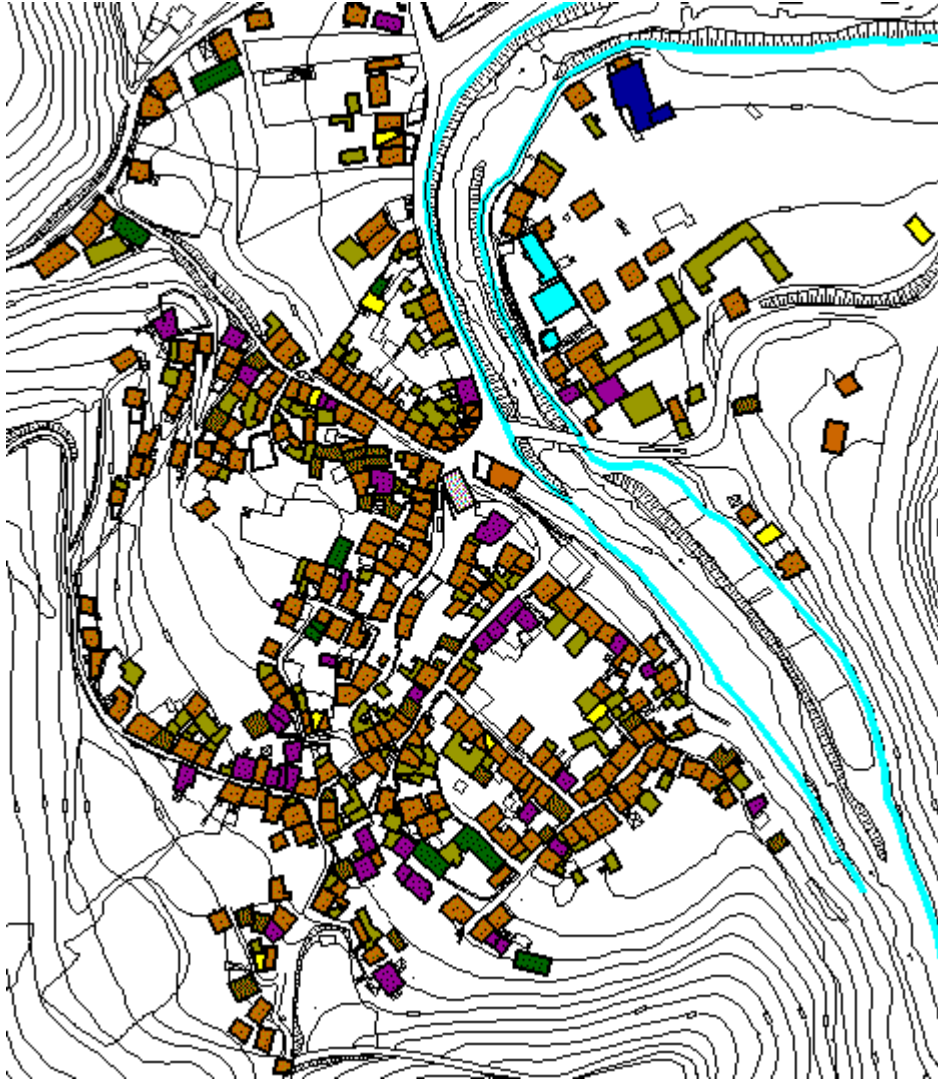
Şekil 4.7. Kdz.Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık Kent Planı Sunumu Yaparken

Karadeniz Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık, Merkezi İzmir olan Şehir ve Başkan Dergisi tarafından “Kent Yenileme” dalında “Yılın Başarılı Belediye Başkanı” seçilmiştir. Şehir ve Başkan Dergisi, 1058 gazetecinin oy kullandığı anketle Karadeniz Bölgesi’nde yılın belediye başkanlarını seçmiştir. 2005 yılında “Toplu Konut” dalında yılın belediye başkanı seçilen Karadeniz Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık 2006 yılında da, “Kent Yenileme” dalında ‘Yılın Belediye Başkanı’ seçilmiştir.

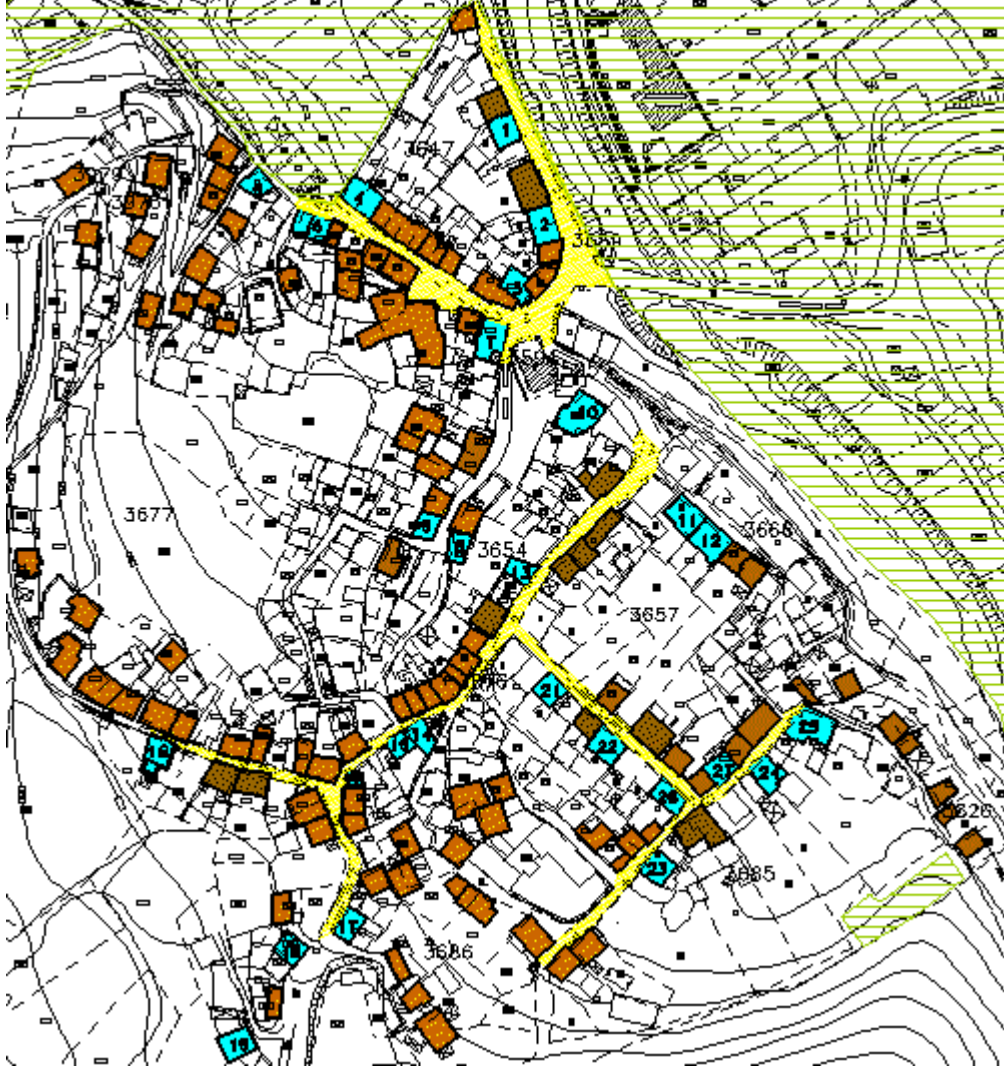
Nilüfer belediyesi arazi kullanımı ve planlama hizmetleri kapsamında devam eden çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Gümüştepe Kentsel Sit ve Etkilenme Geçiş Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı: Nilüfer Belediyesi sınırları dâhilinde kalan Gümüştepe Mahallesi’nde 25 hektar alanda “Kentsel Sit ve Etkilenme Geçiş Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı” çalışmasına başlanmıştır. Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nca 04.06.1989 tarih ve 529 sayılı karar ile Kentsel Sit Alanı ilan edilen Misi Köyü’nde; 27 adet sivil mimarlık örneği, 2 adet çeşme, 1 adet çınar anıt ağaç bulunmaktadır. Kentsel sit alanı mirasının korunmasını sağlayacak olan Koruma Amaçlı İmar Planı yapımında aynı zamanda yerleşmenin sosyo-ekonomik açıdan da yaşamasının sağlanması ve uygulanabilirliğin en üst düzeyde olması amaçlanmaktadır. Yaklaşık 10 ha. olan kentsel sit alanı ve yakın çevresinde bütünlük sağlanması amacı ile 15 ha’lık bir kısımda koruma amaçlı

imar planı ile uyum sağlayacak kentsel sit etkilenme geçiş alanı imar planı oluşturulması amaçlanmaktadır.

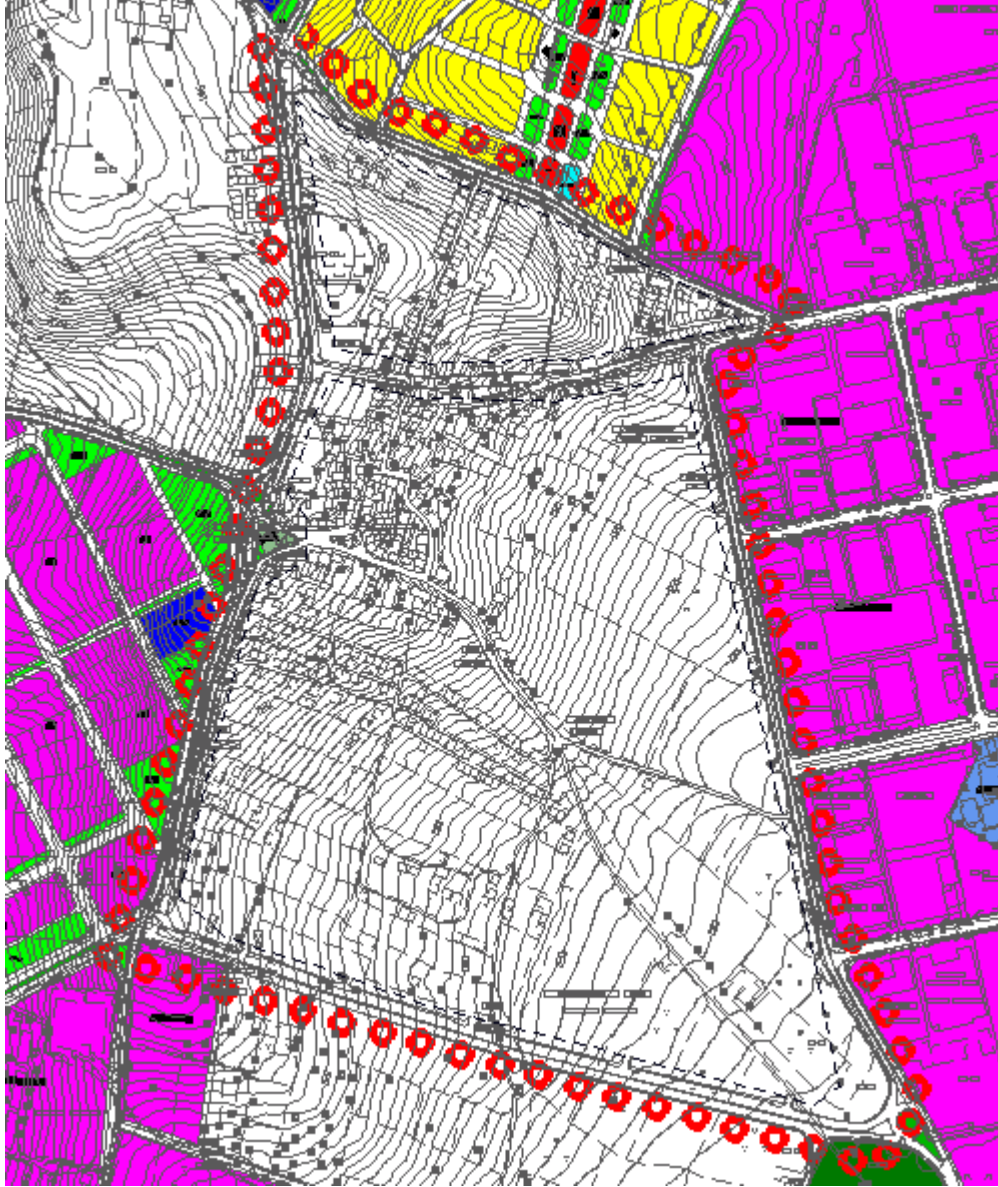

şekil 4.8. Gümüştepe Misi Yerleşmesi Arazi Kullanım Analizi

Şekil 4.9. Gümüştepe Misi Yerleşmesi Tescilli Yapı Analizi

- Minareliçavuş Uygulama İmar Planı:
1/1000 Ölçekli Minareliçavuş Uygulama İmar Planı Nilüfer Belediye meclisi'nin 05.09.2005 tarih ve 27 sayılı kararı ile uygun görülmüş ve Bursa Büyükşehir Belediyesince 10.10.2005 tarih ve 542 sayılı karar ile onaylanmıştır. Söz konusu plan koşullarına göre bölgede 3194 Sayılı İmar Kanununun 18. madde Uygulama çalışmaları devam etmektedir

Şekil 4.10. Minareliçavuş Uygulama İmar Planı

- Özlüce Mahallesi İslah İmar Planı:
1/1000 Ölçekli Özlüce Mahallesi İslah İmar Planı Nilüfer Belediye Meclisi'nin 01.05.2006 tarih ve 4 sayılı kararı ile uygun görülmüş ve Bursa Büyükşehir Belediyesince 15.06.2006 tarih ve 396 sayılı karar ile onaylanmıştır. Askı süresi içerisinde vatandaşlar tarafından yapılan itirazlar değerlendirilmek üzere Eylül ayında yapılacak olan Nilüfer Belediye Meclisine aktarılmıştır.

Şekil 4.11. Özlüce Mahallesi İslah İmar Planı

- Alaaddinbey Mahallesi İslah İmar Planı
1/1000 Ölçekli Alaaddinbey Mahallesi İslah İmar Planı dahilinde gelişme alanında hazırlanan park alanlarının bütünleştirilmesi ve imar hatlarının düzenlenmesi şeklindeki plan değişikliği Nilüfer Belediye meclisi'nin 01.05.2006 tarih ve 8 sayılı kararı ile uygun görülmüş ve Bursa Büyükşehir Belediyesince 15.06.2006 tarih ve 396 sayılı karar ile onaylanmıştır. Söz konusu plan koşullarına göre bölgede 3194 Sayılı İmar Kanununun 18. madde uygulama çalışmaları devam etmektedir.

Şekil 4.12. Alaaddinbey Mahallesi İslah İmar Planı

4.4.1.6. Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetleri

Tablo 4.15. Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetlerine Verilen Önem Durumu

Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetleri				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	66	150
		Beklenen Değer	74,0	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	82	150
		Beklenen Değer	74,0	150
Toplam		Gözlenen Değer	148	300
		Beklenen Değer	148,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,414	1	,065		
Continuity Correction	3,001	1	,083		
Likelihood Ratio	3,420	1	,064		
Fisher's Exact Test				,083	,042
Linear-by-Linear Association	3,403	1	,065		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.

The minimum expected count is 74,00.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetlerine verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli'de 66 kişinin, Nilüfer'de ise 82 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir. Yapılan χ^2 istatistiğinde; $\chi^2 = 3.414$, $sd=1$ ve $p=0.065$ olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer

belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetlerini önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirmede görüş farklılığı olmadığı görülmektedir.

Nilüfer’de önemli olarak en çok işaretlenen hizmet, “yerel halk bilinçlendirme ve eğitim”dir. Bu sonucun çıkmasının en önemli nedeni olarak Yerel Gündem 21 gösterilebilir. Çünkü bu kuruluşun organizasyonları ile Nilüfer Belediyesi tarafından halkı bilinçlendirme amaçlı düzenli olarak eğitimler, konferanslar, toplantılar düzenlenmektedir. Katılımcılarla yapılan mülakatlarda da, kentlilerin, bu tip eğitim hizmetlerine katılmaktan hoşnut oldukları anlaşılmıştır.

Kdz.Ereğli belediyesinde de yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetine önem verilmektedir. Buna verilebilecek örneklerden birisi, belediye sivil toplum işbirliği sayesinde başlatılan “*Kırsal Kesimde Yaşayan Kadınların Bilinçlendirilmesi Projesi*”dir.

Proje kapsamında kadınlara Belediye Hekimi tarafından hijyen, ergenlik, gebelik süreci, beslenme, Ereğli Devlet Hastanesi Çocuk Hastalıkları Uzmanı tarafından yeni doğan bakımı ve beslenmesi; hukuk alanındaki uzmanlar tarafından şiddet ve şiddetin önlenmesi konularında bilgiler verilmiştir. Yapılan toplantılarda ergenlikteki psikolojik durum değişimleri, akraba evliliğinden kaynaklanan sakat doğumlar, kan uyuşmazlığı, hepatit gibi çok önemli konular da gündeme getirilmiştir. Ayrıca proje kapsamında erkeklere de uzmanlar tarafından "Ailenin Korunması Kanunu", "şiddetin önlenmesi"; "prostat hastalığında teşhis ve tedavi yöntemleri ile ilgili bilgiler verilmiştir."²²⁰

Nilüfer belediyesinde de, yerel halkın bilinçlendirilmesi konusu ön planda tutulmaktadır. Uludağ Üniversitesi ile Nilüfer belediyesi arasında “Halk Sağlığı Eğitim Araştırma Merkezleri” kurulması için işbirliği protokolü düzenlenmiştir. Bu merkezler sayesinde aşağıdaki konularda hizmet sağlanabilmesi amaçlanmaktadır:

1. Ana-Çocuk Sağlığı Hizmetleri
2. Aile Planlaması Hizmetleri
3. Sağlık Eğitimi
4. Çevre Sağlığı Eğitimi

²²⁰ Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası, <http://www.kdzeregli.bel.tr/kdzeregli/index.php>, 19.03.2007

5. Poliklinik Hizmetleri(Hasta Bakımı)
6. İlk ve Acil Yardım Hizmetleri
7. Laboratuvar Hizmetleri
8. Ücretsiz İlaç Dağıtımı
9. İstatistik İşleri
10. Yaşlıların ve Diğer Risk Gruplarının İzlenmesi²²¹

Ayrıca Nilüfer Belediyesi, anne-babalara çocuklarını sanal ortamdaki tehlikelerden nasıl koruyacaklarını ve internetten nasıl yararlanacaklarını öğretmek üzere kurs organize etmiştir. Nilüfer Belediyesi ve Nilüfer Halk Eğitim Merkezi işbirliğiyle organize edilen bilgisayar kursları için İhsaniye Mahallesi Gıdaş Sitesinde bir bilgisayar sınıfı oluşturulmuştur. Katılımcılara birer bilgisayar kitabının da hediye edildiği eğitim çalışmasının, vatandaşlardan gelecek talebe göre çoğaltılarak yeni gruplarla devam ettirilmesi planlanmaktadır.²²²

Şekil 4.13.Nilüfer Belediyesi Bilgisayar Kursu

4.4.1.7. Kanalizasyon ve Su Hizmetleri

Tablo 4.16. Kanalizasyon ve Su Hizmetlerine Verilen Önem Durumu

Kanalizasyon ve Su Hizmetleri				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	102	150
		Beklenen Değer	87,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	73	150
		Beklenen Değer	87,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	175	300
		Beklenen Değer	175,0	300

Chi-Square Tests

²²¹ Nilüfer Belediyesi İnternet Sayfası, <http://www.nilufer.bel.tr/pages.asp?id=10&tab=4>, 19.03.2007

²²² <http://bursa.net/haber/kent/Niluferde-anne-babalar-bilgisayar-egitimi.html>, 19.03.2007

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	11,534	1	,001		
Continuity Correction	10,752	1	,001		
Likelihood Ratio	11,618	1	,001		
Fisher's Exact Test				,001	,001
Linear-by-Linear Association	11,495	1	,001		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is 62,50.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile kanalizasyon ve su hizmetlerine verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli'de 102 kişinin, Nilüfer'de ise 73 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir. Yapılan χ^2 istatistiğinde; $\chi^2 = 11.534$, $sd=1$ ve $p=0.001$ olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, kanalizasyon ve su hizmetlerini önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirilmede görüş farklılığı görülmektedir.

Şekil 4.14. Nilüfer'den Genel Görünüm

Kdz.Ereğli belediyesinde yaşayanlar kanalizasyon ve su hizmetine, Nilüfer'de oturanlara oranla daha fazla önem vermekteler. Bunun en önemli nedeni, Nilüfer'in yeni yapılan toplu konut alanlarında alt yapı hizmetlerini baştan çözerek yerleşim sağlamalarıdır. Kdz.Ereğli daha eski bir belediyedir. Kdz.Ereğli Belediye Başkanının verdiği bilgide; 1996 yılında yönetim göreve başladığında ilçede önemli bir su sorununun olduğu belirtilmektedir. Özellikle kentin çeperindeki mahallelerdeki

su vb.. sorunlar için belediye tarafından çalışmalar yapılmıştır. Aşağıda görmüş olduğunuz resim, Kdz.Ereğli belediyesi internet sitesinden alınmıştır. Dolayısıyla, alt yapı çalışmalarına ilişkin çalışmaların daha gündemde olması nedeniyle, bu hizmetin ön planda tutulması doğal olarak görülebilir.

Şekil 4.15. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri

Karadeniz Ereğli belediyesi internet sitesinde de bu konuya ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Belediye başkanının “*halk toplantıları*” adı altında tek tek mahallelere yaptığı ziyaretlerde altyapı çalışmalarına dikkat çekildiği gözlenmektedir.

Karadeniz Ereğli belediyesi internet sayfasında, 2005 yılında belediye sınırları içerisine giren Uzunçayır mahallesinde kısa zamanda önemli çalışmalar yapıldığını belirten Posbıyık, yapılan çalışmaları şu şekilde sıralamıştır;

- Karadeniz Ereğli Belediyesi Su İşleri Müdürlüğü tarafından; 2004 Yılında 800 metre su hattı yapılarak afet konutlarına su verilmiştir.
- 2005 yılında 2000 metre su hattı yapılmıştır.
- 2006 yılında abone bağlantıları yapılmıştır.
- Tüm Uzunçayır mahallesine içme suyu verilmiştir.
- Uzunçayır mahallesi içme suyu alt yapı çalışmaları bitirilmiştir.
- Karadeniz Ereğli Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından; 1500 metre kanalizasyon şebekesi yapılmıştır.
- 1500 metre beton yol yapımı tamamlanmıştır,
- 2 adet çocuk parkı, 1 adet otobüs durağı yapılmış ve çöp konteynerleri yenilenmiştir”.

Şekil 4.16. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri

Kdz.Ereğli'nin su ihtiyacını karşılamak üzere şehrin belirli bölgelerine konuşlandırılmış, toplam 27 adet terfi ve su deposu bulunmaktadır. Bu depolara;

- 1- Delihakkıda bulunan ve 500m³/h kapasiteli terfi depodan,
- 2- Erdemir içersinde bulunan belediyemize ait (ihtiyaca göre max=800m³/h) arıtma tesislerimizden,
- 3- Kavucaktaş mevkiinde bulunan 100m³/h kapasiteli keson kuyudan,
- 4- Soğanlı mevkiinde bulunan ve 100m³/h kapasiteli kaptajlardan; olmak üzere su akışı sağlanmaktadır.

Kepez Mahallesinde bulunan 1500 m³'lük su deposunun yanına yapılması planlanan içme suyu arıtma tesisinin temel atma töreni 2007 Mart ayında yapılmıştır. Tesis tamamlandığında Kepez, Uzunçayır, Belen ve Belen Yenimahalle; Toplu Konut Bölgesi'nin şebeke hattı tamamlandığında ise, Ömerli Mahallesi'nin bu sistemden su alacağı belirtilmektedir.

Şekil 4.17. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Arıtma Tesisi Görüntüleri

4.4.1.8. Sosyal Dayanışma Hizmetleri

Tablo 4.17. Sosyal Dayanışma Hizmetlerine Verilen Önem Durumu

Sosyal Dayanışma Hizmetleri				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	59	150
		Beklenen Değer	59,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	60	150
		Beklenen Değer	59,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	119	300
		Beklenen Değer	119,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,014	1	,906		
Continuity Correction	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,014	1	,906		
Fisher's Exact Test				1,000	,500
Linear-by-Linear Association	,014	1	,906		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.

The minimum expected count is 59,50.

Yerleşim birimi (Kdz. Ereğli ve Nilüfer) ile sosyal dayanışma hizmetlerine verilen önem arasındaki ilişkiye bakıldığında; Kdz.Ereğli'de 59 kişinin, Nilüfer'de ise 60 kişinin bu hizmeti önemli bulduğu görülmektedir. Yapılan χ^2 istatistiğinde; $\chi^2 = 0.014$, $sd=1$ ve $p=0.906$ olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, sosyal dayanışma hizmetlerini önemli kabul etme açısından istatistiki değerlendirilmede görüş farklılığı olmadığı görülmektedir.

Nilüfer Belediyesi'nde sosyal yardımlaşma hizmeti kapsamında "süt dağıtım projesi" geliştirilmiştir. Bu proje kapsamında, ilçede yer alan ilköğretim okullarının 1. sınıf öğrencilerine öğrenim yılı boyunca her gün uzun ömürlü küçük paket sütler dağıtılmaktadır. Günde 3 bin ilkokul çocuğuna dağıtılan sütlerin, beslenme saatinde öğretmenleri kontrolünde içilmesi sağlanmaktadır. Milli Eğitim Müdürlüğü, Sutaş ve Nilüfer Belediyesi'nin ortak işbirliği ile yürütülen projenin geleneksel hale getirilmesinin planlandığı bildirilmektedir.

Şekil 4.18. Nilüfer Belediyesi Süt Dağıtım Projesi

4.4.2. Ele Alınan Hizmetlerden Memnuniyet

Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka yapılan anket çalışmasının sekizinci sorusunda; sıralanan hizmetlere ilişkin memnuniyet derecesinin belirtilmesi istenmiştir. Katılımcılara sunulan hizmetler için, “memnunum”, “kısmen memnunum”, “memnun değilim” ve “fikrim yok” seçenekleri sunulmuştur.

Araştırmada ele alınan iki belediye olan Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halkın, belirtilen hizmetlerden memnuniyetinin istatistiki açıdan farklılığına bakabilmek için tek yönlü anova yöntemi kullanılmıştır. Bağımsız örneklem için tek-faktörlü (yönlü) varyans analizi, tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde (%95, %99 gibi) anlamlı (önemli) olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir. Fischer tarafından 1924 yılında geliştirilen bu teste, tek faktörlü anova (analysis of variance) testi veya F testi de denmektedir.²²³

²²³ Ergün, Mustafa(1995) a.g.e.

Tablo 4.18. Belediye Hizmetlerine Verilen Önem Durumu Genel Tablo

<i>Hizmetler</i>	<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N(Sayı)</i>	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Kadınlara Yönelik Hizmetler	Kdz.Ereğli	150	2,18	1,0623
	Nilüfer	150	2,3333	1,1092
	Toplam	300	2,2567	1,0869
Çocuklara Yönelik Hizmetler	Kdz.Ereğli	150	2,5	1,0411
	Nilüfer	150	2,4667	1,0597
	Toplam	300	2,4833	1,0488
Gençlere Yönelik Hizmetler	Kdz.Ereğli	150	2,46	0,9386
	Nilüfer	150	2,4	0,9483
	Toplam	300	2,43	0,9424
Kültür ve Sanat Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,7267	0,9824
	Nilüfer	150	2,8	1,0427
	Toplam	300	2,7633	1,012
Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,3533	0,9493
	Nilüfer	150	2,4267	1,0123
	Toplam	300	2,39	0,9804
Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,22	0,982
	Nilüfer	150	2,467	1,021
	Toplam	300	2,343	1,008
Kanalizasyon ve Su Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	3,0333	0,9153
	Nilüfer	150	3,0733	0,8754
	Toplam	300	3,0533	0,8943
Sosyal Dayanışma Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,7067	1,0202
	Nilüfer	150	2,54	1,0532
	Toplam	300	2,6233	1,0385

Tablo 4.19. Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Anova Puanları Tablosu

YERLEŞİM YERİ (KÖZ. EREĞLİ VE NİLÜFER BELEDİYELERİ) İLE HİZMETLERDEN MEMNUNİYET PUANLARI ANOVA SONUÇLARI									
Hizmetler	Kareler Toplamı	sd (Serbestlik Derecesi)	Kareler Ortalaması	F (Tablo Değeri)	p (Anlamlılık Düzeyi)	Yerleşim yeri ve hizmetlerden Memnun Olma İlgisiz Anova Testi Yorumu			
Kadınlara Yönelik Hizmetler	Gruplar arası:	1,783	1,783	1,495	0,222	Yerleşim yeri ve kadınlara yönelik hizmetlerden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	351,473	298	1,178					
	Toplam	353,237	299						
Çocuklara Yönelik Hizmetler	Gruplar arası:	0,063333	1	0,063333	0,789854	Yerleşim yeri ve çocuklara yönelik hizmetlerden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	328,8333	298	1,1034676					
	Toplam	328,9167	299						
Gençlere Yönelik Hizmetler	Gruplar arası:	0,27	1	0,303325	0,582218	Yerleşim yeri ve gençlere yönelik hizmetlerden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	265,26	298	0,8901342					
	Toplam	265,53	299						
Kültür ve Sanat Hizmetleri	Gruplar arası:	0,403333	1	0,403333	0,631178	Yerleşim yeri ve kültüresanat hizmetlerinden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	305,7833	298	1,0281521					
	Toplam	306,1867	299						
Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri	Gruplar arası:	0,403333	1	0,403333	0,518014	Yerleşim yeri ve arazi kullanımışema hizmetlerinden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	285,9867	298	0,9629754					
	Toplam	287,37	299						
Yerel Halk Bilgilendirme ve Eğitim Hizmetleri	Gruplar arası:	4,563	1	4,563	0,034	Yerleşim yeri ve yerel halk bilgilendirmeşgijim hizmetlerinden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	299,073	298	1,004					
	Toplam	303,637	299						
Kanalizasyon ve Su Hizmetleri	Gruplar arası:	0,12	1	0,12	0,889188	Yerleşim yeri ve kanalizasyonşu hizmetlerinden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	299,0267	298	0,8021029					
	Toplam	299,1467	299						
Sosyal Dayanışma Hizmetleri	Gruplar arası:	2,063333	1	2,063333	1,837964	Yerleşim yeri ve sosyal dayanışma hizmetlerinden memnuniyet ilişkisine yönelik yapılan testte, Köz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan kadınların memnuniyetine yönelik yapılan hizmetlerden memnuniyetine yönelik anlamlı bir fark gözlenmemiştir.			
	Grup içi	320,3533	298	1,0750112					
	Toplam	322,4167	299						

İki yerleşim yerinde yaşayan halka sekiz adet hizmet sıralanmış ve bunlardan duydukları memnuniyet derecesi sorulmuştur. Yapılan istatistiki değerlendirme sonucunda ortaya genel bir tablo çıkmaktadır. İki belediye halkının söz konusu hizmetlerden duyduğu memnuniyet puanları arasında çoğunlukla anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Yukarıdaki tablonun açıklama sütunundan da görülebileceği üzere;

- Kadınlara yönelik hizmetler
- Çocuklara yönelik hizmetler
- Gençlere yönelik hizmetler
- Kültür ve Sanat Hizmetleri
- Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri
- Kanalizasyon ve Su Hizmetleri
- Sosyal Dayanışma Hizmetlerine bakıldığında;

anova testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmez iken, yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetlerinden memnuniyet anova puanı p(anamlılık düzeyi) 0,034 olarak bulunmuştur. Bu bulgu, iki belediye halkı arasında yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetlerinden memnun olup olmama durumlarında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Üst tabloda da görüldüğü üzere; Kdz. Ereğli'nin puanı 2,220 iken, Nilüfer'in puanı 2,467dir. Bu durum bize Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halkın, belediyenin sunduğu yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetlerinden duyduğu memnuniyetin, Kdz. Ereğli'ye göre daha önde olduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi Nilüfer belediyesi yerel gündem 21(YG21) uygulayıcısıdır. Yerel gündem 21 çalışmalarının çıkış noktası katılımcılığı artırma çabaları ve halkı bilinçlendirme yönündedir. Nilüfer belediyesinin halka eğitim verme adına kurduğu "*eğitim çalışma grubu*" vardır. Bu çalışma grubunun amaçları şu şekilde belirtilmektedir:

1. Bireylerin eğitim ve kültür düzeylerinin geliştirilmesiyle toplumun gelişmesine ve kalkınmasına olanak vermek
2. Topluma ruhsal ve fiziksel açıdan sağlıklı bireyler kazandırmak
3. Bireylerin kişisel gelişimleri için önlerini açmak
4. Toplumun bilinç düzeyini yükseltmek
5. Bireyler arasındaki işbirliği ve dayanışmayı sağlamak
6. Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve bireyler arasında işbirliği geliştirerek eğitimin her alanında yardımlaşma, dayanışma ve çalışmalarını sağlamak

Bu amaçlara yönelik olarak hedefler ise aşağıdaki gibidir:

1. Bilinçli ve eğitim-kültür düzeyi yüksek bir toplumun oluşturulmasında Nilüfer halkının öncü konuma gelmesi.
2. Nilüfer halkının gelişmiş bir toplum için örnek olmasının hedeflenmesi.
3. Nilüfer İlçe sınırları dâhilinde bulunan elektrik trafolarının güzelleştirilmesi projesinin tamamlanması
4. Nilüfer İlçe sınırlarında bulunan koşu ve parklarda düzenli ve kontrollü spor yapılmasının başlatılması
5. Gelir düzeyi düşük ailelerin çocukları için LGS ve ÖSYM kurslarının başlatılması
6. Nilüfer İlçesi'ne "Genel Lise" yapılması için kamuoyu duyarlılığının artırılması

Kavram haritamızdaki kentsel gereksinim piramidine bakıldığında; yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmeti en üst basamaklarda yer almaktadır. Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyeleri halkının, üst katman belediye hizmetlerinden memnun olup olmama durumlarının farkına yönelik yaptığımız istatistiki değerlendirmede, Nilüfer belediyesinin sunduğu yerel halk bilinçlendirme hizmeti ile daha fazla memnuniyet oluşturabildiğini gözlemlemekteyiz. Yukarıda açıklanan YG21 "eğitim çalışma grubu"nun amaç ve hedeflerine yönelik yapılan çalışmaların bu farklılığın oluşmasına etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Nilüfer Belediyesi'nin yaptığı eğitim faaliyetlerinden biride, 2001 yılından bu yana sürdürdüğü çocuklara yönelik müzik eğitim çalışmalarıdır. İlçedeki 3 pilot okulda oluşturulan müzik odalarında 3 yıl önce 18 öğrenciyle başlayıp, 300 kişilik müzisyenler ordusu yaratan müzik eğitim çalışmaları, çok sayıda müzik öğretmenin katkılarıyla devam etmektedir. Bu çalışmalarda, piyano, gitar, bağlama, keman, viyolonsel, yan flüt, akordiyon ve mandolin çalmayı öğrenen küçük müzisyenler her yıl sonunda konser vermektedirler. Nilüfer Belediyesi, bu çalışmalarda başarılı olan çocuklardan oluşmak üzere "Nilüfer Çocuk Orkestrası" kurmaya hazırlanmaktadır. Ayrıca, gençlik korolarının da kurulmasının hedeflendiği söylenmektedir.

Nilüfer Belediyesi'nin farklı hizmetlerinden biride, Nilüfer Evlilik ormanıdır. Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü Ataevler mahallesinde belediye

mülkiyetinde bulunan toplam 21.058 m²lik park alanına, yeni evlenen çiftlerle birlikte mutlu günlerinin anısına fidan dikilmektedir.

Şekil 4.19. Nilüfer Belediyesi Evlilik Ormanı Tebrik Kartı

4.4.2. Karar Sürecinde Farklı Kesimlerden Görüş Alma Durumu

Anketin 9. sorusunda Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halka; “Belediyemiz, sorunları çözümlerken toplumun farklı kesimlerinin görüşlerini alarak karar verir.” cümlesine katılıp katılmama durumları sorulmuştur.

Bu soru ile yerel otoritelerin karar süreçlerinde, toplumun fikrini alıp almama durumlarının halk tarafından nasıl görüldüğü anlaşılmaya çalışılmaktadır. Ele alınan iki belediye halkı arasında görüş farklılığının olup olmadığı tek yönlü anova testi ile ölçülmeye çalışılmıştır.

Tablo 4.20. Karar Sürecinde Farklı Kesimlerden Görüş Alma Durumu

	Yerleşim Yeri	N(Sayı)	Mean	Std. Deviation
Belediyelerin sorunların çözümünde toplumun görüşlerini alarak karar verme durumu	Kdz.Ereğli	150	2,67	1,04
	Nilüfer	150	2,89	1,03
	Toplam	300	2,78	1,04

Chi-Square Tests

	Kareler Toplamı	sd (Serbestlik derecesi)	Kareler Ortalaması	F (Tablo Değeri)	(p) (Anlamlılık Düzeyi)
Gruplar arası	3,41	1	3,413	3,198	0,075
Grup içi	318,07	298	1,067		
Toplam	321,48	299			

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.

Üst tabloda da görüldüğü üzere; Kdz. Ereğli'nin puanı 2,67 iken, Nilüfer'in puanı 2,89dur. İki belediye halkı arasındaki p(anamlılık düzeyi) 0,075 olarak bulunmuştur. Bu bulgu, iki belediyenin karar süreçlerinde toplumun görüşlerini alarak karar vermeleri konusunda istatistikî olarak anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Yerel yönetimlerin karar süreçlerinde toplumun farklı kesimlerinin fikir ve görüşlerine yer vermesi durumu, katılımcılığın gereğidir. Çağdaş yönetim anlayışı olarak ele aldığımız Yerel Gündem 21'in ana hedefi de; her ülkedeki yerel yönetimlerin, kendi belde halkları ile katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentleri için görüş birliği sağlamalarıdır.

Şekil 4.19. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri

Halkın öneri ve düşüncelerinin alınabilmesi olanağı, Kdz.Ereğli belediyesinde özellikle Belediye Başkanı Halil Posbıyık'ın ekibiyle beraber yaptığı mahalle ve köy ziyaretleri ile göze çarpmaktadır. Hafta sonlarında programlanan bu gezilerde, halkla kaynaşan, sorun ve önerileri dinleyen belediye başkanının diyaloglarının halk üzerindeki etkisi araştırma sırasındaki mülakatlarda açıkça gözlenebilmektedir. Yerel halk, başkanla olan sohbetleri dolayısıyla kendisini karar süreçlerinin ortağı olarak görebilmektedir. Aşağıda görülen fotoğrafta yapılan gezilerden birinde çekilmiş ve Kdz.Ereğli belediyesinin internet sayfasında yayınlanmıştır. Her konuda, birlik ve beraberlik mesajları veren belediye başkanının halkla olan yakın diyalogunun kişiler üzerinde olumlu bir etkisi bulunmaktadır.

Şekil 4.20. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Sayfası Görüntüleri

Nilüfer Belediyesi'nde ise, halkın belediye hizmetlerinin belirlenmesi ve uygulanması sürecinde etkinliğinin en önemli yollarından biri Nilüfer Yerel Gündem 21 çalışma gruplarıdır. Her bir çalışma grubu, yerel otoritenin sağlayabileceği hizmetlerle ilgili organizasyonlarda çalışmalar yaparak, öneriler sunarak ve sürecin içinde aktif rol oynayarak katılımcılık uygulamasını yansıtabilmektedir.

NİLÜFER YEREL GÜNDEM 21

geleceği birlikte yaratmak için

çalışma gruplarımız

projelerimiz kadın çalışmaları gençlik çalışmaları nilüfer arama kurtarma

- [ana sayfa](#)
- [gündem 21](#)
- [biz kimiz](#)
- [nilüfer kent konseyi](#)
- [genel sekreterin sözü](#)
- [nyg21 gönüllüleri](#)
- [duyurular](#)
- [iletişim](#)
- [gönüllü olayım](#)
- [kent rehberi](#)
- [linkler](#)

NİLÜFER'DE YEREL GÜNDEM DERGİSİ

[dergi hakkında](#)

[eski sayılar](#)

[nereden alabilirim](#)

[nasıl yer alabilirim](#)

haberler

- » MİSİ ŞENLİĞİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ...
- » BİZ BU SAVAŞI DURDURABİLİRİZ...
- » NİKADAM AÇILDI
- » YEŞİL NİLÜFER HAFTASI KUTLANDI
- » EN GÜZEL KÖPEK YARIŞMASI YAPILDI
- » GIYMIYORSANIZ GIYDIRIN ATÖLYESİ
- » ELİZİ GÖNÜLLÜ SANAT ATÖLYESİ İŞ BAŞINDA
- » İNGİLİZCE KURSU
- » ALMANÇA KURSU
- » ULUDAĞ ÇALIŞMA GRUBU OLUŞTU

basında nyg21 | **haber arşivi**

Geçmiş çalışmalar için tıklayınız

Eyleme hep beraber katılmak için 1 Mart 2007 (bugün), saat 19.30'da Nilüfer Yerel Gündem 21 Evi önü Fatih

BURSA NİLÜFER BELEDİYESİ | TULA EMME | UNDP

Şekil 4.21. Nilüfer Yerel Gündem 21 Çalışma Gruplarının Görülebildiği İnternet Sayfası

4.4.4. Kentte Yaşamaktan Genel Olarak Memnuniyet

Daha önceki sayfalarda görüldüğü gibi, iki belediye halkına uygulanan anketin 8. sorusunda, memnun olma durumları seçilen hizmetler bazında ayrı ayrı sorulmuş ve konuyla ilgili yorumlar yapılmıştır. Anketimizin 10. sorusunda ise, iki belediye halkına da, “*Bu belediye sınırları içerisinde yaşamaktan memnun musunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru, daha önceki soruda tek tek ele alınan hizmetlerin ötesinde, genel anlamda orada yaşamaktan duyulan hoşnutluk durumunu anlayabilmek için sorulmuştur. Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyeleri halkının cevaplarının birbirinden farklılık gösterip göstermediği tek yönlü anova yöntemi ile test edilmektedir.

Tablo 4.21. O Belediye Sınırları İçerisinde Yaşamaktan Duyulan Genel Memnuniyet Durumu

	<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N(Sayı)</i>	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
O Belediye Sınırları İçerisinde Yaşamaktan Duyulan Genel Memnuniyet Durumu	Kdz.Ereğli	150	3,34	0,84
	Nilüfer	150	3,56	0,71
	Toplam	300	3,45	0,78

Chi-Square Tests

	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd (Serbestlik derecesi)</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F (Tablo Değeri)</i>	<i>(p) (Anlamlılık Düzeyi)</i>
Gruplar arası	3,63	1	3,630	5,989	0,015
Grup içi	180,62	298	0,606		
Toplam	184,25	299			

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (.0%) have expected count less than 5.

Üstteki tabloda görüldüğü üzere; Kdz. Ereğli'nin puanı 3,34 iken, Nilüfer'in puanı 3,56'dır. İki belediye halkı arasındaki p(anlamlılık düzeyi) 0,015 olarak bulunmuştur. Bu bulgu bize, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyeleri sınırları içerisinde yaşayan halkın, orada yaşamaktan duyduğu genel memnuniyet durumunda anlamlı bir farklılık bulunduğunu göstermektedir.

Nilüfer halkının, Ereğli'ye oranla, orada yaşamaktan daha memnun olduğu görülmektedir. Hizmetlerin tek tek ele alınmasında bir fark çıkmamasına rağmen, genel olarak burada yaşamaktan memnuniyete ilişkin istatistikî bir fark çıkması durumunun çok farklı nedenleri olabilir. Storbacka'a göre memnuniyet, bütün hizmet

faaliyetleri karşısında kullanıcının kişisel deneyimine bağlı olan bilişsel ve etkin değerlendirmesidir.²²⁴

Memnuniyet, hizmet sağlayıcısı ile tüm geçmiş etkileşimlerin değerlemesinin sonucu olarak oluşur ve bu gelecekteki etkileşimler hakkındaki beklentilere yön verir. Yapılan araştırmalarda²²⁵ elde edilen bulgular yüksek düzeyde memnun olmuş kullanıcıların paydaşlarıyla daha üst düzeyde ilişki içerisinde olduklarını, paydaşı tarafından yerine getirilen roller hakkında daha çok bilgiye sahip olduklarını ve paydaşlarıyla ilişkilerinin kalitesinin daha çok farkında olduklarını ortaya koymuştur.²²⁶

Genel olarak, yaşadığı yerden memnuniyet; bireyin, gereksinimlerine yanıt veren niteliklere sahip bir çevreyle olan etkileşiminden oluşan algılamalar olarak tanımlanabilir. Bir başka ifadeyle, bir kentte yaşamaktan memnun(hoşnut) olma durumu gittikçe artan seviyede tatmine bağlıdır ve bu durum kentsel yaşama ait gereksinimler hiyerarşisinde bir hoşnutluktur. Toplumsal yapı, yaş, eğitim durumu ve genel refah seviyesindeki farklılaşmalara rağmen bireylerde benzer beklentilerin ifade edilmesi, kentsel hizmetlere olan gereksinim piramidinin bir göstergesidir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 2004 yılında yaptığı "Yaşam Memnuniyeti Anketi"nde, memnuniyet ile mutluluk kavramlarının iç içe geçmiş olarak bulunabileceğinden söz edilmektedir. Rapora göre²²⁷ memnuniyet, demografik, ekonomik, fiziksel çevre, sosyal çevre, içinde yaşanılan ülkenin durumu gibi yaşam koşullarını belirleyen bileşenlerin sonucunda oluşur. Memnuniyet olgusu somut bir değer olarak ölçülemediği için, bu kavramın varlığını test edebilmek adına bazı ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütler, araştırmanın veri toplama tekniği olarak kullanılan anketteki sorulara da yansımaktadır:

- Ulaşılabilirlik
- Ortaklaşa yönetim, katılımcılık, toplumsal uzlaşma
- Hesap verebilirlik-şeffaflık, haberdar etme, bilgilendirme
- Düzeltici-önleyici faaliyet bakış açısı, Sürekli gelişme, Sürdürülebilirlik

²²⁴ Storbacka, K., T.Strandvik., C.Grönroos (1994). " Managing Customer Relationships for Profit: The Dynamics of Relationship Quality", International Journal of Service Industry Management, 5 (5): 21-38.

²²⁵ Naumann, E., D.W. Jackson. Jr., M.S. Rosenbaum (2001). "How to Implement a Customer Satisfaction Program", Business Horizons, 1: 37-46.

²²⁶ Roberts, K., S. Varki., R.Brodie (2003). "Measuring The Quality of Relationships in Consumer Services: An Empirical Study", European Journal of Marketing, 37(1/2): 169-196.

²²⁷ DİE(2004) Yaşam Memnuniyeti Anketi, http://www.die.gov.tr/yma/yma2004_bolum2.pdf

Kamu kurumlarının verdiği hizmetlerin kalitesi, bireylerin yaşam koşullarını ve bu yolla bireysel mutluluk düzeylerini etkilemektedir. Ayrıca yerel yönetim hizmetlerinden memnuniyet, hizmetlerin kalitesine ilişkin bireylerin algısı konusunda bilgi vermektedir.²²⁸

Yerel yönetimlerde kentli memnuniyeti araştırmalarının sonuçları, kent yönetimlerinin varlıklarını devam ettirebilmelerine girdi teşkil edecek önemli verilerden biridir. Anketin bu sorusunun hemen ardından, “Bu belediye sınırları içerisinde yaşamaktan memnun değilseniz, nedenini belirtiniz.” diye açık uçlu bir soru sorulmuştur.

Her iki kentin halkının söz konusu açık uçlu soruya verdikleri cevaplara, ayrıca yapılan yüz yüze görüşmelerde katılımcıların yorumlarına bakıldığında, memnuniyet durumunun fiziki, ekonomik, sosyal, politik ve psikolojik şartlara bağlı olarak şekillenebildiğini görebilmekteyiz. Yapılan yorumlamalar kişilerin oturdukları mahalleye göre değişebilmektedir. Ayrıca, gelir, eğitim, yaş grubu ve de politik görüş farklılıkları da o kentte yaşamaktan memnun olma durumuna etki edebilmektedir.

Nilüfer kenti, gelişimine toplu konut alanları halinde devam eden daha yeni bir yerleşim alanı olduğu için altyapı sorunları Kdz. Ereğli'ye göre daha azdır. Kdz.Ereğli'de oturan katılımcıların çoğu kanalizasyon ve yol hizmetlerine dair problemlerini yansıtmışlardır. Ancak, daha sonra yapılan değerlendirme sonucunda, bu katılımcıların kentin çeperindeki mahallerde oturduğu ve de hâlihazırda belediyenin bu konuda çalışmalarının olduğu bilgisi alınmıştır. Anketin yanı sıra yapılan mülakatlardan öğrenildiği üzere, anketin uygulandığı dönemde Kdz.Ereğli'de doğalgaz dönüşüm çalışmaları yapılmaktaydı. Dolayısıyla, yol kazıları, boru döşenme vb... çalışmalar, kentte trafik sıkışıklığı, düzensiz bir görüntü gibi sonuçlar doğurabilmektedir. Bu geçiş dönemi durumunun yerel halkın genel bakış açısında bir hoşnutsuzluk yaratabilmesi doğal olarak karşılanabilir.

Nilüfer ilçesi Bursa'nın gelişme bölgesi ve geleceği olarak görüldüğü için sanayi yatırımcıları için de tercih edilen bir bölge konumundadır. Dolayısıyla ilçede yaşayanlar için istihdam imkânı açısından daha rahat bir ortam vardır. Bu durum, kentte yaşamaktan memnuniyeti artıracak önemli etkenlerden birisi olarak

²²⁸ DİE(2004) Yaşam Memnuniyeti Anketi Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Bölümü, http://www.die.gov.tr/yma/yma2004_bolum3.pdf, 02.05.2007

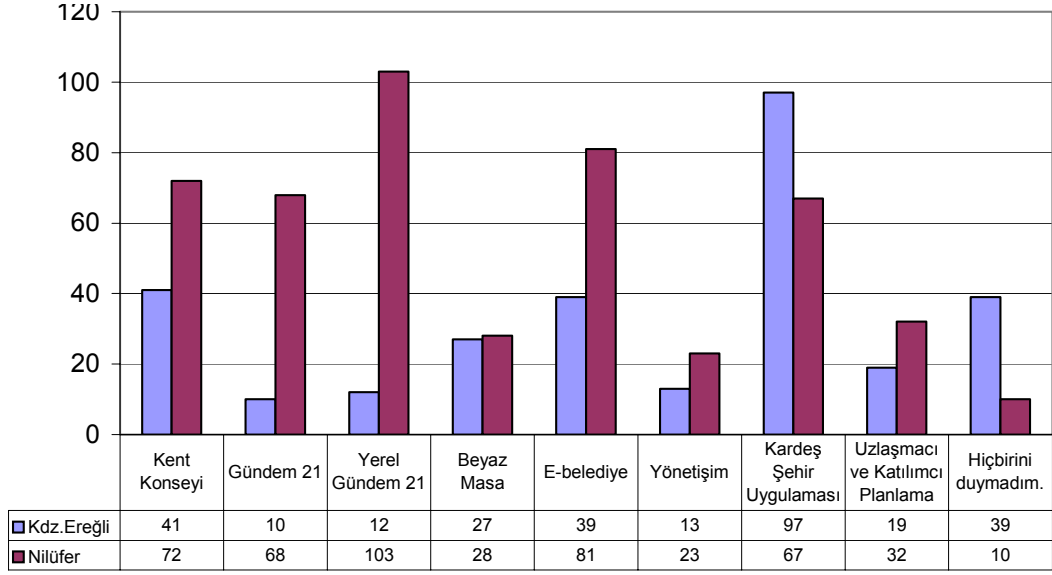
sayılabilir. Kdz.Ereğli kentinin ekonomisinin bel kemiği konumunda olan Erdemir'in satılması ve sonrasında yaşanan süreç tüm kentliyi etkilemiştir. Çünkü Ereğli'de oturanların büyük bir çoğunluğunun ya kendisi yâda akrabası bu fabrikada çalışmaktadır. Erdemir'in satılması süreci yan sanayi bağlantılarını da etkilemektedir. Yakın zamanda başlayarak yeni yönetim sürecinde devam eden emekli olma adedindeki artış, işçi çıkartma politikaları, firma lojmanlarının boşaltılması gibi hususlarda, belediye hizmetlerinden bağımsız olarak o kentte yaşamaya ilişkin memnuniyeti etkileyebilecek unsurlar olarak sayılabilir.

Kentte oturma sürelerine bakıldığında; Nilüfer halkının ilçeye daha yakın zamanlarda yerleştiği, Ereğli'de ise çok uzun senelerdir yaşadığı yorumu görülmüştür. Nilüfer'de yapılan yüz yüze görüşmelerde, kentlilerin orada oturmayı tercih etme nedenleri olarak altyapısı çözümlenmiş yeni konut alanları, sosyal donatı imkânlarının çokluğu, işyerlerine ulaşım kolaylığı sayılmıştır. Pek çok katılımcı, Nilüfer Belediyesi'nin başarılı hizmet sunum imajının o kentte oturmaya karar vermelerinde etkili olduğunu söylemiştir. Bu durum kentin yerel yönetim kurumunun nasıl algılandığına dair oldukça önemli bir göstergedir.

Yapılan yüz yüze görüşmelerde, o kentte yaşamaktan genel olarak memnun olup olmama durumu sorulduğunda kentlilerin daha çok belediye başkanları üzerinde durduğu görülmüştür. Söz konusu yorumlar bize, bir kentte yaşamaktan genel olarak memnun olma durumu ile politik görüş arasında da bağlantı olabileceğini gösterebilmektedir. Bir diğer memnuniyet belirtme alanının ise kültür-sanat hizmetlerinin gerçekleşme durumuna bağlı olduğu gözlemlenmiştir. Her iki kent haklıda, özellikle tiyatro, sinema ve de özellikle festival vb.. konularda belediyelerinin bakış açısına ilişkin yorumlarını, memnuniyet durumlarını aktarıırken belirtmişlerdir.

4.4.5. Belediye Hizmetlerine İlişkin Kavramlardan Haberdarlık Durumu

Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka, herhangi bir belediyenin ele alabileceği çağdaş yönetim tekniklerine ilişkin kavramlardan bazıları sıralanmış ve hangilerini duydukları sorulmuştur. Sıralanan sekiz adet kavramdaki seçimlerine bakılarak, iki yerleşim birimi arasında bu kavramlardan haberdar olma durumlarına dair istatistikî anlamlılık düzeyi, Chi-Square testi ile ölçülmektedir.

Şekil 4.22. Belediye Hizmetlerine İlişkin Kavramlardan Haberdarlık Durumu

4.4.5.1. Kent Konseyi

Tablo 4.22. “Kent Konseyi” Kavramından Haberdarlık Durumu

“Kent Konseyi” Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	41	150
		Beklenen Değer	56,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	72	150
		Beklenen Değer	56,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	113	300
		Beklenen Değer	113,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	13,643	1	,000		
Continuity Correction	12,777	1	,000		
Likelihood Ratio	13,777	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	13,598	1	,000		
N of Valid Cases	300				

a. Computed only for a 2x2 table

Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka “kent konseyi” kavramını duyup duymadıkları sorulmuştur. Kdz.Ereğli’de 41, Nilüfer’de ise 72 kişi kent konseyini duyduğunu belirtmiştir. Bu bulgudan da anlaşılacağı üzere, bu kavramın bilinirlik oranı Nilüfer ilçesinde Ereğli’den daha fazladır. İstatistiki değerlendirme yöntemi olarak yapılan chi-square testinde $x^2 = 13.643$, $sd=1$ ve

p=0.000 olduğundan; Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, kent konseyi kavramını duyma açısından anlamlı bir görüş farklılığı görülmektedir.

İlgili kanun maddesi uyarınca, kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmaktadır.²²⁹

Kent konseyi Nilüfer belediyesinde bulunurken, Kdz.Ereğli belediyesinde mevcut değildir. Kdz.Ereğli Belediyesi Halkla İlişkiler Bölümünden alınan bilgiye göre, kent konseyi kurulum çalışmalarının devam ettiği öğrenilmiştir.

2002 Ekiminde Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey'in çağrısı ile kurulan Nilüfer kent konseyi, çeşitli çalışma grupları, gençlik, kadın, emekli ve mahalle meclisleri biçiminde örgütlenerek, kentteki demokratik platformlardan birini oluşturmaktadır.

- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılması,
- Nilüfer'li olma bilincinin geliştirilmesi,
- Çok ortaklı yönetim tarzının yerleşmesinin sağlanması,
- 21. Yüzyıl Nilüferi'nin doğası, tarihi, kültürel mirası ve sosyo-ekonomik yaşantısı ile bütünleşecek nitelikteki stratejilerin belirlenmesi,
- Sürdürülebilir gelişmenin temelini oluşturacak politikalar arasında önceliklerin belirlenmesi

genel amaç ve ilkeleri çerçevesinde Nilüfer'in 21 yüzyıldaki gündeminin hazırlanması, gelecekte karşılaşılabilecek sorunların bugünden belirlenmesi ve eylem planları oluşturularak bu sorunlara çözümler üretilebilmesi amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.²³⁰

²²⁹ 5272 Sayılı Belediye Kanunu, Kabul Tarihi: 7.12.2004, madde:76

²³⁰ Nilüfer Kent Konseyi, <http://nilufer.la21turkey.net/index.php?bid=9>, 16.02.2007

Tablo 4.23. Nilüfer Kent Konseyi Üye Dağılımı

NİLÜFER KENT KONSEYİ	KİŞİ ADEDİ
Nilüfer Kaymakamı	1
Nilüfer Belediye Başkanı	1
Belde Belediye Başkanları	6
Siyasi Partilerin İlçe Başkanları	9
İlçe Belediye Meclisi üyeleri	32
Bir önceki dönem ilçe belediye meclisi üyeleri	23
Eski Nilüfer Belediye Başkanları	2
Üniversite Rektörü	1
Üniversite bünyesinde yer alan fakültelerin dekanları	10
Öğrenci temsilcileri	
Kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri	10
Meslek odaları	21
Sendikalar	4
Sivil toplum örgütlerinin temsilcileri	36
Mahalle muhtarları	24
Kent Konseyi Yürütme Kurulu üyeliği yapmış olanlar	
Nilüfer Yerel Gündem 21 çalışma gruplarının temsilcileri	13
Hemşehri üyeler	
TOPLAM KİŞİ ADEDİ	187

4.4.5.2. Gündem 21

Tablo 4.24. "Gündem 21" Kavramından Haberdarlık Durumu

"Gündem 21" Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	10	150
		Beklenen Değer	39,0	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	68	150
		Beklenen Değer	39,0	150
Toplam	Gözlenen Değer	78	300	
	Beklenen Değer	78,0	300	

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	58,281	1	,000		
Continuity Correction	56,289	1	,000		
Likelihood Ratio	63,720	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	58,087	1	,000		
N of Valid Cases	300				

Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka "Gündem 21" kavramını duyup duymadıkları sorulmuştur. Kdz. Ereğli'de 10, Nilüfer'de ise 68 kişi

Gündem 21'i duyduğunu belirtmiştir. Bu bulgudan da anlaşılacağı üzere, bu kavramın bilinirlik oranı Nilüfer ilçesinde Ereğli'den daha fazladır. İstatistikî değerlendirme yöntemi olarak yapılan chi-square testinde $x^2 = 58,281$, $sd=1$ ve $p=0.000$ olduğundan; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, Gündem 21 kavramını duyma açısından Nilüfer yönünde anlamlı bir görüş farklılığı görülmektedir.

Nilüfer Belediyesi yenilikçi yönetim tekniklerini uygulama konusunda ön sıralarda yer alan belediyelerden biri olarak bilinmektedir. Gündem 21 uygulaması da temel olarak insanlığın temel gereksinimlerinin karşılanmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, ekosistemlerin daha iyi korunmasını ve yönetilmesini amaçlamaktadır. Nilüfer belediyesi Yerel Gündem 21 konusunda başarılı çalışmalara imza atmıştır. Nilüfer'de bulunan YG 21, Kdz. Ereğli'de bulunmamaktadır. Dolayısıyla da, Kdz. Ereğli'de yaşayanların Gündem 21 kavramını Nilüfer'de yaşayanlara oranla daha az bilmeleri doğal olarak karşılanabilmektedir.

4.4.5.3. Yerel Gündem 21

Tablo 4.25. "Yerel Gündem 21" Kavramından Haberdarlık Durumu

"Yerel Gündem 21" Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	12	150
		Beklenen Değer	57,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	103	150
		Beklenen Değer	57,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	115	300
		Beklenen Değer	115,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	116,771	1	,000		
Continuity Correction	114,219	1	,000		
Likelihood Ratio	129,250	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	116,382	1	,000		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

Yerel Gündem 21 kavramının bilinirliğinin istatistiki açıdan değerlendirilebilmesi amacıyla, Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka yapılan

anket çalışmasında Kdz. Ereğli'de 12, Nilüfer'de ise 103 kişi Yerel Gündem 21'i duyduğunu belirtmiştir. İstatistikî değerlendirme yöntemi olarak yapılan chi-square testinde $x^2 = 116,771$, $sd=1$ ve $p=0.000$ olduğundan; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, Yerel Gündem 21 kavramını duyma açısından Nilüfer yönünde anlamlı bir görüş farklılığı görülmektedir.

21 Ekim 2002'de Nilüfer Belediye Meclisi'nin kararıyla kurulan Nilüfer Yerel Gündem 21 bugün 18 çalışma grubu ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Nilüfer YG 21 sayesinde, belediye, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ortaklığı sayesinde pek çok faaliyet gerçekleştirilmiştir. Yerel halkın Nilüfer Yerel Gündem 21'i duyması son derece doğaldır. Çünkü gerek görsel, gerekse yazılı basında yerel kanalların çoğunda yapılan hizmetlerden sıklıkla söz edilmektedir. Ayrıca, yerel gündem 21'in muhtarlarla olan sıkı diyalogu nedeniyle, YG 21 faaliyetlerinin bireylere kadar inmiş bir bilinirliğinin olması son derece doğaldır.

Nilüfer Yerel Gündem 21'in çalışma grupları sayesinde yürüttüğü faaliyetlerin yanı sıra, çeşitli projeleri de bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Anıt Ağaçlar
- Atık Pil Toplama
- BAY
- Nilüfer Çevre Durum Raporu
- Ağız ve Diş Sağlığı
- Yeşil Nilüfer Haftası
- Kasın STKlar Profil Çalışması

Atık Pil Toplama Projesi; Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Yerel Gündem 21 ve EKODER işbirliği çerçevesinde yürütülmektedir. Atık pillerin yok edilmesiyle, doğal kaynakların, çevrenin (özellikle toprağın ve su kaynaklarının) ve kamu sağlığının korunması, ülke bütününde, atık maddelere yönelik anlayış ve mevcut atık sistemine kültürel ve yapısal değişiklikler getirilmesi çabasına katkı koymayı hedeflenmektedir.

1. Atık pil kumbaralarının temin edilmesi
2. Bilgilendirici broşür hazırlanması ve dağıtılması
3. Okullarda bilgilendirme toplantıları yapılması
4. Sivil Toplum Örgütleri için bilgilendirme toplantıları yapılması planlanmış ve proje kapsamında pek çok toplantı gerçekleştirilmiştir.

Şekil 4.23. Nilüfer YG- 21 Atık Pili Toplama Projesi Broşürü

Bursa Arkeolojik Yerleşmeleri (BAY) Projesi; Bursa'nın yok olup gitmeye yüz tutmuş on binlerce yıllık kültürü içinde barındıran arkeolojik kalıntı ve yerleşmelerini yerel bir envanter altında toplamak, bu bilgileri ulusal ve yerel kamuoyu ile paylaşmak için çalışmalarını sürdürmektedir.

Nilüfer Çevre Durum Raporunun hazırlanması projesi, devlet-özel sektör-toplum işbirliğinin tam anlamıyla gerçekleşebildiği bir çalışma niteliğindedir. Arazi Kullanımı ve Çevre Grubu, Nilüfer Yerel Gündem 21'in diğer özel ilgi gruplarından farklı olarak bünyesinde ağırlıklı olarak teknokratları ve konunun uzmanlarını bulunduran bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

Ağız ve Diş Sağlığı Projesi; Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Yerel Gündem 21, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Bölümü, Bursa Diş Hekimleri Odasının ortak çalışması olarak gerçekleştirilmiştir.

2002'de Avrupa Komisyonu Çevre Genel Müdürlüğü'nün aldığı bir kararla, "Otomobilsiz Kent Günü"nü "Avrupa Yeşil Hareket Haftası" adı altında 16-22 Eylül tarihleri arasında kutlanmasına karar verilmiştir. Nilüfer Yerel Gündem 21 de Yeşil Nilüfer Haftası'nda,

- Yurttaşların sağlığını ve yaşam kalitesini, özellikle kentsel bölgelerde arttırmak,
- Arabalara olan aşırı bağımlılığı ve trafik hacmini azaltmak,
- Bunların iklim değişikliği üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlandırmak,

- Bilinçliliği arttırmak, davranışlardaki değişiklikleri iletirmek ve yurttaşları ulaşım sistemlerinin geliştirilmesine dâhil etmek,
- Mümkün olduğunca daha fazla yurttaşın daha sürdürülebilir ulaşım araçlarının faydalarını keşfetmeleri ve daha sağlıklı ve daha yaşanır bir kentsel çevreyi kullanabilmeleri amacıyla;
 - Engelliler Empati Programı,
 - Çocuklu Yaşlı ve Engellilere Saygı Kampanyası,
 - Fren Mesafesi Dersi,
 - Egzoz Emisyon Kontrolü,
 - Bisikletli Bilgi Yarışması,
 - Nilüfer Bisiklet Turu-Bisiklet Park Yeri Açılışı,
 - Doğa Yürüyüşü ve Çevre Temizliği etkinliklerini gerçekleştirilmektedir.

Şekil 4.24. Yeşil Nilüfer Haftası Etkinlikleri

Proje ortakları arasında, Bursa Valiliği, Bursa Emniyet Müdürlüğü, Bursa İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Nilüfer Kaymakamlığı, Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Nilüfer İlçe Emniyet Müdürlüğü ve Nilüfer Belediyesi vardır.

4.4.5.4. Beyaz Masa

Tablo 4.26. “Beyaz Masa” Kavramından Haberdarlık Durumu

“Beyaz Masa” Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	27	150
		Beklenen Değer	27,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	28	150
		Beklenen Değer	27,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	55	300
		Beklenen Değer	55,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,022	1	,881		
Continuity Correction	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,022	1	,881		
Fisher's Exact Test				1,000	,500
Linear-by-Linear Association	,022	1	,882		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.

The minimum expected count is 27,50.

Beyaz masa kavramının bilinirliğinin istatistiki açıdan değerlendirilebilmesi amacıyla, Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka yapılan anket çalışmasında Kdz. Ereğli’de 27, Nilüfer’de ise 28 kişi beyaz masayı duyduğunu belirtmiştir. İstatistikî değerlendirme yöntemi olarak yapılan chi-square testinde χ^2 0,022, sd=1 ve p=0,881 olduğundan; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, beyaz masa kavramını duyma açısından anlamlı bir görüş farklılığı görülmemektedir.

Beyaz masa kavramı belediyelerde ilk olarak “hizmet masası” yada “çözüm masası” adıyla hizmete başlamış; daha sonra beyaz masa adıyla yaygınlaşarak kullanıma geçmiştir. Bu kavram, yerel halkın karar mercilerine ulaşımını kolaylaştırmak adına ortaya çıkartılmıştır. Çıkış noktasında belediyelerin halkla ilişkiler birimlerine bağlı olarak çalışan bu hizmet birimlerine başvurulacak konuların değerlendirmeye alınması beklenmektedir. Talep, görüş ve önerilere kulak verildiğinin hissedilebilmesi yâda halkın fikirlerine değer verildiğinin gösterilebilmesi kentlilerin hoşnutluğunda artış sağlayabilecektir. Beyaz masa uygulamaları genel olarak telefon yoluyla yâda

belediyelerin içlerinde direk olarak başvurulabilecek birimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hizmet masası veya diğer adıyla beyaz masa uygulamasının bilinirliğinin iki belediye halkı arasında anlamlı bir fark göstermemesinin nedeni sadece kendi belediyelerinden kaynaklanmayabilmektedir. Çünkü beyaz masa diye adlandırılan hizmetten görsel ve yazılı basında ülke çapında sıklıkla söz edilmektedir.

Kdz. Ereğli belediyesi halkla ilişkiler birimi ile yapılan görüşme sonucunda bu belediyede henüz “beyaz masa” yada hizmet masası adı altında bir birim olmadığı; ancak kurulum çalışmalarının yapıldığı öğrenilmiştir. Kdz.Ereğli belediyesi halkın görüş, öneri, istek yada şikayetlerini doğrudan belediyeye gelmeleri sayesinde öğrenebilmektedir. Ayrıca, belediye başkanının “mahalle toplantıları” adı altında halkla bir araya gelerek düşünce paylaşımı yapmasının da bu konudaki verilerin elde edilmesinde büyük fayda sağlayabildiği açıktır.

Nilüfer Belediyesi yönetiminde, halk katılımını daha ileri götürmek amacıyla, 16 Aralık 2000'de Alo Nilüfer 7/24 İletişim Hattını devreye almıştır. Bu hat, telefon tuşları yardımıyla vatandaşların belediyeye istek ve önerilerini iletmesini ve bilgi almasını sağlayan iki yönlü iletişimin ufuklarını genişletmiştir. Sistem, “belediyeye mesaj bırakma, başkan'a mesaj bırakma, belediyeye borçların öğrenilmesi, belediyenin kültür sanatları hakkında bilgi alma, bölgedeki önemli telefonları öğrenme, ihale bilgilerini öğrenme” gibi alt servislerden oluşmaktadır: Başkan'a bırakılan mesajlar doğrudan başkan tarafından dinlenerek cevaplanmakta veya ilgili birimlere gerekli işlemler için iletilmektedir.

Şekil 4.25. Nilüfer Belediyesi Hizmet Masası

Belediyeye bırakılan mesajlar hizmet masası çalışanlarınca dinlenerek Hizmet Masası kaydına alınmakta ve gerekli işlemler için yukarıda tanımlandığı gibi ilgili

birimlere iletilmektedir. İstekler gerçekleştirilince de istek sahipleri ile temasa geçilerek belediyenin faaliyetlerinin planlaması açısından geri besleme alınmaktadır. Belediye borçlarının öğrenilmesi için 8 haneli sicil numarasının tuşlanması ardından borç; özet veya detay olarak bu servisten öğrenilebilmektedir. Sistemin güncelliği için veritabanı bilgi işlem elemanlarınca düzenli olarak güncelleştirilmektedir.

Şekil 4.26. Nilüfer Belediyesi İletişim Noktaları Broşürü Ön ve Arka Yüzü

Nilüfer belediyesinde halk hizmet masalarının yanı sıra görüş ve önerilerini belediyeye iletişim noktaları yoluyla da iletebilme imkânı bulmaktadır. İletişim noktalarının varlığı, konumları ve de çalışma sistemleri konusunda da ayrı bir çalışma yapıldığı belirtilmiştir. İletişim noktalarına ilişkin tanıtım broşürleri hazırlanarak, belediye tarafından Nilüfer halkına dağıtılmıştır. Aşağıda da görüldüğü gibi, broşürde belediye başkanı tarafından halka önem verildiğine dair bir mesaj verilmektedir. Ayrıca, iletişim noktalarının halkın yönetime katkıda bulunabilmesi konusunda bir araç olabileceği de belirtilmektedir.

4.4.5.5. E-Belediye

Tablo 4.27. "E-belediye" Kavramından Haberdarlık Durumu

"E-belediye" Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	39	150
		Beklenen Değer	60,0	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	81	150
		Beklenen Değer	60,0	150
Toplam		Gözlenen Değer	120	300
		Beklenen Değer	120,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	24,500	1	,000		
Continuity Correction	23,347	1	,000		
Likelihood Ratio	24,907	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	24,418	1	,000		
N of Valid Cases	300				

Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka “E-belediye” kavramını duyup duymadıkları sorulmuştur. Kdz. Ereğli’de 39, Nilüfer’de ise 81 kişi yönetişimi duyduğunu belirtmiştir. Bu bulgudan da anlaşılabilceği üzere, bu kavramın bilinirlik oranı Nilüfer ilçesinde Ereğli’den daha fazladır. İstatistikî değerlendirme yöntemi olarak yapılan chi-square testinde $x^2 = 24,500$, $sd=1$ ve $p=0.000$ olduğundan; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, e-belediye kavramını duyma açısından Nilüfer yönünde anlamlı bir görüş farklılığı görülmektedir.

E-belediyeciliği teknolojik gelişmelerin hızla değiştirdiği dünyada, gelişen teknolojileri kullanarak, insana hizmet etmenin ve şeffaflaşmanın temelini teşkil eden çağdaş belediyecilik anlayışının göstergelerinden biri olarak tanımlayabiliriz. E-Belediye; kente ilişkin verilerin güncel teknolojiye dayalı bilişim teknolojileri destekli çalışmalarla yönetilerek bu verilerden kent ve toplum yararına çeşitli bilgiler üretilmesi ve etkin bir biçimde vatandaşın hizmetine sunulmasıdır.²³¹ E-belediyecilik ortamı sayesinde bilgi akışında rahatlık sağlanabileceği, dolayısıyla da “haberdarlık” miktarında artış gözlenebileceği alanlar şöyle gruplanabilmektedir:

- Belediye-diğer kamu kurumları
- Belediye-vatandaş
- Vatandaş-vatandaş

Çağımızın yerel yönetim anlayışında ulaşılmaya çalışılan ilkeler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Saydamlık (Şeffaflık)
- Katılımcılık
- Vatandaş odaklılık
- Hesap verebilirlik

²³¹ Henden, H.Burçin(2004) “Yerel Yönetimlerde Uygulanan Toplam Kalite Yönetiminin “e-Belediyecilik” Kavramı İle Bağlantısının İrdelenmesi”, Yapı ve Kentte Bilişim’04 Kent’te-Dönüşüm, e-belediyecilik, e-mühendislik ve e-kentlilik 3. Ulusal Kongresi, 02–03 Aralık,Ankara

- Yetki paylaşımı
- Çok aktörlülük
- Toplumsal uzlaşma
- Stratejik planlama
- Sürekli Gelişme (kaizen)
- Sürdürülebilirlik
- Kentsel hakların korunması
- Çağın teknolojik gereklerine entegrasyon²³²

E-belediyecilikte bilgi çağı toplumu yerel yönetimlerinin teknolojiye uyumunu ve hizmet alışverişini kolaylaştıran bir etkiye sahiptir. Yönetimin elektronik ortama geçişi ile kurumlar arasındaki etkileşimin ön plana çıkacağı bir gerçektir. Çünkü kurumların iş süreçleri, e-belediyecilik uygulamaları sayesinde, sadece kendi bünyelerinde olup bitivermekten çıkıp, çağımız yönetim anlayışının ışığında, şeffaf ve hesap verebilir bir kimliğe bürünebilmektedir.

Yerel yönetimler, e-belediye uygulamasına geçişte belli faydalar elde etme fikrinde olmalı ve uygulama stratejilerini bu yönde belirlemelidirler. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir:

1. Yerel halka sunulacak hizmetlerin, geleneksel kamu yönetimi anlayışı olan mesai saatlerinin dışına çıkararak 7 gün 24 saat haline getirebilmek,
2. Dünya ile bütünleşme bakış açısıyla ele alındığında, yerel yönetim hizmetlerinin internet ortamına yansısıyla, sözü edilen hizmetlerin izlenebilirliğinin yerelden dünyaya açıldığını algılayabilmek,
3. Bürokratik evrak yoğunluğunu azaltabilmek,
4. Vatandaşların bazı bilgileri elektronik ortamda alabilme özgürlüğü dolayısıyla, çalışanların yoğunluğunun azalmasını sağlayabilmek,
5. Hem çalışanlar, hem de vatandaşlar açısından, yapılacak işlemler bazında zaman tasarrufu sağlayabilmek,
6. Belediye-vatandaş ilişkilerinin güçlendirilmesini sağlayabilmek,
7. İş yoğunluğunun belli bir miktar azalması ve iş süreçlerinin daha düzenli hale gelebilmesi nedeniyle, çalışan memnuniyetini sağlayabilmek,
8. Kent gündeminin rahatça izlenebilmesi ortamını yaratabilmek,
9. Kent verilerine ilişkin bilgilerin daha rahat toplanabilmesini sağlayabilmek,

²³² Henden, H.Burçin, Henden, Rıfki (2005) Bilgi Çağı Yönetim Anlayışındaki Değişim: "e-Devlet" ve "e-Belediyecilik", BİLTEK 2005 Uluslararası Bilişim Kongresi, 10-12.Haziran, Eskişehir

10. İnternet ortamında yapılacak anketler sayesinde, halkın beklenti, talep ve şikâyetlerini daha rahat öğrenebilmek.²³³

Yerel yönetim sistemi içinde en ağırlıklı yere sahip olan belediyelerde, diğer herhangi bir örgütte olduğu gibi, süreç beş aşamalı ilerlemektedir.

1. Bilgisayarlaşma
2. Otomasyon
3. İnternet kullanıcılığı
4. Web site kurma
5. Yönetimi internete taşıma²³⁴

Bu çalışmada ele alınan iki belediyeye yukarıdaki süreç açısından bakıldığında şu bulgulara varılmaktadır.

Kdz.Ereğli Belediyesinde e-belediye konusunda bir sistem henüz yoktur. Ancak, düzenli olarak güncellenen bir internet sitesine sahiptir.

Şekil 4.27. Kdz.Ereğli Belediyesi İnternet Ana Sayfası

Kdz.Ereğli internet sayfasında halkı bilgilendirmek ve ilçe tanıtımını yapabilmek adına aşağıdaki başlıklar yer almaktadır:

- Güncel Haberler
- Bilgi Edinme
- İlanlar
- Meclis İlanları
- İhaleler
- Cenaze İlanları
- Akm Etkinlikleri
- İlgili Telefonlar
- Linkler

²³³ Henden, H.Burçin, Henden, Rıfki (2005) Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve E-Belediyecilik, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi www.e-sosder.com ISSN:1304-0278 Güz 2005 C.4 S.14 (48-66)

²³⁴ YERELNET(2007) www.yerelnet.org.tr/yerelbilgi, 28.04.2007

- Kent Rehberi
- Eczaneler
- Muhtarlar
- Foto Galeri
- Ziyaretçi Defteri

Ayrıca “Belediye” başlıklı alanda, kurumun çeşitli hizmet birimleri alt başlık olarak yer almaktadır. Bunlar sırasıyla;

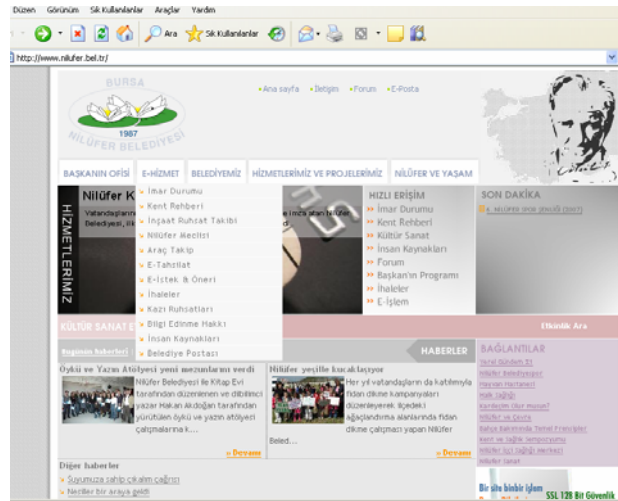
- Yazı İşleri
- Zabıta
- İtfaiye
- Hukuk İşleri
- Fen İşleri
- Su İşleri
- Park Bahçeler
- Toplu Konut
- Veteriner
- Sağlık Ocağı
- Bilgi İşlem
- Nikâh Memurluğu
- Aşevi
- Barınak
- Cenaze İşleri
- Kreş
- Temizlik İşleri
- İmar Müdürlüğü
- Organizasyon Şeması olarak sıralanmaktadır. Alt başlıkların her birinde ilgili birimin faaliyet alanlarıyla ilgili bilgiler verilmektedir.

“Bilgi Sistemi” başlığının altında ise halka yasal konularda ve çeşitli hizmetleri nasıl gerçekleştirebileceklerine dair bilgiler verilmektedir. Konuya ilişkin ana başlıklar aşağıdaki gibidir:

- İlan, Reklâm Ve Tabela Yönetmeliği
- Eğlence Vergisi
- İlan-Reklâm Vergisi
- Çevre Temizlik Vergisi
- Yapı Kullanma İzni

- Emlak Vergisi
- İnşaat Ruhsatı
- İşyeri Açma Ruhsatı
- Evlenme İşlemleri
- Belediye Kanunu
- Vergi Ödeme Takvimi

Nilüfer Belediyesi e-belediye konusunda sistemini oluşturmuştur. Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey'de bu konudaki destek ve hassasiyetini pek çok demecinde dile getirmektedir. Belediyenin düzenli olarak güncellenen bir internet sayfası mevcuttur. Nilüfer Yerel Gündem 21 sayfasına bağlantıda verilen bu sitede, kentin tanıtımının yanı sıra, yapılan tüm faaliyetlerin tanıtımları ve de çalışma raporları yer almaktadır.

Şekil 4.28. Nilüfer Belediyesi İnternet Ana Sayfası

Belediyenin internet sitesinde başlangıç sayfası olarak açılan sayfada, Mustafa Bozbey'in halka düşüncelerini aktardığı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda, belediyenin yönetim tarzında, katılımcılığı destekleyen, ortaklaşa yönetim konusunda imkânlar tanıyan, şeffaf ve hesap verebilirlik ilkelerinin benimsendiği bir ortam yaratılma çabalarından söz edilmektedir. (Ek D: Mustafa Bozbey Mesajı)

Aynı mesajda, Nilüfer Belediyesinin e-belediye hizmetlerine de vurgu yapılmaktadır. Hizmet hızını artıracak, kentlilik bilincini geliştirecek, teknolojik olanaklardan yararlanarak vatandaş bürokratik hantallıktan kurtaracak ve bilgiye ulaşım kullanabilmesini kolaylaştırabilecek e-belediye hizmetleri hakkında bilgiler verilmektedir.

Nilüfer Belediyesi e-belediye hizmetleri, internet sayfasında ayrı bir bölüm olarak yer almaktadır. Bu bölümde verilen hizmetler şu şekilde sıralanmaktadır:

İmar Durumu	E-İstek & Öneri
Kent Rehberi	İhaleler
İnşaat Ruhsat Takibi	Kazı Ruhsatları
Nilüfer Meclisi	Bilgi Edinme Hakkı
Araç Takip	İnsan Kaynakları
E-Tahsilat	Belediye Postası

İmar durum belgesi almak için bir defaya mahsus olmak üzere SVGView.exe programını bilgisayara kurmak gerekmektedir. Açılan sayfada “ara” bölümünden, aşağıda sıralanan tüm imar planları dâhilinde “ada-parcel” durumuna göre arama yapılabilmektedir:

- 1001 nolu Beşevler İmar Planı,
- 1002 nolu Beşevler Küçük Sanayi İmar Planı,
- 1004 nolu Beşevler Küçük Sanayi İlave İmar Planı
- 1005 nolu Fethiye -İhsaniye İmar Planı,
- 1006 nolu Ataevler İmar Planı,
- 1008 nolu Ürünlü Mah. İslah İmar Planı,
- 1009 nolu Meiş-Gıda İmar Planı
- 1012 nolu Alaaddinbey Mah. İslah İmar Planı,
- 1015 nolu Balat İmar Planı ,
- 1020 nolu B.H.R.S. Merkezi Ve Yakın Çevre Yolu Planı,
- 1021 nolu Özlüce İslah İmar Planı,
- 1022–401 Parsel Mevzi İmar Planı
- 1024 nolu Işıktepe Planı,
- 1025 nolu Odunluk Uygulama Planı,
- 1028 nolu Demirci Güney Batı Aksı,
- 1029 nolu Beşevler 2. Etap Doğu Bölgesi Planı,
- 1031 nolu Özlüce -Batıkent Planı, durumu belgesi alınabilmektedir.

Şekil 4.29. Nilüfer Belediyesi e-Belediye İmar Durumu Alabilme Programı

Kent rehberi kısmında, aynı programın yüklenmesi suretiyle, kente ilişkin tüm bilgiler elde edilebilmektedir. Tüm binaların işlenmiş halde bulunduğu kent haritasına, üzerine tıklanarak mahalle detayları veya daha detaylı olarak bina ruhsat bilgisi bazında bilgiler yer almaktadır.

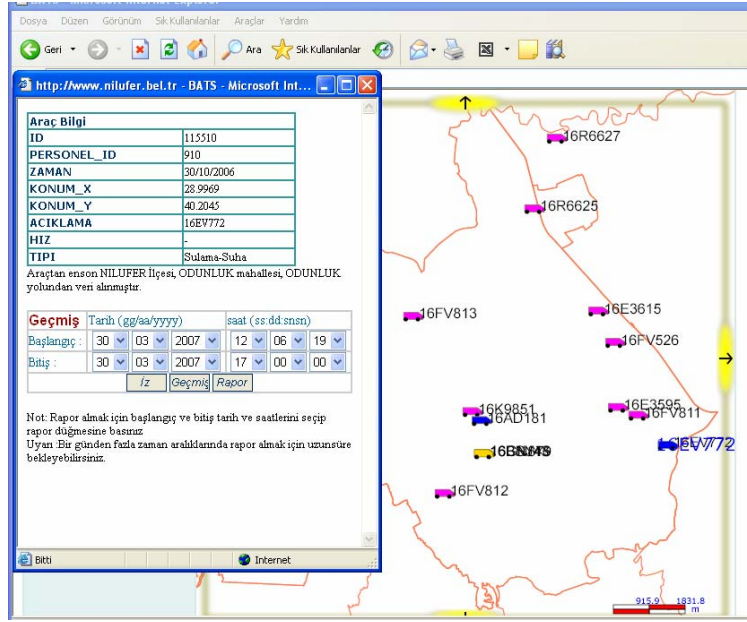

Şekil 4.30. Nilüfer Belediyesi e-Belediye Kent Rehberi Örnek Görünümü

Nilüfer Belediyesine yapılan ruhsat müracaatları için verilen evrak numarası sayesinde vatandaşlar belediyeye gitmeden, bilgisayar ortamında durumlarını kontrol edebilmektedir.

E-belediye hizmetleri kapsamında bulunan “Nilüfer Meclisi” başlığı altında, belediye meclisinin her bir toplantısının raporları ve kararları yer almaktadır. Böylece Nilüferliler kentlerine dair belediye meclisinde görüşülen konulardan kolayca haberdar olabilmektedir.

Araç takip hizmeti sayesinde, Nilüfer belediyesi sınırları içinde hizmet veren tüm belediye hizmet araçları (temizlik ve sulama araçları) online olarak izlenebilmekte, mahalleden ve sokağınızdan hangi aracın geçtiği sorgulanabilmektedir.

Şekil 4.31. Araç Takip Hizmetinde, Mahalle Seçilerek Bulunan Hizmet Aracı Örneği

E-tahsilât bölümünde emlak vergisi ve çevre temizlik vergisi ile yol harcamalarına katılım payı ödemeleri yapılabilmektedir. E-istek&öneri bölümünde, vatandaşların belediyeye ilişkin görüş ve önerilerini girip online olarak yetkililere gönderebileceği bir form bulunmaktadır. Bu hizmet sayesinde halk ile yerel yönetim arasındaki bilgi alışverişinde güçlenme yaratılabilmesi doğaldır.

“İhaleler” başlıklı sayfada, Nilüfer belediyesi tarafından açılan ihaleler, tarih, konu ve keşif bedeli belirtilerek tablo halinde sunulmaktadır. Her ihalenin usulü ve detay bilgileri bu sayfada yer almaktadır. Ayrıca, yapılmış olan ihalelerde işi kimin aldığı bilgisi de vatandaşa online olarak verilmektedir. Bu tip uygulamaların yapılması, yerel yönetimlerdeki hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin hayata geçirilebilmesi açısından önem taşımaktadır.

“Kazı Ruhsatları” başlığı altında, aylık listeler halinde, hangi gün hangi sokakta kimin ne gibi bir faaliyet için kazı ruhsatı almış olduğu görülebilmektedir. Ayrıca, Nilüfer Belediyesi tarafından basılan “Belediye Postası” adlı derginin tüm sayıları internet ortamında okuyuculara sunulmaktadır. Bu yolla da, belediye hizmetlerine dair bilgilendirme faaliyeti yerine getirilebilmektedir.

Sonuç olarak; Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyelerinde yaşayan halkın “e-belediye” kavramını duyup duymadıkları sorusunun cevaplarında, Nilüfer lehinde anlamlı bir

farklılık gözlenmesi yukarıda sayılan hizmetlerin uzun zamandır Nilüfer Belediyesi internet sayfasında yer alması nedeniyle oldukça doğal görülebilmektedir.

4.4.5.6. Yönetişim

Tablo 4.28. “Yönetişim” Kavramından Haberdarlık Durumu

“Yönetişim” Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	13	150
		Beklenen Değer	18,0	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	23	150
		Beklenen Değer	18,0	150
Toplam		Gözlenen Değer	36	300
		Beklenen Değer	36,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,157	1	,076		
Continuity Correction	2,557	1	,110		
Likelihood Ratio	3,194	1	,074		
Fisher's Exact Test				,109	,054
Linear-by-Linear Association	3,146	1	,076		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is 18,00.

Yönetişim kavramının bilinirliğinin istatistikî açıdan değerlendirilebilmesi amacıyla, Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka yapılan anket çalışmasında Kdz. Ereğli’de 13, Nilüfer’de ise 23 kişi yönetişimi duyduğunu belirtmiştir. İstatistikî değerlendirme yöntemi olarak yapılan chi-square testinde χ^2 3.,157, sd=1 ve p=0,076 olduğundan; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, yönetişim kavramını duyma açısından anlamlı bir görüş farklılığı görülmemektedir.

Yönetişim kavramının bilinirliğinin, yazılı ve görsel medyayı takiple ilişkisi oldukça kuvvetlidir. Genel olarak yönetim bakış açısındaki değişimin bilincine varabilen bireylerde katılımcılık hakkının doğal görülmeye başlamasıyla yönetişim kavramının bilinirliğinde de artış görülmüştür. Yaşadığı kente aidiyet duygusunun, toplumsal

uzlaşmanın ve de sosyal sorumluluk bilincinin yaygınlaşması “ortaklaşa yönetim” olgusunun uygulama başarısını artırabilecektir.

Gündem 21’in vurguyla uygulamaya koyduğu sistem, yönetişimin yaygınlaştırılabilmesine fayda sağlayabilmektedir. Kentlilerin yaşadıkları yere ait gözlem yeteneklerini geliştirebilen, sorgulayıcı ve aktif yurttaş kimliğinin ön plana çıktığı grup çalışmaları katılımcılığın teşvik edilebilmesi açısından da önem taşımaktadır. Nilüfer Belediyesi’ndeki çalışma gruplarının faaliyetleri bunun göstergesi olarak sayılabilir. Yaşadıkları kente ilişkin yapılabilecekleri konusunda proje üretip uygulamaya koyabilen bu gruplar, faaliyetlerinin fayda sağladıklarını gördüklerinde motivasyonlarında da artış gözlenecektir.

4.4.5.7. Kardeş Şehir Uygulaması

Tablo 4.29. “Kardeş Şehir Uygulaması” Kavramından Haberdarlık Durumu

“Kardeş Şehir Uygulaması” Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	97	150
		Beklenen Değer	82,0	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	67	150
		Beklenen Değer	82,0	150
Toplam		Gözlenen Değer	164	300
		Beklenen Değer	164,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	12,105	1	,001		
Continuity Correction	11,312	1	,001		
Likelihood Ratio	12,191	1	,000		
Fisher's Exact Test				,001	,000
Linear-by-Linear Association	12,065	1	,001		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.

The minimum expected count is 68,00.

5393 sayılı Belediye Kanununun, belediye meclisinin görev ve yetkilerinin açıklandığı 18. maddesinde “kardeş şehir” ile ilgili açıklamalar şu şekilde yapılmaktadır:

“Belediye Meclisi, yurt içindeki ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet

ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar verebilir”

“Kardeş Şehir” kavramı, iki belediye arasında yapılan anlaşma ile kurulan birliği ifade eder. Bu uygulama ile söz konusu iki belediye birbirleriyle kültür, sanat, eğitim, spor faaliyetleri gibi konularda bilgi alışverişinde bulunup, iki yerleşim birimindeki bireyleri de kaynaştırmaya çalışarak birliktelik oluşturmaya gayret ederler.

Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayanlara “kardeş kent” kavramını duyup duymadıkları sorulduğunda; Kdz.Ereğli’de 97 kişi, Nilüfer’de ise 67 kişi olumlu yanıt vermiştir. İstatistiki açıdan anlamlılığını ölçmek adına yapılan chi-square testinde x^2 12,105, $sd=1$ ve $p=0,001$ olduğundan; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, kardeş şehir uygulamasını duyma açısından, Kdz.Ereğli yönünde anlamlı bir görüş farklılığı bulunmaktadır.

Her iki belediyede de kardeş şehir uygulaması söz konusudur. Nilüfer Belediyesi’nin kardeş şehir olarak yaptığı çalışmalar şunlardır:

1. Bulgaristan (Ardino - Eğridere) - 1995
2. Ukrayna (Nikolayev) - 2001
3. Romanya (Braila) - 2002
4. Bulgaristan (Pernik) - 2003
5. Muğla / Dalyan Belediyesi -
6. Azerbaycan’ın Bakü Şehri Nizami Belediyesi – 2004

Bu bağlantıların hangi yıllarda, hangi meclis kararları doğrultusunda oluşturulduğu ve ilgili çalışmaların detayları Nilüfer Belediyesi’nin internet sayfasında da yer almaktadır.

Kdz.Ereğli belediyeside Yunanistan’ın Hydra Belediyesi ile 1995 yılında kardeş kent olmuştur. Kdz.Ereğli Belediyesinde yaşayanlar tarafından bu kavramın daha çok bilinirliği doğal karşılanabilir. Çünkü, ilçede yapılan yüzyüze görüşmeler sırasında da, özellikle yerel basın tarafından bu bağlantının sıklıkla vurgulandığı gözlemlenebilmektedir. (Ek C:Önder Gazetesi Kdz.Ereğli-Hydra Kardeş Kent Haberine Örnek) Ayrıca, Kdz.Ereğli’de düzenlenen tüm festival vb... etkinliklere kardeş kent olan Hydra’nın da katılımı olmakta ve bu medya tarafından da halka duyurulmaktadır.

4.4.5.8. Uzlaşmacı ve Katılımcı Planlama

Tablo 4.30. “Uzlaşmacı ve Katılımcı Planlama” Kavramından Haberdarlık Durumu

“Uzlaşmacı ve Katılımcı Planlama” Kavramından Haberdarlık Durumu				Toplam
Yer	Kdz.Ereğli	Gözlenen Değer	19	150
		Beklenen Değer	25,5	150
	Nilüfer	Gözlenen Değer	32	150
		Beklenen Değer	25,5	150
Toplam		Gözlenen Değer	51	300
		Beklenen Değer	51,0	300

Chi-Square Tests

	Değer	sd	p	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,992	1	,046		
Continuity Correction	3,402	1	,065		
Likelihood Ratio	4,030	1	,045		
Fisher's Exact Test				,064	,032
Linear-by-Linear Association	3,979	1	,046		
N of Valid Cases	300				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is 25,50.

Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka “Uzlaşmacı ve Katılımcı Planlama” kavramını duyup duymadıkları sorulmuştur. Kdz. Ereğli’de 19, Nilüfer’de ise 32 kişi duyduğunu belirtmiştir. Bu bulgudan da anlaşılabilceği üzere, bu kavramın bilinirlik oranı Nilüfer ilçesinde Ereğli’den daha fazladır. İstatistikî değerlendirme yöntemi olarak yapılan chi-square testinde $x^2 = 3,992$, $sd=1$ ve $p=0.046$ olduğundan; Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırlarında yaşayanlar arasında, uzlaşmacı ve katılımcı planlama kavramını duyma açısından Nilüfer yönünde anlamlı bir görüş farklılığı görülmektedir.

Son yıllarda gerek dünya ölçeğinde yaşanan ekonomik ve sosyal değişimler nedeniyle, gerekse insanların anlayışlarının ve hayata bakış açılarının değişmesiyle planlama anlayışları önemli dönüşümler geçirmiştir. Sadece karar verici kimliğinden sıyrılan planlama anlayışı yerini sivil toplum merkezli, sürekli müzakereye açık olan bir planlama sürecine bırakmaktadır. Plancının rolü giderek toplumsal konular üzerinde farklı gruplar arasında uzlaşmayı sağlamayı amaçlayan moderatörlüğe doğru değişmiştir.

Sivil toplum örgütleri çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi gerçekleştirmede önemli aktörlerdir. Bu kuruluşların ürettiği hizmetler toplumun talepleriyle daha çok çakışmakta ve bu kuruluşlardaki bireyler özel özne olmaktan çıkıp kamusal özne olarak kamuya hizmet doyumuna ulaşabilmektedir. Emir-komuta zinciri olmayan STK'larda güç ve denetim bireyler arasında paylaştırılmıştır ve böylece eşit ilişki kurmaya ve ortaklığa dayalı bir denetim söz konusudur. Bu nedenle STK'lar mükemmelle yakın bir demokrasinin işleyebilmesinde önemli aktörlerdir.²³⁵

Plancının yeni rolü uzlaşma mühendisliğidir. Her ne kadar plancı toplumun farklı çıkar grupları arasında bir uzlaştırıcı rol üstlense de, yine toplumun geleceğine yön veren plan ve projelerin üretilmesi ve bunların gerçekleştirilmesi için gerekli araştırmaları yapmak, altyapı ve desteği sağlamak plancının görevleri arasındadır. Bu nedenle plancı aynı zamanda mühendislik rolünü de taşımaktadır.

Plancının yeni rolünü başarıyla gerçekleştirebilmesi için karar vericiler ve karardan etkilenen halk grupları ile çok yakın bir işbirliği kurması gerekmektedir. Plancı toplum için stratejik kararlar üretecekse, bu kararların uygulamaya aktarılması için gerekli toplumsal güçleri harekete geçirmelidir. Bu bağlamda plancı sorunları çözmek amacıyla çeşitli toplumsal seçenekleri geliştirme yeteneğine sahip olabilmeli ve bunları bir bütün halinde belirli bir platformda halka sunabilmelidir. Bununla beraber plancı geliştirdiği projelerin toplum üzerindeki etkilerini de değerlendirebilmelidir. Bu bağlamda plancının faaliyetlerindeki olumlu yansıma teknik kabiliyeti ile politika önerilerini operasyonel hale getirebilmesine bağlıdır.

Yukarıda anlatılanlardan da çıkarılabileceği üzere, uzlaşmacı ve katılımcı planlama anlayışının yönetişimin uygulama konulabilmesi açısından büyük önemi vardır. Toplumun farklı ilgi ve çıkar gruplarının faaliyet planlarının organizasyonları sayesinde yönetimle olan ilişkilerinin kurgusunda da gelişmeler olabilecektir. Bu durum, YG 21 uygulamalarında "çalışma grupları" şeklinde kendini gösterebilmektedir.

Planlama anlayışındaki farklılaşmanın kökeninde genel olarak yönetim ve organizasyon bakış açılarındaki değişim rüzgârları vardır. Yerel yönetimlerde bu gelişimin kendini gösterebileceği en uygun zemin planlamadır. Uzlaşmacı, katılımcı

²³⁵ Ergin, Didem(2003) Demokrasinin Değişen Yüzü ve Yeni Planlama Yaklaşımı, PİVOLKA dergisi, Yıl: 2 Sayı 6

ve işbirlikçi planlama anlayışlarına ilkeleri bazında bakıldığında; farklı grupların fikir, görüş ve önerilerine bütünsel bir yaklaşımdan yola çıkılarak toplumsal uzlaşma, hesap verebilirlik ve şeffaflık kavramları bizi “yönetişim” prensiplerindeki ortaklığa götürmektedir. Son yıllarda bu ilkeler, gerek dünyada gerekse ülkemizde görsel ve yazılı basında sıklıkla tartışılmaktadır. Bunun bir hayat görüşü halini alma çabaları en çok yönetimin organizasyonu ve denetimindeki iyileştirme çabaları ile görülebilmektedir. Dolayısıyla adı geçen bu kavramların bilinirliği sadece yaşanan ilçe ile bağlantılı değildir.

Sonuç olarak, bu çalışmada yapılan anket çalışmasında uzlaşmacı ve katılımcı planlama anlayışının bilinirliği test edildiğinde Nilüfer ilçesinde yaşayanların bu kavramı duymuş olma oranları öndedir. Bu sonuca Nilüfer belediyesinin yönetişimden yola çıkan yönetim anlayışının ve de bunun yansıması olan Yerel Gündem 21 çalışma gruplarının yaygın çalışmalarının etkisinin olduğu düşünülmektedir.

4.4.6. Hizmetlerin Verilmesinde Kullanılan Araç&Yöntemlerden Haberdarlık

Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyelerinde yaşayan halka, belirli hizmetler sıralanmış ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesi sürecindeki haberdarlık durumları sorulmuştur.

Ankete katılan yerel halka sıralanan hizmetlere ilişkin süreçten haberdar olma durumları; “haberdarım”, kısmen haberdarım”, “haberdar değilim” ve “fikrim yok” şeklinde gruplanmıştır. Buna göre yapılan istatistiki değerlendirmede, tek yön anova testi uygulanmıştır.

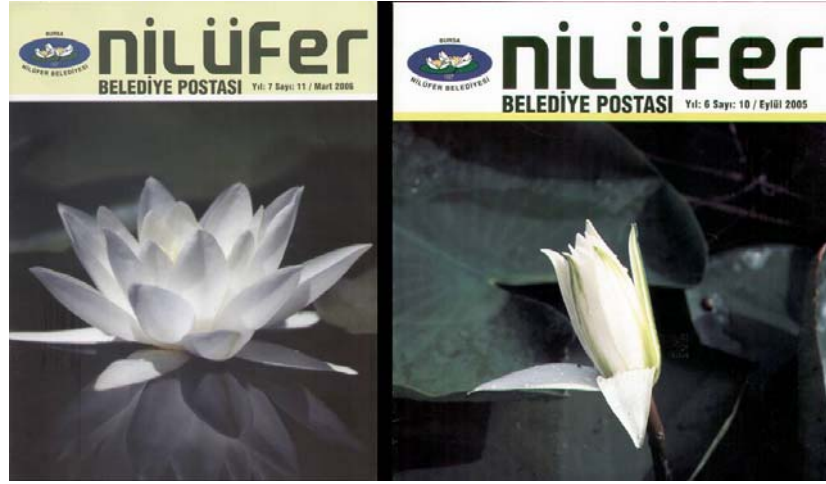
Tablo 4.31. Hizmetlerin Verilmesinde Kullanılan Araç&Yöntemlerden Haberdarlık Durumu

<i>Hizmetler</i>	<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N(Sayı)</i>	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Kadınlara Yönelik Hizmetler	Kdz.Ereğli	150	2,13	0,99
	Nilüfer	150	2,33	0,95
	Toplam	300	2,23	0,97
Çocuklara Yönelik Hizmetler	Kdz.Ereğli	150	2,34	1,03
	Nilüfer	150	2,45	1,01
	Toplam	300	2,40	1,02
Gençlere Yönelik Hizmetler	Kdz.Ereğli	150	2,31	0,93
	Nilüfer	150	2,33	0,92
	Toplam	300	2,32	0,92
Kültür ve Sanat Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,67	1,01
	Nilüfer	150	2,73	0,98
	Toplam	300	2,70	1,00
Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,29	0,95
	Nilüfer	150	2,31	0,90
	Toplam	300	2,30	0,92
Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,11	0,91
	Nilüfer	150	2,45	0,95
	Toplam	300	2,28	0,95
Kanalizasyon ve Su Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,50	1,02
	Nilüfer	150	2,71	0,88
	Toplam	300	2,61	0,96
Sosyal Dayanışma Hizmetleri	Kdz.Ereğli	150	2,49	0,96
	Nilüfer	150	2,51	0,97
	Toplam	300	2,50	0,97

Değerlendirme tablosuna bakıldığında; kadınlara, gençlere ve çocuklara yönelik hizmetlerin verilme sürecinde kullanılan yöntem ve araçlardan haberdar olma durumunun iki yerleşim birimi açısından istatistiki açıdan anlamlı bir fark göstermediği belirlenmektedir. Her iki belediyede de, kadınlara, çocuklara ve gençlere yönelik yapılan hizmetler en çok internet sitelerinde duyurulmaktadır. Ancak, Nilüfer Belediyesinde bu üç gruba ilişkin çalışma gruplarının bulunması, konularla ilgili fikir tartışmalarının yapılabilme ve halkla iç içe olma durumlarını artırabilmektedir.

Tablo 4.32. Hizmetlerin Verilmesinde Kullanılan Araç&Yöntemlerden Haberdarlık Puanları Anova Değerlendirilmesi

Yerleşim Yeri (Kdz. Ereğli ve Nilüfer Belediyeleri) ile Anketimizde Ele Alınan Hizmetlerin Verilmesinde Kullanılan Araç&Yöntemlerden Haberdarlık Puanları Anova Sonuçları							
Hizmetler	Kareler Toplamı	sd (Serbestlik derecesi)	Kareler Ortalaması	F (Tablo Değeri)	(p) (Anlamlılık Düzeyi)	Yerleşim yeri ve Hizmetlerden Memnun Olma ilişkisi Anova Testi Yorumu	
Kadınlara Yönelik Hizmetler	Gruplar arası	2,80	1	2,80	2,98	0,085	Yerleşim yeri ve kadınlara yönelik hizmetleri verirken kullanılan yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
	Grup içi	280,33	298	0,94			
	Toplam	283,13	299				
Çocuklara Yönelik Hizmetler	Gruplar arası	0,96	1	0,96	0,92	0,337	Yerleşim yeri ve çocuklara yönelik hizmetleri verirken kullanılan yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
	Grup içi	310,83	298	1,04			
	Toplam	311,80	299				
Gençlere Yönelik Hizmetler	Gruplar arası	0,01	1	0,01	0,02	0,900	Yerleşim yeri ve gençlere yönelik hizmetleri verirken kullanılan yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halk arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
	Grup içi	253,27	298	0,85			
	Toplam	253,28	299				
Kültür ve Sanat Hizmetleri	Gruplar arası	0,33	1	0,33	0,33	0,563	Yerleşim yeri ve kültür&sanat hizmetleri verirken kullanılan yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
	Grup içi	296,67	298	1,00			
	Toplam	297,00	299				
Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri	Gruplar arası	0,05	1	0,05	0,06	0,803	Yerleşim yeri ve arazi kullanım&çevre hizmetlerini verirken kullanılan yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
	Grup içi	254,95	298	0,86			
	Toplam	255,00	299				
Yerel Halk Bilişlendirme ve Eğitim Hizmetleri	Gruplar arası	9,01	1	9,01	10,35	0,001	Yerleşim yeri ve yerel halk bilişlendirme&eğitim hizmetlerini verirken kullanılan araç ve yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Bu fark, Nilüfer belediyesinden kaynaklanmaktadır. Nilüfer halkının yerel halk bilişlendirme&eğitim hizmetlerinden memnuniyeti, Ereğli halkına göre daha ön plandadır.
	Grup içi	259,47	298	0,87			
	Toplam	268,48	299				
Kanalizasyon ve Su Hizmetleri	Gruplar arası	3,41	1	3,41	3,76	0,053	Yerleşim yeri ve kanalizasyon&su hizmetlerini verirken kullanılan yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
	Grup içi	270,17	298	0,91			
	Toplam	273,59	299				
Sosyal Dayanışma Hizmetleri	Gruplar arası	0,05	1	0,05	0,06	0,812	Yerleşim yeri ve sosyal dayanışma hizmetlerini verirken kullanılan yöntemlerden haberdarlık ilişkisine yönelik yapılan teste, Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
	Grup içi	278,95	298	0,94			
	Toplam	279,00	299				

Şekil 4.32. Nilüfer Belediye Postası Örnek Sayıları

Ayrıca, Nilüfer Belediyesi, ilçede gerçekleştirilen faaliyetleri ve yerel durumu paylaşabilmek üzere her ay “Nilüfer Postası” adı altında bir yayın basmaktadır. Bu yayında, belediyenin faaliyet alanları ile ilgili yapılan çalışmaların gerçekleşme durumu, yerel halkın görüş ve önerilerine ilişkin haberlere yer verilmektedir.

Belediye kapsamında gerçekleştirilen projelerin başarıya ulaşım ulaşmama durumları hakkındaki bilgilere de yer verilen Nilüfer Belediye Postası’nda, daha önce tamamlanması hedeflenen projelerde nerelere gelindiğinin özdenetimi konusunda da yorumlar yer almaktadır.

Seçilen iki yerleşim biriminin kültür ve sanat faaliyetlerini gerçekleştirirken kullandıkları araç ve yöntemlerden yerel halkın haberdar olma durumunda da ; Kdz.Ereğli’nin anova puanı 2,67 iken, Nilüfer’inki 2,73’tür. Bu veri ile, iki belediye arasında bu konuda istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Her iki belediyede de kültür sanat faaliyetlerine önem verilmektedir.

Kdz.Ereğli Belediyesi’nin kültür ve sanat faaliyetlerinin çoğunun gerçekleştirildiği yer olan Atatürk Kültür Merkezi(AKM) nin etkinlik programı belediyenin internet sitesinde yer almaktadır. Ayrıca, yerel halkı bilgilendirmek adına, çeşitli ilanlar, meclis ilanları, ihaleler, cenaze ilanları ve gerekli telefonlarda Kdz.Ereğli belediyesinin internet sayfasında yer almaktadır.

Nilüfer Belediyesi de, kültür sanat hizmetleri kapsamında, Konak Mahallesi’nde 2500 metrekarelik bir alan üzerinde “Konak Kültür Sanat Evi”ni açmıştır. 5 kattan

oluşan Konak Kültür Sanat Evi'nde; yaklaşık 200 kişilik sinema-tiyatro salonu, müzik dershaneleri, fotoğraf, resim, heykel atölyeleri, sergi salonu, sanat kitaplığı ve dans, koro, orkestra çalışmaları ile söyleşi-dinleti gibi organizasyonların da yapılabileceği çok amaçlı bir salon bulunmaktadır.

Nilüfer Belediyesi'nin meclis toplantılarına da ev sahipliği yapmaya başlayan bu mekanda ayrıca, her yaş grubuna yönelik resim çalışmaları ile temel ve ileri düzeyde fotoğraf seminerleri ve heykel çalışmalarının başlatılması düşünülmektedir. Sanatın tüm dalları ile ilgili bir sanat kitaplığına da sahip olan Konak Kültür Sanat Evi'nde düzenli olarak sanat filmlerinin gösterimini de yapacak olan Nilüfer Belediyesi, yine bu mekanı kullanarak, ilçede ilk kez bir prodüksiyon tiyatrosunun çalışmalarını da başlatmıştır.

Şekil 4.33. Nilüfer Belediyesi Konak Kültür Sanat Evi

Nilüfer belediyesi, yönetim faaliyetleri ve halk arasındaki diyalogu güçlendirebilmek ve halktaki haberdarlık oranını artırabilmek adına “yanınızdaki belediye” sloganıyla bir uygulama gerçekleştirmektedir. Bu hizmeti internet sayfası üzerinden de duyuran belediyenin verdiği hizmetin halk tarafından olumlu karşılandığı yapılan mülakatlarda da gözlemlenmiştir.

Nilüfer Belediyesi, belediyeye gitmeden belediye hizmetlerinden yararlanma çağına adaptasyonunu güçlendirebilmek için aşağıdaki iletişim noktalarını meydana getirmiştir.

- Ataevler Alışveriş Merkezi
- Akuğur Alışveriş Merkezi
- Karafatma Heykeli Yanı
- Carrefoursa / Nilüfer
- Minareliçavuş

Şekil 4.34. Akuğur ve Carrefoursa İletişim Noktaları

Bu iletişim noktalarında verilebilen hizmetler arasında aşağıdakiler sıralanabilir:

- Belediyenin etkinlikleri öğrenilebilir
- Etkinliklerin biletleri temin edilebilir
- Belediye ile ilgili tüm işlemler için danışılabilir
- Yönetime katkıda bulunabileceğiniz her türlü öneri sunulabilir
- Belediyeye olan vergi borcu öğrenilebilir ve ödenebilir
- Belediye ile ilgili broşür ve dokümanlar temin edilebilir

Nilüfer ilçesinde gerçekleştirilen faaliyetlerin basın yoluyla halka ulaştırılmasının başka bir yolu da, Nilüfer Yerel Gündem 21 organizasyonunun düzenli olarak çıkarttığı dergidir. Bu dergi ile, Nilüfer YG 21'in çalışma gruplarının yaptığı toplantılar, aldığı kararlar, belediye-sivil toplum işbirliği sayesinde gerçekleştirilebilen faaliyetler halka duyurulmaktadır. Derginin tanıtımı, nereden elde edilebileceği, içeriği ve eski sayılara ulaşma imkânı Nilüfer Belediyesi Yerel Gündem 21 internet sayfasında yer almaktadır.

Şekil 4.35. Nilüfer 'de Yerel Gündem 21 Örnek Sayıları

Anketin 13. sorusu olarak yer alan, hizmetlerin sunulmasındaki yöntem ve araçlardan haberdarlık durumu araştırmasında yapılan istatistikî testte, anova puanı olarak anlamlı sayılabilecek değer, “*yerel halk bilinçlendirme ve eğitim*” hizmetidir. Bu hizmete ilişkin Kdz. Ereğli belediyesinde yaşayan halkın verdiği cevaplara ilişkin puan 2,11 iken, Nilüfer belediyesinin puanı 2,45 olarak gözlenmektedir.

Bu bulgu bize, Nilüfer'de yaşayanların, yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetlerin verilme sürecindeki haberdarlık durumlarının Kdz. Ereğli'dekilere oranla daha ön planda olduğunu göstermektedir. Kentsel gereksinim piramidinin üst basamaklarında yer alan bu hizmetin temel fizyolojik taleplerin ötesinde, çağdaş bireylerin kendilerini geliştirme arzularından doğduğu görülmektedir. Bu konuda sunulan hizmetlerde kullanılan yöntem ve araçlardan haberdar olma durumunda Nilüfer halkının daha önde olmasına en önemli etkenlerden biri Nilüfer Yerel Gündem 21dir.

Yerel halk bilinçlendirme hizmeti olarak ele alınabilecek faaliyetlerden biride, Nilüfer Belediyesi'nin “insan hakları” konusundaki bilinçlendirme hizmetidir. İlçe halkının insan hakları konusundaki her tür şikâyetini değerlendirip, şikâyetlerin ilgili yerlere aktarılmasını sağlamak amacıyla Ataevler İletişim Noktasına, Belediye Başkanlık binasındaki Hizmet Masası'na, İhsaniye'deki Emlak Vergi binasına ve Nilüfer Yerel

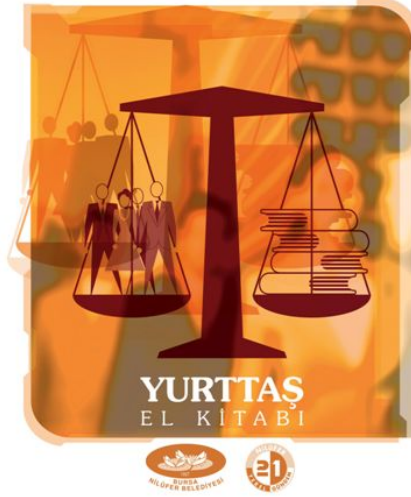
Gündem 21 binasına birer adet "İnsan Hakları Kutusu" yerleştirilmiştir. İnsan hakları kutuları her hafta açılıp çıkan evraklar Nilüfer Kaymakamlığına iletilmektedir.

İnsan haklarının korunmasını sağlamak, ihlal iddiaları hakkında gerekli inceleme ve araştırmaları yapmak ve bunların sonuçlarını yetkili mercilere bildirmek; insan hakları ile ilgili olarak toplumu bilgilendirmek, idarenin uygulamalarında vatandaşlara hoşgörü ve nezaketle yaklaşılmasını temin etmek ve uygulayıcıları ve kamu görevlilerini eğitmek üzere 23 Kasım 2003 tarihinde 25298 sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanan "İnsan Hakları Kurullarının, Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" ile oluşturulan İnsan Hakları İl ve İlçe Kurulları bu başvuruları değerlendirmektedir.

Ayrıca, Nilüfer Yerel Gündem 21 faaliyetleri arasında, YG 21 gönüllüsü uzmanlar ve işbirliği yapılan kurumlar tarafından, çocuk ve yetişkinlere İngilizce ve Almanca kursları düzenlenmektedir. Kursların nitelikleri ve zamanları ile bilgi, Nilüfer Yerel Gündem 21 internet sayfasındaki faaliyetler bölümünde görülebilmektedir. Yerel halkı bilinçlendirme faaliyetleri kapsamında, Nilüfer YG 21 Tarih, Kültür, Felsefe çalışma grubu da, çeşitli uzmanlarla işbirliği yaparak söyleşi, eğitim ve bilinçlendirme toplantıları düzenlemektedir.

Nilüfer halkını bilinçlendirme faaliyetleri kapsamında "Yurttaş El Kitabı" basılmıştır. Nilüfer Yerel Gündem 21, Nilüfer Belediye Başkanlığı, Bursa Barosu Başkanlığı, Bursa Tabip Odası Başkanlığı, Çağdaş Hukukçular Derneği Bursa Şubesi ve TÜKDER ile toplantı yapılarak çağdaş bireylerin haberdar olması gerekli görülen ulusal ve uluslararası temel hakları içeren metinlerin kitapta yer alması sağlanmıştır. Bu metinler arasında şunlar sayılabilir:

- İnsan Hakları Kavramı,
- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi,
- Kentli Hakları Bildirgesi,
- Yaya Hakları,
- Tüketici Hakları,
- Hasta Hakları,
- Nilüfer Kent Konseyi Tüzüğü,
- Nilüfer Yerel Gündem 21 Tüzüğü

Şekil 4.36. Nilüfer YG 21 Yurttaş El Kitabı

Yerel Gündem 21 yöneticileri ile yapılan mülakatta, oluşturulan bu kitabın ana hedefinin ülkemizde yaşayan insanların temel hak ve özgürlüklerini kullanmaya başlamaları için bir ilk adım atma niyeti olduğu belirtilmiştir. Kitabın basım işlemi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Teşkilatı (UNDP) ile eski adıyla Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği-Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME), şimdiki adıyla Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı-Ortadoğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Nilüfer Belediyesi'nin çevre konusunda yaptığı hizmetlerin başında "Çevre Bürosu" gelmektedir. Nilüfer Belediyesi Çevre Bürosu 5 Haziran 2005 tarihinde Kültür Halk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Merkezi Binası'ndaki ofisinde çalışmalarına başlamıştır.

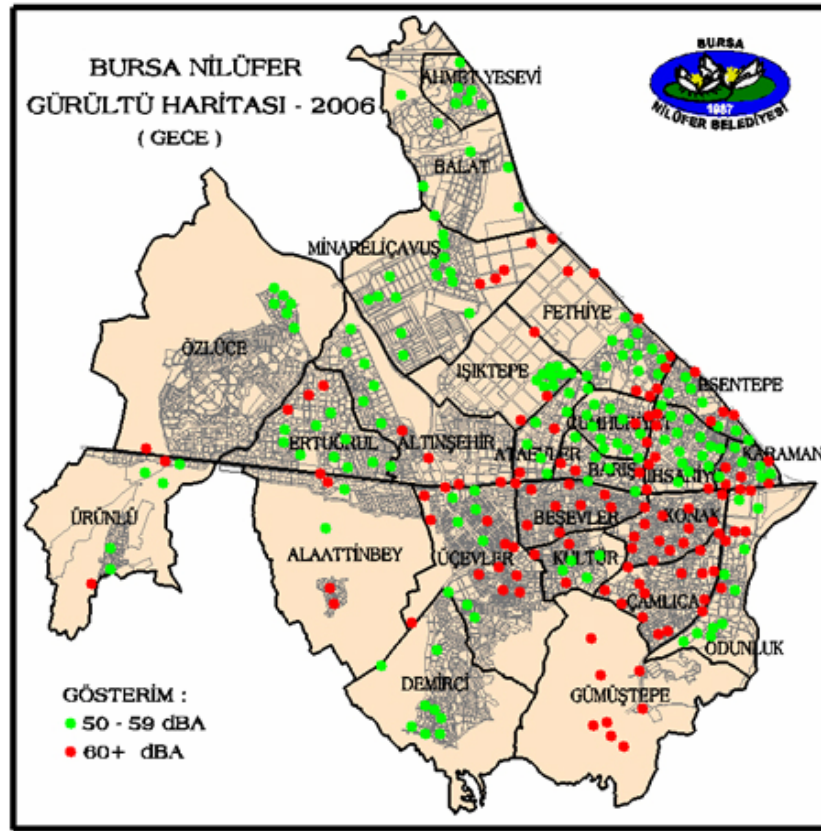
- Hava, Su, Toprak, Gürültü ve Elektromanyetik Kirlilik konularında Nilüfer İlçesi'nde durum tespiti yapmak,
- Risk faktörlerini belirlemek ve bunların ortadan kaldırılmasına yönelik çeşitli çalışmalar yürütmek,
- Gürültü ve elektromanyetik alan kirliliği ile ilgili ölçümler yaparak ve daha önce yapılan ölçümleri bir araya getirerek bir veri tabanı ve kirlilik haritası oluşturmak amacıyla kurulmuştur.

Nilüfer Belediyesi çevre hizmetleri konusunda yerel halkı haberdar edebilmek için belediyenin internet sayfasında özel bir alan ayırmaktadır. Bu alanda; su, hava, gürültü, elektromanyetik, toprak, çevre eğitimi başlıkları altında bilgiler verilmektedir.

"Su" başlığının altında, mücavir alan dâhilinde bulunan yeraltı su kaynakları, yüzeysel su kaynakları ve içme sularının mevcut durumlarının tespit edilmesi,

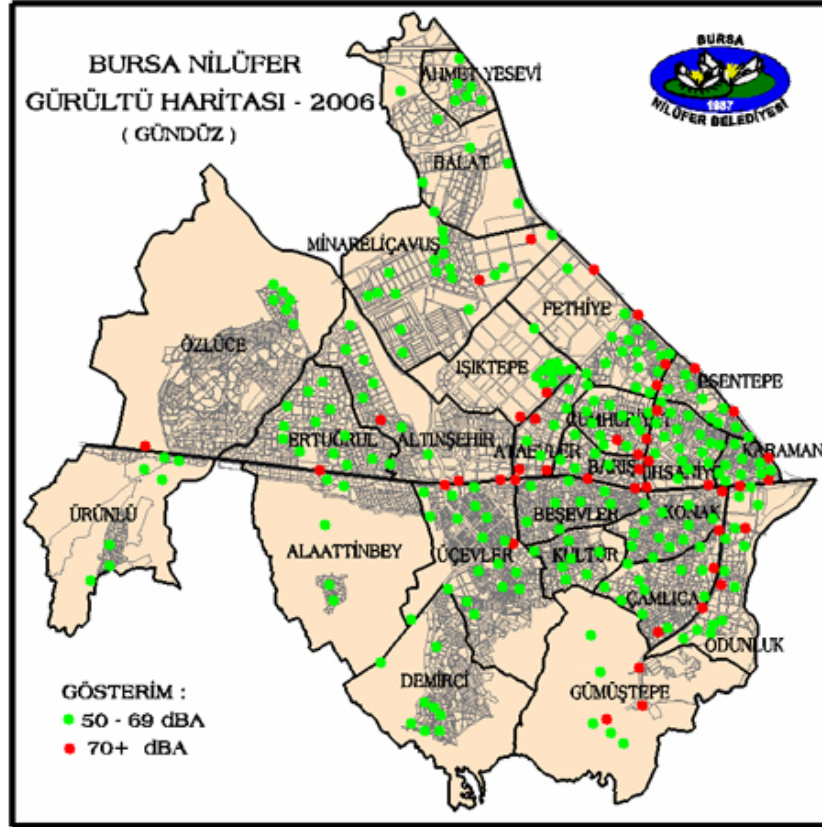
koruyucu ve iyileştirici önlemler alınması için yapılan çalışmalar aktarılmaktadır. Ayrıca, şebeke içme suyunun bakteriyolojik analiz sonuçlarını aylık ölçümlerle, mahallelere ayrılmış şekliyle görebilme imkânı tanınmaktadır. (Ek: Şubat-2007 Şebeke İçme Suyunun Bakteriyolojik Olarak Kirliliğinin İzlenmesi Raporu)

“Gürültü” başlığının altında, Nilüfer Belediyesi sınırları içinde tespit edilecek noktalarda mobil gürültü ölçüm cihazı ile ölçümler yapılarak bir gürültü haritası oluşturulması hedeflenmektedir. İlgili internet sayfasında yıllık bazda gece ve gündüz gürültü haritaları bulunmaktadır.²³⁶

Şekil 4.37. 2006 Yılı Bursa Nilüfer Gürültü Haritası (Gece)

²³⁶ Nilüfer Belediyesi (2007) Gürültü Analizi, <http://cevre.nilufer.bel.tr/Page.asp?id=17>

Şekil 4.38. 2006 Yılı Bursa Nilüfer Gürültü Haritası (Gündüz)

“Hava” başlığının altına; belediye sınırları içinde düzenli, sürekli ve etkin bir şekilde hava kirliliği ölçümlerinin yapılabileceği bir hava kirliliği ölçüm istasyonunun kurulması hedeflerinden söz edilmektedir. Hava kirliliği ile mücadele konusunda Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi ile de ortak çalışmalar yapılmaktadır. Aynı internet sayfasında, Uludağ Üniversitesi Müh. Mim Fak. Çevre Mühendisliği bölümünce yapılan Nilüfer ilçesi hava kalitesi ölçüm sonuçları bulunmaktadır.

“Çevre Eğitimi” başlığı altında, Nilüfer Belediyesi sınırları içinde yaşayan toplumun tüm kesimlerine çevre bilincinin aşılması, çevrenin daha yaşanılabilir kılınması, çevresel kirliliklerle mücadelede daha etkin olunabilmesi ve Nilüfer sakinlerinin bir sivil toplum kuruluşu gibi çalışabilmelerinin sağlanması amacıyla; görsel ve işitsel (el kitapları, afişler, broşürler vb.) çevresel eğitim verilmesinin planlarından söz edilmektedir.²³⁷

²³⁷ Nilüfer Belediyesi (2007) Çevre Eğitimi, <http://cevre.nilufer.bel.tr/page.asp?id=8>

4.5. BÖLÜM–4 SONUCU

Günümüzde kentlerde en önemli gayretlerin “koordine edilmiş eylemler bütününde” toplandığını gözlemlemekteyiz. Kentlerin oluşturmayı hedeflediği sistemde aşağıdaki noktalar dikkati çekmektedir:

- Tasarım kalitesini yükseltmek,
- Ekonomik güç kazanmak,
- Çevresel sorumluluğu artırmak,
- İyi bir yönetişimi oluşturabilmek,
- Sosyal denge ve iyileşmeyi kurmak

Yukarıda sıralanan maddelere bakıldığında ortaklaşa eylemlere olan gereksinim görülebilmektedir. Bunun anlamı; beklentileri planlama sistemi içerisinde çözmek ve yeni bir planlama anlayışını kavramaktır. Gelecek için kurum ve kuruluşların karar, güç ve güç kaynaklarının kombine edilerek bütünleşmiş bir yaklaşımını gerektirmektedir.²³⁸ Kent yönetimlerin böyle bir dönemde yenilikçi yaklaşım içine girmeleri son derece doğaldır. Koordinasyon, katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik ve teknolojik uyum gibi ilkelerine bakıldığında yönetişim olgusu; bilgi çağı toplumu bireylerinin gereksinim duyduğu hizmeti yöneticilerle “ortaklaşa yönetim” sürecinde yürütebilecekleri ortamı sunabilecektir.

Bu araştırmanın temelinde, yönetişim yaklaşımının kentli memnuniyetini artırabilme durumunun irdelenmesi yatmaktadır. Yönetişimin ilkelerinin çalışma grupları şeklindeki örgütlenme sayesinde hayata geçebildiği uygulamalardan birisi de “Yerel Gündem 21”dir. Kentli memnuniyeti ile yönetişimin ilişkisini inceleyebilmek adına seçilmiş iki adet örnek söz konusudur. Bu örneklerden Nilüfer Belediyesi YG-21 uygulayan; Kdz.Ereğli ise uygulamayan belediyedir.

Araştırmanın veri toplama tekniği olarak anket-survey çalışması yapılmıştır. İki belediyede de 150şer tane olmak üzere 300 adet anket uygulanmıştır. Bunun yanı sıra yapılan yüz yüze görüşmelerde edinilen bilgilerden, belediye ve Nilüfer YG-21 kayıtlarından ve internetteki konu ile ilgili bilgilerden faydalanılmıştır.

²³⁸ Konuk, Güzin (2003) Kentsel Uyanış, Kentsel Gelişmeyi Yönlendirmede/Planlama İlişkisi İçinde/Kentsel Tasarım Bakış Açısından/Kentsel Regenasyonun Yeri, Kentsel Yenileşme ve Kentsel Tasarım Uluslar arası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 28–30.Mayıs, MSU, İstanbul

Tezin bu bölümünde, öncelikle her iki örnekle ilgili genel tanıtımlar yapılmaktadır. Daha sonra, önceki bölümlerde betimsel açıklamaları yapılan kavramların birbiri ile olan ilişkisi bilimsel veri analizi yöntemleri ile test edilmektedir.

Ankette ele alınacak kentsel hizmetlerin belirlenmesi için; 5393 sayılı Belediye Kanunu ile ülke çapındaki YG-21 çalışma grupları eşleştirilmiştir. Ortak hizmetler arasından belirlenme yapılmıştır. Bu belirlemede; tezin 2.bölümünde anlatılan "Kentsel Gereksinim Piramidi"ndeki kavramlarla ilişkilendirilme yapılmasına dikkat edilmiştir.

Anketin geçerlik güvenirliğinin irdelenebilmesi amacıyla ön test-son test uygulaması yapılmıştır. Daha sonra Şubat-2006'da 300 katılımcıya uygulanmıştır. 13 sorudan oluşan ankette iki bölüm bulunmaktadır.

Birinci bölüm 6 sorudan oluşmaktadır. Bu bölüm; katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, o belediyedeki ikamet süresi gibi niteliklerini öğrenmeye yönelik kişisel bilgileri içermektedir. Bu bölümdeki sorular kategori tipidir. Anketin ikinci bölümü; belediye hizmetlerine ilişkin görüşleri içermektedir. Bu bölümde sıralama ve derecelendirme tipi sorular vardır.

Anketin ikinci bölümünde katılımcılara; ele alınan belediye hizmetlerine verdikleri önem durumu sorulmuştur. Kdz.Ereğli'deki katılımcıların büyük çoğunluğu kanalizasyon ve su hizmetlerini önem bulduklarını belirtmişlerdir. Bu hizmet, Maslow'dan yola çıkılarak oluşturulan kentsel gereksinim piramidinin ilk basamağında yer alan temel alt yapı ihtiyaçlarına karşılık gelmektedir. Nilüfer belediyesi sınırlarında oturanlara aynı soru sorulduğunda; onlara göre en önemli hizmetin yerel halkın bilinçlendirilmesi adına yapılan eğitimler olduğu belirtilmiştir. Söz konusu hizmet kentsel gereksinim piramidinin en üst basamağındadır. Kent bilincinin gelişmesi ile ilişkilendirilen bu hizmetin Nilüfer ilçesinde daha önemli bulunmasının YG-21 çalışmaları ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Yüz yüze yapılan görüşmelerde de halk, ilçedeki çalışma gruplarının farklı konularda eğitimler düzenlenmesinde başarılı olduklarını beyan etmişlerdir. Nilüferlilerden çoğu, yerel halkın eğitilmesinin belediye hizmetlerinin olmazsa olmazı olduğunu söylemiştir. Bu durum, kentli haklarının da çoğu birey tarafından bilindiği ilçede Yerel Gündem 21 faaliyetlerinin halka ulaşabildiğini gösterebilmektedir.

Daha önce seçim kriterleri açıklanan belediye hizmetlerinden duyulan memnuniyet durumu her iki belediye halkına da sorulmuştur. Her bir hizmet için ayrı olarak memnuniyet durumu değerlendirildiğinde, istatistiki veri analizi açısından çok büyük anlam farklılıkları görülmez iken; belediyelerin bu konulardaki faaliyetlerinin tanıtılması üzerinde de durulmuştur.

Yerel yönetimlerin karar süreçlerinde toplumun farklı kesimlerinin fikir ve görüşlerine yer vermesi durumu, katılımcılığın gereğidir. Çağdaş yönetim anlayışı olarak ele aldığımız Yerel Gündem 21'in ana hedefi de; her ülkedeki yerel yönetimlerin, kendi belde halkları ile katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentleri için görüş birliği sağlamalarıdır. Anketin diğer bir sorusunda, belediyelerinin karar süreçlerinde toplumun farklı kesimlerinin görüşlerini alıp almadığı sorulmuştur. Bu konuda iki belediyenin yöntemlerinde farklılıklar görülmektedir. Nilüfer belediyesi katılımcılığı çalışma grupları, kent konseyi ve de iletişim noktaları vb... tekniklerle sağlarken; Kdz.Ereğli Belediyesi'nde halkın farklı kesimlerinin yönetim ile olan teması daha çok belediye başkanının mahalle toplantılarında olabilmektedir.

Diğer bir soruda; o kentte yaşamaktan genel olarak memnun olup olunmadığı öğrenilmek istenmiştir. Nilüfer halkının, Ereğli'ye oranla, o kentte yaşamaktan daha memnun olduğu görülmektedir. Hizmetlerin tek tek ele alınmasında bir fark çıkmamasına rağmen, genel olarak burada yaşamaktan memnuniyete ilişkin istatistikî bir fark çıkması durumunun çok farklı nedenleri olabilir.

Genel olarak, yaşadığı yerden memnuniyet; bireyin, gereksinimlerine yanıt veren niteliklere sahip bir çevreyle olan etkileşiminden oluşan algılamalar olarak tanımlanabilir. Bir başka ifadeyle, bir kentte yaşamaktan memnun(hoşnut) olma durumu gittikçe artan seviyede tatmine bağlıdır ve bu durum kentsel yaşama ait gereksinimler hiyerarşisinde bir hoşnutluktur. Toplumsal yapı, yaş, eğitim durumu ve genel refah seviyesindeki farklılaşmalara rağmen bireylerde benzer beklentilerin ifade edilmesi, kentsel hizmetlere olan gereksinim piramidinin bir göstergesidir.

Memnuniyet olgusu somut bir değer olarak ölçülemediği için, bu kavramın varlığını test edebilmek adına bazı ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütler, araştırmanın veri toplama tekniği olarak kullanılan anketteki sorulara da yansımaktadır:

- Ulaşılabilirlik
- Ortaklaşa yönetim, katılımcılık, toplumsal uzlaşma

- Hesap verebilirlik-şeffaflık, haberdar etme, bilgilendirme
- Düzeltici-önleyici faaliyet bakış açısı, Sürekli gelişme, Sürdürülebilirlik

Kdz. Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka, herhangi bir belediyenin ele alabileceği çağdaş yönetim tekniklerine ilişkin kavramlardan bazıları sıralanmış ve hangilerini duydukları sorulmuştur. Bu kavramlar; kent konseyi, gündem 21, yerel gündem, beyaz masa, e-belediye, yönetim, kardeş şehir uygulaması, uzlaşmacı ve katılımcı planlamadır. Kent konseyi, e-belediye, hizmet masası gibi kavramlar Nilüfer Belediyesinde uygulanıyor iken, Kdz.Ereğli Belediyesi hazırlık çalışmalarını devam ettirmektedir.

Anketin son sorusu olarak iki belediyede yaşayan bireylere, ele alınan hizmetlerin verilmesi sürecinde kullanılan yöntem ve araçlardan haberdar olup olmadıkları sorulmuştur. Bu soru, kent yönetimlerinin süreci halkla ne kadar paylaşabildiklerini, şeffaf yönetimi ve hesap verebilirliği irdeleyebilmek adına seçilmiştir. Kadınlara, gençlere ve çocuklara yönelik hizmetlerin verilme sürecinde kullanılan yöntem ve araçlardan haberdar olma durumunun iki yerleşim birimi açısından istatistiki açıdan anlamlı bir fark göstermediği belirlenmektedir. Her iki belediyede de, kadınlara, çocuklara ve gençlere yönelik yapılan hizmetler en çok internet sitelerinde duyurulmaktadır. Ancak, Nilüfer Belediyesinde bu üç gruba ilişkin çalışma gruplarının bulunması, konularla ilgili fikir tartışmalarının yapılabilme ve halkla iç içe olma durumlarını artırabilmektedir.

Nilüfer ilçesinde gerçekleştirilen faaliyetlerin basın yoluyla halka ulaştırılmasının başka bir yolu da, Nilüfer Yerel Gündem 21 organizasyonunun düzenli olarak çıkarttığı dergidir. Bu dergi ile, Nilüfer YG 21'in çalışma gruplarının yaptığı toplantılar, aldığı kararlar, belediye-sivil toplum işbirliği sayesinde gerçekleştirilebilen faaliyetler halka duyurulmaktadır. Derginin tanıtımı, nereden elde edilebileceği, içeriği ve eski sayılara ulaşma imkânı Nilüfer Belediyesi Yerel Gündem 21 internet sayfasında yer almaktadır.

Hizmetlerin sunulmasındaki yöntem ve araçlardan haberdarlık durumu araştırmasında yapılan istatistikî testte, anova puanı olarak anlamlı sayılabilecek değer, "yerel halk bilinçlendirme ve eğitim" hizmetidir. Bu bulgu bize, Nilüfer'de yaşayanların, yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetlerin verilme sürecindeki haberdarlık durumlarının Kdz. Ereğli'dekilere oranla daha ön planda olduğunu göstermektedir. Kentsel gereksinim piramidinin üst basamaklarında yer alan bu

hizmetin temel fizyolojik taleplerin ötesinde, çağdaş bireylerin kendilerini geliştirme arzularından doğduğu görülmektedir. Bu konuda sunulan hizmetlerde kullanılan yöntem ve araçlardan haberdar olma durumunda Nilüfer halkının daha önde olmasına en önemli etkenlerden biri Nilüfer Yerel Gündem 21dir.

Sonuç olarak, tezin bu bölümünde araştırmanın ana sorunsalında yer alan “yönetişim&kentli memnuniyeti” ilişkisinin irdelenmesi amacıyla yapılan anket uygulamasının, bilimsel araştırma süreci ve SPSS programı ile veri analizi yapılmış; çıkan bulgular edinilen bilgiler ışığında yorumlanmıştır.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgi çağı toplumu bireylerinin ihtiyaç, istek ve beklentilerinde gözlenen farklılaşma, yönetim yaklaşımlarına da yansımaktadır. Kamu hizmetinin sunumunda artık geleneksel yöntemler değil; çağdaş teknikler kullanılmaya başlamıştır. Yerel yönetimlerin halka en yakın birimi olan kent yönetimleri(belediyeler) eski yönetim yapılarından yavaş yavaş vazgeçerek, çağın gereklerine uyan yaklaşımlara uyum sağlama çabasına girmişlerdir. Özel sektörün şeffaf, hesap verebilir ve müşteri odaklı yönetim bakış açısı giderek kamu yönetimlerini de bu çerçevenin içerisine çekmiştir. Kentsel planlama ve kent yönetimlerinin kullanıcı niteliğinde olan halka odaklanmak zaman içinde önemini artırmıştır.

Planlama, günümüzün küresel rekabet ortamında, yerel boyutta daha dinamik ve güçlü bir yapılanma ile kurumlar arası bütünleşmeyi gerekli kılmaktadır. Katılım ilkelerinde ise başta yerel yönetimler olmak üzere, aktörlerin, merkezi yönetim tarafından "ortaklar" olarak görülebilmesi, demokratik katılım ve sorumluluk paylaşımı açısından önem taşımaktadır. Kent yönetimleri açısından bakıldığında; bilimsel bir disiplin ve uygulama alanını ifade eden "kamu yönetimi(public administration)" terimi bile giderek daha sık kullanılan "kamu işletmeciliği(public management)" veya "kamu sektörü işletmeciliği(public sector management)" gibi terimlere yerini bırakmaya başlamıştır.

Bu çalışma, yeni yönetim yaklaşımı olarak, "yönetişim" in, kentlilerin yerel yönetim hizmetlerinden memnuniyetini artırıp artıramadığını incelemek amacıyla yapılmaktadır. Çalışmayla Yerel Gündem 21 uygulanan ve uygulanmayan iki belediye arasındaki kentli memnuniyeti farklılıkları gözlemlenmektedir. Kdz.Ereğli ve Bursa Nilüfer Belediyeleri örneklem olarak seçilmiştir. Kentsel planlama ve yönetim

uygulama araçlarının ve de bunlardan beklentilerin gün geçtikçe gelişip değiştiği bilinen bir gerçektir. Ancak, ele alınacak örneklem sayesinde iki kavramın etkileşimi irdelenmiştir.

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kent planlama ile yönetiminde değişim ve yenilikçi yaklaşım hakkında bilgiler verilmektedir. Yenilikçi yaklaşıma örnek olarak ele alınan Gündem 21 ve Yerel Gündem 21'in gelişim süreçlerinin açıklanmasının ardından yerel yönetimlerin önemi ve katılımcı demokrasi ile olan etkileşimi üzerinde durulmuştur.

Yenilikçi planlama yaklaşımının, kentsel politikaların toplum tarafından oluşturulmasını desteklemesine yönelik bir eğilim olduğu görülmektedir. Sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişmiş kentlerin rekabet edebilirliği iki ilkenin desteklediği bir yerel kalkınma modeliyle mümkün olabilecektir. Bu ilkeler, sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimdir. Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Şartnamesi, Kentsel Şartname ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı gibi protokoller kent yönetimlerinin “yapabilir kılınması”, “idari ve mali özerklik” düzeyinde hizmet sunar hale getirilmeleri ve “sürdürülebilir kalkınmanın” gerçekleştirilebilmesi açısından önem taşımaktadır.²³⁹ Hizmette etkinliğin üretileceği ve denetlenebileceği mekanizmaların artırılabilmesi sayesinde, halkın planlamaya katılımı ve kendini daha önemli hissetmesi sağlanabilecektir. Bu noktada, kentli haklarına olan yakınlaşmada da artış gözlenebilecektir.

Tezin ikinci bölümünde kentli memnuniyeti ve yönetişim ilişkisi irdelenmektedir. Yönetimsel yeniden yapılanmada, idarenin bir hizmet işletmesine dönüştürülmesi siyasal ve toplumsal bir sorumluluk olarak görülmeye başlanmıştır.

Gülden Erkut'a göre; kentliler öncelikle “şehrin kullanıcısı” niteliğindedir. Her birey kentteki yaşamını kendi özel deneyimleri açısından değerlendirmektedir. Ulaşımında veya farklı sosyal aktivitelere erişimde harcanan zaman, donatılardan yararlanmadaki etkinliğimiz bireysel değerlendirme kriterlerimiz halindedir. Sonuçta kentli memnuniyeti denilen kavram; bütün bunların yaşamda rahat kullanımından ortaya çıkan genel bir hoşnutluk olarak ele alınabilmektedir.²⁴⁰

²³⁹ Bennet, R. ve Payne. D (2000) Local and Regional Economic Development: Renegotiating Power Under Labour (Aldershot, Hants: Ashgate)

²⁴⁰ Erkut, Gülden (2002) Büyükşehirde yaşamak, NTV Radyo İstanbul Stüdyoları Halkın Sesi Programı, 24.Mayıs, <http://www.ntvmsnbc.com/news/154299.asp>

Kent kavramının özünde orada yaşayan halk vardır. Kentte yaşayan bireylerin “kentli” olmanın ötesinde, bireysel ihtiyaçlarından doğan yaşam beklentileri söz konusudur. İnsan gereksinmelerini sıralayan birçok çalışma arasında en yaygın olarak kullanılanlardan biri Maslow'un(A Theory of Motivation) modelidir. Maslow teorisi, insanların belirli kategorilerdeki gereksinimlerini karşılamalarıyla, kendi içlerinde bir hiyerarşi oluşturan daha üst ihtiyaçları tatmin etme arayışına girdiklerini ve bireyin kişilik gelişiminin, o an için başat olan ihtiyaç kategorisinin niteliği tarafından belirlendiğini söz konusu etmektedir.

Bireylerin ihtiyaçlarına ulaşabilme istek ve gayretleri yaşadıkları mekâna da etki etmektedir. Çünkü yaşamını talep ettiği biçimde sürdürme çabası içerisindeki birey, toplumla olan etkileşiminde bu yönde faaliyetler gerçekleştirme yoluna gitmektedir. Kentlerde yaşayan bireyler, o kentte yaşamaktan hoşnut olmak isterken, belirledikleri kriterlere uygunluğu da aramaktadır. Aykut Karaman'ın da yazısında belirtildiği üzere; birçok mimari, planlama ve kentsel tasarım yazılarında, fiziksel çevre, insan davranışı ve memnuniyet arasındaki ilişki karmaşık bir algı-yanıt düzlemi içinde oluşmaktadır. Çünkü bu karmaşık iletişim içerisinde birçok insan etkinlikleri, estetik kurgular ve insan gereksinmelerinin sağlanması gündeme gelmektedir.²⁴¹ Bu arayış ilk olarak fiziki mekâna dair şartların oluşumunda kendini göstermektedir. Tıpkı Maslow'un bireysel ihtiyaç piramidinde olduğu gibi kentte yaşayan herhangi bir bireyin ilk etapta aradığı hizmetler fiziki donanımların varlığı olacaktır.

Yukarıda anlatılanlara kent yönetimi açısından bakıldığında kentsel gereksinim piramidine ulaşılabilir. Tezin bu bölümünde kentli memnuniyeti ile yönetim ilişkisi, Maslow piramidinden yola çıkılarak oluşturulan kentsel gereksinim piramidi ve yönetim ile olan bağlantının görülebileceği bir kavram haritası ile belirlenmiştir.

Kentsel gereksinimlerin yerel karar otoriteleri tarafından gerçekleştirilebilmesiyle verilen hizmetlerin kentlilerin beklentilerini karşılayabilme durumunun etkileşimi, o kentte yaşamaktan duyulan memnuniyet oranını artıracaktır.

Çağımızda kent yönetimlerinin görevleri artık sadece yasayla belirlenen fiziki koşulların sağlanması ve de çeşitli sosyal faaliyetlerin düzenlenmesi ile sınırlı

²⁴¹ Karaman, Aykut(1991) Toplu Konut Alanlarının Tasarımında Sosyo kültürel Veriler: Bazı İlke ve Ölçütlerin İrdelenmesi, Yapı Dergisi, Sayı:118, s:35

kalamamaktadır. Bilgi çağı toplumu bireylerinin kentsel gereksinimleri arttıkça, yerel yönetimlerden olan beklentilerinde de artış gözlenmektedir. Teknolojik imkânların artması da bu konuda yapılabilecek uygulamaların biçimlenebilmesinde etkili olabilmektedir. Ortaklaşa yönetim sloganı ile de anılan yönetim yaklaşımında, bireylerin yaşadıkları kente dair sorgulayıcı, düzenleyici ve de uygulayıcı bir yöntem sergileyebilmeleri toplumsal sorumluluk ve uzlaşma tanımı ile de bağdaşmaktadır.

Tezin üçüncü bölümünde, yönetim yaklaşımının gözlenebildiği Yerel Gündem 21 uygulamalarındaki yapılanmalar üzerinde durulmaktadır. Dünyada ve ülkemizdeki gelişim süreci ele alındıktan sonra farklı örnekler ele alınarak, katılımcılık ve ortalaşa yönetim bakış açısının yönetime yansımalarının sonuçları değerlendirilebilmektedir.

Dördüncü bölüm kentli memnuniyeti ile yönetim etkileşimini seçilen örneklerle sayesinde iki ayrı kentte test etmektedir. Yönetim yaklaşımının yansıması olarak “Yerel Gündem 21” uygulanması durumunda kentli memnuniyetinde artış sağlayabilme durumu üzerinde durulmuştur. Memnuniyet olgusu somut bir değer olarak ölçülemediği için, bu kavramın varlığını test edebilmek adına bazı ölçütler belirlenmiştir. Aşağıdaki ölçütler, araştırmanın veri toplama tekniği olarak kullanılan anketteki sorulara da yansımaktadır.

- *Ulaşılabilirlik*: Yetkililere dilek, öneri ve şikâyetlerin kolayca iletilebilmesi
- *Ortaklaşa yönetim, katılımcılık, toplumsal uzlaşma*: Yaşadıkları şehre ilişkin kararlar alınırken sürece katılımın desteklenmesi
- *Hesap verebilirlik-şeffaflık, haberdar etme, bilgilendirme*: Kent yönetiminin gerçekleştirdiği faaliyetler konusunda bilgilendirme yapılması
- *Düzeltilici-önleyici faaliyet bakış açısı, Sürekli gelişme, Sürdürülebilirlik*: Yöneticilerin sorunlara olan yaklaşımı

Gündem 21’in temel yaklaşımı, tüm program alanlarına yönelik finansman politikalarının belirlenmesi, yeni kaynakların yaratılması, uygulanabilir teknik ve ekonomik araçların belirlenmesi, merkezi-yerel yönetim ilişkilerinin desantralizasyon anlayışı doğrultusunda güçlendirilmesi, hükümet - hükümet dışı kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve halkın etkin katılımının sağlanması gibi öncelikler üzerine bina edilmiştir. Gündem 21’de yer alan tüm program alanlarının başarıyla uygulanabilmesinin gereği ve önkoşulu olarak, “çok-aktörlülük” ve “toplumsal uzlaşma” aranması getirilmektedir.

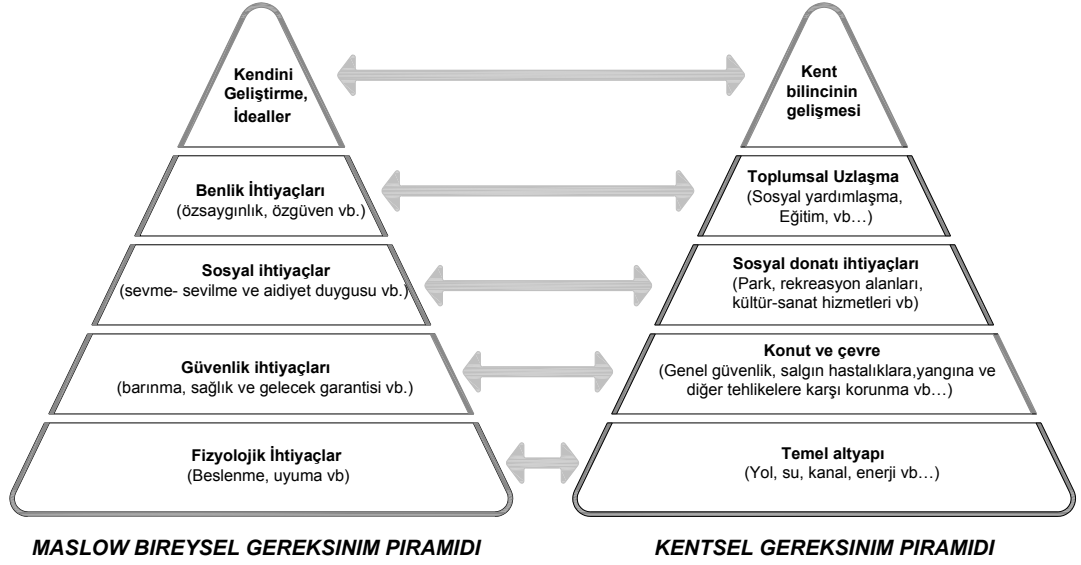
Bu araştırmanın iki alt evreni vardır. Yerel Gündem 21 uygulamasını benimseyen belediye olarak Bursa Nilüfer; benimsemeyen belediye olarak da Kdz.Ereğli belediyeleri seçilmiştir. Bu iki evrenden seçilecek örneklemelerin birleşmesinden, araştırmanın ana evreni meydana gelmektedir. Bu iki alt evrenin belirlenmesinde; bilgiye ulaşım kolaylığı, Nilüfer Belediyesinin yazılı ve görsel medyadan takip edilebilen YG-21 uygulama başarısı, nüfus ve de her iki kent yöneticisinin de “Şehir ve Başkan” dergisi tarafından yılın en başarılı belediye başkanı seçilmesi gibi seçim ölçütleri söz konusudur.

Araştırmada, anket-survey yöntemi uygulanmıştır. Genelde ankete dayalı veriler üzerinden yürütülen değerlendirmelerin yanı sıra, mülakatlar ve belediye kayıtlarından elde edilecek bilgiler ve analizlerde kullanılmaktadır. Seçilen örneklerde yapılan anket çalışmaları ve mülakatların, kentlilerin hangi noktalara daha fazla önem verdiğini, hizmet beklentilerindeki eğilimlerini ve katılım olgusuna bakış açılarını yansıtabildiği düşünülmektedir.

Verimlilik, sorumluluk, katılım ve etkinlik artık kent planlama ve yönetimlerinin yadsınamayacak ilkeleri haline gelmeye başlamıştır. Bunların birbiri ile uyum içinde olabileceği kavram olarak ise “*yönetişim*” olgusu üzerinde durulmaktadır. Yönetişimde; devlet, toplum ve özel sektör olmak üzere üç sacayağı bulunmaktadır. Yönetişimin uygulamaya geçebilmesi, unsurlarının ifade ettikleri anlam ve boyutta anlam kazanabilmesi bu üç unsurun bağlantılarının güçlü olmasına bağlıdır.

13 sorudan oluşan ankette iki bölüm bulunmaktadır. Birinci bölüm 6 sorudan oluşmaktadır. Bu bölüm; katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, o belediye'deki ikamet süresi gibi niteliklerini öğrenmeye yönelik kişisel bilgileri içermektedir. Bu bölümdeki sorular kategori tipidir. Anketin ikinci bölümü; belediye hizmetlerine ilişkin görüşleri içermektedir. Bu bölümde sıralama ve derecelendirme tipi sorular vardır.

Ankette ele alınan hizmetlerin belirlenmesi sürecinde öncelikle; 5393 sayılı Belediye kanununca belirlenen görevler ile YG-21 çalışma grupları arasında eşleştirme yapılmıştır. Ortak hizmetlerin belirlenmesi sonrasında; kentsel gereksinim piramidinin basamaklarını temsil edecek şekilde sekiz adet hizmet seçilmiştir. İki belediye'de yaşayan halka, söz konusu hizmetlere verdikleri önem sorulmuştur.

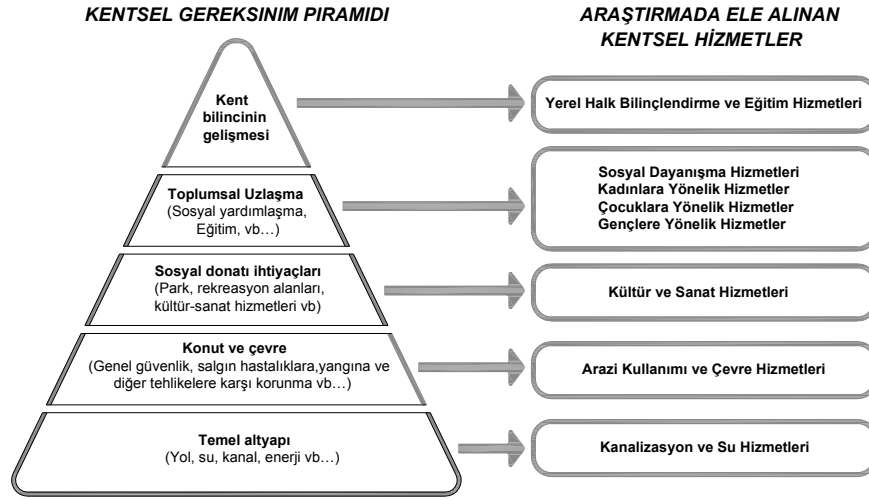
Şekil 5.1. Bireysel ve Kentsel Gereksinim Piramidi

Kdz.Ereğli belediyesi halkı, kendileri için en önemli hizmetin “kanalizasyon ve su” sağlanması olduğunu belirtmiştir. Bu hizmet, kentsel gereksinim piramidinin ilk sırasındaki temel fiziki koşulların karşılanması ile eşleştirilmektedir. Kdz.Ereğli belediyesi, Nilüfer’e göre daha eski bir belediyedir. Kanalizasyon vb.. temel hizmetlere verilen önemin daha çok görüldüğü yerler kentin çeperindeki mahallelerdir. Nilüfer belediyesi ise, yeni yapılan toplu konut alanları ile kendini göstermiş; alt yapı problemleri çözülmüş yeni yerleşim alanlarının planlandığı bir bölgede yer almaktadır. Dolayısıyla, Nilüfer halkının temel fiziki koşulların karşılanmasına yönelik bir ihtiyacı söz konusu değildir.

Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halk için en önemli hizmet olarak yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmeti belirlenmiştir. Bu hizmet, kentsel gereksinim piramidinin üst basamaklarında yer almaktadır. Diğer temel hizmetlerin karşılanması sonrasında, kent bilincinin gelişmesi amacına yönelik geliştirilen bu hizmetin sağlanması ve organizasyonunda Nilüfer Yerel Gündem 21 uygulamasının büyük payının olduğu yapılan yüz yüze görüşmelerde tespit edilebilmiştir.

Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halka yapılan anket çalışmasının sekizinci sorusunda; sıralanan hizmetlere ilişkin memnuniyet derecesinin belirtilmesi istenmiştir. Katılımcılara sunulan hizmetler için, “memnunum”, “kısmen memnunum”, “memnun değilim” ve “fikrim yok” seçenekleri sunulmuştur. Araştırmada ele alınan iki belediye olan Kdz. Ereğli ve Nilüfer

belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halkın, belirtilen hizmetlerden memnuniyetinin istatistikî açıdan farklılığına bakabilmek için tek yönlü anova yöntemi kullanılmıştır. Genel değerlendirme tablosuna bakıldığında; yedi adet hizmette iki kent halkının sıralanan hizmetlerden tek tek memnuniyet durumları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir. Tek anlamlı fark; yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmetindedir.

Şekil 5.2. Kentsel Gereksinim Piramidi ile Hizmet İlişkisi

Yukarıda da görüldüğü üzere, iki kent arasındaki anova puanları sonucunda görülen anlamlı fark olan yerel halk bilinçlendirme ve eğitim hizmeti, kentsel gereksinim piramidinin üst basamağında yer almaktadır. Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halkın, ele alınan hizmetlerden memnuniyeti konusunda, piramidin üst basamaklarına çıktıkça farklılık gözlenmesi, Nilüfer kentinde kent bilincinin geliştirilmesine önem veren kişilerin adedinin fazlalığından kaynaklanabilmektedir. Kent halkının eğitilmesine ilişkin hizmetler her iki belediyede de mevcuttur. Ancak, Nilüfer’de bu faaliyetlerin daha organize bir şekilde yürütüldüğü gözlemlenebilmektedir.

21 Ekim 2002’de Nilüfer Belediye Meclisi’nin kararıyla kurulan Nilüfer Yerel Gündem 21, aşağıda sıralanan 18 çalışma grubu ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

1. Arazi kullanımı ve çevre
2. Afet organizasyon
3. Çocuk ve spor
4. El sanatları
5. Eğitim
6. Engelliler

7. Emekliler
8. Gençlik
9. Hayvan hakları
10. Kadın
11. Sağlık
12. Tarih, kültür, felsefe
13. Tüketici hakları
14. Okuma
15. Havacılık
16. Yerel tanıtım
17. Uluabat
18. Tiyatro

Her bir çalışma grubunun çalışma sistemleri ve uygulamalarının sistematığı faaliyet raporlarında yer almaktadır. Bu raporların çoğu, halkı bilgilendirme amaçlı olarak, gerek Nilüfer Belediyesi'nin gerekse Nilüfer YG-21'in internet sayfalarında duyurulmaktadır.

Anketin 9. sorusunda Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinde yaşayan halka; *"Belediyemiz, sorunları çözümlerken toplumun farklı kesimlerinin görüşlerini alarak karar verir."* cümlesine katılıp katılmama durumları sorulmuştur. Bu soru ile yerel otoritelerin karar süreçlerinde, toplumun fikrini alıp almama durumlarının halk tarafından nasıl algılandığı anlaşılmaya çalışılmaktadır. Yapılan istatistikî değerlendirmede, iki kent halkının görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir. Yapılan mülakatlarda da bu durum belli olmaktadır.

Katılım, bilinç düzeyi ile doğrudan ilintilidir. Çoğu yerlerde kentli; hangi aşamada, nasıl katılacağı konusunda tecrübesiz olduğu gibi, bir katılım gereksinimi de hissetmeyebilmektedir. Halkın planlamaya ve yaşam çevresinin düzenlenmesine katılımından anlamlı ve verimli sonuçlar almak için haberdarlık düzeyinin artırılması gereklidir. Yerel halkın, projelerle, yazılı dokümanlarla ve her türlü iletişim teknikleri kullanılarak bilgilendirilmesini gerekli kılmak, katılımı artırıcı unsurlar olacaktır.

Keleş, kentsel katılımın gerçekleşebilmesi için üç temel ön koşul üzerinde durmaktadır:²⁴²

4. Katılması söz konusu olan kentli, katılma istek ve güdüsüne sahip olmalıdır.
5. Katılım için çağrıda bulunan siyasal toplum örgütünü temsil edenlerin katılıma inanmış olmaları gerekmektedir.
6. Kentsel katılımın beklenen yararı sağlaması; katılımın ne büyüklükteki kümeyi ilgilendirdiğine doğrudan bağlıdır.

Kdz.Ereğli ve Nilüfer belediyelerinin, süreç bilgilerinin halkla paylaşma ve katılımcılığı hayata geçirme açısından farklı uygulama tarzları vardır. Bu davranış normu farklılığı, araştırmanın diğer maddelerinde de etkili olmaktadır.

Nilüfer belediyesi faaliyetlerini oldukça organize bir biçimde bireysellikten sıyrılmış bir hale sokmuş, kurumsal bir düzene oturtmuştur. Halk, belediyeye istek, düşünce ve önerilerini iletişim noktaları, hizmet masası, 7/24 telefon hattı, e-belediye gibi yöntemlerle kolaylıkla ulaştırabilmektedir.

Tablo 5.1. Kdz.Ereğli ve Nilüfer Belediyeleri Hizmet Durumu

	Kdz.Ereğli	Nilüfer
Kent Konseyi	-	+
Beyaz Masa (Hizmet Masası)	-	+
7/24 Telefon Hattı	-	+
E-belediye	-	+
Yerel Gündem-21	-	+
Toplam Kalite Yönetimi Yaklaşımı	-	+

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, yenilikçi yönetim yaklaşımı bakış açısında değerlendirilebilecek bazı hizmetler Nilüfer belediyesinde mevcut iken, Kdz.Ereğli belediyesinde henüz yoktur. Kdz.Ereğli Belediyesi Halkla İlişkiler bölümüyle yapılan telefon görüşmelerinde bu uygulamaların yapılandırma çalışmalarının devam ettiği öğrenilmiştir.

Kdz.Ereğli Belediyesinde katılımcılığın hayata geçebileceği en net uygulamalardan birisi, belediye başkanı ve ekibi tarafından düzenli olarak yapılan “mahalle toplantıları”dır. Hemen her hafta sonunda farklı mahallelere giden başkan ve ekibi, halkla birebir temasta bulunarak, onların talep, görüş ve önerilerini almaktadır.

²⁴² Keleş, Ruşen(1993) Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar (1975–1992), IULA-EMME Yayınları, İstanbul

Kdz.Ereğli'de yapılan mülakatlarda bu iletişim biçiminin halk üzerindeki olumlu etkisi algılanabilmiştir. Bu noktada dikkat çekilmesi gereken diğer bir konu ise, Ereğli halkının oturma süresi bakımından, Nilüfer'den önde olma durumudur. Ereğli'de yapılan mülakatların çoğunda katılımcılar, uzun zamandır Kdz.Ereğli'de oturduklarını, başkanla olan ilişkilerinin yönetici olmasından daha önceye dayandıklarını belirtmişlerdir. Belediyeye ulaşılabilirliğe olan olumlu bakış açısının elde edilmesinde bu noktanın önemli bir payının olduğu düşünülmektedir.

İki kentin belediye başkanının davranış biçimleri birbirinden ayrılmaktadır. Kdz.Ereğli'de başkan halkla bireysel temasa çok önem vermekte, halkın nabzını tutma konusunda da çaba sarfetmektedir. Bireysel liderlik olarak güven yaratma durumunun en önemli yansıması kentin internet sayfasıdır. Yerel yönetimler için faaliyetlerin vitrini niteliğinde algılanan belediye internet sayfasına bakıldığında, hizmetlerin tanıtımı ve halkla bilgi paylaşımı yapılırken daha çok belediye başkanının ön planda görüldüğü fotoğraflara yer verildiği gözlenmektedir. Yapılan mülakatlarda, Ereğli halkının başkanın onlara karşı olan bireysel yakınlık tarzından memnun oldukları ve bunu açıkça beyan ettikleri görülmüştür. Nilüfer Belediyesi'nde ise kurumsal liderlik tarzı söz konusudur. Faaliyetlerin planlanması, yürütülmesi ve organizasyonunda görev dağılımı ve bölümler arası koordinasyon kurulmuştur. İşlerin yürütülmesinde, sonuçlandırılmasında ve bunun halka duyurulmasında bireysel başarıdan öte, kurumsal bir temsil mekanizması yürütülmektedir.

Şahin ve Atlıoğlu'na göre kurumsal liderlik²⁴³; ortak bir ideal belirlemek, iş birliğine dayalı ekipler kurarak üyeleri güçlendirmek, örnek lider olmak ve çalışanların yüreklerini işe ve liderin yüreğine katmak gibi ilkelere sahiptir. Oysa bireysel popülist liderlik olgusu, diğer kişileri ateşleme, onların iç dünyalarını görme ve işleri yaptırma konusunda diğer kişilerden daha fazla istek ve heyecana sahip olma gücünü içerir. Bu tipte kişisel bağımlılık ve beğeni elde etme çabası söz konusudur. Kurumsal liderlikte ise, işbirliğine dayalı ortaklaşa çalışmaların sonuca yansımalarına önem verilmektedir. Ortak örgüt kültürünün oluşturulması ve sürdürülebilirliği esastır.²⁴⁴ Yönetim ve liderlik üzerinde yapılan çalışmaların pek çoğunda, bilgi çağı toplumunun talebinin karizmatik liderlikten kurumsal liderliğe doğru akış sergilediği belirtilmektedir.²⁴⁵ Bu durum Yerel Gündem 21 çalışma gruplarının organizasyonlarında açıkça görülebilmektedir. Kentsel hizmetlerin

²⁴³ Atlıoğlu, Yurdanur; Şahin, Abdullah(2002) Milli Eğitim Dergisi, Sayı:155-156, Güz

²⁴⁴ Johnson, W.D. ; Johnson, P.F. (1994) Joining Together - Group Theory and Group skills Paramount Communication Company. USA.

²⁴⁵ Argüden, Yılmaz(2005) Kurumsal Liderliği Geliştirmek, Dünya Gazetesi, Şubat

organizasyonunda bireysellikten öte, ortak amaç ve sürece odaklanma söz konusudur.

Anketin 10. sorusunda iki örneklemin halkına, genel olarak o kentte yaşamaktan memnun olup olmama durumları sorulmuştur. Yapılan istatistikî anlamlılık düzeyi testi sonucunda; Nilüfer belediyesi sınırları içerisinde yaşayan halk yönünde anlamlı bir farklılık gözlenmiştir.

Nilüfer ilçesi Bursa'nın gelişme bölgesi ve geleceği olarak görüldüğü için sanayi yatırımcıları için de tercih edilen bir bölge konumundadır. Dolayısıyla ilçede yaşayanlar için istihdam imkânı açısından daha rahat bir ortam vardır. Bu durum, kentte yaşamaktan memnuniyeti artırabilecek önemli etkenlerden birisi olarak sayılabilir. Kdz.Ereğli kentinin ekonomisinin bel kemiği konumunda olan Erdemir'in satılması ve sonrasında yaşanan süreç tüm kentliyi etkilemiştir. Çünkü Ereğli'de oturanların büyük bir çoğunluğunun ya kendisi yâda akrabası bu fabrikada çalışmaktadır. Erdemir'in satılması süreci yan sanayi bağlantılarını da etkilemektedir. Yakın zamanda başlayarak yeni yönetim sürecinde devam eden emekli olma adedindeki artış, işçi çıkartma politikaları, firma lojmanlarının boşaltılması gibi hususlarda, belediye hizmetlerinden bağımsız olarak o kentte yaşamaya ilişkin memnuniyeti etkileyebilecek unsurlar olarak sayılabilir.

Kentte oturma sürelerine bakıldığında; Nilüfer halkının ilçeye daha yakın zamanlarda yerleştiği, Ereğli'de ise çok uzun senelerdir yaşadığı yorumu görülmüştür. Nilüfer'de yapılan yüz yüze görüşmelerde, kentlilerin orada oturmayı tercih etme nedenleri olarak altyapısı çözümlenmiş yeni konut alanları, sosyal donatı imkânlarının çokluğu, işyerlerine ulaşım kolaylığı sayılmıştır. Pek çok katılımcı, Nilüfer Belediyesi'nin başarılı hizmet sunum imajının o kentte oturmaya karar vermelerinde etkili olduğunu söylemiştir. Bu durum kentin yerel yönetim kurumunun nasıl algılandığına dair oldukça önemli bir göstergedir.

Bu tezin amacı, yeni yönetim yaklaşımı olarak yönetişim ile kentli memnuniyeti arasındaki ilişkiyi irdelemektir. Yönetişimi simgeleyen uygulama olarak Yerel Gündem 21'in seçildiği daha önce açıklanmıştır. Yapılan çalışmadan elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; kentlilerin memnuniyet kriterlerine ulaşılabilmesi yolları ile yönetişimin ilkelerinin örtüştüğü tespit edilmiştir. Yönetişimin hesap verebilirlik, saydamlık, bilgiye erişim kolaylığı, süreç ortaklığı ortamının yaratılabilmesi ve desteklenmesi gibi unsurları katılımcılar tarafından aranan

nitelikler olarak belirtilmiştir. Bu arayış bilgi toplumu bireylerinin bilinç düzeylerinin artışı ve beklentilerinin farklılaşması ile de doğru orantılıdır. Kişilerin memnuniyeti, yaşadıkları mekânın fiziki biçimlenmesinin ötesinde, sosyal yapının kurgulanması ve de faaliyetlerin koordinasyonuna da bağlıdır. Birey gereksinimlerinden kentsel gereksinime geçiş yapılan piramidin basamaklarını temsil eden hizmetler bazında bakıldığında daha açık bir şekilde görülebilmektedir ki; eğitilen, katılımcılık ruhuna daha yatkın kişilerin bir araya geldiği toplumlarda “yerel halk bilinçlendirme ve eğitim” gibi hizmetlerin aranılabilirliği daha üst düzeydedir. Bu da, Yerel Gündem 21 tarzı katılımcı süreçlere eğilimin yansımaları olarak değerlendirilebilir. Ancak burada unutulmaması gereken nokta, yönetişimin ilkelerinin hayata geçebileceği davranış tarzının salt bir uygulamanın adı altına sığdırılmasının tek başına kentli memnuniyetini oluşturamayacağıdır. Kdz.Ereğli belediyesindeki katılımcıların beyanlarından anlaşılacağı üzere, Yerel Gündem 21 uygulaması olmadığı halde, popülist liderlik olarak da tanımlanabilecek davranış normlarından doğan bireysel ilişki ile yaratılabilecek güven mekanizmaları da kentli memnuniyetine etken olabilmektedir.

Bu çalışma bize göstermektedir ki; günümüz kentlileri kendilerine sunulacak hizmetlerin öncelik sıralarının belirlenmesinde, kaynak dağılımlarının izlenebilirliğinde rol alma isteğinde, bilgi edinme hakkının bilincinde olarak yaşamaktadırlar. Kültür-sanat faaliyetlerinin önemli hizmetler olarak algılanması da, sosyal dokunun yansımaları olarak algılanabilir.

Kurumsal liderliğin beraberinde getirdiği katılım destekli, uzlaşmacı yaklaşım yönetişim anlayışı ile örtüşmektedir. Ancak, popülist liderliğin yansımalarının izlenebildiği kentlerde de memnuniyet durumu yadsınamayacak ölçüde algılanabilmektedir. Tabii ki bu durum, kentin kimliği ve sosyal dokunun biçimlenmesi ile de doğru orantılıdır.

Günümüzün yönetim yaklaşımında, kullanıcıya olan yakınlıktan ötürü belediyelerin önemi oldukça artmıştır. Dolayısıyla kent yönetimlerinin başarı ölçütleri de yeniden sorgulanmaya başlamıştır. Kent yönetimleri için devamlılıklarını sağlayabilecekleri en önemli gösterge “müşteri memnuniyeti”dir. Özel sektörden gelen akımla “kamu yönetimi işletmeciliği” olarak ta adlandırılabilen akım sayesinde memnun edilmesi hedeflenen kitle “müşteri” olarak isimlendirilmekten çıkarak; “*kenttaş*”, “*kullanıcı*”, “*kentli*” olarak kavramsallaştırılmıştır. “Kullanıcı odaklılık” anlayışının kentsel

planlamaya yansımaları, işbirliğine dayalı uzlaşma platformlarının yaratılabileceği ortamların sağlanmasından geçmektedir.

Bu çalışmanın bilime katkısı, yönetim yaklaşımının kentliler üzerindeki etkilerini ele alacak diğer akademik araştırmacılar ve de en önemlisi, kullanıcılarının memnuniyetini sağlamak yolu ile varlıklarını devam ettirmeyi hedefleyen kent yönetimleri için rehber niteliğinde olmasıdır.

Dönüşüm; yeni davranış biçimlerinin; “moda olsun” diye ya da başkalarına “gösteriş” amacıyla zaman zaman uygulanması değil, topluluğun büyüklüğü ne olursa olsun yenilikçi yaklaşımların, homojen ve doğal davranışlara dönüştürülmesi ile sağlanabilir. Kentsel planlama ve yönetimlerinin yaşadığı süreçte de, yenilikçi yaklaşıma doğru olan dönüşümün doğal uygulamalara dönüştürülebilmesinin kentlilere olumlu yansıyabileceği düşünülmektedir. Yaptığımız çalışmanın bulgularının değerlendirilmesi de, kentlilerin yönetim yaklaşımının ilkelerinin hayata geçmesi konusunda arayış içinde olduklarını göstermiştir. Yerel yönetimler sadece yasada belirtilmiş görevlerin üstesinden gelebilmekle değil; misyon ve vizyonunda katılımcı demokrasiyi yaşam tarzı haline dönüştürülebilmesi ile varlıklarının gücünü pekiştirebileceklerdir.

Belediyecilik anlayışı tarihsel süreç içinde zaman ve çevre şartlarına bağlı olarak değişim yaşamakta, temel hizmet düzeyini aşmış belediyeler, kente ve kentliye olan yükümlülüklerini yeniden tanımlamaktadırlar. Yerel yönetim düşüncesi kabuk değiştirmekte, daha sorumlu, demokratik ve katılımcı bir yöne doğru akmaktadır. Demokratik katılım ve denetim mekanizmalarının doğru işletilmeye başlanmasıyla kent yönetimleri kamusal hizmetlerin sunumunda yaşanan değişime daha kolay ayak uydurur hale gelecektir. Bölgesel ve yerel farklılıkların belediyeler üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulmak koşuluyla, belediyelerin yerel kalkınma sürecinde önemli birer aktör olduğu açıkça gözlenmektedir. Kent planlama ve yönetiminde yönetim yaklaşımının benimsenmesinin yerel kalkınma sağlanabilmesi açısından olumlu yansıyabileceği düşünülmektedir.

Yerel yönetimlerin, kentsel kalkınma yolundaki ilkelerini şöyle sıralayabiliriz.

- 1- Yerel aktörlerin işbirliği,
- 2- Yerel girişimcilerin yapabilirlik kapasite ve becerilerinin geliştirilmesi,
- 3- Kamunun öncülük ve rehberlik yapması,
- 4- Kent planlarının yerel kalkınma anlayışına göre yönetim ile desteklenmesi,

5- İşgücünün geliştirilerek kalitesinin artırılması,

6-Kentin ekonomik durum analizinin yapılarak faaliyetlerin bu bilgiler ışığında yürütülmesi²⁴⁶

Yerel yönetimlerde; hizmete dönük, halkın katılımını sağlayan, yaratıcı, girişimci, yeniliklere açık, başarıyı özendiren ve ödüllendiren bir yaklaşımla, yeni ve çağdaş yönetim teknikleri geliştirilmesi ve kurumsallaştırılması gereklidir.

Bireylerin ortak yaşama mekânları olma tanımından yola çıkılarak şehirlerin, kentlilerin temel fiziki ihtiyaçlarını gerçekleştirmenin yanı sıra;

- Fiziksel, sosyal ve ekonomik faktörlerin göz önüne alınması ile kapasite geliştirici nitelikte,
- İnsanların hayati fonksiyonlarını yerine getirirken, potansiyellerini maksimum düzeyde kullanmakta birbirlerini desteklemelerini sağlayan toplum kaynaklarını geliştiren bir yapıda olabilmeleri son derece olumlu olacaktır.

Kentsel gereksinim piramidinin en üst basamağı olarak belirtilen kentli bilincinin gelişmesi; kendi sorunlarına sahip çıkan, yüksek standartlar talep eden ama bu standartların oluşumunda ve hayata geçirilmesinde aktif rol alan, bunun için kendi içinden çözümler çıkaran ve bunun için yapılanmalar oluşturan yeni bir kimliği simgelemektedir.

²⁴⁶ Şentürk, Hulusi, Pendik Yerel Kalkınma Platformu, Atölye Çalışması, 2004, Pendik Belediyesi Kültür Yayınları, No: 14

KAYNAKLAR

- Al, H.**,2002. Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Bilim adamı Yayınları, Ankara, s:237–238
- Aktan, C.C.**,1997. Değişim ve Yeni Global Yönetim, Türkiye Metal Sanayicileri Yayını, Yayın no:257, İstanbul
- Aktan,C.C.**,2005. "İyi Yönetişim",
<http://www.canaktan.org/politika/yonetisim/anasayfa-yonetisim.htm>
- Andrews W.**,2001. Local Administration in Brazil: Innovation and Good Governance, Administrative Theory&praxis, Cilt:3, Sayı:1, S:99
- Argüden, Y.**,2005. Kurumsal Liderliği Geliştirmek, Dünya Gazetesi, Şubat
- Ashley, M.**,2002. Local Government and the WSSD, Local Environment The International Journal of Justice and Sustainability, Volume:7, No:4
- Astleithner, F; Hamedinger, A.**,2003. Urban Sustainability as a New Form of Governance: Obstacles and Potentials in the Case of Vienna, Innovation: The European Journal of Social Science Research, Volume:16, p:51
- Atacan, V.**,1995. Yerel Yönetimlerde İl Planlamasının İşlevi, Türk İdari Sisteminde Yeniden Yapılanma, Uludağ Ün. SBE İşletme ABD Yönetim – Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa
- Ateş, E.**,1999. Kent Planlamasına Halkın Katılımı, Ankara Unv. SBE Kent ve Çevre Bilimleri ABD Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Atkinson, A.**,2001. Surabaya, Indonesia: Local Agenda 21 in the context of radical political reform, City: analysis of urban trends, culture, theory, policy, action, Volume:5, No:1,s:47
- Atlıoğlu, Y.; Şahin, A.**,2002. Milli Eğitim Dergisi, Sayı:155-156, Güz
- Avrupa Konseyi**,2007. <http://www.avrupakonseyi.org.tr>
- Bahçeci, E.**,2006. Yerel Gündem 21'lerin Şehirler İçin Önemi, Elazığ Gençlik Meclisi Yürütme Kurulu Üyesi, Elazığ YG–21 Çalışma Raporu
- Baker, F.P.**,1995. "Marketing in a Local Authority", Journal of Marketing Pradice: Applied Marketing Science" Vol. I, No. 4, s:77

- Bardouille, N.**,2000. The Transformation of Governance Paradigms and Modalities, Round Table, January, Issue 353, s: 81
- Baret, B.; Usui, M.**,2002. Local Agenda 21 in Japan: Transforming Local Environmental Governance, Local Environment, Volume 7, Number 1, s:49
- Barrett B.; Mikoto, U.**,2001. The Local Agenda 21 Platform for Sustainable Development: an Evaluation of the Recent Experience in Japan, Cross-Cultural Business and Cultural Studies, Volume:5, No:1
- Bayramoğlu Yıldırım, F.**,1993. Çevre ve Yerel Yönetim Toplu Konut, IULA -EMME Yayınları, İstanbul (Yerel Yönetimlerin Geliştirilmesi Programı) s: 92
- Bayramoğlu, S.**,2002. Küreselleşmenin Yeni Siyasal İktidar Modeli: Yönetişim, Praksis, Yaz Sayısı
- Binayak R.**,1999. Good Governance, Administrative Reform and SocioEconomic Realities- A South Pacific Perspective, International Journal of Social Economics, Vol. 26, No:1/213,s:356
- Bennet,R.;Payne.D.**,2000. Local and Regional Economic Development: Renegotiating Power Under Labour (Aldershot, Hants: Ashgate)
- BM.**,1999. BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu "Ortak Geleceğimiz" ("Our Common Future"), Oxford University Press adına Türkiye Çevre Sorunları Vakfı, Ankara, s:305- 313.
- BM.**,1999. BM İnsan Yerleşimleri Komisyonu "Yerel Eylem Planlaması Ortaklar Elkitabı" ("Partners Handbook for Local Action Planning") Nairobi
- BM.**,1999. BM İnsan Yerleşimleri Konferansı/Habitat-II, Habitat Gündemi ve İstanbul Deklarasyonu (UN Conference on Human Settlements/Habitat II – Habitat Agenda and Istanbul Declaration), T.C. Başbakanlık TOKİ,
- Burns, D.**,2000. Can Local Democracy Survive Governance, Urban Studies, Vol:37, No:5
- Bursa Büyükşehir Belediyesi.**,2007
<http://www.bursabld.gov.tr/yerelgundem/yerelgundem.asp>
- Bursa Gazetesi.**,2007 <http://bursa.net/haber/kent/Niluferde-anne-babalar-bilgisayar-egitimi.html>
- Castells, M.**,1997 Kent, Sınıf, İktidar, (Çev: Asuman Erendil), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara
- Cebeci,Ö.F.; Çakılcıoğlu, M.**,2002 Kültürel Sürdürülebilirlik, 10. Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi Bildirisi,
<http://www.kentli.org/makale/kultur.htm>

- Choudhur, E.; Ahmed, S.,**2002. The Shifting Meaning of Governance: Public Accountability of Third Sector Organizations in an Emergent Global Regime, International Journal of Public Administration, Cilt:25,Sayı:4, s:561
- Choudhury, E.; Ahmed, S.,**2002. The Shifting Meaning of Governance: Public Accountability of Third Sector Organizations in an Emergent Global Regime, International Journal of Public Administration, Volume:25, No:4
- Cullingworth, J.B.; Nadin, V.,**2001. Town and Country Planning in the UK, 13th Edition, Routledge, London (2006 revised edition).
- Çepni, S.,**2001. Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Erol Ofset Matbaacılık, Trabzon.
- Çitçi, O.,**1996. Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi”, ÇAĞDAŞ Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:5, S:6,TODAİE, Ankara
- Çubuk, M.,**1990 Planlamaya Katılım, 14. Dünya Şehircilik Günü Açılış Konuşması
- Çukurçayır, M. A.,**2000 Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Yargı Yayınevi, Ankara
- Çukurçayır, M.A.,**2000 Yeni Yönetim Modeli Arayışları Çerçevesinde Halkın Yönetim Süreçlerine Katılım Olanakları, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yerel Yönetimler Sempozyumu, Kasım, Ankara
- Çukurçayır,M.A.,**2003 Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim, Yeniden Yapılanma, Demokratiklik, Etkinlik, Çizgi Kitabevi Yayınları:81, Mayıs, s:1
- DBD.,**2005 Doğa ile Barış Derneği İnternet Sayfası, <http://www.dogailebaris.org.tr>
- Demirel, S.,**1999. 21. Yüzyıl Türkiye’sinin Stratejik Hedefleri, Stratejik Analiz (Avrasya Bir Vakfı Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Aylık Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Dergisi), Sayı 27
- Desai,V.; Imrie,R.**1998. The New Managerializm in Local Governance, North-South Dimensions, Third World Quarterly, December, Vol:19,Issue:4,s:635
- DİE.,**2004.Yaşam Memnuniyeti Anketi Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Bölümü,http://www.die.gov.tr/yma/yma2004_bolum3.pdf
- DİE.,**2004. Yaşam Memnuniyeti Anketi, http://www.die.gov.tr/yma/yma2004_bolum2.pdf
- DKYYKD.,**1996. Dünya Kentler ve Yerel Yönetimler Kurultayı Deklerasyonu Sonuç Bildirgesi, İstanbul
- Drucker,P.,**1993. Yeni Gerçekler, Türkiye İş Bankası Yayınları, (çev.) Birtane Karanakçı, Ankara
- Duru, M.,**2002. Belediyelerin Kent Planlamasındaki İşlevleri, Ankara Üniv. SBE Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi ABD Yük.Lisans Tezi, Ankara

- Eke, E.F.**,2000 Şehircilik ve Planlama, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara
- Ekici, B.; Toker, C.**,2005. Avrupa'da ve Ülkemizde Yerel Yönetimlerin Denetimi ve Etkinliği, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:1, Ocak
- Emrealp, S.**,2005. Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, IULA-EMME Yayınları, Şubat
- Emrealp, S.; Yıldırım, S.**,1993. Yerel Yönetimlerde Başarının Yolları, IULA_EMME, Kent Basımevi, İstanbul
- Ercan, İ.; Kan,İ.**,2004 Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30 (3) 211-216
- Ereğli Rehberi.**,2007 Kdz.Ereğli Hakkında, <http://www.kdz-eregli.com/>
- Ergin, D.**,2003. Demokrasinin Değişen Yüzü ve Yeni Planlama Yaklaşımı, PiVOLKA dergisi, Yıl: 2 Sayı 6
- Ergün,M.**,1995. Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları, Ocak Yayınları, Ankara
- Erkut, G.**,1999. Küreselleşme Sürecinde Toplumsal Farklılaşma ve Mekan, Dünya Şehircilik Günü 23. Kolokyumu, 3. Bin Yılda Şehirler: Küreselleşme ve Mekan Planlama, Kasım, İstanbul
- Erkut, G.**,2002 Büyükşehirde yaşamak, NTV Radyo İstanbul Stüdyoları Halkın Sesi Programı, 24.Mayıs, <http://www.ntvmsnbc.com/news/154299.asp>
- Eroğlu, H.**,2001. Yerel Yönetimlerde Toplam Kalite Yönetimi ve Değirmendere Belediyesi Uygulamaları, Kocaeli üniversitesi SBE yüksek Lisans Tezi, Şubat
- Erol, D.; Erol, C.**,1990 Planlamada Halk Katılım ve Demokratikleşme Sürecinin Bir Bileşeni Olarak Planlamaya Katılım, 14. Dünya Şehircilik Günü
- Erten, M.**,1999. "Nasıl Bir Yerel Yönetim?", Anahtar Kitaplar, İstanbul
- Eryoldaş, A.**,2006. Planlama Anlayışında Değişim, Stratejik Planlama Kentsel Mekânda Kar Amaçlı Olmayan Stratejik Planlama Yaklaşımı, İstanbul
- Genro, T.**,1999 Porto Alegre: Özgün Bir Belediyecilik Deneyimi, Demokrasi Kitaplığı(WALD), s:23
- Geray, C.**,1995. Yerel Demokrasi, Özerklik ve Halk Katılımı, YTD, S:4, Ankara
- Geray, C.**,1991. Yerel Yönetim Sorununa Köklü Çözüm Getirilmeli, İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı:543, s:7
- Geray, C.**,1995. Yerel Demokrasi, Konut Birlik Dergisi, Sayı:132, İstanbul
- Gezici, F.**,2006. Components of sustainability Two Cases from Turkey, Annals of Tourism Research Volume 33, Issue 2, April 2006, Pages 442-455
- Giddens, A.**,2005. Sosyoloji, Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş, Phoneix Yayınları, Ankara

- Glass, M.S.,**2002. Sustainability and Local Government, Local Environment, Cilt:7,Sayı:1,s:97
- Göçer, K.; Çıracı, H.,**2003. Türkiye’de Kentlerin Sosyal Ve Ekonomik Göstergeleri Arasındaki İlişki, itüdergisi/a mimarlık, planlama, tasarım Cilt:2, Sayı:1, 3-14 Mart
- Göymen, K.,**1997. Türkiye’de Kent Yönetimi, Boyut Kitapları, Araştırma Dizisi No:6, İstanbul
- Graham, K.,**2001. Learning From Experience? Ottawa as a Cautionary Tale of Reforming Urban Government, Journal of Comparative Policy Analysis:Research and Practice, No:3
- Guy P.,**2000. "Globalization, Institutions and Governance", Governance in the Twenty-first Century", (Ed. G. Peters/D. Savoie), McGill-Queen's University Press, p.29–57
- Güneş, İ.,**2004.Yerel Yönetimler ve Siyasal Faktörler, <http://www.sanalderslik.com/yayin.html>
- Güneş, M.,**2004. Yerel Gündem 21, Ulusal Kentlerden Küresel Köylere, Detay Yayıncılık, Eylül, s:44
- Gürsakal N.,**2001. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Bursa Uludağ Ün. Güçlendirme Vakfı Yayını
- Habitat Gündemi,** 1996. Bölüm I
- Hanssen, K.,**2000. Local Agenda 21: Traditional Gemeinschaftor Late-Modern Subpolitics?, Journal of Environmental Policy&Planning, Cilt:2, s:225
- Healey,P.,**1998. Building Institutional Capacity Through Collaborative Approaches to Urban Planning, Environment and Planning, 30
- Healey,P.,**2006. Collaborative Planning, Shaping Places in Fragmented Societies, Palgrave Macmillan
- Henden, H.B.,**2004. Yerel Yönetimlerde Uygulanan Toplam Kalite Yönetiminin “e-Belediyecilik” Kavramı İle Bağlantısının İrdelenmesi, Yapı ve Kentte Bilişim’04 Kent’te-Dönüşüm, e-belediyecilik, e-mühendislik ve e-kentlilik 3. Ulusal Kongresi, 02–03 Aralık,Ankara
- Henden, H.B., Henden, R.,**2005. Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve E-Belediyecilik, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi www.e-sosder.com ISSN:1304–0278 Güz,C.4 S.14
- Henden, H.B., Henden, R.,**2005. Bilgi Çağı Yönetim Anlayışındaki Değişim: “e-Devlet” ve “e-Belediyecilik”, BİLTEK 2005 Uluslararası Bilişim Kongresi, 10-12.Haziran, Eskişehir

- Henden,H.B.,**2005. Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime, Yerel Dünya Dergisi, Mahalli İdareler Teknoloji Araştırma ve Geliştirme Derneği(MİTAGED) Yayını, Sayı:2
- Horstkotte, H.,**2000. Must We Reinvent Local Government?, BASISINFO-international, Köln,s:8
- Innes,J.E.; Gruber, J.,**2005. Planning Styles in Conflict. The Metropolitan Transport Comission, Journal Of American Planning Association, Vol:21
- İstanbul Valiliği.,**2005. Dış İlişkiler Ve Avrupa Birliği Koordinasyon Merkezi İnternet Sayfası, <http://ab.istanbul.gov.tr/Default.aspx?pid=4377>
- İzmir Yerel Gündem 21 Raporu.,**2004. 21.Yüzyıla Başlarken Türkiye’de Uzlaşmacı Ve Çatışmacı Değerler, Editörler: Prof. Dr. Zerrin Toprak, Prof. Dr. M. Emin Köktaş, Arş. Gör. Gökhan Tenikler, İzmir,Mart
- Johnson, R.; Minnis, H.,**1999. Toward democratic decentralization: Approaches to promoting good governance, Research triangle İnstitute
- Johnson, W.D.; Johnson, P.F.,**1994. Joining Together - GroupTheory and Group skills Paramount Communication Company. USA.
- Karaer, T.,**1987.Belediyelerde Halkla İlişkiler, İller ve Belediyeler Dergisi, Yıl:43,s:499 Mayıs
- Karakurt, E.,**2005. Küreselleşme Yerelleşme Etkileşimde Yerel Haklar, <http://sbmyo.uludag.edu.tr/11-03-sosyalce/ekarakurt1.html>
- Karaman, A.,**1991. Toplu Konut Alanlarının Tasarımında Sosyo kültürel Veriler: Bazı İlke vÖlçütlerin İrdelenmesi, Yapı Dergisi, Sayı:118
- Karaman, A.,**1999. Gündem 21 ve Sürdürülebilir Çevre Planlaması, Antalya Mimarlar Odası Konferansı, 7.Haziran
- Karaman Toprak, Z.,**1992. Yerel Yönetimler. Anadolu Matbaacılık, İzmir
- Karaman Toprak, Z.,**2000. Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler, Türk İdare Dergisi, Yıl:72, Sayı:426, Mart
- Karasar N.,**2000. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 10. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd.Şti.
- Kavili, S.,**2001. Kent Yönetimine Katılım ve Türkiye’de Yerel Gündem 21 Uygulamaları, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens. Kamu Yön. ABD Yük.Lis.Tezi, Mersin,Aralık
- Kaya, E.,**2004. Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, <http://www.erolkaya.org/docs>
- Kayasü, S.,**2006. Planlamada Kurumsallaşma, Kamu Yönetiminden Planlamaya Yeniden Yapılanma Sempozyumu,5-6.Ekim.2005, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Şubat, İstanbul

- Kdz.Ereğli Belediyesi.**,2007. www.kdzeregli.bel.tr
- Keleş, R.**,1994. Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınları, İstanbul
- Keleş, R.**,1991. Kentsel Katılım Nedir? Ne değildir? , Ankara Üniv, BYYO, Ankara
- Keleş, R.**,1993. Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar (1975–1992), IULA-EMME Yayınları, İstanbul
- Keleş, R.**,1995. Yerinden Yönetim, Yerel Yönetim, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 4, S. 2 Mart, s. 6.
- Keleş, R.**,1999. Türkiye’de Yerel Siyaset/Yerel Yönetimler-Yapı ve İşleyiş, Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi(WALD) Yayınları, İstanbul
- Kettl, D.F.**,1998. Reinventing Government: A Fifth Year Report Card, Center for Public Management , The Brookings Institution, Washington DC
- Kitchen, T.; Withney, D.**,1997. Local Authority/Academic Collaboration and Local Agenda 21 Policy Processes, Journal of Environmental Planning&anagement, Cilt:40, Sayı:5
- Konuk, G.**,2003. Kentsel Uyanış, Kentsel Gelişmeyi Yönlendirmede/Planlama İlişkisi İçinde/Kentsel Tasarım Bakış Açısından/Kentsel Regenasyonun Yeri, Kentsel Yenileşme ve Kentsel Tasarım Uluslar arası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 28–30.Mayıs, MSU, İstanbul
- Koolman, J.**,1993. Social-Political Governance:Introduction, Modern Governance: New Government-Society Interactions, Sage Publications, London
- Küçükşahin, S.**,2003. Kentsel Hizmetlerin Yürütülmesinde Toplumsal Uzlaşma, Dokuz Eylül Üniv. SBE Kamu Yönetimi ABD Yüksek Lisans Tezi, İzmir
- Lara, J.T.**,1994. Latin Amerika’da İnsan Hakları ve Yerel Yönetimler, Kentsel Haklar, Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi Yayınları, İstanbul
- Larsson,K.**,1999. Making Agenda 21 Work at Municipal Level the Swedish Experience, UN Chronicle,no:1
- Lii,S.**,1998. Social Spheres and Public Life, Theory, Culture and, Society, 15/2
- Mackenzie, W.J.M.**,1961. Theories of Local Government, LSE, London
- Maslow, A. H.**,1943. A Theory of Human Motivation. Psychological Review
- Maslow, A. H.**,1970. Motivation and Personality, 2nd. ed. New York, Harper & Row. ISBN:0060419873
- Mercer, D.**,2000. Local Agenda 21 and The Public Accountability of Vertically Integrated expertise, 2000 Yearbook of the Institute of Advanced Studies on Science and Technology Graz: Austria
- Mill,J. S.**,1947. On Liberty , Harlan Davidson Inc .,Illinois

- Mitaged.**,2005. Mahalli İdareler Teknoloji Araştırma ve Geliştirme Derneği İnternet Sayfası, http://www.mitaged.org.tr/ab_khak_deklarasyon.htm
- Morag,B.;Evans, D.**,1998. The Local Agenda 21: An Experiment in Integrated Landscape Planning, Journal of Environmental Planning and Management 41 (2), March.
- Nadaroğlu, H.**,1986. Mahalli İdareler, 3.Bası, Beta Basın Yayın, İstanbul 1986.
- Nadaroğlu,H.**,1989. Mahalli İdareler, Beta Yayınları, İstanbul
- Naumann, E., Jackson ,D.W., Rosenbaum,M.S.**,2001. "How to Implement a Customer Satisfaction Program", Business Horizons, 1: 37-46.
- Negroponte, N.**,1995. Dijital Dünya (Çev. Z.Dicleli) Türk Henkel Dergisi Yayınları, İstanbul
- Nilüfer Belediyesi.**,2007. www.nilufer.bel.tr
- Nilüfer Kent Konseyi.**,2007. <http://nilufer.la21turkey.net/index.php?bid=9>
- OECD.**,1996. Ministerial Symposium on the Future of Public Services, OECD, Paris
- OECD.**,1997. Better Understanding Our cities, Paris
- OECD.**,2002. Regulation Policies in OECD Countries From Intervention to Regulatory Governance, Paris
- Ortaylı, İ.**,1985. Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği, Hil Yayınları
- Otto-Zimmermann, K.**,2002. Local Action 21: Motto-Mandate-Movement in the post-Johannesburg decade, Local Environment The International Journal of Justice and Sustainability, Volume:7, No:4
- Ökten, A., Şengezer, B., Hökelek, S.**,2003. Muhtarlık ve Mahalle: İstanbul'da Mahalleye Bir Katılım Birimi Olarak, Mimarlık 313, Eylül-Ekim
- Ömürgönülşen, U.**,2006. Kamu Sektöründeki Paradigma Değişimi Çerçevesinde Yürütülen Kamu Sektörü Reformlarının Etkileri Nasıl Değerlendirilebilir?, Kamu Yönetiminden Planlamaya Yeniden Yapılanma Sempozyumu,5-6.Ekim.2005, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Şubat, İstanbul
- Özdamar,K.**,2002. Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi-1, 4. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir
- Palabıyık, H.**,2003. Yönetimden Yönetişime: Yönetişim, Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları ile Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar, Çizgi Kitabevi, Konya,Eylül, s:228
- Parkinson,M.**,1991. The Rise Of Entrepreneurial European City: Strategic Responses to Economic Changesin the 1980s, Ekistics, 58
- Parr,S.,Ponzio,R.**,2002. Governance: Past, Present; Future settings the governance agenda for milleniu declaration, Background Paper for the

human development Report 2002, Deepening democracy in a fragmented world, s:1-12.

- Quaid, A.**,2002. The Sustainability Inventory: A Tool to Assist US Municipalities Advance Towards Sustainability, Local Environment, Cilt:7, Sayı:4,s:447
- REC.**,2007. Bölgesel Çevre Merkezi İnternet Sayfası, Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi Johannesburg Uygulama Planı,
http://www.rec.org.tr/files/special/Johannesburg_SCP.pdf
- Resmi Gazete.**,2005. Yayın No: 25874,Yayın Tarihi: 13.07.2005, 5393 Sayılı Kanun
- Roberts, K., Varki,S., Brodie,R.**,2003. "Measuring The Quality of Relationships in Consumer Services: An Empirical Study", European Journal of Marketing, 37(1/2): 169-196.
- Safty, A.**,2003. Democracy and Governance, The Global Advance of Democracy, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları
- Saygılıoğlu,N., Arı,S.**,2003. Etkin Devlet-Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi, Sabancı Üniv. Yayınları, İstanbul, s:147-148
- Seabrooke,W.,Yeung,C.W.,Stanley,M., Florence Li Y.**,2003. Implementing Sustainable Urban Development at the Operational Level (with special reference to Hong Kong and Guangzhou), Habitat International
- Selman, P.**,2000. A Sideway Look at Local Agenda 21, Journal of Environmental Policy&Planning, Cilt:2,s:39
- Selman, Paul.**,2004. Community participation in the planning and management of cultural landscapes, Journal of Environmental Planning and Management, Volume:47, No:3
- Sennett, R.**,1996. Kamusal İnsanın Çöküşü, Ayrıntı Yayınları
- Smith,N.**,2002. New Globalism,New Urbanism:Gentrification as Global Urban Strategy, Antipode July, Volume:34, Number:3:427-450
- Soydan, R.**,1995. Belediye Kanunu ve Açıklaması. Ankara, Mahalli İdareler Derneği Yayınları.
- Sökmen, P.**,1999. Küreselleşme Çağında Planlama ve Türkiye, Dünya Şehircilik Günü, 3.Bin Yılda Şehirler: Küreselleşme ve Mekân Planlama, Kasım, İstanbul
- Sökmen, P.**,2000. Planlamada Yeni Yaklaşımlar, MSÜ MF ŞBPB Yayınlanmamış Ders Notları
- Sökmen, P.**,2003. Kentsel Yenileşmede Örgütleyici Kapasitenin Belirleyici Rolü, Kentsel Yenileşme ve Kentsel Tasarım Uluslar arası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 28–30.Mayıs, MSU, İstanbul

- Sternberg, F.; Miranda, L.,**2005. Local Agenda 21, Capacity building and the cities of Peru, Habitat International Volume:29, No:1
- Storbacka, K., Strandvik,T., Grönroos,C.,**1994. Managing Customer Relationships for Profit: The Dynamics of Relationship Quality, International Journal of Service Industry Management, 5 (5): 21-38.
- Süher, H.,**2001. TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi, Kentleşme ve İstanbul Sayısı, Sayı 413, No:3
- Şehir ve Başkan Dergisi Ödül Bilgileri.,**2005.
<http://www.internettv1.com/Detay.asp?GuvencilikID=630650>
- Şentürk, H.,**2004.Pendik Yerel Kalkınma Platformu, Atölye Çalışması, Pendik Belediyesi Kültür Yayınları, No: 14
- T.C. İçişleri Bakanlığı Strateji Merkezi Başkanlığı.,**2004. Yerinden Yönetim-Yerel Yönetim, <http://www.strateji.gov.tr/yayin.html>
- Tekeli, İ.,**1983. Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye’de Belediyelerin Gelişimi, Amme İdaresi Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, Ankara
- Tekeli, İ.,**1994. The Development of the İstanbul Metropolitan Area: Urban Administration of Planning, Kent Basımevi, İstanbul
- Tekeli, İ.,**1996. Yönetim Kavramı Yanı sıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine, Sosyal Demokrat Değişim, Sayı:1
- Tekeli, İ.,**2001. Modernite Aşılırken Kent Planlaması, İmge Kitabevi, Nisan
- Tekeli, İ.,**2002. Türkiye’de Çoğulculuk Arayışları ve Kent Yönetimleri Üstüne, Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, 2.Baskı(Ed. Ferzan Yıldırım), Demokrasi Kitaplığı, İstanbul, s:25
- Tekinkuş, M.,**2006. Belediyelerde Toplam Kalite Yönetimine Geçmek İçin Bulunması Gereken Temel Nitelikler, <http://www.geocities.com/yereldemokrasi/mt.htm>
- Tocqueville, A.,**1840. Democracy in America, Volume II
- Toffler, A.,**1981. Üçüncü Dalga(Çev:A.Seden), Altın Kitaplar Yayınevi
- Toprak Karaman, Z.,**1998. “Habitat II ve Yerel Gündem 21 Sorumluluğu”, Türk İdare Dergisi, Yıl 70, Sayı 421, Aralık
- Toprak, Z.,**2002. 26 Ağustos–4 Eylül 2002 Johannesburg Dünya Zirvesi Yorumları
- Tortop, N.,**1992. Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, TODAİE Yayınları, C:1 S:3 Mayıs, s:6.
- Touraine, A.,**1999. Retour au Travail le Monde Des Debats, Octobre, No:7
- Touraine,A.,**1997. Demokrasi Nedir?, Çev:Olca Kunal, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık,İstanbul

- Turgut,A.,**2006. Kamu Yönetiminden Planlamaya Yeniden Yapılanma Sempozyumu,5-6.Ekim.2005, Önsöz Metni, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Şubat, İstanbul
- Turgut, Ramazanoğlu S.,**2004. İstanbul'un Yönetimi, Bir Kent Planlama Yönetimi Denemesi, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul
- TÜSİAD.,**1992. Yerel Yönetimler Sorunlar ve Çözümler, İstanbul: Yayın No: 5–152
- Uçkan,Ö.,**2003. "E-Devlet, E-Demokrasi Ve E-Yönetişim Modeli: Bir İlkesel Öncelik Olarak Bilgiye Erişim Özgürlüğü", Stradigma.com Dergisi, Sayı:5, Haziran http://www.stradigma.com/turkce/haziran2003/makale_09.html
- Ulusoy, A., Akdemir, T.,**2002. Yerel Yönetimler, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- UN .,**1997. International Conference of governance for sustainable growth and equity, Part:1, Background and opening of conference, Draft Report, Newyork, 28-30.July.
- UNDP.,**2001. Human Development Report, Oxford University Press, 10-150, Oxford.
- UNDP.,**2005.Governance And Sustainable Human Development, www.un.org.tr/undp/governance.htm
- Ural, A.; Kılıç, İ.,**2005.Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara
- Uysal, B.,**2002. Kent Planlamada Yönetişim ve Ekonomi İlişkisi, Kamu-Özel Ortaklıkları Bağlamında GYO lar ve Adana'nın Kentsel Gelişimi, MSÜ MF ŞBPB Lisans Bitirme Tezi, Danışman: Prof. Dr. Aykut Karaman, Haziran, İstanbul, s:13
- Ünlü, H.,**1996. İnsan, Çevre, Kent, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi, WALD Yayınları, İstanbul
- Ünsal,F.,**2000. Planlamaya Kentsel Siyaset Çerçevesinde Bir Yaklaşım, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehircilik Doktora Tezi, İstanbul
- Ünsal, F.,**2003. Kentsel Siyaset Ders Notları, MSGSÜ, İstanbul
- Valler, D., Wood, A., North, P.,**2000. Local Governance and Local Business Interests: A critical Review, Progress in Human Geography, 24, 3, s:409
- Van G., Marina N.P.,**1994. Sürdürülebilir Bir Kenti Nasıl Planlamalı?, Toplum ve Bilim Dergisi, Güz-Kış, Sayı:64-65, s:129-149
- World Bank.,**1992. Governance and Development, Washington D.C., (Aktaran: Filiz Çuha Zabcı, Dünya Bankasının Küresel Pazar için Yeni Stratejisi: Yönetişim, Ankara Üniv. SBF Dergisi, Cilt:3, Sayı:57, Temmuz-Eylül, Ankara)www.la21turkey.net

- Yalcındağ, S.**,1991.Türk Yerel Yönetimlerinde Yeniden Yapılanma. Amme İdaresi Dergisi Cilt: 24. Eylül
- Yalçındağ, S.**,1997. Yerel Yönetimlerde Etkinlik, <http://www.ntvmsnbc.com/news/154299.aspx>, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:6, Sayı:1
- Yerel Gündem 21 Türkiye.**,2004. Yerel Gündem 21 ile Habitat Gündemi'nin Yerelleştirilmesi Arasındaki Bağlar, <http://www.la21turkey.net>
- Yerel Gündem 21 Türkiye.**,2007. <http://www.la21turkey.net>
- YERELNET.**,2007. www.yerelnet.org.tr/yerelbilgi
- Yıldırım, S.**,1993. Yerel Yönetim ve Demokrasi, (Yerel Yönetimlerin Geliştirilmesi Programı El Kitabı) Toplu Konut, IULA-EMME Yayınları, İstanbul, s. 103
- Yıldırım S.**,1994. Yerel Yönetim ve Demokrasi. Toplu Konut /IULA EMME Yayınları. s: 37 İstanbul
- Yıldırım, Bayramoğlu, F.**,1993. Çevre ve Yerel Yönetim, Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi, WALD Yayınları, İstanbul
- Yılmaz, O.**,2001. Kamu Yönetimi Reformu: Genel Eğilimler Ve Ülke Deneyimleri, DPT İktisadi Sektörler Ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Hukuki Tedbirler Ve Kurumsal Düzenlemeler Dairesi Başkanlığı, Şubat
- Yüksel, F.**,2004. Çağdaş Kent Yönetimi ve Yönetici Vizyonu, Detay Yayıncılık, Ankara
- Zhang, S., Pearlman, K.**,2004. China's Land Use Reforms, Journal of Planning Literature, Vol:19, No:1, 16
- 5272 Sayılı Belediye Kanunu**, Kabul Tarihi: 7.12.2004, madde:76
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu**, Kabul Tarihi: 3.7.2005

EKLER

	Sayfa No
Ek A : Yerel Gündem 21 Çalışma Grupları Tablosu	209
Ek B : Anket Formu Örneği	210
Ek C : Önder Gazetesi Kdz.Ereğli-Hydra Kardeş Kent Haberine Örnek	214
Ek D : Nilüfer Belediye Başkanı'ndan Halka Mesaj	215

Ek A: Yerel Gündem 21 Çalışma Grupları Tablosu

EK A - YEREL GÜNDEM 21 ÇALIŞMA GRUPLARI (KOZALAR)																	
	Kırklareli Babaeski	Kocaeli İzmit	Kocaeli Gölcük	Adapazarı	Yalova	Bursa Merkez	Bursa Nilüfer	Bursa Orhangazi	Bursa Osmanlı	Bursa Osmangazi	Çanakkale Merkez	Çanakkale Biga	Ankara Çankaya	Antalya	Adana	Diyarbakır	
Trafik	x			x													
Kanalizasyon-Su Hizmetleri	x																
Halk Sağlığı	x	x			x		x							x	x		x
Hayvan Sağlığı													x	x			
Doğal Afetler-Yangın	x			x	x												
İşsizlik ve Sanayii Yatırımları	x																
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Grubu																	
Sürdürülebilir Çevre Grubu											x				x		x
Yaşanabilir Kent Grubu															x		
Enerji Çalışma Grubu																	
Altyapı Grubu																	
Bisiklet Grubu											x						
Çevre-Gürültü Kirliliği	x	x															
Hayvan Ahıruları	x																
Eğitim Öğretim	x	x	x		x	x	x										
Sosyal ve Ekonomik Faaliyetler	x	x	x		x	x	x										
Kültürel ve Spor Faaliyetler	x	x	x		x	x	x										
Kentisel Planlama Platformu		x															
İnsan Hakları ve Evrensel Değerler Platformu		x															
Kültür Sanat Platformu		x			x	x	x										
Engelliler Platformu		x		x		x	x										
Çocuk Meclisi	x	x	x	x	x	x	x										
Kadın Platformu	x	x	x	x	x	x	x										
Gençlik Platformu	x	x	x	x	x	x	x										
Hasta ve Yaşlı Meclisi			x														
Tarım Topraklarının Kullanımı ve Korunması																	
Avrupa Birliği Platformu				x													
Tüketici Hakları Platformu				x													
Teknoloji ve Kalite Platformu				x													
Turizm Platformu					x	x	x										
Emekçiler Platformu					x	x	x										
Felsefe Platformu					x	x	x										
Tarihi Kültürel Miras Çalışma Grubu					x	x	x										
Sosyal Dayanışma Grubu					x	x	x										
İletişim Tanıtım Çalışma Grubu																	
Arazi Kullanımı ve Çevre Grubu																	
Göl Faaliyetleri Platformu																	

Ek B: Anket Formu Örneği

ANKET FORMU ÖRNEĞİ

**BÖLÜM 1
KİŞİSEL BİLGİLER**

1. Cinsiyetiniz:

Erkek

Kadın

2. Yaş Grubunuz:

18-24

25-34

35-48

49- +

3. Eğitim Durumunuz:

İlkokul

Ortaokul

Lise

Ön Lisans

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

4. Kaç yıldır bu belediye sınırları içerisinde oturuyorsunuz?

a. 0-5 yıl

b. 5-10 yıl

c. 11-20 yıl

d. 21-35 yıl

e. 36- +

5. Meslek Grubunuz

a. Kamu çalışanı

b. Özel sektör çalışanı

c. Emekli

d. İşsiz

e. Diğer

6. Hangi mahallede oturuyorsunuz?

.....

BÖLÜM 2 BELEDİYE HİZMETLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

7. Sizce, bir belediyenin ele alması gereken en önemli hizmet hangisidir?
(Birden fazla madde işaretlenebilir)

- a. Kadınlara yönelik hizmetler
- b. Çocuklara yönelik hizmetler
- c. Gençlere yönelik hizmetler
- d. Kültür ve Sanat Hizmetleri
- e. Arazi Kullanımı ve Çevre Hizmetleri
- f. Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetleri
- g. Kanalizasyon ve Su Hizmetleri
- h. Sosyal Dayanışma Hizmetleri
- i. Diğer

8. Aşağıda yer alan hizmetlerden, “sınırları içerisinde yaşadığınız belediye için” memnuniyet derecenizi belirtiniz.

	Memnunum	Kısmen Memnunum	Memnun Değilim	Fikrim Yok
a. Kadınlara yönelik hizmetlerden memnun musunuz?				
b. Çocuklara yönelik hizmetlerden memnun musunuz?				
c. Gençlere yönelik hizmetlerden memnun musunuz?				
d. Kültür ve Sanat hizmetlerinden memnun musunuz?				
e. Arazi Kullanımı ve Çevre hizmetlerinden memnun musunuz?				
f. Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetlerinden memnun musunuz?				
g. Kanalizasyon ve Su Hizmetlerinden memnun musunuz?				
h. Sosyal Dayanışma hizmetlerinden memnun musunuz?				

9. Belediyemiz, sorunları çözümlerken toplumun farklı kesimlerinin görüşlerini alarak karar verir.

- Katılıyorum
- Kısmen katılıyorum
- Katılmıyorum
- Fikrim yok

10. Bu belediye sınırları içerisinde yaşamaktan memnun musunuz?

- Memnunum
- Kısmen memnunum
- Memnun değilim
- Fikrim yok

11. Bu belediye sınırları içerisinde yaşamaktan memnun değilseniz, nedenini belirtiniz.

.....

12. Aşağıdakilerden hangilerini duydunuz? (Birden fazla madde işaretlenebilir)

- a. Kent Konseyi
- b. Gündem 21
- c. Yerel Gündem 21
- d. Beyaz Masa
- e. E-belediye
- f. Yönetişim
- g. Kardeş Şehir Uygulaması
- h. Uzlaşmacı ve Katılımcı Planlama Anlayışı
- i. Hiçbirini duymadım.

13. Belediyelerin hizmetlerini verirken kullandıkları yöntem ve araçlardan haberdarım.

	Haberdarım	Kısmen haberdarım	Haberdar değilim	Fikrim Yok
a. Kadınlara yönelik hizmetleri verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				
b. Çocuklara yönelik hizmetleri verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				
c. Gençlere yönelik hizmetleri verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				
d. Kültür ve Sanat hizmetleri verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				
e. Arazi Kullanımı ve çevre hizmetini verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				
f. Yerel Halk Bilinçlendirme ve Eğitim Hizmetini verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				
g. Kanalizasyon ve Suyu İlişkin Hizmetleri verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				
h. Sosyal Dayanışma hizmetlerini verirken kullanılan yöntem ve araçlardan haberdarım.				

EK C: Önder Gazetesi Kdz.Ereğli-Hydra Kardeş Kent Haberine Örnek

Kdz. Ereğli Belediyesi Akdeniz Amptictyony Ağı'nda

ÖNDER Gazetesi, (Kdz. Ereğli), Sayı: 2224

Yunanistan'ın Zapto Megaro Konferans Salonu'nda yapılan toplantıda, Kdz. Ereğli Belediyesi'nin Akdeniz Amptictyony Ağı'na tam üyeliği kabul edilirken, Avrupa Birliği ülkeleri dışından bu örgüte ilk kabul edilen Belediye ünvanını da Ereğli kazandı.

Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık'ın Türk-Yunan dostluğuna verdiği önem ile sağladığı ilişkiler sonucu Akdeniz Amptictyony Ağı'na üyelik başvurusunda bulunulmuştu.

Bu başvurudan sonra Ağ Başkanı ve Nea Halkidona Belediye Başkanı Nikoe Popomilroulis tarafından gönderilen davette, kardeş şehirlerin ve bölgelerin ağ yönetim kurulunun 8 Temmuz 1999 tarihinde yaptığı toplantısında 6 Eylül'deki genel kurulda tam üyeliğin görüşüleceği belirtilmişti.

5 Eylül günü Yunanistan'a giden Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık yapılan genel kurula katıldı. 12 Avrupa ülkesinden üyelerin evet oylarıyla tam üyeliğe kabul edilen Ereğli Belediyesi alkış aldı.

Davet üzerine bir teşekkür konuşması yapan Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık, deprem nedeniyle tüm dünyadan gelen yardımlara şükranlarını sundu ve, "Türk-Yunan dostluğu halklar arasında biliniyor ve yaşanıyor.

Depremden sonra bu olguyu siyasilerin de görmesi sağlandı. Biz insanlara sevgi, barış ve dostluk ilkimizle yaklaşıyoruz.

Bu nedenle, Türk-Yunan dostluğunu öne çıkaran festivaller düzenledik. Hydra Adasını kardeş belediye ilan ettik.

Sizleri Türkiye ve Ereğli insanı adına saygıyla selamlıyorum" dedi.

Posbıyık bu konuşmasından sonra özellikle Yunanistan ve İtalya temsilcileri tarafından kutlandı.

Türk Büyükelçiliği Temsilcisinin de izlediği toplantıda, Ereğli'yi tanıtan dergi, tabak gibi hediyeleri dağıtan Ereğli Belediye Başkanı 3-5 Aralık tarihleri arasında İspanya'nın Bilbao kentinde yapılacak olan toplantıya tam üye olarak çağrıldı.

Akdeniz Amptictyony Ağı eğitim, kültür ve zirai konularda dayanışmayı sağlıyor.

Toplu Konut Projesi'ne uluslararası kaynak sağlamak için de hazırlıklı giden başkan, Ereğli'nin kardeş Belediyesi Hydra'nın Belediye Başkanı Kostas Anastopulas aracılığı ile Avrupa İskan Fonu'na kredi için başvuruda bulundu.

EK D : Nilüfer Belediye Başkanı'ndan Halka Mesaj*

Merhaba,

Türkiye'nin dördüncü büyük kenti olan ve bir "sanayi kenti" kimliğiyle yoğun göçe maruz kalan Bursa'nın en yeni yerleşim yeri olan Nilüfer, hem planlı bir bölge, hem de toplu konut bölgesi olması nedeniyle Bursa'nın cazibe merkezidir

Batı yönünde büyüyen Bursa'ya kucak açan ve "Bursa'nın yeni yüzü" olarak anılan Nilüfer, çağdaş bir kent kimliği ve çağdaş belediyecilik hizmetleriyle tüm Türkiye'ye örnek olabilecek niteliktedir.

Bizler "Geleceğin Bursa'sını" sağlam temeller üzerine kurmak amacıyla yola çıktık ve örnek bir kent yaratmak için bir dizi düzenleme yaptık. Oldukça eski yasalarla yönetildiği için günümüz ihtiyaçlarına yanıt veremeyen ve bürokratik hantallık nedeniyle eleştirilen belediye yapılanmasında yeni bir düzenleme gerekiyordu. Bu nedenle biz 2000 yılında Nilüfer Belediyesi'nde bir yeniden yapılanma süreci başlattık.

Belediye hizmetlerine hız ve terim kazandırma, vatandaşın değişen hizmet taleplerine cevap verebilme, kaynakları daha etkin ve verimli kullanabilme amacını taşıyan bu süreçte Kalite Yönetim Sistemi kurma çalışmalarına da başladık. Türkiye'nin imzaladığı Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Kentli Hakları ve İnsan Hakları gibi uluslar arası sözleşmelere uygun olarak Nilüfer'de; "vatandaş odaklı", "şeffaf", "katılımcı" bir yönetim anlayışı ile verimliliği, hizmet hızını artıracak ve kentlilik bilincini geliştirecek düzenlemeleri hayata geçirdik. Bu arada teknolojik olanaklardan yararlanarak vatandaş bürokratik hantallıktan kurtaracak ve hem bilgiye ulaşmasını hem de hayatını kolaylaştıracak pek çok düzenleme yaptık.

Şu anda konuk olduğunuz web sitesi, Nilüfer Belediyesi'nin bu perspektifle yaşama geçirdiği teknolojik yeniliklerden biridir. Türkiye'deki e-belediye uygulamalarına örnek olan bu site sayesinde bizler yıllardır, Nilüferli vatandaşlarımıza evlerinden bile çıkmadan belediyeye ulaşma ve pek çok işlemi internet üzerinden yapma kolaylığı sağlıyoruz.

Örneğin vatandaşlarımız dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar belediyeye olan vergi borçlarını bu site üzerinden ve kredi kartı aracılığıyla ödeyebiliyorlar. Yine evlerinden bile çıkmadan arsalarının imar durumuna ilişkin bilgi alabiliyor, beyanname doldurup, rayiç bedel öğrenebiliyor, inşaat ruhsatı başvurusu ve evrak takibi yapabiliyorlar. Biz bu sitede "şeffaflık" ilkemizin bir ifadesi olarak bir "ilk"i daha başlattık ve başkanlık makam odasına yerleştirilen bir kamera ile, vatandaşın dilediği zaman internet üzerinden başkanlık ofisini izlemesini sağladık.

Diğer belediyelere de örnek olan e-belediye uygulamalarının yanı sıra iş akışının adım adım izlenebilmesini sağlayarak, yapılan tüm hizmetler ve hedeflerin ne oranda ve ne kadar sürede gerçekleştiğini de "ölçülebilir" hale getirdik. Halkın memnuniyeti ve sürekliliği üzerine odaklanan bütün bu çabaların sonunda Nilüfer Belediyesi, Bursa'da kalite belgesi alan ilk belediye oldu. 12 Haziran 2002'de ISO 9001:2000 Belgesi alan Nilüfer Belediyesi, ardından da Avrupa Kalite Yönetim Vakfı'nın "Ulusal Kalite Ödülü"ne kamu sektörü kategorisinde başvurarak "Mükemmellikte Yetkinlik Ödülü"nü alan ilk ve tek belediye oldu.

Son 5 yılda büyük değişimler geçiren Nilüfer Belediyesi, kalite yolculuğunun son durağında ise, EFQM' in "Yerel ve Bölgesel Kamu Yönetimi Ödülü"ne aday 4 finalistten biri olarak "jüri özel ödülü"nü aldı.

Bizler Avrupa genelindeki kamu kurumlarının değerlendirildiği bu süreçten özel ödülle çıkmanın gururunu yaşıyoruz. Bu gurur ve kararlılıkla her gün yeni bir adım atarak sadece Türkiye'ye ve Avrupa'ya değil tüm dünyaya örnek olacak, "insanların yaşamaktan keyif alacakları" bir kent yaratmaya çalışıyoruz.

Mustafa Bozbey
İnş.Yük.Mühendisi
Nilüfer Belediye Başkanı

* Bu mesaj Nilüfer Belediyesi internet sayfasının açılışında ekrana gelmektedir.

ÖZGEÇMİŞ

H.Burçin Henden 1973 yılında Tekirdağ'da doğdu. 1990 yılında Zonguldak Ereğli Lisesi'nden mezun oldu. Lisans eğitimini 1990–1994 yılları arasında Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Ş.B.P.B.'de tamamladı. 1996 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kentsel Koruma ve Yenileme Yüksek Lisans Programını bitirdi. 2003 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehircilik Doktora programına başladı.